AUGUSTO CURY

BESTSELLER INTERNAȚIONAL,
LAUREAT AL PREMIULUI
PENTRU CEL MAI BUN ROMAN
STRĂIN ÎN CHINA

Vânzătorul de visuri

Chemarea

TREI

FICTION CONNECTION

M-am întrebat: cine sunt? De ce nu-mi pot controla emoțiile? De ce pot conduce o afacere, dar nu pot gestiona cea mai complexă construcție, mintea umană? Mi-am dat seama că lacrimile pe care nu le vărsăm sunt cele mai importante și putem să ne reinventăm când trecem prin haos. Când te prăbușești și simți că nu mai ai pentru ce trăi, nu te teme și nu pune punct, pune o virgulă. Scriem cele mai importante capitole ale vieții atunci când suntem în criză.

AUGUSTO CURY

Deznodământul acestui roman filosofic este magistral.

LIBRARY JOURNAL

Romanul lui Cury îmbină analiza socială și meditația filosofică într-o poveste încântătoare, străbătută pe alocuri de un umor fin.

PUBLISHERS WEEKLY

AUGUSTO CURY

VÂNZĂTORUL DE VISURI
Chemarea

Traducere din portugheză de Anca Milu-Vaidesegan
Titlul original: O *Vendedor de Sonhos: O Chamado,* 2008

Editura Trei, 2019

Versiune ebook: v1.0, aprilie 2020

Dedicație

Tuturor celor care vor viziona filmul *Vânzătorul de visuri,* inspirat din această carte, le aduc omagiul meu profund. Pregătiți-vă pentru o experiență de neuitat, care vă va surprinde, vă va face să plângeți și să vă regândiți propria existență. Dedic atât filmul, cât și cartea, tuturor celor care, într-un fel sau altul, sunt vânzători de visuri, acasă, în școli, la muncă și pe scena lumii, luate laolaltă. Vânzătorii de visuri vând ceea ce banii nu pot cumpăra. Fie ca voi să vindeți putere celui obosit, curaj celui necăjit, simț critic gânditorului și, celor care vor să se sinucidă, vindeți-le o virgulă care să-i ajute să-și scrie capitolele cele mai importante ale vieții, în zilele lor cele mai dramatice. Moștenirea voastră va fi de neuitat.

Prefață

Să tot fie peste 20.000 de consultații psihoterapeutice și psihiatrice pe care le-am dat de-a lungul vieții. Clienții mei au fost mult mai mult decât pacienți sau bolnavi, erau opere de artă pe care eu le studiam, la care contribuiam și de la care învățam. Romanele mele, *Vânzătorul de visuri, O médico da humanidade e a cura da corrupção, O futuro da humanidade, Holocausto nunca mais, Armadilhas da mente, Felicidade roubada e Jesús, o homem mais inteligente da historia,*[1] vorbesc despre călătoria mea în calitate de medic, cercetător și specialist în sănătatea mentală. Nu am scris niciodată lucrări de ficțiune doar din plăcere, așa cum le place multor critici literari. Întotdeauna am șlefuit diverse subiecte, cu scopul fățiș de a încuraja gândirea critică și de a propune instrumente care să ne facă să fim autorii propriei noastre povești.

Dar cine este autorul propriei sale povești? Cine este pilot excelent al aeronavei mentale? Cine reușește să nu sufere anticipat sau să nu rumege pierderi și frustrări? Învățăm să conducem firme și vehicule, dar nu să ne gestionăm propriile emoții ca să putem da o lovitură lucidă gândurilor care ne tulbură. Avem grijă de igiena corporală, dar nu știm să ne facem igiena mentală. Acumulăm zi de zi gunoi în brazdele memoriei noastre. Nu întâmplător, protagonistul din *Vânzătorul de visuri* decretează că omenirea a devenit un ospiciu global.

Suntem consumatori iresponsabili ai resurselor emoționale ale planetei, ba chiar remarcabili susținători ai mediului. Pe lângă faptul că ne rumegăm supărările și că suferim pentru viitor, obișnuim să ne epuizăm creierul, pentru că suntem perfecționiști, acționând ca niște cămătari ai emoțiilor (cerând prea mult de la ceilalți sau de la noi înșine), din nevoia nevrotică de a-i schimba pe ceilalți, fără să ne dăm seama de faptul că nimeni nu schimbă pe nimeni; avem capacitatea de a-i face pe ceilalți mai răi, dar nu de a-i schimba. Am fost mereu niște vânzători de coșmaruri.

Unul din doi indivizi, adică peste trei miliarde de ființe umane, dezvoltă de-a lungul vieții o afecțiune psihiatrică. Între 2002 și 2012, indicele de suicid în rândul tinerilor din orașul São Paulo a

[1] În portugheză, în orig.: *Doctorul omenirii și vindecarea corupției, Viitorul omenirii, Holocaust niciodată, Capcanele minții, Fericirea furată și Iisus, omul cel mai inteligent din istorie. (N.t.)*

crescut cu peste 40%. Paradoxul este că toți sinucigașii manifestă o foame și o sete de viață, dar nu știu asta; doresc să omoare durerea, nu să adune roadele existenței.

Vânzătorul de visuri a ajuns în cinematografele din întreaga țară în decembrie 2016. Regizorul talentat și prietenul meu Jayme Monjardim mi-a spus în mai multe rânduri: „Niciodată nu am mai filmat personaje atât de complexe". De fapt, personajele din această carte duc emoția până la ultima limită. Ies de pe traiectoria liniară și previzibilă a majorității filmelor. Și sunt fericit că producătorii de la Hollywood, Warner și Fox, sunt entuziasmați de peliculă și că în fiecare an vor să ecranizeze una dintre operele mele. Următoarea va fi *Viitorul omenirii.* Psihiatria și psihologia câștigă tot mai mult teren în cinematografie.

Personajul principal era unul din oamenii cei mai bogați din lume – până și regii se înclinau în fața lui. Acest om avea timp pentru toate, dar nu și pentru el, pentru fiica și soția sa. Era un amărât care locuia într-un palat. Emoțiile și relațiile lui erau falimentare. Într-o zi, s-a hotărât să-și recupereze uriașa datorie emoțională. A programat o călătorie cu familia la propria lui companie aeronautică și i-a spus fiicei: „Când ne vom întoarce, voi fi cel mai bun tată din lume; te voi îmbrățișa și ne vom juca împreună, ascunzându-ne după copaci". Iar soției îi spusese: „După acest voiaj, privirea ta va străluci din nou". Ele au plâns și l-au sărutat, bucuroase. Dar, din nefericire, nu a mai fost timp…

Ei bine, nu vă voi divulga povestea. Vreau doar să spun că unul dintre cei mai bogați și mai invidiați oameni din lume a pierdut ceea ce iubea cel mai mult. Disperat, a alergat la psihiatri. Dar noi, cei din domeniul psihiatric, ne confruntăm cu o dilemă: avem substanțe pentru tratarea depresiei, dar nu pentru a trata sentimentul de vinovăție. Putem recurge la oricât de multe tehnici, însă a te ierta pe tine și a-ți da o nouă șansă sunt atitudini care țin exclusiv de Eu.

Viața se scurge rapid între parantezele timpului, și una dintre cele mai mari provocări ale muritorilor este să se minuneze de ea și să o trăiască înțelept. Toți avem nevoie să fim vânzători de visuri, într-o societate care a renunțat la a mai visa. Pentru că, fără visuri, cerurile noastre sunt lipsite de stele, mintea noastră este lipsită de creativitate, suntem sclavi, cu toate că trăim în societăți libere.

Augusto Cury

CAPITOLUL 1
Întâlnirea

Într-o minunată zi de vineri, pe la cinci după-amiaza, oameni grăbiți – ca de obicei – se opreau și se îngrămădeau într-una din intersecțiile centrale ale marii metropole. Se uitau în sus, îngroziți, la intersecția dintre Strada America și Bulevardul Europa. Sirena stridentă a mașinii de pompieri invada creierele, anunțând pericolul. O ambulanță încerca să pătrundă prin traficul strangulat, pentru a ajunge la locul cu pricina.

Pompierii au sosit rapid și au izolat perimetrul, oprindu-i pe curioși să se apropie de impunătorul Edificiu San Pablo, aparținând grupului Alfa, unul dintre cele mai mari concerne antreprenoriale din lume. Oamenii se uitau unul la altul, iar trecătorilor, care soseau rând pe rând, li se citea pe chip întrebarea: *Ce s-a întâmplat? Ce era cu toată agitația aceea?* Cu toții arătau în sus. La etajul 20, peste unul dintre balcoanele frumoasei clădiri din sticlă, stătea aplecat un sinucigaș.

Încă o ființă umană care dorea să-și încheie deja prea scurta existență. Încă un individ care își propunea să nu mai trăiască. Era un timp suprasaturat de tristețe. Mureau mai mulți oameni punându-și capăt zilelor decât în timpul războaielor sau asasinatelor. Cifrele îi lăsau perplecși pe cei care le analizau. Experiența plăcerii se lărgise ca un ocean, dar rămânea doar la suprafața apei. Mulți dintre cei privilegiați, financiar și intelectual, erau goi pe dinăuntru, plictisiți, trăind izolați în lumea lor. Sistemul social îi distrugea nu numai pe cei năpăstuiți, ci și pe cei ghiftuiți.

Sinucigașul de la San Pablo era un bărbat de 40 de ani, cu trăsături bine conturate, cu sprâncene stufoase, riduri puține, cu părul grizonant, de lungime medie, bine îngrijit. Toată erudiția lui, rodul multor ani de școală, devenea acum praf și pulbere. Din cele cinci limbi pe care le vorbea, niciuna nu i-a fost de folos ca să vorbească cu el însuși; niciuna nu l-a ajutat să înțeleagă limba fantasmelor sale interioare. A fost asfixiat de o criză depresivă. Trăia fără niciun rost. Nimic nu-l mulțumea.

În acel moment, doar ultima clipă părea să-l ispitească. Acel fenomen monstruos, numit îndeobște moarte, părea atât de înspăimântător... dar era, totodată, o soluție magică pentru a depăși necazurile omenești. Părea că nimic nu l-ar fi putut face pe acel bărbat să renunțe la ideea de a-și pune capăt zilelor.

A privit în sus, ca și cum ar fi vrut să se elibereze de ultimul său act, a privit în jos și a făcut doi pași grăbiți, fără să-i pese că ar putea cădea. Mulțimea fremăta îngrozită, gândind că urma să sară.

Unii observatori își mușcau degetele din cauza tensiunii apăsătoare. Alții nici nu clipeau, de teamă să nu piardă vreun detaliu din spectacol – ființa umană detestă durerea, însă manifestă o atracție extrem de puternică pentru aceasta; fuge de accidente, de răni și de nenorociri, dar ele îi încântă ochiul. Finalizarea acelui act avea să le producă spectatorilor angoase și insomnii, dar ei nu puteau abandona scena groazei. Spre deosebire de spectatorii anxioși, șoferii opriți în trafic erau nerăbdători și claxonau continuu. Unii scoteau capul pe fereastră, vociferând: „Sari odată și termină cu circul ăsta!”

Pompierii și șeful poliției urcaseră pe clădire, încercând să-l facă pe sinucigaș să se răzgândească. Fără sorți de izbândă. În fața eșecului, au apelat degrabă la un psihiatru celebru, pentru a rezolva situația. Medicul a încercat să-i câștige încrederea bărbatului, l-a îndemnat să se gândească la consecințele acelui act... însă nimic. Sinucigașul era sătul de tehnici, urmase deja patru tratamente psihiatrice eșuate. Amenința, zbierând: „Dacă mai faci un pas, mă arunc!” Avea o singură certitudine – moartea avea să-l reducă la tăcere – sau așa credea, cel puțin. Decizia sa era luată, cu sau fără spectatori. Mintea lui era fixată pe frustrările lui, își analiza încontinuu rănile, alimentându-și focul neliniștii.

În timp ce se desfășurau aceste evenimente, în mulțime apăru, discret, un bărbat, încercând să-și croiască drum printre oameni. Părea un simplu trecător, însă destul de prost îmbrăcat. Avea o cămașă albastră cu mâneci lungi, descheiată, cu niște pete negre. Și un blazer negru, șifonat. Nu purta cravată. Pantalonii negri erau și ei șifonați, lăsând impresia că nu mai văzuseră apa de cel puțin o săptămână. Păr grizonant în jurul urechilor, puțin cam lung și ciufulit. Barba destul de mare, nu se mai răsese de ceva vreme. Pielea uscată și ridată, în jurul ochilor și pe obraji, ceea ce trăda faptul că dormea uneori sub cerul liber. Avea între 30 și 40 de ani, dar arăta mai în vârstă. Nu părea să fie vreo autoritate politică sau spirituală, cu atât mai puțin intelectuală. Figura lui aducea mai mult cu a unui defavorizat social decât cu un simbol al sistemului.

Înfățișarea lui neatrăgătoare contrasta cu mișcările delicate ale gesturilor. Atingea ușor umerii oamenilor, le zâmbea și-și croia drum printre ei. Oamenii nu puteau descrie senzația pe care o simțeau când îi atingea, dar se grăbeau să-i facă loc.

Trecătorul s-a apropiat de cordonul de izolare al pompierilor. Nu l-au lăsat să treacă. Dar, neținând seama de blocaj, i-a privit drept în ochi pe cei care îi barau drumul și a spus ferm:

— Trebuie să intru. El mă așteaptă.

Pompierii s-au uitat la el de sus în jos, dând din cap. Părea mai degrabă cineva care avea nevoie de ajutor decât o persoană utilă într-o situație atât de tensionată.

— Cum vă numiți? întrebară fără să clipească.

— Nu are importanță în acest moment, răspunse hotărât bărbatul misterios.

— Cine v-a chemat aici? întrebară pompierii.

— Veți afla. Și, dacă pierdeți timpul cu întrebările, va trebui să mai pregătiți o înmormântare, le spuse, ridicându-și privirile.

Pompierii începură să transpire. Unul suferea de atac de panică, celălalt era insomniac. Ultima frază a bărbatului misterios îi tulburase. Cu îndrăzneală, acesta trecuse printre ei. La urma urmei, se gândiră, *poate că este vreun psihiatru excentric sau vreo rudă de-a sinucigașului.*

Ajungând sus pe clădire, a fost din nou oprit. Polițistul-șef era un bădăran.

— Stai pe loc! N-ai ce căuta aici.

Îi spuse să coboare imediat. Dar bărbatul enigmatic îl privi drept în ochi și îi răspunse:

— Cum să nu intru, din moment ce am fost chemat?

Polițistul-șef se uită la psihiatru, care se uită la pompierul-șef. Își făceau semne unul altuia, voind să afle cine-l chemase pe acel om. Au fost de ajuns câteva secunde de neatenție pentru ca misteriosul zdrențăros să iasă din zona de securitate și să se apropie periculos de mult de bărbatul care era gata-gata să-și ia zborul.

Când l-au văzut, nu mai era timp să-l oprească. Orice amenințare la adresa lui ar fi putut declanșa accidentul, făcându-l pe sinucigaș să-și pună în aplicare intenția. Au preferat să aștepte cu încordare derularea faptelor.

Bărbatul venise fără să ceară voie și fără să-și facă griji că sinucigașul ar putea să se arunce de pe clădire. Îl luase prin

surprindere, stând la trei metri de el. Simțindu-l pe intrus, celălalt a strigat imediat:

— Pleacă de aici, altfel mă omor!

Străinul rămase indiferent la amenințare. Cu cea mai mare naturalețe din lume, se așeză pe parapetul clădirii, scoase un sandviș din buzunarul hainei și începu să-l mănânce cu poftă. Între două îmbucături, fredona o melodie, fericit la culme.

Sinucigașul se tulbură. Se simți disprețuit, înfruntat, lovit în sentimentele sale.

Îi ceru, urlând:

— Termină cu cântecul ăsta. Am să mă arunc.

Straniul bărbat reacționă, plin de curaj:

— Vrei, te rog, să-mi faci plăcerea să nu-mi tulburi cina?! spuse el pe un ton vehement. Și mai luă câteva îmbucături, mișcându-și picioarele mulțumit. Apoi, se uită la sinucigaș și făcu gestul de a-i oferi o bucată.

Văzând asta, polițistului-șef îi tremurară buzele, psihiatrul holbă ochii, iar pompierul-șef își încruntă fruntea, perplex.

Sinucigașul nu avu nicio reacție. Se gândi în sinea lui: *Nu-mi vine să cred! Am găsit pe unul mai nebun ca mine.*

CAPITOLUL 2
Prezentarea

Să vezi pe cineva mâncând un sandviș cu vădită plăcere în fața cuiva pe punctul de a se omorî era o scenă suprarealistă. Părea luată dintr-un film. Sinucigașul închise puțin ochii, simți respirația accelerându-i-se și-și încordă mai mult mușchii feței. Nu știa dacă să se arunce, să țipe sau să-l ia la zor pe străin. Gâfâind, zbieră cât îl ținea gura:

— Pleacă de aici! Am să mă arunc.

Și era pe punctul de a cădea. Părea că de data asta era gata-gata să aterizeze. Mulțimea din stradă murmură, înfricoșată, iar polițistul-șef își puse mâinile la ochi ca să nu vadă nenorocirea.

Toți se așteptau ca, pentru a evita accidentul, străinul să părăsească scena imediat. El ar fi putut spune, așa cum făcuseră psihiatrul și polițistul: „Nu face asta! Am să plec”. Sau să-i dea un sfat de genul: „Viața e frumoasă. Poți să treci peste problemele tale. Ai încă mulți ani înainte”. El însă, dintr-o săritură, se ridică în picioare și, spre mirarea tuturor, dar mai ales spre uimirea sinucigașului, recită, zbierând, un poem filosofic. Îl declama către ceruri și arăta cu mâna spre cel care dorea să termine cu viața:

> *Să se șteargă dintre parantezele timpului ziua în care s-a născut acest om!*
> *Să dispară din zorii acelei zile rouă care mângâia iarba!*
> *Să dispară lumina după-amiezii care a adus bucurie călătorilor!*
> *Noaptea în care a fost zămislit acest om să fie înlocuită de neliniște!*
> *Să i se ia înapoi acelei nopți strălucirea stelelor care luceau pe cer!*
> *Să i se ia înapoi copilăriei toate zâmbetele și toate fricile!*
> *Să i se șteargă din tinerețe toate peripețiile și aventurile!*
> *Să i se șteargă de la maturitate toate visurile și toate coșmarurile, luciditatea și nebuniile sale!*

După ce termină de recitat poemul, urlând cât îl ținură plămânii, străinul afișă un aer trist și, cu o voce ușor scăzută, rosti cifra *unu,* fără a explica rostul ei. Mulțimea înmărmurită se întreba dacă nu cumva era vorba despre o piesă de teatru în aer

liber. Nici polițistul nu avea habar cum să reacționeze: era bine să intervină sau să urmărească în continuare desfășurarea faptelor? Pompierul-șef se uită la psihiatru, cerându-i explicații, încurcat, acesta îi spuse:

— Nu cunosc nimic din literatură care să anuleze existența, să ia înapoi zâmbetele. Nu mă pricep la poezie... Cred că și ăsta e nebun!

Sinucigașul înlemnise, aproape în stare de șoc. Vorbele străinului avuseseră un ecou în mintea lui, fără ca el să le fi dat voie. Indignat, își dădu drumul gândurilor:

— Cine ești dumneata, de vrei să-mi ucizi trecutul?! Cu ce drept vrei să-mi distrugi copilăria? Cum îndrăznești una ca asta?

După ce a rostogolit spre intrus toate aceste întrebări, și-a revenit pe loc, gândindu-se: *Dar oare nu eu sunt autorul acestui asasinat?*

Văzându-l că ezită, bărbatul misterios a avut îndrăzneala să-l provoace și mai mult:

— Ai grijă! E periculos să gândești, mai ales pentru cineva care vrea să moară. Dacă vrei să te omori, nu gândi.

Sinucigașul rămase încurcat; fusese dat în vileag. Se gândi: *Individul ăsta mă încurajează să mă omor sau ce? Oare mă aflu în fața unui sadic? Oare vrea sânge?* Își scutură capul ca și cum ar fi vrut să oprească șirul gândurilor, numai că gândurile trădează întotdeauna dorințele impulsive. Înțelegând confuzia din mintea sinucigașului, străinul vorbi cu blândețe, dar la fel de tăios:

— Nu gândi! Dacă gândești, vei înțelege că oamenii care se omoară comit asasinate multiple: mai întâi se omoară pe sine, apoi, puțin câte puțin, pe cei care rămân. Dacă gândești, vei înțelege că vina, greșelile, decepțiile și necazurile sunt privilegiul unei vieți conștiente. Moartea nu are asemenea privilegii!

După care, străinul lăsă deoparte calmul și începu să se agite. Rosti cifra *patru* și își clătină indignat capul.

Sinucigașul rămase paralizat. Voia să respingă ideile străinului, dar acestea erau ca un virus care pătrundea în circuitele minții sale. Ce fel de vorbe erau acestea? Tulburat și încercând să nu gândească, îl provocă:

— Cine ești dumneata care, în loc să mă menajezi, mă înfrunți? De ce nu mă tratezi ca pe un nenorocit de bolnav mintal, demn de toată mila?

Și, ridicând glasul, strigă:

— Pleacă de aici! Sunt un om complet terminat.

Străinul nu păru intimidat, dimpotrivă, pierzându-și răbdarea, îl dojeni:

— De unde până unde ești un om fragil sau un biet deprimat, care și-a epuizat orice plăcere de a mai trăi? Sau un defavorizat... un frustrat? Sau un amărât care nu mai e în stare să-și poarte greutatea propriilor pierderi? Pentru mine, nu ești nimic din toate astea. Pentru mine, nu ești decât un om orgolios, prizonier în propria colivie emoțională, străin de alte necazuri, mai mari decât ale tale.

Sinucigașul își duse mâinile la spate și se îndepărtă, speriat de tirul vorbelor la care era supus. Furios, întrebă bâlbâindu-se:

— Cine ești dumneata să mă acuzi că sunt orgolios, un prizonier în colivia mea emoțională? Cine ești dumneata să-mi spui că sunt străin de alte suferințe, mai mari decât ale mele?!

Se simțea lovit în capul pieptului, rămăsese fără aer. Intrusul ochise drept la țintă. Cuvintele lui loviră ca un fulger cotloanele cele mai ascunse ale sufletului său. În acea clipă, bărbatul trist se gândi la tatăl lui, care îi distrusese copilăria, care îi provocase multă suferință. Tatăl său distant emoțional, alienat, închis în el însuși. Însă sinucigașul nu vorbea cu nimeni despre acest subiect; îi era extrem de greu să recunoască cicatricele trecutului. Atins de aceste amintiri tulburătoare, zise cu o voce mai blândă și lacrimi în ochi:

— Taci din gură. Nu mai spune nimic. Lasă-mă să mor liniștit.

Înțelegând că pusese degetul pe o rană adâncă, bărbatul care îl luase la întrebări își domoli și el glasul.

— Eu îți respect durerea și nu pot elabora nicio teorie despre ea. Durerea ta este unică și este singura pe care reușești cu adevărat să o resimți. Îți aparține numai ție și nimănui altcuiva.

Vorbele acestea îi luminară gândurile bărbatului, care era pe punctul de a izbucni în plâns. El pricepu că nimeni nu poate judeca durerea celorlalți. Înțelesese că durerea tatălui său era unică și, prin urmare, nu putea fi resimțită sau evaluată de nimeni altcineva în afară de el însuși. Întotdeauna își condamnase tatăl cu vehemență, dar acum, pentru prima dată,

începu să-l privească cu alți ochi. În acel moment, spre surprinderea lui, intrusul îi adresă câteva cuvinte, despre care îi era greu să spună dacă erau laude sau critici:

— După mine, tu ești și o ființă umană curajoasă, deoarece intenționezi să-ți zdrobești trupul în schimbul unei lungi nopți în temnița unui mormânt! Frumoasă iluzie, fără doar și poate.

Își întrerupse discursul, pentru ca sinucigașul să-și dea seama de consecințele imprevizibile ale actului său.

Din nou, bărbatul deprimat se întrebă ce era cu individul acela ciudat, care se ivise ca să-i strice lui planurile. Ce fel de om era acesta? Ce vorbe! O noapte de somn veșnic în temnița unui mormânt... gândul acesta îi provoca repulsie. Totuși, încăpățânându-se să-și urmeze planul, îl contrazise:

— Nu văd niciun motiv să mai continui cu mizeria asta de viață! bombăni el vehement, încruntându-și fruntea, tulburat de ideile care-l asaltau, fără a-i cere permisiunea.

Străinul își drese glasul și-i replică energic:

— Mizerie de viață? Câtă ingratitudine! Probabil că inima ta, în acest moment, este gata să sară din piept, ca să protesteze cu lacrimi de sânge împotriva exterminării vieții!

Și, cu o rară elocvență, schimbă tonul, încercând să traducă vocea inimii sinucigașului:

— Nu! Nu! Fie-ți milă de mine! Ți-am pompat neobosită sângele, de milioane de ori. Ți-am satisfăcut nevoile... am fost sclava ta fără să protestez. Și acum tu vrei să mă reduci la tăcere, fără să-mi dai măcar dreptul să mă apăr? Ei bine... am fost cea mai fidelă dintre slujitori. Și care e premiul meu? Care e răsplata mea? O moarte stupidă! Tu vrei să-mi întrerupi bătăile, numai ca să pui capăt suferinței tale. Ah! Dar ești un egoist oribil! Ce n-aș da să-ți pot pompa niște curaj! Înfruntă viața, egocentricule!

Și, îmbărbătându-l pe sinucigaș, îl rugă să-și asculte pieptul, ca să înțeleagă disperarea inimii sale.

Acesta își simți cămașa vibrând. Nu își dădu seama că inima îi era pe punctul de a exploda. Părea, într-adevăr, că striga din străfundul pieptului. Sinucigașul îngheță. Fusese impresionat de impactul vorbelor acelui străin asupra gândurilor sale. Dar, când părea învins, își arătă puțina hotărâre care-i mai rămăsese.

— Deja m-am condamnat la moarte. Nu mai e nicio speranță.

Atunci, zdrențărosul îi dădu ultima lovitură:

— Te-ai condamnat deja? Știai că sinuciderea este cea mai nedreaptă condamnare? Pentru că cel care se omoară execută asupra lui însuși o sentință fatală, fără măcar să-și dea dreptul să se apere. De ce se autocondamnă fără apărare? De ce nu își dă dreptul să-și contrazică fantasmele, să-și înfrunte pierderile și să lupte împotriva gândurilor pesimiste? E mai simplu să spună că nu merită să trăiești... Tu ești, într-adevăr, nedrept cu tine însuți!

Străinul dovedea că știe prea bine că oamenii care își iau viața, chiar când își plănuiesc moartea, nu au conștiința importanței sfârșitului. El știa că, dacă sinucigașii ar vedea disperarea celor apropiați și consecințele încâlcite ale unei astfel de morți, ar da înapoi și s-ar apăra. Știa că nicio scrisoare sau bilețel nu putea fi considerat certificat de apărare. Bărbatul de pe clădirea San Pablo lăsase un mesaj unicului său fiu, încercând să explice inexplicabilul.

De asemenea, vorbise și cu psihiatrii și psihologii lui despre gândurile suicidare. Fusese analizat, interpretat, diagnosticat și auzise multe teorii despre deficiențele lui metabolice cerebrale, după cum fusese și încurajat să-și depășească conflictele și să-și privească problemele din diverse unghiuri. Dar nimic nu-l atinsese pe acel intelectual rigid. Niciuna din acele intervenții sau explicații nu a reușit să-l scoată din mlaștina lui emoțională.

Bărbatul părea inaccesibil. Și totuși, se simțea bulversat, pentru prima oară, de acel străin, care-l luase la întrebări sus, pe clădire. După haine și înfățișarea umilă, ai fi zis că nu-i decât un amărât de cerșetor. Cu toate acestea, ideile și discursul lui dădeau de înțeles că este specialist în zguduirea minților impenetrabile. Vorbele lui provocau mai degrabă angoasă decât liniște interioară. Se pare că știa că fără angoasă nu există întrebări și că fără întrebări nu se găsesc alternative, nu se deschide evantaiul de posibilități. Neliniștea sinucigașului crescu atât de mult, încât se hotărî, în cele din urmă, să-i adreseze o întrebare străinului; se abținuse mult să o facă, deoarece se gândise, după primele atacuri, că avea să intre pe un teren minat. Și intră.

— Cine ești dumneata?

Sinucigașul își dorea un răspuns scurt și clar, dar nu-l primi. În schimb, primi încă o rafală de întrebări.

— Cine sunt eu? Cum îndrăznești să mă întrebi cine sunt eu, dacă nu știi nici măcar cine ești tu? Cine ești dumneata, care cauți să-ți reduci existența la tăcere, prin moarte, în fața unei mulțimi îngrozite?

Încercând să-și arate disprețul față de cel care îl lua la rost, sinucigașul răspunse pe un ton sarcastic:

— Eu? Cine sunt eu? Sunt un om care peste câteva clipe va înceta să mai existe. Și atunci nu voi mai știi cine sunt și ce am fost.

— Ei bine, eu sunt diferit de dumneata. Pentru că ai încetat să te mai cauți pe tine însuți. Te-ai transformat într-un zeu. În timp ce eu mă întreb zilnic: „Cine sunt eu?”

Și, dovedindu-se abil, îi adresă o altă întrebare:

— Și vrei să știi ce răspuns am aflat?

Sinucigașul, încurcat, clătină din cap, în semn afirmativ. Străinul continuă:

— Îți răspund, dacă mai întâi îmi răspunzi dumneata. Din ce sursă filosofică, religioasă sau științifică te-ai inspirat, pentru a susține că moartea reprezintă sfârșitul existenței? Suntem atomi vii, care se dezintegrează, fără să-și mai recupereze structura niciodată? Nu suntem decât un creier organizat sau avem o minte care coexistă cu creierul și își transcende limitele? Știe vreun muritor? Știi dumneata? Care credincios își poate susține gândirea, dacă nu se folosește de elementul credință? Care neurolog își poate susține argumentele, dacă nu se folosește de fenomenul speculației? Care ateu sau agnostic își poate susține ideile, fără o marjă de nesiguranță și fără distorsiuni?

Străinul părea să fi cunoscut și extins metoda socratică. Făcea cercetări interminabile. Sinucigașul se simțea buimăcit de tirul de întrebări. Era ateu, dar își dăduse seama că ateismul lui era o sursă de speculații. Asemeni multor „normali”, expusese teze despre aceste fenomene, cu o siguranță nejustificată, dar nu le putea dezbate fără a se ambala și fără a fi părtinitor.

Bărbatul cu hainele rupte și înfățișare dubioasă își îndrepta întrebările și către el însuși. Și înainte de a primi vreun răspuns definitiv sau provizoriu din partea celui care-l asculta, îi dădu un ultimatum:

— Suntem doi ignoranți. Diferența dintre noi doi este că eu recunosc că sunt.

CAPITOLUL 3
Seismul emoțional

În timp ce, sus pe clădire, se dezbăteau astfel de idei măreațe, câțiva oameni din mulțime au început să se retragă, fără a aștepta să afle ce se mai întâmpla. Nu suportau să vadă deznodământul nenorocirii altcuiva. Totuși, majoritatea rămâneau fermi pe poziție; nu voiau să piardă desfășurarea evenimentelor.

Deodată, apăru printre ei un bărbat, pe nume Bartolomeu, prieten vechi al sticlei de whisky și vodcă. Încă o ființă umană cu cicatrice ascunse, deși părea binedispus, ba chiar obraznic. Părul lui negru, tuns scurt, nu mai văzuse, probabil, de săptămâni întregi nici pieptenele, nici apa. Avea peste 30 de ani. Piele albă, sprâncene stufoase, o față buhăită, care lăsa să se întrezărească urmele unei vieți chinuite. Mergea împleticindu-se de beat ce era. Cu o voce păstoasă și limba înțepenită, se izbea de oameni și, în loc să le mulțumească pentru sprijin, se lamenta.

Unora le zicea:

— Ia vezi, că dai peste mine. Nu vezi că circul pe stânga? Altora le spunea:

— Dă-mi voie, amice, că mă grăbesc.

Bartolomeu mai făcu niște pași și se împiedică de un canal. Ca să nu se prăbușească, încercă să se țină de ce apuca, până când, agățându-se de o bătrânică, căzu grămadă peste ea. Biata femeie, aproape că-și frânse coloana. Încercând să se desprindă de el, îl lovi cu bastonul peste cap, țipând speriată:

— Dă-te jos de pe mine, neisprăvitule!

El nu avea putere să se miște. Văzând că bătrânica țipa continuu, ca să nu dea de bucluc, strigă mai tare decât ea:

— Ajutor! Oameni buni, săriți! Baba asta se leagă de mine.

Cei din jur și-au întors privirile din înălțimi spre pământ, atrași de glasul bețivului. Înțelegându-i viclenia, l-au ridicat de pe bătrânică, îmbrâncindu-l:

— Pleacă de aici, nenorocitule!

Dar el, nevrând să se dea bătut, vorbi cât putu de repede:

— Vă mulțumesc, oameni buni, pentru îm… îmbrân…

Era atât de beat, încât repetă de trei ori cuvântul „îmbrânceală”. După care, încercă să-și scuture praful de pe pantaloni și aproape căzu din nou:

— M-ați scăpat de asta…

Bătrânica a dovedit însă că avea suficientă prezență de spirit ca să pareze o nouă insultă. Ridică bastonul fără să ezite și se pregătea să-l lovească din nou peste cap, când șmecherul se corectă.

— …de doamna asta drăguță.

După care, el părăsi câmpul de luptă. Umblând prin mulțime, se întreba, mirat, de ce toată lumea se uita în sus.

Își imagină că oamenii văzuseră un extraterestru. Privi cu greutate la clădirea înaltă și, tulburând din nou liniștea, începu să strige:

— Îl văd! Văd extraterestrul. Atenție, oameni buni! E galben și are coarne. Și are o armă în mâini!

În realitate, Bartolomeu avea halucinații. Mintea lui era atât de bolnavă, încât construia imagini ireale. Nu era un alcoolic obișnuit, era un instigator. Pe lângă faptul că bea tot ce-i cădea în mână, era maestru și în a atrage atenția. De aceea, era poreclit Gură-Mieroasă. Îi plăcea băutura, dar și mai mult îi plăcea să trăncănească. De altfel, prietenii apropiați spuneau că suferă de SCV, sindromul compulsiv de vorbire.

Îi agăța pe oamenii din apropiere, îndemnându-i să se uite la ce vedea el. Aceștia încercau să se elibereze din mâinile lui, îmbrâncindu-l și ocărându-l.

Bețivul bâiguia:

— Ce oameni prost-crescuți! Mor de invidie că eu l-am văzut primul pe extraterestru.

Între timp, sus pe Edificiul San Pablo, bărbatul care avusese de gând să-și ia zilele începu să se gândească că, într-adevăr, trebuia să renunțe la prejudecăți fiindcă avea numai idei găunoase și concepte superficiale legate de viață și de moarte. Se lăuda cu propria cultură, dar acum trebuia să dea seama de propria ignoranță – un comportament dureros pentru cineva care se considerase mereu un intelectual strălucit. În lumea academică, era apreciat pentru cunoștințele vaste, pe care le expunea cu mândrie, însă niciodată atât de puține minute nu îi păruseră atât de lungi, încât să-și dea seama de propria lui nesăbuință.

Se simțea ca și cum ar fi făcut o baie de seninătate. Și această baie se revărsa încontinuu dinspre bărbatul supermisterios și lipsit de strălucire, care îl provocase. Ca și cum

nu ar fi fost de ajuns ce spusese până atunci, străinul își amplifică tirul întrebărilor:

— De ce Darwin, în ultimele clipe de viață, când suferea de grețuri și vărsături insuportabile, striga: „Dumnezeul meu”? Era el slab, chemându-l pe Dumnezeu, când simțea cum îl părăsesc puterile? Era el un laș, speriindu-se de durere și, apropiindu-se de moarte, o considera un fenomen antinatural, deși teoria lui se bazase pe procesul natural de selecție a speciilor? De ce a apărut un conflict grav între existența lui și teoria lui? Moartea este sfârșitul sau începutul? În ea ne pierdem sau ne regăsim? Oare când murim, suntem regurgitați din Istorie, ca niște actori care nu vor mai apărea niciodată pe scenă?

Sinucigașul simți o spaimă și înghiți în sec. Niciodată nu se gândise la astfel de lucruri. Niciodată nu reflectase la posibilitatea ca, la fel cum un bebeluș regurgitează laptele supt, tot astfel el, dorindu-și moartea, își va regurgita propria istorie din Istorie. Deși era un partizan al teoriei evoluționiste, nu știa nimic despre omul Darwin și despre conflictele sale interioare. Dar oare Darwin fusese incoerent și fragil? Nu… nu era posibil.

Darwin nu a renunțat la viață. Cu siguranță că el a fost îndrăgostit de viață mult mai mult decât mine, se gândi el.

Avea senzația că bărbatul cu mulțimea de întrebări îl dezbrăcase de haina vanității, fără să-i fi cerut voie. În timp ce inima i se liniștea, încercă să-și regleze respirația, ca și cum s-ar fi agățat de aerul pe care-l inspira, pentru a străbate zone din mintea sa, niciodată străbătute până atunci. Răspunse cu sinceritate:

— Nu, nu știu. Nu m-am gândit niciodată la astfel de lucruri.

Străinul mai adăugă:

— Lucrăm, cumpărăm, vindem și construim relații sociale; perorăm despre politică, economie și științe, dar în adâncul nostru nu suntem decât niște copii care se joacă în teatrul existenței, fără a-i putea înțelege complexitatea. Scriem milioane de cărți pe care le înmagazinăm în biblioteci uriașe, dar nu suntem decât niște copii. Nu știm mai nimic despre ceea ce suntem. Suntem miliarde de copii care, decenii la rând, se joacă pe planeta asta minunată.

Sinucigașul își încetini respirația. Începu să-și recupereze propria istorie și identitate. Júlio César Lambert – acesta era numele lui – era titularul unui raționament subtil, rapid,

privilegiat. De-a lungul promițătoarei sale cariere academice, când și-a susținut tezele de masterat și doctorat, obținuse note maxime cu calificativul *magna cum laude.* De asemenea, făcuse parte din numeroase comisii, ca evaluator al altor lucrări. Îi punea în încurcătură pe masteranzi și pe doctoranzi cu criticile lui acide, întotdeauna fusese un egolatru și dorea ca toți ceilalți să-i recunoască inteligența. Însă acum se afla în fața unei comisii al cărei evaluator era un zdrențăros. Se simțea ca un copil lipsit de apărare în fața propriilor frici și propriei neștiințe. Pentru prima dată i se spusese că este un copil și asta nu-l înfurie, pentru prima dată îi făcu plăcere să-și recunoască micimea. Deja nu se mai simțea un om în fața propriului sfârșit; se vedea ca o ființă umană în reconstrucție.

CAPITOLUL 4
Pierderile

Nebuniile nu pot fi tratate decât atunci când se renunță la prefăcătorie. Iar Júlio César se ascundea în spatele elocinței, culturii și statutului său academic. Acum, începea să-și dea la o parte camuflajul. Îl aștepta un drum lung înainte.

Soarele era deja la asfințit. Și sinuciderea se disipa, sus, pe edificiul San Pablo. În acel moment, bărbatul care îl recuperase pe Júlio César, rosti *douăzeci,* dând de înțeles că era cuprins de o stare de amărăciune. Contrariat, Júlio César îl întrebă:

— De ce tot rostești diverse numere în timp ce vorbim?

Bărbatul nu răspunse imediat. Privi în zare, văzu mai multe lumini aprinzându-se, iar altele stingându-se. Respiră încet, ca și cum ar fi vrut să fie prezent în toate locurile ca să le reaprindă. Își întoarse fața spre Júlio César, se uită adânc în ochii lui și vorbi, cu o blândețe încordată:

— De ce rostesc numere? În răstimpul în care am stat pe clădirea asta, 20 de oameni au închis ochii pentru totdeauna. 20 de oameni au încetat să mai trăiască. 20 de ființe umane nu și-au acordat dreptul să se apere, așa cum nu ți-l acordai nici dumneata. Oameni care odinioară s-au jucat, au iubit, au plâns, s-au luptat, au dat înapoi... acum lasă o urmă de durere în memoria celor rămași.

Júlio César nu înțelegea sensibilitatea excesivă a acelui om. Cine era el? Ce anume trăise ca să aibă atâta empatie? Profesorul perspicace încerca să-l definească pe intrus, dar nu reușea. Și, dintr-o privire, își dădu seama că străinul plângea. Era o reacție de neînțeles pentru un bărbat atât de puternic, în definitiv. Părea că pătrundea în suferința indescriptibilă a copiilor care-și pierduseră părinții și care au crescut întrebându-se: „De ce nu și-a îndurat suferința, de dragul meu?” Sau părea că străbătea mintea părinților care-și pierduseră copiii și care, deși făcuseră multe pentru ei, se torturau cu sentimente de vină, alimentate de întrebarea: „Oare ce aș fi putut face pentru copilul meu și nu am făcut?” Ori poate că intrusul plângea pentru că-și recuperase pierderile necunoscute.

Cert este că atât vorbele, cât și lacrimile străinului îl dezarmară complet pe Júlio César. Astfel, porni într-o călătorie pe cărările copilăriei sale, dar nu suportă mult. Își dădu voie să

plângă. Cum rareori i se întâmplase în viață, a plâns fără să-i pese de cei care se uitau la el. Era un om cu cicatrice adânci.

— Tatăl meu se juca cu mine, mă săruta și îmi spunea „copilul meu iubit”.

Și, suspinând profund, vorbi despre ceva despre care credea că este interzis să vorbești, ceva ce nici măcar colegii săi cei mai apropiați nu știau. Ceva care era îngropat, dar continua să fie viu și să-i influențeze modul de a privi viața.

— Dar m-a părăsit când eram copil, fără să-mi dea nicio explicație.

Făcu o pauză, după care adăugă:

— Mă uitam la un desen animat, în salon, când am auzit o bubuitură puternică dinspre dormitorul lui. Când m-am dus să văd ce se întâmplase, l-am găsit pe podea, sângerând. Nu aveam decât șase ani. Țipam încontinuu, cerând ajutor. Mama nu era acasă. Am alergat la vecini, dar disperarea mea era atât de mare, încât, în primele clipe, nimeni nu pricepea nimic din starea mea de criză. Nici nu intrasem bine în viață și mi-am pierdut deodată copilăria, inocența. Lumea mea se prăvălise. Ajunsesem să detest desenele animate. Nu am mai avut alți frați. Mama, văduvă și săracă, a trebuit să muncească; s-a luptat cu mult curaj ca să mă întrețină, dar s-a îmbolnăvit de cancer și a murit când aveam 12 ani. Am fost crescut de unchi și mătuși. Treceam de la o familie la alta, mă simțeam un străin, în case care nu au fost niciodată ale mele. Am fost un adolescent iritabil, care nu dădea nicio importanță sărbătorilor în familie. Nici nu se putea altfel: nu de puține ori, am fost tratat ca un servitor și trebuia să tac și să înghit.

Júlio César dezvoltase o personalitate agresivă. Era nesociabil, timid și intolerant. Se considera urât și nu se simțea iubit. Ca să nu se distrugă, găsise o compensare a conflictelor lui interioare în studiu. Trecând prin greutăți, a intrat la universitate și a devenit un student strălucit. Ziua muncea, seara mergea la facultate, învăța în zori și la sfârșit de săptămână. Lăsând să transpară o furie pe care nu o depășise niciodată, adăugă:

— Dar i-am întrecut pe toți aceia care râdeau de mine. Am devenit mai cult și am avut mai mult succes decât ei. Am fost un cadru universitar exemplar și am ajuns un profesor foarte respectat. Am fost invidiat de unii și urât de alții. Mulți m-au admirat. M-am căsătorit și am avut un băiat, João Marcos. Dar

cred că nu am fost niciun soț iubitor, niciun tată bun. Vremea a trecut și, în urmă cu un an, m-am îndrăgostit de o studentă cu 15 ani mai tânără. Am cunoscut disperarea. Am încercat să o seduc, să o cumpăr, m-am înglodat în datorii. Mi-am pierdut credibilitatea, siguranța... și, în cele din urmă, ea m-a părăsit. Simțeam că îmi fuge pământul de sub picioare. Soția mea mi-a descoperit aventura și m-a părăsit și ea. După ce a plecat, mi-am dat seama că încă o mai iubeam; nu puteam să o pierd! Am încercat să o cuceresc din nou, dar ea se săturase de intelectualul care nu fusese niciodată afectuos, care era pesimist, deprimat și, în plus, mai era și falit. M-a părăsit.

În acel moment, a izbucnit în plâns, cum nu i se mai întâmplase de la moartea mamei sale. Lăcrima și își ștergea ochii cu mâna dreaptă. Cine-l vedea pe profesorul autoritar nu-i cunoștea cicatricele. Își reluă povestirea tulburătoare:

— João Marcos, băiatul meu, s-a apucat de droguri. Agresiv, mă acuza mereu că nu m-am jucat niciodată cu el sau că nu am fost drăguț, că nu i-am fost camarad și prieten. Pe scurt, de la vârsta de șase ani colecționez abandonuri. Unele din vina celorlalți, altele din vina mea – spuse el cu sinceritate, începând să învețe să-și dea jos măștile.

Când a terminat, a văzut rapid în minte filmul întâmplărilor. Își aminti ultimele imagini cu tatăl său, imagini de mult uitate. Își mai aminti cum îl chemase zi și noapte, săptămâni la rând, după ce-l pierduse. Crescuse furios închizându-se în colivia lui cu emoții, străin de suferințele pe care el, Júlio, avea să le simtă în viitor.

Acum repeta același drum bătătorit. Trecutul tăcea cu mai multă putere decât remarcabila sa carieră academică. Cultura nu-l făcuse mai flexibil și nici nu-l liniștise. Era un om încorsetat, impulsiv, încordat. Niciodată nu lăsase garda jos în fața psihiatrilor și a psihologilor. Nu de puține ori îi critica pe față, considerând că interpretările lor erau infantile pentru cineva de nivelul lui intelectual. Cine încerca să-l convingă se confrunta cu imposibilul.

După ce și-a sfârșit povestea, expunând-o în toată goliciunea ei, intelectualul se închise din nou în sinea lui, fiindcă se temea ca străinul să nu-l asalteze cu un potop de sfaturi, de idei despre cum să-și fie singur de ajutor, de intenții binevoitoare și de îndrumări lipsite de efect. Dar străinul nu făcu nimic din toate

astea. Glumi, într-un moment în care era aproape imposibil de glumit, spunând cu blândețe:

— Dragul meu, ești într-o mare încurcătură.

Júlio César zâmbi ușor. Nu se aștepta la un asemenea răspuns. Nu primise sfaturi. Apoi, străinul îi zise că, deși nu putea să resimtă durerea lui, cunoștea matematica abandonului.

— Cunosc foarte bine ce înseamnă să pierzi! Sunt momente în care avem impresia că se prăvălește lumea peste noi, că nimeni nu ne poate înțelege!

În timp ce vorbea, își duse degetul arătător la ochiul drept, apoi la stângul, ștergându-și și el lacrimile. Poate că cicatricele lui erau la fel de profunde sau chiar mai mari decât cele pe care le auzise.

Júlio César, din nou mișcat, îl întrebă:

— Spune-mi, cine ești dumneata?

Răspunsul a fost o blândă tăcere.

— Ești psihiatru sau psiholog? întrebă, crezând că se află în fața unui profesionist neobișnuit, ieșit din comun.

— Nici, nici, răspunse străinul, ferm.

— Ești filosof?

— Apreciez lumea ideilor, dar nu sunt.

— Ești un lider religios? continuă, crezând că poate era vorba despre vreun misionar catolic, protestant, musulman sau budist.

— Nu sunt! răspunse bărbatul cu hotărâre.

Neprimind niciun răspuns, Júlio César, nedumerit, întrebă nerăbdător:

— Ești cumva nebun?

— S-ar putea, răspunse celălalt, schițând un mic zâmbet.

Júlio César era complet confuz.

— Cine ești? Spune-mi.

Mulțimea adunată nu auzea dialogul care avea loc sus pe clădire. Psihiatrul, pompierul-șef și polițistul-șef făceau eforturi să înțeleagă conversația, dar nu reușeau să audă decât frânturi. La insistențele lui Júlio César, bărbatul misterios păru destul de tulburat. Își deschise brațele, le ridică spre cer și spuse:

— Când mă gândesc la durata vieții, ca o scurtă paranteză de-a lungul timpului, și când reflectez la tot ce este dincolo de mine și după mine, îmi dau seama de micimea mea. Când mă gândesc că într-o zi mă voi îngropa în tăcerea unui mormânt, înghițit de imensitatea existenței, îmi înțeleg limitele și, dându-

mi seama de ele, renunț la a mai fi un zeu și mă eliberez, pentru a fi doar o ființă umană. Ies din condiția de centru al universului, pentru a fi doar un călător pe traiectorii necunoscute...

Cuvintele sale nu răspunseră la întrebările lui Júlio César, dar acesta le sorbi. Ele îi treziră în minte o întrebare care s-ar afla pe buzele multora dintre cei care ar ști istoria străinului: *Omul ăsta este un psihotic sau un înțelept? Sau și una, și alta?* Se străduia să prindă nuanțele ideilor pe care tocmai le auzise, dar era extrem de anevoios.

Bărbatul se uită din nou în sus și-și schimbă discursul, începând să-L interogheze pe Dumnezeu într-un fel pe care Júlio César nu-l mai auzise niciodată:

— Dumnezeule, cine ești Tu? Pentru ce taci în fața nebuniilor unor credincioși și nu liniștești marea de îndoieli ale scepticilor? De ce îți maschezi mișcările în spatele legilor fizicii și îți ascunzi semnătura de pe evenimentele care apar la întâmplare? Tăcerea Ta mă neliniștește!

Intelectualul era specialist în sociologia religiilor, cunoștea creștinismul, islamismul, budismul și alte religii, însă aceste texte nu-l ajutau să priceapă ce era în mintea străinului. Nu putea spune dacă era un ateu ireverențios sau dacă era cineva care avusese o apropiere intimă de Autorul existenței. Distinsul profesor se întrebă din nou: *Ce fel de om este acesta? De unde a venit? Care este originea lui?*

CAPITOLUL 5
Chemarea

În societatea modernă, oamenii, inclusiv liderii diverselor segmente, erau prea previzibili. Reacțiile lor erau de-a dreptul triviale. Nu aveau un comportament care să producă celorlalți vreo emoție și nici nu stârneau imaginația. Ceea ce le lipsea „normalilor” dădea pe dinafară la misteriosul bărbat care se afla în fața lui Júlio César. Curiozitatea lui de a cunoaște identitatea străinului crescuse atât de mult, încât îl întrebă din nou, dar de data asta diferit. Mai întâi, se analiză pe sine și recunoscu că știa foarte puțin despre el însuși.

— Eu nu știu cine sunt, trebuie să mă găsesc. Dar, te rog, insist, cine ești dumneata?

Bărbatul schiță un zâmbet amar: Júlio César începea să vorbească pe limba lui. Sub imperiul unei puternice inspirații, el s-a devoalat. Stând în picioare, scrutând orizontul cu soarele în asfințit, își depărtă puțin picioarele, ridică brațele și spuse, sigur pe el:

— Eu sunt un vânzător de visuri!

Mintea intelectualului deveni și mai întunecată. Se părea că străinul părăsea starea de luciditate și plonja într-una de nebunie. Pentru Júlio César, identificarea străinului nu însemna nimic, în afară de uimire, dar, pentru acela, însemna aproape totul.

Jos, Bartolomeu continua să strige și să-i agaseze pe oameni:

— Ia uitați-vă la șeful extratereștrilor. Și-a deschis brațele și și-a schimbat culoarea.

De data asta, nu era vorba despre o halucinație, ci despre o eroare de interpretare. Sau poate că nu! Era greu de știut. După ce s-a devoalat, vânzătorul de visuri se înduioșă, și, uitându-se la mulțime, avu o reacție stranie. I se făcu milă de oamenii aceia.

Júlio César își frecă palmele de obraz. Nu putea crede în definiția care îi ajunsese la urechi.

— Vânzător de visuri? Cum așa? Ce înseamnă asta? se întrebă el, totalmente pierdut în propria-i raționalitate.

Străinul părea atât de inteligent! Dovedise maturitate intelectuală, îi făcuse zob toate paradigmele, îl ajutase să-și organizeze confuzia mentală și, când cerul era de un albastru

senin, declanșă o furtună neașteptată. Júlio César nu mai auzise niciodată pe cineva autointitulându-se astfel.

Psihiatrul, la o distanță de douăzeci și cinci de metri, când auzi expresia, făcu rapid o analiză. Fără a-și lua vreo marjă de siguranță, îi asigură pe pompierul-șef și pe polițistul-șef:

— Știam eu. Sunt de aceeași teapă.

Ca și cum nu ar fi fost de ajuns ciudățenia titulaturii, în timp ce se identifica, străinul se uită în partea dreaptă, unde văzu, la o clădire din vecinătate, cam la vreo sută cincizeci de metri, un individ care îndrepta o armă spre el. Era cu amortizor. Cu o reacție magistrală, îl împinse pe Júlio César și căzură amândoi la pământ.

Júlio César nu pricepu ce se întâmplase, rămase pur și simplu perplex. Ca să nu-l sperie și mai mult, Vânzătorul de Visuri îi spuse:

— Dacă te-a dat peste cap căderea asta, închipuie-ți ce s-ar fi întâmplat dacă te-ai fi izbit de solul de la baza clădirii.

Mulțimea crezu că bărbatul reușise să-l oprească pe sinucigaș. Nimeni nu înțelegea ce se întâmpla. Amândoi se ridicară. Vânzătorul de Visuri se uită în zare și văzu că trăgătorul ieșise din scenă. Oare avea halucinații? Cine să dorească moartea unui om atât de simplu? După care, ambii apărură în picioare, liberi, pe parapetul clădirii.

Júlio César se uită la străin, și acesta repetă, fără niciun dubiu:

— Da, sunt un Vânzător de Visuri.

Încurcat, Júlio César crezu pe moment că bărbatul din fața lui era un vânzător ambulant. Sau vânzător de acțiuni la bursă. Dar, cu ideile pe care le avea, părea imposibil. Curios, îl chestionă:

— Cum așa? Ce fel de produse vinzi dumneata?

— Eu caut să vând curaj celor nesiguri, îndrăzneală celor care suferă de fobii, bucurie celor pe care viața nu-i mai încântă, simțul măsurii celor neprevăzători, simț critic gânditorilor.

Júlio César, într-un acces de orgoliu, aducându-și aminte de timpul în care se considera un zeu, pentru că avea o vastă cultură academică, își spuse în gând: *Nu-i posibil așa ceva! Trăiesc un coșmar. Cred că am murit deja și nu mi-am dat seama de asta. La un moment dat, voiam să-mi iau viața, pentru că mă încâlcisem în ghemul propriilor mele conflicte interioare. În clipa de față, sunt și mai tulburat, pentru că mă*

aflu în fața cuiva care m-a salvat și care pretinde că vinde ceea ce nu se poate vinde. Vinde ceea ce toată lumea caută, dar nu se găsește pe piață. Și, spre surprinderea sa, străinul adăugă:

— Și, celor care se gândesc să pună un punct final vieții lor, încerc să le vând o virgulă, doar o virgulă.

— O virgulă? întrebă, confuz, sociologul, care avea, de asemenea, și pregătire în psihologie.

— Da, o virgulă. O virguliță, pentru ca ei să continue să-și scrie povestea.

Pe Júlio César îl trecură sudorile. Deodată, într-o stare de iluminare interioară, își veni în fire. Bărbatul ireverențios tocmai îi vânduse o virgulă, iar el o cumpărase fără să-și dea seama. Nu se discutase niciun preț, nu se făcuseră presiuni, nu fusese șantajat, nu se făcuseră apeluri. El a cumpărat-o, pentru a se întoarce la rădăcinile esenței umane. Intelectualul devenise elevul zdrențărosului. Fusese hrănit cu o blândă solidaritate. Își puse mâinile pe cap, ca să vadă dacă tot ce i se întâmpla era real.

Ilustrul profesor de sociologie începu să aibă revelații. Se uită în jos și văzu mulțimea, așteptând reacția sa. La urma urmei, oamenii aceia erau la fel de debusolați ca și el. Erau liberi să umble de colo-colo, dar se simțeau apăsați, controlați în mod brutal. Le lipsea libertatea să-și aerisească propria viață.

Profesorul părea că pătrunde în meandrele unui film ale cărui scene erau ireale și, totodată, concrete. *Subiectul ăsta e real sau tot ceea ce văd este o capcană a minții mele?* se întrebă el, sub o aură de fascinație și nesiguranță. Nimeni nu-l mai încântase vreodată așa cum făcuse enigmaticul pelerin.

În continuare, bărbatul misterios îi adresă o invitație, care-l zdruncină peste măsură.

— Vino după mine; te voi face un vânzător de visuri.

Chemarea provocă un zumzet în mintea intelectualului. Acesta nu era capabil de nicio reacție. Vocea i se gâtui. Fizic, era paralizat, însă rămăsese pe gânduri. *Ce fel de propunere mai e și asta? Cum pot să mă duc eu după un om pe care l-am cunoscut abia de o oră?* cugeta el, tulburat, însă simțea totodată și o atracție irezistibilă pentru enigmatica chemare.

Era sătul de dezbaterile academice. El era unul dintre cei mai renumiți intelectuali printre confrații săi, dar mulți dintre colegii lui, inclusiv el însuși, trăiau în mocirla invidiei și a nesfârșitelor

vanități. Simțea că lipseau, din templul cunoașterii, care era universitatea, atât toleranța, stimularea gândirii de a se revolta, cât și o doză de nebunie care să dea frâu liber creativității. Unele temple ale cunoașterii deveniseră la fel de rigide precum cele mai habotnice religii. Profesorii, oamenii de știință și gânditorii nu aveau libertate. Erau obligați să respecte orientarea departamentelor.

Acum, Júlio César se afla în fața unui bărbat prost îmbrăcat, cu părul ciufulit, fără strălucire socială, dar incitant, aventurier, rebel față de modul de gândire în vigoare, critic, seducător, liber și care, pe deasupra, îi făcea cea mai nebunească și atrăgătoare propunere din câte existau: să vândă visuri. *Cum? Pentru cine? Cu ce scop? Oare voi fi ținta batjocurii sau a aplauzelor?* se gândea intelectualul. În timp ce chemarea îl tulbura, îi veni în minte că orice gânditor trebuie să meargă pe cărări pe care nu le mai bătuse nimeni.

Deși suferise o mare tulburare emoțională, având un orgoliu exacerbat, Júlio César fusese întotdeauna un om chibzuit. Niciodată nu crease situații neplăcute în public. Prima dată se întâmplase acum, pe Edificiul San Pablo. Știa că de data asta făcuse cel mai mare scandal. Nu jucase teatru, se gândea într-adevăr să-și pună capăt zilelor. Cum se temea să utilizeze arme sau să ia medicamente, se urcase pe clădire.

Invitația continua să-i răsune în minte, ca o grenadă care explodează în mii de bucăți, distrugându-i paradigmele. Trecuse un minut, care păruse un timp îndelungat. Luptându-se cu sine, se gândea: *Am încercat să trăiesc sub cupola bucuriei și pe temelia siguranței, dar m-am scufundat. Am încercat să-mi stimulez studenții să gândească, dar am format numeroși repetitori de informații. M-am străduit să aduc o contribuție pentru societate, dar nu eram decât o insulă de vanitate. Dacă aș reuși să vând câteva visuri unor oameni, așa cum mi-a vândut mie acest bărbat misterios, poate că viața mea ar căpăta mai mult sens decât a avut până în prezent.*

Așadar, am decis să-l urmez. Eu, naratorul acestei povești, sunt Júlio César, primul discipol al acestui om extraordinar și grav.

El a devenit maestrul meu. Am fost primul care a riscat să se îmbarce într-o călătorie fără destinație, fără agendă, absolut

imprevizibilă. Nebunie? Poate, dar nu mai mică decât aceea pe care o trăisem.

CAPITOLUL 6
Primul pas

Imediat ce am ieșit din scenă, am fost opriți de unul dintre personajele care ne supravegheau atent acolo, sus pe clădire, polițistul-șef. Era un bărbat înalt, de un metru și nouăzeci, ușor supraponderal, îmbrăcat într-o uniformă impecabilă, cu părul grizonant, fără riduri și având aerul cuiva care iubește puterea.

Ne opri pe loc, iar pe mine nici nu mă băgă în seamă. Era obișnuit să aibă de-a face cu sinucigași; îi considera fragili, nu ființe umane complexe. Pentru el, eu nu eram decât o cifră statistică în plus, în profesia lui. Nu mi-a plăcut deloc. Am simțit gustul amar al prejudecății. La urma urmei, eu eram mult mai cult decât acel purtător de armă. Armele mele sunt ideile, mai puternice, mai penetrante. Dar nu aveam forța necesară pentru a mă apăra. Nici nu era nevoie. Aveam alături de mine o torpilă, bărbatul care mă salvase.

Interesul real al polițistului era să-l interogheze pe bărbatul care mă salvase. Voia să știe cine era agitatorul. Comportamentul acela nu făcea parte din statisticile lui. Nu reușise să audă prea mult din discuția noastră, dar puținele lucruri pe care le-a putut desluși îl lăsaseră și pe el nedumerit. Îl măsură de sus în jos pe Vânzătorul de Visuri, îi studie înfățișarea și lăsă să se vadă că nu credea în imaginea pe care o contempla. Străinul părea scos din contextul social. Începu să-și facă interogatoriul. Am presimțit că, la fel ca și mine, polițistul avea să intre în viespar. Ceea ce se și întâmplă.

— Cum te numești? întrebă el, pe un ton arogant.

Bărbatul de lângă mine se uită, pentru o clipă, fix în ochii lui, schimbă subiectul și îl șocă rostind aceste cuvinte:

— Dumneata nu te bucuri că acest om și-a corectat drumul? Nu ai fost cuprins de o stare de bucurie pentru că și-a salvat viața? și arătă cu privirea spre mine.

Polițistul se prăbuși de pe culmile puterii. Îi căzuse fața. Nu se aștepta ca insensibilitatea lui să fie demascată în câteva secunde. Încurcat, răspunse formal:

— Ba da, bineînțeles că mă bucur pentru el.

Toți oamenii care îi răspundeau prostește Maestrului își înghițeau nesăbuința. Erau stimulați să-și conștientizeze superficialitatea și să simtă gustul propriilor prostii. El continuă să-l bombardeze:

— Dacă ești fericit, de ce nu îți exteriorizezi fericirea? De ce nu îl întrebi cum se numește și de ce nu îl feliciți? La urma urmei, viața unui om nu înseamnă mai mult decât edificiul care ne susține?

Polițistul-șef fusese devoalat mai repede decât mine. Și am găsit că era foarte bine, ieșisem din starea de rușine, apropiindu-mă de parapetul nobil al stimei de sine. Bărbatul pe care l-a abordat era ager, un specialist în instigarea inteligenței. În timp ce-l punea în încurcătură pe polițist, am început să am diverse revelații. Am înțeles că nu este posibil să urmezi un lider, dacă nu-l admiri. Admirația este mai puternică decât puterea. Carisma este mai intensă decât presiunile. Începusem așadar să am o mare admirație pentru bărbatul carismatic care mă chemase să vin după el.

În timp ce mă gândeam la toate astea, îmi veni în minte relația cu studenții mei. Eu eram un depozit de informații. Nu înțelesesem niciodată că, pentru asimilarea cunoștințelor, carisma era fundamentală. Mai întâi, este carisma maestrului, apoi vin cunoștințele pe care le are. Eu sufeream de boala majorității intelectualilor: sunt anoști. Eram un individ fără sare și piper, critic, exigent. Nici eu nu mă suportam.

Incomodat de ideile surprinzătoare pe care le auzise, polițistul-șef îmi aruncă o privire fugară și-mi spuse, și mai încurcat, ca și cum ar fi fost un copil dirijat:

— Felicitări, domnule.

În clipa următoare, pe un ton mai blând, îi ceru actele Vânzătorului de Visuri.

Cu toată candoarea, acesta îi răspunse:

— Nu am acte.

— Cum vine asta? Orice om are acte în societate! Fără acte, nu aveți nicio identitate.

— Identitatea mea este ceea ce sunt eu, accentuă el.

— Ați putea fi arestat, dacă nu vă identificați. Ați putea fi considerat un terorist, un tulburător al ordinii sociale, un psihopat. Cine sunteți dumneavoastră? întrebă polițistul, reluându-și tonul agresiv.

În acel moment, mi-am încruntat fruntea. Am presimțit că polițistul avea din nou să dea de bucluc. Personajul care îmi agitase creierul îi replică:

— Îți răspund dacă mai întâi îmi răspunzi dumneata. Cu ce autoritate dorești să intri în spațiile cele mai intime ale ființei mele? Ce îți dă dreptul să-mi invadezi adâncul psihicului? se exprimă el, sigur pe sine.

Polițistul acceptă provocarea. Ridică glasul. Nu știa că avea să fie prins în capcana propriei viclenii.

— Sunt Pedro Alcântara, polițist-șef al acestui district, spuse el mândru și plin de sine.

Indignat, Maestrul meu îl chestionă:

— Nu te-am întrebat despre profesie, despre statutul social, despre activitățile dumitale. Vreau să știu care este esența dumitale. Cine este ființa umană care se află în spatele acestei uniforme?

Cu un tic nervos, polițistul își frecă rapid sprâncenele cu mâna dreaptă, dar nu știu ce să răspundă. Pe un ton mai scăzut, Maestrul îl întrebă din nou:

— Care este marele vis al dumitale?

— Marele vis al meu? Ei bine, eu, eu... se bâlbâi și, din nou, nu știu ce să răspundă.

Niciodată nu mai reușise cineva, cu atât de puține cuvinte, să-l ia la rost pe autoritarul polițist-șef. Deși avea un revolver, nu știa ce să facă. M-am uitat în ochii celui care mă salvase și am simțit puțin cum gândea. Polițistul-șef avea grijă de siguranța „celor normali”, însă el era nesigur; încerca să protejeze societatea, însă era lipsit de protecție emoțională.

În timp ce îl analizam, am început deodată să mă văd în el. Și ceea ce am văzut m-a deranjat. Cum putea cineva care nu avea visuri să protejeze societatea, în caz că nu era cumva vreun robot sau o mașină de arestări? Cum putea un profesor fără visuri să formeze oameni care să viseze că sunt liberi și solidari?

În continuare, enigmaticul Maestru adăugă:

— Atenție! Dumneata te zbați pentru siguranța socială, dar frica și singurătatea sunt hoți care fură emoția, mai ceva ca delincvenții periculoși. Fiul dumitale nu are nevoie de un polițist-șef, ci de un umăr pe care să plângă, de o ființă căreia să-i poată vorbi în secret despre sentimentele sale și care să-l învețe cum să gândească. Trăiască acest vis!

Polițistul-șef rămase uluit. Fusese antrenat să aibă de-a face cu marginalii, să-i prindă, dar nu auzise niciodată vorbindu-se despre hoți care invadează psihicul. Nu știa ce să facă dacă nu

avea arma și ecusonul. Ca majoritatea „normalilor”, inclusiv eu, era un profesionist auster și, când intra acasă pe ușă, nu știa să fie părinte, era în continuare un profesionist. Nu știa să separe rolurile. Câștiga medalii de onoare pe merit, dar, ca ființă umană, era pe moarte.

Când l-am auzit vorbind plin de aroganța lui de polițist, aș fi vrut tare mult să-l întreb dacă avea, într-adevăr, un copil sau dacă Maestrul marcase un gol. Însă l-am văzut pe polițistul-șef tulburat; părea încătușat în propriile gânduri, încercând să iasă dintr-o închisoare în care intrase cu mulți ani înainte.

Psihiatrul nu rezistă. Văzându-l pe polițistul-șef complet pierdut, încercă să-l facă pe străin să piardă teren. În mod cert, se gândea că ideile sale aveau să-i tragă prețul de sub picioare, aveau să-i scoată la iveală nesiguranța. Cu abilitate psihologică, afirmă:

— Cel care nu-și descoperă identitatea își ascunde fragilitatea.

— Dumneata crezi că sunt fragil? întrebă Maestrul.

— Nu știu, reacționă psihiatrul, ezitând.

— Ai dreptate. Sunt fragil. Am învățat că nimeni nu este demn de a fi o autoritate, inclusiv științifică, dacă nu își recunoaște limitele și slăbiciunile. Dumneata ești fragil? îl bombardă el.

— Ei bine…

Văzându-l că ezită, îl întrebă în continuare:

— Ce linie terapeutică urmezi?

Bărbatul care îmi stârnise admirația mă surprinse cu această întrebare. Nu i-am înțeles scopul. Nu părea să aibă legătură cu subiectul. Dar psihiatrul, care era și psihoterapeut, îi spuse, plin de el:

— Sunt freudian.

— Foarte bine. Atunci, răspunde-mi: ce este mai complex, o teorie psihologică, oricare ar fi ea, sau mintea unei ființe omenești?

Psihiatrul, temându-se de o capcană, rămase o clipă tăcut. După care, nu-i răspunse direct:

— Ne folosim de teorii ca să descifrăm mintea omenească.

— Te rog, dă-mi voie să-ți mai propun o întrebare: dumneata poți elabora o teorie, o poți analiza până la epuizare, dar vei putea epuiza ceea ce ține de înțelegerea minții omenești?

— Nu. Dar eu, care sunt un expert în mintea omenească, nu mă aflu aici ca să fiu chestionat de dumneata, vorbi el cu dispreț, neînțelegând unde dorea să ajungă străinul.

Văzându-i aroganța, celălalt îi dădu lovitura fatală:

— Profesioniștii din domeniul sănătății mintale sunt poeții existenței, au o misiune splendidă, dar nu pot niciodată să încadreze un pacient într-un text teoretic, ci numai un text într-un pacient. Nu-ți încadra excesiv pacienții în interiorul zidurilor unei teorii, altfel, le vei reduce dimensiunile. Fiecare boală aparține unui singur bolnav. Fiecare bolnav are o minte. Fiecare minte este un univers infinit.

Am înțeles mesajul transmis psihiatrului, deoarece am simțit pe propria-mi piele ce voia să spună. Când m-a abordat psihiatrul, a recurs la tehnici și interpretări. Iar eu le-am respins pe loc. Se ocupase de actul suicidar, dar nu de ființa omenească sfâșiată, care se afla în interiorul meu. Teoria lui putea fi utilă în situații previzibile, când pacientul caută un ajutor spontan, dar nu în situații în care opune rezistență sau în care este lipsit de orice speranță. Eu opuneam rezistență, aveam nevoie, mai întâi, de ființa umană psihiatru, abia apoi, de specialistul psihiatru. Cum el mă abordase direct, l-am resimțit ca pe un intrus, m-am închis în mine însumi, m-am ascuns într-un cufăr.

Vânzătorul de Visuri a făcut drumul invers. A început cu sandvișul: mi-a invadat psihicul cu întrebări pătrunzătoare, asemeni unei substanțe nutritive care invadează circuitul sangvin și stimulează celulele. În momentul următor, a vorbit despre actul suicidar. A înțeles că eu eram doctor în rezistență și încăpățânare. A frânt coloana vertebrală a autosuficienței mele.

Psihiatrului, deși fusese denumit poet al existenței, nu-i plăcu să fie chestionat de un necunoscut, prost îmbrăcat și fără curriculum. Nu a dovedit că era fericit că eu îmi scosesem din cap ideea sinuciderii. Nenorocită gelozie! Eram furios la culme dându-mi seama de acest lucru, dar mi-am adus aminte că, în templul universității, comisesem de multe ori crima asta.

În acel moment, Maestrul atinse cu mâna stângă umărul drept al pompierului-șef, spunându-i:

— Felicitări, băiete, pentru riscurile pe care le-ai înfruntat pentru oameni necunoscuți. Dumneata ești un vânzător de visuri.

După ce rosti aceste cuvinte, se îndreptă spre ușă, ca să ia liftul. Eu îl urmam pe bărbatul enigmatic. Dar surprizele încă nu se sfârșiseră. Psihiatrul se uită către polițistul-șef și rosti cu glas tare un gând, fără ca, evident, Vânzătorul de Visuri și eu să-l fi auzit. Dar, spre surprinderea mea, bărbatul pe care îl însoțeam se întoarse spre ei și repetă gândul simultan cu psihiatrul.

— Nebunii se înțeleg între ei!

Psihiatrul reacționă, înroșindu-se la față. La fel ca și mine, trebuie că și-a pus întrebarea: *Cum de a reușit acest străin să repete, în același timp, gândul pe care l-am rostit?*

Văzându-l uimit, a mai apucat să ne dea o ultimă și de neuitat lecție, pe terasa clădirii. Vorbi cu psihiatrul:

— Unii manifestă o nebunie vizibilă, iar alții, ascunsă. Ce tip de nebunie ai dumneata?

— Eu nu am niciun fel de nebunie. Eu sunt normal! reacționă cu impulsivitate profesionistul sănătății mentale.

Referitor la asta, Vânzătorul de Visuri recunoscu:

— Însă a mea este vizibilă.

După care, se întoarse cu spatele și începu să meargă, ținându-mă de umeri. După ce făcu trei pași, privi în sus și exclamă:

— Doamne, ferește-mă de „normali”!

CAPITOLUL 7
Dând la o parte ghipsul de pe minte

Am ieșit tăcuți din ascensor. Eu, gânditor; Vânzătorul de Visuri, liniștit. Fluiera, cu privirea fixă, adâncit în el însuși. Părea să parcurgă exuberant arterele propriei minți. Am trecut prin holul uriaș, decorat somptuos cu mobile și candelabre vechi, și pe lângă masa imensă din marmură neagră de la recepție. De-abia acum îmi dădeam seama că erau frumoase, până atunci, le găsisem oribile. Vedeam lumea prin ferestrele propriei emoții.

Afară, luminile străluceau, iar mulțimea era nerăbdătoare să afle noutăți. Noutăți pe care eu insistam să nu le ofer. Sincer, doream să mă ascund, să uit acest scandal, să întorc pagina, să nu mă mai gândesc nicio secundă la durerea mea. Conștient de faptul că atrăsesem atenția dorind să renunț la viață, am căzut în mocirla rușinii. Dar nu mă puteam teleporta, trebuia să înfrunt privirile spectatorilor. Câteva clipe, am fost furios pe mine însumi. M-am gândit: *Existau alternative clare să fac față crizei, de ce nu le-am ales?* Dar durerea ne orbește și frustrarea ne întunecă mintea.

Când am ieșit din clădirea San Pablo și am trecut de cordonul de izolare, voiam să-mi acopăr fața și să plec cât mai repede din acel loc, dar era imposibil; era atât de aglomerat, încât nu puteam alerga. Era acolo și presa, care voia informații. Am străbătut drumul crucii mele, cu capul plecat.

Vânzătorul de Visuri, ca să nu mă facă să mă simt prost, evita să dea informații. Nimeni nu știa ce se întâmplase în realitate, pe terasa clădirii, confruntarea minunată pe care am avut-o cu acest bărbat misterios a rămas doar cuibărită în mintea mea.

Evitând mass-media și trecând prin mulțime, m-a apucat spaima. Eram tratați ca niște celebrități. Devenisem faimos din motive pe care le dorisem cel mai puțin.

Pentru bărbatul pe care-l urmam, cultul celebrității era unul din simptomele cele mai evidente ale faptului că eram într-un ospiciu uriaș, de nivel global. În drumul nostru, el întreba:

— La urma urmei, cine merită mai multe aplauze: un gunoier necunoscut sau un actor de la Hollywood? Cine are un psihic mai complex? Cine are o istorie mai greu de descifrat? Nu este nicio diferență. Amândoi. Însă „normalii” consideră că asta este o erezie.

Văzând cât de prost mă simțeam din cauza acelei mulțimi care, incitată, ne bombarda cu întrebări, cerând explicații pentru ce se întâmplase sus pe clădire, bărbatul acela inteligent le-a schimbat oamenilor centrul atenției. În loc să încerce să iasă discret din strânsoare, și-a ridicat mâinile în toată zarva aceea și le-a cerut să facă liniște. Tăcerea s-a așternut după câteva momente.

M-am gândit: *Iar o să urmeze un discurs tulburător.* Dar străinul era mai excentric decât îmi imaginasem. Fără să dea vreo explicație, le ceru tuturor să facă o horă mare, ceea ce a fost greu, deoarece oamenii erau foarte înghesuiți. Și, spre surprinderea lor, a intrat în mijloc și a început să joace un dans irlandez. Se așeza pe vine, aruncându-și picioarele în sus și se ridica puțin câte puțin, făcând aceleași mișcări. În același timp, scotea niște sunete euforice.

Nu m-am putut opri să nu gândesc: *Un intelectual nu ar avea asemenea reacție și, chiar dacă și-ar dori, nu ar avea curaj să o facă.* Afurisite prejudecăți. Cu puțin timp înainte, fusesem pe punctul de a mă omorî, cu toate astea, prejudecățile erau cât se poate de vii. Eram un „normal” disimulat.

Nimeni nu înțelegea prea bine reacțiile Vânzătorului de Visuri, cu atât mai puțin eu, însă unii au intrat în joc. Rămăseseră perplecși, deoarece ieșiseră dintr-un spectacol de groază, ca să intre într-unul de jubilație. Veselia este contagioasă. Fuseseră molipsiți de euforia lui cât se poate de naturală.

Hora se lărgi mai mult. Cei care cunoșteau mișcările sau cei care se hazardau să danseze fără să-l cunoască începură să-și înlănțuie brațele unii cu alții, dansând în cerc. Cei de pe margine intrară și ei în atmosferă și începură să bată din palme în ritmul horei. Dar unii au rămas distanți, printre care câțiva cu funcții de conducere, foarte bine îmbrăcați. Nu voiau să se apropie de tagma nebunilor. Preferau să-și ascundă nebunia, așa cum făcusem și eu.

În cercul celor care dansau era mereu câte cineva care intra sau ieșea, arătându-și talentele. Și când ieșea, era aplaudat. Cât timp stăteam pe de lături, mă simțeam foarte bine, protejat, dar, pe neașteptate, Vânzătorul de Visuri m-a apucat de mâini și, bucuros, m-a așezat în mijlocul horei.

Nu știam pe unde să mai scot cămașa. Rămăsesem în picioare. Eram în stare să țin cursuri teoretice, dar nu eram

deloc flexibil, nu știam să mă zbengui. Le recitam cu măiestrie *Capitalul* lui Marx studenților și profesorilor, eram un apărător înflăcărat al libertății de expresie, o libertate care exista prea puțin în adâncul sufletului meu. Oamenii continuau să danseze în jurul meu și îmi tot dădeau ghes, însă eu eram paralizat. Cu câteva minute în urmă eram în centrul atenției tuturor, dar acum mă rugam să nu mă recunoască cineva. Mă rugam să nu fie prezent acolo vreun profesor sau student de la mine de la universitate. Nu-mi păsa dacă muream, dar mă deranja umilirea. Ce nebunie! Mi-am dat seama că eram mai bolnav decât credeam.

Eram discret, reținut, senin, aveam vocea ponderată, cel puțin când nu eram contrariat. Nu mă arătam exuberant în public. Nu știam să improvizez, eram infectat cu virusul intelectualilor: formalismul. Totul era cert, totul era respingător. Oamenii se uitau la mine, așteptând să-mi dau drumul, dar eram înțepenit în timiditatea mea. Deodată, am avut parte de o nouă surpriză. Și-a făcut apariția și bețivul mizerabil care arătase cu degetul în sus. Și-a încolăcit brațul stâng pe sub cel drept al meu și m-a împins să dansez.

Nu numai că duhnea îngrozitor, dar nenorocitul mai și dansa prost, era cât pe-aci să cadă, iar eu mai trebuia și să-l sprijin. Văzându-mă pironit în întreaga învălmășeală, se opri din dans, se uită la mine, mă pupă pe obrazul stâng și bâigui:

— Dă-ți drumul, băiete! Șeful extratereștrilor te-a salvat. Distracția asta e pentru tine!

Mi-am simțit orgoliul sfâșiat. Rareori mi-a fost dat să văd sau să aud atâta vivacitate și spontaneitate în niște fraze așa de scurte. În acel moment am avut o mare revelație. Mi-a venit în minte textul parabolei lui Christos, despre oaia pierdută. Eu o citisem și o interpretasem din perspectiva sociologului și mi se părea absurd ca El să lase 99 de oi, ca să se ducă doar după una. Socialiștii au sacrificat milioane de oameni în numele unui ideal, dar acest Christos aproape că a înnebunit pentru o biată ființă și era de-a dreptul „nebun” de bucurie când a găsit-o.

Îi criticam romantismul exagerat, dar acum, Vânzătorul de Visuri manifesta aceeași bucurie. Numai după ce alcoolicul bălăbănit m-a sărutat, mi-am dat seama că ei sărbătoreau de dragul meu. Bețivul era mai treaz decât mine. Eram perplex, nu mi-am imaginat niciodată că ar fi fost posibil ca un străin să

acorde atâta importanță unui necunoscut. Eram pierdut și am fost găsit, eram „mort” și am fost înviat. Ce-mi puteam dori mai mult? Nu ar fi trebuit să sărbătoresc? Am dat naibii formalismul meu, am aruncat cât colo statutul meu de intelectual.

Eu eram „normal” și, asemeni multor „normali”, nebunia mea era ascunsă, disimulată; trebuia să fiu spontan. M-am eliberat. Maestrul accentuase faptul că inima nu are nevoie de motive ca să bată. Cel mai important motiv pentru a continua să trăiești este faptul că trăiești, este existența inexplicabilă. La universitate, uitasem că marii filosofi au ținut prelegeri despre sensul vieții, despre politica plăcerii și arta frumosului. Am considerat acele idei filosofice niște fraze despre cum să-ți fii singur de ajutor, demne de dispreț. Eram doldora de prejudecăți. Acum înțelesesem că ar fi trebuit să le sorb. A fost pentru prima dată când am dansat fără să fiu amețit de whisky. Aveam nevoie de o virgulă ca să continui să respir. Rareori m-am simțit atât de bine.

„Normalii” erau atât de înfometați de veselie, încât, când dădeau peste un nebun care să le dea jos ghipsul de pe emoție, se relaxau și se jucau precum copiii. Bărbați la cravată dansau, la fel și femeile cu fuste lungi sau mini. Copiii și adolescenții întregeau tabloul dezmățului.

În acel moment, a apărut o bătrânică, dansând cu bastonul, în culmea fericirii. Era femeia peste care căzuse Bartolomeu. O chema Jurema. Avea 80 de ani bătuți pe muchie. Cine și-ar fi închipuit că ea șchiopăta din cauza anilor se înșela. Avea o sănătate de fier, în afara unor ușoare simptome ale maladiei Alzheimer. Știa să danseze cum puțini o făceau. Vânzătorul de Visuri se minună de ea. Dansară împreună. Eu mă frecam la ochi, să mă asigur că totul este real.

Deodată, ea se desprinse din brațele Maestrului și îl văzu pe Bartolomeu în mijlocul horei. Îi dădu cu bastonul în cap, dar cu blândețe, spunându-i din nou:

— Neisprăvitule!

Nu am mai rezistat. Am râs de m-am prăpădit. Ea făcuse ceea ce mi-ar fi plăcut și mie să fac, când i-am simțit damful în obraz.

Maestrul se întoarse spre bătrânică și, în loc să o certe, strigă:

— Ești minunată!

Și, luând-o, de data asta, pe după mijloc, o învârti. Bătrânica primi o șarjă de adrenalină, care o făcu să se simtă ca la 20 de ani.

Câteva clipe, am crezut că Vânzătorul de Visuri era fals. Dar am cugetat: *Cine putea spune că ea nu era minunată? Ce înseamnă să fii frumoasă?* Căzând pe gânduri, alcoolicul, șmecher cum era și dându-și seama cum funcționau elogiile, se apropie de agresoarea lui și strigă o mulțime de superlative:

— Superbă! Minunată! Delirant de amabilă! Admirabilă!

Crezu că se sufocă atunci când primi o altă lovitură de baston de la bătrânică.

— Un neisprăvit și jumătate! Un cuceritor de doi bani! Câine destrăbălat! spuse ea, făcând pe furioasa.

Bartolomeu bătu în retragere. Apoi înțelese că ea glumea. Se înmuie. De 50 de ani nu-i mai spusese nimeni că era frumoasă, nici nu-i mai adresase cineva complimente. Vioaie, îl apucă pe bețiv de braț și începu să danseze cu el, în culmea fericirii.

Eram impresionat; știam care este puterea criticii, dar nu știam care este puterea laudei. Oare cei care fac uz de această putere se redresează mai ușor, trăiesc mai mult și mai bine? Eram confuz. Niciodată nu mai văzusem atâta nebunie într-o singură zi.

Pe drum, bărbatul după care mergeam m-a învățat că gesturile mici pot avea același impact sau chiar mai mare decât discursurile mărețe. La lecțiile lui în aer liber, am constatat că reacțiile și tăcerea sa aveau mai multă putere de pătrundere decât tehnicile multimedia. Știam, intuitiv, că el deținea mari secrete. Nu îndrăzneam să-i punem întrebări, deoarece el ne dădea jos vălurile, cu metodele lui socratice. Se specializase în a face din viață o sărbătoare, până când aveau să apară motive ca să se înfurie la culme sau să se autopedepsească.

El ne spunea mereu:

— Fericiți cei care râd de prostiile lor, pentru că ei sunt sursa destinderii.

Eu îi detestam pe prostănacii care dădeau răspunsuri superficiale, dar, în definitiv, eram un om suprasaturat de prostii. Aveam încă mult de învățat până să ajung să râd de mine însumi. Mai aveam o grămadă de învățat despre arta de a descreți frunțile, o artă necunoscută în templul academic.

Universitatea pe care am ajutat-o să progreseze forma studenți care nu știau să se privească pe ei înșiși, să-și depisteze stupiditatea, să se elibereze, să plângă, să iubească, să-și asume riscuri, să iasă din temnița rutinei și, cu atât mai puțin, să viseze. Eu eram cel mai de temut dintre profesori, o mașină de criticat. Îi sufocam pe studenții mei cu critică peste critică socială, dar nu l-am învățat pe niciunul dintre ei să se bucure de viață. Bineînțeles! Nimeni nu poate da ceea ce nu are. Viața mea era un eșec.

Mă mândream cu simțul meu moral și cu corectitudinea mea, dar începeam să descopăr că eram antietic și necinstit cu mine însumi. Din fericire, începeam să învăț să alung „demonii” care-mi acopereau mintea cu ghips, transformându-mă într-un individ aproape insuportabil.

CAPITOLUL 8
Chemarea celor complicați

După douăzeci de minute de dans, în fața Edificiului San Pablo, Vânzătorul de Visuri ceru din nou mulțimii rămase să facă liniște. Euforici, încet-încet, oamenii se potoleau. Spre uimirea tuturor, el recită o poezie cu glas tare, ca și cum s-ar fi aflat pe vârful unui munte:

Mulți dansează pe pământ,
Dar nu în ringul cunoașterii de sine.
Sunt zei care nu-și recunosc limitele.
Cum s-ar putea ei regăsi, dacă nu s-au pierdut niciodată?
Cum vor putea fi umani, dacă nu se apropie de ei înșiși?
Cine sunteți voi? Da, spuneți-mi, cine sunteți?

Oamenii se holbau la el. Terminaseră de dansat pe un ring improvizat, dar acum, organizatorul petrecerii introducea în scenă un alt ring, întrebându-i dacă erau umani sau divini. Diverși bărbați bine îmbrăcați, în special cei care nu dansaseră și se aflau pe post de critici, rămaseră perplecși. Zilnic erau înnebuniți după cotația dolarului, după bursa de valori, după tehnici de conducere antreprenorială, după mașini, hoteluri, dar mulți dintre ei nu dansaseră niciodată în ringul autocunoașterii, niciodată nu călătoriseră pe tărâmul psihicului.

Erau goi pe dinăuntru, plictisiți, anxioși, îndopați cu tranchilizante. Nu se umanizau. Erau zei care mureau puțin câte puțin, erau zei care își negau conflictele interioare.

Văzând mulțimea redusă la tăcere, el își dezvoltă discursul:

— Neștiind să-și gestioneze emoțiile, bogații devin niște năpăstuiți. Vor deveni roboți, chiar dacă sunt medici, avocați sau altceva, nu vor cumpăra ceea ce nu se poate plăti cu bani: visurile. Și fără visuri, copii, tineri și adulți vor trăi la suprafața vieții, vor cerși pâinea bucuriei. Nu vor înțelege că existența este asemeni razelor de soare, care se ivesc solemn în cea mai splendidă aurora și-și iau degrabă rămas-bun, la asfințitul vieții.

Unii l-au aplaudat, fără să priceapă dimensiunea raționamentului său și fără să-și dea seama că se înserase.

Câteva clipe mai târziu, spre surprinderea mea, se duse să salute pe fiecare om în parte, întrebând:

— Cine ești dumneata? Care este marele tău vis?

În primul moment, mulți se simțeau jenați. Nu știau ce să spună, nici cine erau, nici care era marele lor vis. Alții, mai dezinhibați și mai sinceri, spuneau:

— Nu am visuri.

Și se justificau:

— Viața mea e o mizerie!

Alții răspundeau:

— Sunt înglodat în datorii. Sufăr înainte de toate! Mi-am pierdut capacitatea de a mai visa!

Alții se confesau:

— Duminică după-amiază, deja îmi pierd simțul umorului. Mă trezesc obosit. Am dureri de cap, sufăr cu anticipație. Serviciul meu este o sursă de stres. Am uitat de mine însumi, nu știu altceva decât munca.

Am rămas impresionat de răspunsuri. Toți doreau să vorbească despre fantasmele lor mentale. Mi-am dat seama că spectatorii nu erau departe de necazul meu. Bărbatul care m-a salvat din haos ridică vocea și spuse auditoriului:

— Fără visuri, fantasmele care s-au cuibărit în mintea noastră sau pe terenul social ne vor controla. Scopul fundamental al visurilor nu este succesul, ci să ne elibereze din temnița conformismului, a autocompătimirii, a incapacității de a ne reinventa.

O tânără obeză, de 130 de kilograme și un metru și optzeci înălțime, a fost pătrunsă de aceste cuvinte. Se simțea programată să fie respinsă și nefericită. Fantasma conformismului o domina. Lua antidepresive de ani de zile. Era pesimistă și excesiv de critică cu sine. Mereu se considera inferioară celorlalte femei. Stânjenită, se apropie de Vânzătorul de Visuri și avu curajul să se deschidă, cu o voce pe care doar unii dintre noi am putut-o auzi:

— Sunt un abis de tristețe și singurătate. Poate cineva, care nu este atrăgător, să fie iubit într-o bună zi? Poate cineva, care nu are pe nimeni, să aibă șansa de a întâlni marea iubire?

Ea visa să fie sărutată, îmbrățișată, iubită, admirată, însă reacția ei arăta că, probabil, fusese ridiculizată, respinsă, strigată cu porecle care se dau doar animalelor. Stima de sine îi fusese asasinată încă din copilărie, la fel ca și mie.

Bartolomeu îi auzise cuvintele. Afișând grijă, dar duhnind a alcool, bâigui țipând:

— Ești atrăgătoare! Superbă! Minunată! Dacă ești în căutarea unui prinț, l-ai găsit. Vrei să fii iubita mea?

Și-și deschise brațele. Ca să nu cadă, a trebuit să-l sprijin pe neisprăvit. Ea zâmbi, dar nerușinatul de bețiv era ultimul om cu care ea s-ar fi încurcat.

Maestrul o privi în ochi. Plin de compasiune, îi răspunse:

— Este posibil să găsești marea iubire. Dacă nu ai un iubit, iubește viața. Dar să nu uiți niciodată că, și dacă vei avea alături cel mai bun partener din lume, tot nefericită vei fi dacă nu ai o poveste de dragoste cu viața.

Și o sfătui:

— În orice caz, pentru a reuși asta, va trebui să renunți la sclavie.

— Ce fel de sclavie? întrebă ea, nedumerită.

— A normelor tiranice de frumusețe impuse de sistem, spuse el.

Unii dintre oamenii care l-au auzit s-au înveselit la auzul cuvintelor lui și au spus că visau să-și învingă timiditatea, singurătatea, fobiile. Alții năzuiau să-și facă prieteni, să-și schimbe serviciul, deoarece, cu banii pe care-i câștigau, nu reușeau să o scoată la capăt la sfârșitul lunii. Alții spuneau că visau să urmeze o facultate, dar nu aveau mijloace financiare.

Ei așteptau o minune, însă Vânzătorul de Visuri era un vânzător de idei, un negustor de cunoaștere. Cunoașterea era mai bună decât aurul și argintul, încânta mai mult ca perlele și diamantele. De aceea, nu vorbea despre succes de dragul succesului. Pentru el, nu existau drumuri fără piedici, nici mări fără furtuni. Uitându-se fix la oameni, vorbi, sigur pe sine:

— Dacă visurile voastre vor fi dorințe și nu proiecte de viață, în mod cert, veți pleca în mormânt cu tot cu conflictele voastre interioare. Visurile, lipsite de proiecte, produc oameni frustrați, sclavi ai sistemului.

Nu le dădu nicio explicație pentru aceste opinii, fiindcă voia ca oamenii să danseze în ringul ideilor.

Am rămas pe gânduri. Trăim într-o societate de consum, într-o societate a dorințelor, și nu a proiectelor existențiale. Nimeni nu-și face planuri să aibă prieteni, nimeni nu-și face planuri să fie tolerant, să-și depășească fobiile, să aibă parte de o mare iubire.

— Dacă întâmplarea este Dumnezeul nostru, și accidentele demonii noștri, suntem infantili.

M-am înspăimântat, uitându-mă în jurul meu și înțelegând că sistemul social ne adusese, aproape fiecăruia dintre noi, daune ireparabile. Nu erau puțini cei care consumau mult, dar erau ca niște automate, robotizați, trăiau fără niciun țel, fără niciun sens, fără obiective, ca niște specialiști în a asculta ordinele și nu în a gândi, ceea ce ducea la creșterea procentului de afecțiuni psihice.

Mi-am pus întrebări și în calitate de educator: ce formasem eu în universitate? Sclavi sau lideri? Automate sau gânditori? Dar înainte de a răspunde la aceste întrebări, m-a îngrijorat propria mea situație. M-am întrebat: faptul că eram critic m-a eliberat de servitute? Am ajuns la concluzia că nu! Eram sclavul propriului pesimism și al propriei mele pseudoindependențe. Îmi duceam în mormânt propriile conflicte interioare. Întrerupându-mi gândurile, Maestrul le spuse spectatorilor săi extaziați:

— Cuceririle lipsite de riscuri sunt visuri nemeritate. Nimeni nu este demn de visuri, dacă nu își folosește înfrângerile pentru a le cultiva.

Fiindcă am studiat istoria bogățiilor națiunilor, am înțeles semnificația sociologică a ultimei idei. Am înțeles că mulți dintre cei care primiseră moșteniri sau averi sub formă de donații avuseseră parte de victorii nemeritate, nu știau să respecte luptele părinților lor, le risipeau bunurile, ca și cum ar fi fost eterne. Moștenirea devenea un laț pentru o viață dezordonată și superficială. Ei erau sclavii momentului, voiau să soarbă maximum de plăcere din prezent, fără să prevadă furtunile viitoare.

În timp ce eu îi criticam pe oameni ca victime ale sistemului și nu ca autori ai propriei istorii de viață, dintr-o dată m-am uitat la mine și am realizat că nu eram diferit de ei. Nu înțelegeam cum de gânduri atât de simple erau atât de pătrunzătoare. Am studiat ideile complexe ale socialismului, dar acelea nu pătrunseseră în zonele ascunse ale psihicului meu. Am visat să fiu un om fericit, dar am ajuns un nenorocit. Am visat să duc o viață mai bună decât cea pe care a dus-o tatăl meu, dar nu am făcut decât să reproduc tot ce detestam mai mult la el. Am visat să fiu mai sociabil decât mama, însă cultivasem austeritatea și amărăciunea ei.

Nu mi-am folosit pierderile ca să-mi cultiv visurile. Nu am fost demn de ele. Detestam riscurile, voiam să controlez totul în jurul meu, deoarece nu-mi puteam compromite strălucita reputație academică. Am ajuns gol pe dinăuntru, nu veneam cu idei noi. Am uitat că marii gânditori fuseseră niște nebuni care și-au asumat riscuri. Nu puțini au fost excomunicați, stigmatizați drept lunatici, considerați eretici, transformați în spectacol al rușinii sociale. În fine, erau folosiți drept carne proaspătă pentru păsările de pradă care stăteau la pândă. Cred că eu eram una dintre aceste păsări de pradă.

Până și în tezele de masterat și de doctorat, riscurile erau eliminate. Unii dintre colegii mei luptaseră împotriva acestui formalism, dar eu îi oprisem. Abia după ce l-am urmat pe acest imprevizibil Vânzător de Visuri, am priceput că marile descoperiri ale științei au fost produse în anii de tinerețe, în fervoarea revoltei, și nu la vârsta matură a oamenilor de știință. Formaliștii primesc diplome și aplauze, însă dezaxații produc ideile de care ceilalți se folosesc.

CAPITOLUL 9
Visul neobișnuit al lui Bartolomeu

Un bărbat alb, în jur de 35 de ani, îmbrăcat într-un tricou bej, cu părul negru, tuns, cu o figură întunecată, strică atmosfera de armonie și îi spuse Maestrului, pe un ton agresiv:

— Marele meu vis este să-mi strangulez soția.

Nu glumea. Părea că era realmente gata să comită o crimă. Maestrul nu-i răspunse nimic, așteptă doar ca agresorul să continue să-și exteriorizeze violența.

Continuă:

— Ce altceva merită o femeie care-și înșală bărbatul?

În loc să calmeze furia agresorului, păru că toarnă mai mult gaz pe foc:

— Și dumneata ești un trădător?

Agresorul nu avu nicio ezitare. Îi dădu un pumn, care făcu să-i țâșnească sângele în partea stângă a buzei, și-l împinse cât colo.

În timp ce mulți încercau să-l lovească pe agresor, Maestrul potoli mulțimea:

— Nu, să nu-i faceți vreun rău acestui om.

Se ridică, se îndreptă spre el și-i explică:

— Putem să nu trădăm cu organele sexuale, dar trădăm cu gândul, cu intențiile. Dacă nu-i trădăm pe cei pe care-i iubim, ne trădăm pe noi înșine. Ne trădăm sănătatea, visurile, liniștea. Dumneata nu ai trădat sau nu te-ai trădat niciodată?

Agresorul rămase mut, doar dădu din cap, în semn că era și el trădător. Zi de zi se trăda pe sine cu mii de gânduri morbide. Agresivitatea lui era vârful icebergului unui trădător. După ce coborî garda, Maestrul îl bombardă cu mai mare intensitate:

— Nu cumva soția este proprietatea dumitale? Dacă nu e, de ce vrei să o distrugi sau să te distrugi pe dumneata din cauza ei? Cine a spus că, trădându-te, ea și-a diminuat condiția de ființă umană, care a avut o istorie, a plâns, a iubit, s-a înfuriat, a fost frustrată? Dacă nu ești în stare să o ierți și să o recucerești, de ce nu-i spui, pur și simplu: „Îmi pare rău, m-ai pierdut”?

Bărbatul ieși din scenă complet buimăcit. Era greu de spus dacă el va reuși să-și cucerească soția sau să se lase cucerit de ea, dar era clar că nu o va ucide. Am fost impresionat de reacția sa. Oare să-l fi provocat pe agresor să-l pocnească și, astfel, să deschidă o fereastră în mintea de ucigaș și să se gândească la

alternative? Nu era posibil! Oamenii de lângă el îl priveau cu sufletul la gură, precum spectatorii unui film de acțiune emoționant.

Ca și cum nu ar fi fost suficient acest incident, i-a venit rândul Maestrului să-l întrebe pe Bartolomeu care era marele lui vis. Nu cred că era momentul și nicio idee bună să-i pună o astfel de întrebare. Gură-Mieroasă avea o atracție irezistibilă pentru obrăznicie.

Se uită la el și vorbi extrem de entuziasmat, aproape căzând la pământ:

— Marele meu vis, șefu'? Vodca rusească! Și... și... și să fac baie...

Când toți păreau fericiți de baia pe care dorea să o facă, îi dezamăgi:

— Să fac baie într-un... butoi de whisky scoțian.

În acel moment, căzu în fund. Se simți deodată greoi și intră într-o stare de extaz la gândul acelei băi neobișnuite.

Nu am rezistat. Am început să râd de acel amărât și de înțeleptul pe care începusem să-l urmez. Însă m-a surprins propriul meu sarcasm. Nu mi-am imaginat vreodată că în mintea mea ar fi putut exista o plăcere sublimată pentru nenorocirea altcuiva. M-am gândit în sinea mea: *De data asta, s-a urcat într-o corabie pe cale de a se scufunda.*

Înainte ca el să răspundă, apăru doamna Jurema care-l amenință din nou cu bastonul pe Bartolomeu. Auzise și ea care era marele lui vis. Nu-i mai spuse că era un neisprăvit, ci-l potopi cu alte invective:

— Tiranule! Îngâmfatule! Alcoolic înrăit! Gunoi social!

Lui Gură-Mieroasă, care aparent nu avea cultură academică, îi plăcură cuvintele. Adăugă:

— Mulțumesc pentru elogii. Dar mă mulțumesc și cu un butoi de cachaça[2] braziliană sau de tequila mexicană.

Individul era incorigibil. De peste 20 de ani bea necontrolat. De 10 ani, umbla din bar în bar, bătea străzile îmbibat în alcool. Eram convins că Vânzătorul de Visuri nu va reuși niciodată să-i dea o lecție acestui mizerabil. Măcar pentru că niciun gând lucid nu putea intra în mintea lui infestată de „extratereștri". Poate că Maestrul meu alesese să-i tragă un perdaf, fără mari pretenții educaționale, numai ca să-și verse furia, sau poate că-l va

[2] Cachaça (port.) — rachiu din trestie-de-zahăr. *(N.t.)*

trimite la vreo asociație de Alcoolici Anonimi și se va debarasa rapid de el. Însă, spre uimirea mea, el lăudă sinceritatea bețivului:

— Foarte bine! Te felicit pentru sinceritate.

M-am scărpinat în urechi, să mă asigur că aud bine. Nu era posibil să-i dea apă la moară bețivanului. Adăugându-se alcoolului din capul lui, elogiul primit spori buna-dispoziție a neisprăvitului. Învăluit într-o imensă stimă de sine, pe care nu o mai resimțise de ani de zile, privi cu mândrie la oamenii care cu puțin timp înainte îl îmbrânciseră. Scoase un strigăt războinic, strident: „Hurruuuu!” și avu tupeul să zică:

— Protejez natura. Funcționez pe bază de alcool.

După care, își frecă două degete, adăugând:

— Sunt la fel ca bărbatul ăsta. El e individul. Pot să mă plimb și eu cu aeronava ta, șefu’?

După ce s-a invitat la un zbor extraterestru, s-a împiedicat de doi oameni și a fost cât pe-aci să cadă.

Eu, care am fost mereu intolerant, m-am gândit: *Expediază-l pe individul ăsta la un ospiciu.* Maestrul s-a uitat la mine. Am crezut că îmi citise gândurile și că avea să-mi urmeze recomandarea. Dar, spre mirarea mea, spuse ceva care aproape că mă făcea să leșin. Îl atinse pe bețiv pe umărul stâng, spunându-i pe un ton ferm:

— Vino după mine! Și te voi face să te îmbeți de o băutură pe care nu o cunoști.

Am rămas înmărmurit. Mi-am scuturat capul, să văd dacă înțelesesem bine ceea ce auzisem. Bețivanul, care era slăbit, atât pentru că dansase, cât și pentru că era turmentat de alcool, se scufundă în butoiul său cu whisky, fără să bea. Imediat, ripostă:

— O băutură pe care nu o cunosc? Mă îndoiesc! Este vodcă din aia tare?

M-am simțit stânjenit de sfânta obrăznicie a alcoolicului. Însă Vânzătorul de Visuri o găsi amuzantă și zâmbi. Reușea să transmită calm în situații tensionate. Se uită la mine, părând să zică: „Nu te îngrijora, eu am venit pentru cei complicați”.

Neuronii mei intrară în stare de șoc. M-am gândit să fug. Să urmez un om excentric, un intrus în cercul social, mai treacă-meargă, dar să-l urmez umăr la umăr cu un bețiv mistocar era prea de tot. Ar fi însemnat riscuri inimaginabile.

CAPITOLUL 10
Casa mea e lumea întreagă

Maestrul, Bartolomeu și cu mine am ieșit din mulțime. În timp ce plecam, oamenii ne aplaudau. Unii făceau fotografii. Eu îmi întorceam fața, căutam discreția, dar nefericitul de Gură-Mieroasă poza în fel și chip. Cum Maestrul nu acționa, eu încercam să-l trag ca să nu-l dea de gol. Ultimul lucru care-mi mai lipsea era să fac pe dădaca unui bețiv. Erau prezenți și jurnaliști, atenți la desfășurarea evenimentelor.

Câteva sute de metri mai încolo, a început lupta cu mine însumi. Mă gândeam: *Ce caut eu aici? Încotro mergem?,* însă tovarășul meu nu părea să aibă vreun gând. Era fericit că face și el parte din micul grup; eu, temător.

Priveam în sus și încercam să mă relaxez. El se uita la mine, schițând un mic zâmbet; părea că îmi simțise îndoielile. Îmi imaginam că ne duceam la modesta lui locuință. După haine, părea foarte sărac, dar trebuie că avea o casă sau un apartament închiriat. Poate că locuința sa nu avea multe camere, dar după vehemența cu care lansase invitația, cu siguranță că avea să fie o gazdă bună, avea, măcar, o cameră pentru mine și una pentru Bartolomeu. Pentru că să pui pe cineva să doarmă în aceeași cameră cu bețivul acela ar fi însemnat o jignire la adresa bunului-simț.

Poate că încăperea în care mă va găzdui era modestă, dar confortabilă. Poate că patul nu avea saltea cu arcuri, ci cu spumă de o densitate care să nu-ți facă spinarea praf. Poate că nu avea așternuturi noi, dar cel puțin erau curate. Poate că în frigider nu avea alimente scumpe, dar avea ceva sănătos de mâncare; la urma urmei, eram lihnit și epuizat. *Poate că, poate că, poate că,* mă gândeam eu, dar nu aveam nicio certitudine.

Pe drum, le făcea cu mâna copiilor, îi saluta pe adulți pe stradă, îi ajuta pe unii oameni să-și ducă sacoșele grele. Bartolomeu se puse și el pe salutat. Făcea cu mâna la toată lumea, ba chiar și copacilor și stâlpilor. Eu m-am împotrivit, dar, ca să nu par nesuferit, le făceam și eu, ușor, cu mâna, celor care mă salutau.

Majoritatea răspundeau cu un zâmbet. Mă întrebam: *De unde cunoaște Vânzătorul de Visuri atâția oameni?* Nu-i cunoștea. Așa era el. Orice străin era o ființă umană și orice ființă umană era semenul său, și orice semen nu era un necunoscut. Îi saluta din

plăcerea de a-i saluta. În viața mea nu am văzut un om atât de însuflețit, de binedispus și de sociabil. Nu numai că vindea visuri, chiar le trăia.

Am mers o bucată bună de drum, am parcurs câțiva kilometri, dar locuința lui nu mai apărea. După un timp, când deja nu mai puteam să merg deloc, el s-a oprit la o răspântie. Am răsuflat ușurat. *Uf! Am ajuns,* mi-am spus. Spre liniștirea mea, mi-a confirmat că ajunsesem.

M-am uitat în stânga. Am văzut un grup de case sociale, toate la fel, zugrăvite în alb, cu o terasă foarte mică. M-am scărpinat în cap, gândindu-mă: *Casele sunt mici. Nu au cum să aibă trei dormitoare.*

Dar bărbatul care m-a chemat după el, fericit, privi în partea dreaptă a străzii. Își ridică ușor capul și, urmărindu-i privirea, am zărit o clădire imensă în spatele unui viaduct. Părea să aibă câte opt apartamente pe etaj. Părea un porumbar. Aparent, apartamentele aveau mai puțin spațiu decât casele sociale. Locul era ticsit cu oameni.

Aducându-mi aminte de studenții mei, mi-am spus: *Nu voi rezista la asta. Va fi o noapte foarte grea.* Maestrul mi-o luă înainte și zise din nou:

— Nu-ți face probleme. Este mult spațiu.

Încercând să-mi ascund neliniștea, l-am întrebat politicos:

— La ce etaj este apartamentul dumitale?

— Apartamentul meu? Apartamentul meu este lumea întreagă, spuse liniștit.

— *Very good,* mi-a plăcut acest apartament, spuse Bartolomeu, căruia-i plăcea să-și etaleze engleza lui de baltă.

Speriat, l-am întrebat:

— Cum așa, Maestre?

El îmi explică:

— Vulpile au vizuini, păsările cerului au cuiburi, dar Vânzătorul de Visuri nu are un loc al lui unde să-și așeze capul.

Nu-mi venea să cred urechilor. Am înlemnit. El citase celebra vorbă a lui Christos. *Oare omul ăsta se crede Christos? Nu se poate! Oare trece printr-o criză psihotică? Sau e pe cale de a o face? Dar pare un individ supradotat, foarte inteligent. Vorbește despre Dumnezeu într-o manieră nereligioasă. Cine este acest om? În mâinile cui îmi pun eu viața?*

Dar, înainte să înceapă să-mi fiarbă capul de îndoieli, el îmi stropi mintea cu apă rece, spunându-mi:

— Nu te îngrijora. Eu nu sunt Acela. Doar încerc să-L înțeleg.

— Nu ești cine? am întrebat eu, fără să pricep.

— Nu sunt Maestrul Maeștrilor. Sunt cel mai mic dintre cei care încearcă să-L înțeleagă, răspunse el cu calm.

M-am liniștit, pentru câteva clipe.

— Dar cine ești dumneata? am insistat, nerăbdător, dorind mai multe explicații, pe care nu le primeam deloc.

El vorbi cu emfază:

— Ți-am spus deja cine sunt. Nu mă crezi?

Bartolomeu ar fi trebuit să nu spună nimic în acel moment, dar era imposibil să-l facă cineva să tacă. A încercat să mă corecteze, zicând:

— Dumneata nu crezi că el este șeful extratereștrilor.

De data asta, nu am mai suportat; am fost aspru cu el. Am zbierat:

— Taci odată, Gură-de-Gunoi!

Mi-a replicat, amenințându-mă:

— Gură-de-Gunoi, nu! Gură-Mieroasă, da! Nu mă discredita, intelectual de categoria a doua.

Și adoptă o poziție de luptă, imitând un practicant de arte marțiale. Aceasta a fost prima dintre numeroasele neînțelegeri care au apărut între discipolii săi.

Maestrul mi se adresă, corectându-mă cu delicatețe. Nu ne invada intimitatea. Ne dezgolea pe noi, fără să pedepsească. Atitudinea lui ne durea mai mult decât o pedeapsă:

— Júlio César, dumneata ești atât de inteligent, prin urmare știi că niciun artist nu e stăpân pe opera lui, ci cel care o interpretează. Acela care o interpretează îi conferă culoare și valoare. Dacă Bartolomeu crede că eu sunt șeful extratereștrilor, de ce te superi? Doresc generozitate, nu obediență. Fii generos cu tine însuți!

Când m-a corectat, am crezut că ultima lui frază, „Fii generos cu tine însuți!”, era greșită. Mă gândeam că ar fi trebuit să spună: „Fii generos cu Bartolomeu”. Dar, pe drum, am descoperit că cine nu este generos cu el însuși nu va putea fi niciodată cu ceilalți. Cine cere prea mult de la el însuși este un călău pentru ceilalți.

Generozitatea era unul dintre visurile cele mai măreţe, pe care el dorea să o răspândească în marele ospiciu social. „Normalii” trăiau în rezervaţiile lor, insularizaţi în lumea lor; pierduseră gustul indescriptibil de a se dărui, de a se îmbrăţişa, de a-şi da o nouă şansă. Generozitatea era un cuvânt care se găsea în dicţionare, dar rareori în inima psihicului. Eu ştiam să concurez, dar nu ştiam să fiu generos. Ştiam să arăt greşelile şi neştiinţa colegilor mei, dar nu ştiam să-i primesc. Mă bucuram de necazurile celorlalţi mai mult decât de succesele lor. Nu eram cu nimic diferit de politicienii din opoziţie, care se rugau pentru autodistrugerea partidelor de la guvernare.

După lecţia delicată, m-am liniştit. Dar unde erau casa şi apartamentul în care aveam să stăm? Deodată, el arătă în jos, spre viaductul din faţa noastră, pe care eu nu-l observasem, şi ne spuse:

— Iată căminul nostru.

M-a apucat ameţeala. Începuse să mi se facă dor de Edificiul San Pablo.

Erau nişte saltele vechi şi rupte. Nu erau aşternuturi, ci nişte bucăţi de pânză vechi şi zdrenţuite, cu care să ne învelim. Un bidon de apă era băutura noastră. Trebuia să bem din sticlă. Nu văzusem în viaţa mea pe cineva atât de sărac. *Ăsta să fie, oare, bărbatul care m-a salvat de la sinucidere?* mă gândeam eu.

Situaţia era atât de rea, încât până şi Bartolomeu refuză. Începuse să-mi placă individul. Se scărpină în cap, îşi frecă ochii cu mâinile, ca să se asigure că nu avea halucinaţii şi spuse:

— Şefu’, eşti sigur că asta e casa dumitale?

Bartolomeu începea să se trezească la realitate. Începuse să intuiască faptul că se urcase într-o aeronavă greşită. Dormise în locuri mai bune. Dormise în şoproanele unor amici, prin baruri şi chiar în adăposturi municipale, dar sub un viaduct era pentru prima oară.

— Da, Bartolomeu, asta e casa mea! Şi vom avea o noapte lungă înaintea noastră.

Cum tot ce spunea Maestrul avea o semnificaţie, noaptea lungă nu se referea la dormitul prost, la durerile de spate din cauza saltelei, ci la atmosfera de teroare pe care o anunţa noaptea.

Pentru cină avea nişte pâini din ajun şi nişte biscuiţi expiraţi, dar nu mucegăiţi. Detestam hamburgerii, dar mă gândeam că ar

fi raiul pe pământ, în comparație cu mâncarea pe care o aveam la dispoziție. După ce am mușcat de câteva ori din biscuiți, m-am hotărât să mă culc. Cine știe, poate când mă voi trezi a doua zi, voi descoperi că totul nu fusese decât un coșmar. Mi-am pus capul pe saltea, am rulat un carton pe post de pernă ca să-mi odihnesc capul, dar nu și mintea. Ea se transformă într-un abis de anxietate.

Încercând să mă relaxez, îmi spuneam: *Liniștește-te. Nu-ți plăcea să studiezi grupurile excentrice? Acum faci parte dintr-unul. Îți va folosi în cariera academică. Cel puțin, vei avea o experiență sociologică interesantă. Adu-ți aminte că visurile lipsite de riscuri produc victorii nemeritate.*

Habar n-aveam în ce mă băgasem. Știam doar că ieșisem din microcosmosul sălii de curs, ca să intru în cosmosul catacombei sociale, un mediu complet necunoscut. Eu eram un teoretician al sociologiei. Nu am reușit să adorm.

După câteva clipe, am încercat o altă tehnică. Am început să-mi aduc aminte de lecțiile învățate, să rememorez fiecare experiență. Încercam să mă gândesc la tot ce se întâmplase cu câteva ore înainte. Experiența de a-l urma pe acest bărbat straniu era atât de puternică, încât m-am gândit mai puțin la ce a fost sus pe clădire și mai mult la ce se întâmpla în casa de sub pod, mai puțin la sinucidere și mai mult la drumul parcurs.

Atunci, mi s-a mai aprins o luminiță; am mai avut o revelație. M-am gândit că toți oamenii ar trebui să umble, într-o zi, la întâmplare, ca să poată afla veriga pierdută a eului lor interior. Aceste gânduri m-au relaxat. Neliniștea, care era pe punctul de a răbufni, parcă mai cedă un pic.

În cele din urmă, m-am relaxat; m-a luat somnul. Mi-am dat seama că descoperim confortul patului în funcție de nivelul de anxietate al minții noastre. Doarme bine numai cel care învață mai întâi să-și găsească odihna interioară. Începeam să filosofez ca Maestrul. Habar nu aveam de grozăvia care avea să vină. Salteluța devenise cea mai bună dintre saltele.

CAPITOLUL 11
O bandă de nebuni

Patru dimineața. Era frig și bătea un vânt puternic. Deodată, m-am trezit în niște strigăte disperate.

— Podul stă să cadă! O să cadă! zbiera Bartolomeu. Gâfâia și era speriat de moarte.

Inima îmi bătea cu putere. Niciodată nu mi-a fost așa de frică. M-am ridicat dintr-o săritură, voind să mă îndepărtez de marele viaduct.

Maestrul mă ținu de braț și-mi spuse să stau liniștit.

— Cum să stau liniștit?! Putem muri! am zis eu, uitându-mă la clădiri și văzând în întuneric crăpăturile vechi, despre care credeam că erau, recente.

El îmi spuse, calm:

— Bartolomeu suferă din cauza lipsei alcoolului.

Instinctul de a trăi vibra în mine, cu toate că, numai cu câteva ore înainte, voisem să-mi pun capăt vieții. Companionul meu bețiv și împleticit m-a ajutat să fac una din cele mai mari descoperiri din viața mea: sinucigașii, chiar și cei care își plănuiesc moartea, nu doresc să moară, ci să omoare durerea. Am respirat adânc, am încercat să mă relaxez, dar inima tot îmi bătea tare și îmi era frică. M-am uitat la Bartolomeu, care era în continuare îngrozit.

Avea *delirium tremens.* Din cauza dependenței, lipsa alcoolului în circuitul sangvin i-a provocat o stare de suferință, care se manifesta prin lipsă de aer, creșterea frecvenței cardiace, transpirație abundentă, printre altele. Cel mai rău era că mintea lui, care era deja confuză, începu să aibă halucinații și viziuni ireale, dar despre care el jura că erau adevărate.

După panica provocată de căderea podului, începu să aibă și alte vedenii. Păianjeni și șobolani uriași, de dimensiunea unor mașini, care umblau pe acoperiș, încercând să-l mănânce. Sudoarea îi curgea pe față, mâinile îi tremurau. Corpul lui ardea, părea să aibă febră. Așa cum spunea Maestrul mereu, putem fugi de monștrii din afară, dar nu și de cei dinăuntru. Și este incredibil cum mintea omenească are ușurința de a crea fantasme, pentru a fi îngrozită de ele. În plină eră digitală, sentimentele primitive continuau să fie vii.

Bartolomeu încerca să lupte împotriva fiarelor care voiau să-l sfâșie. Urla îngrozit:

— Șefu', ajută-mă! Ajutor!

Încercam să-l liniștim și să-l facem să se așeze pe o lădiță de lemn, în care altădată fuseseră depozitate roșii. Dar imediat se ridica și făcea noi crize. La un moment dat, se ridică și o luă la fugă pe străzi. Erau în țară cinci milioane de alcoolici. Niciodată nu mi-am închipuit că grupul care funcționa pe bază de alcool putea suferi atât de mult. Păreau bețivi fericiți. Temându-se să nu dea vreo mașină peste el, Maestrul sugeră să-l ducem la un spital public, la trei străzi de viaduct. Era preocupat de sănătatea lui. Ceea ce am și făcut.

Am început, atunci, să dau și altora câte puțin din energia mea, fără să cer nimic în schimb. Desigur, există întotdeauna interese în ceea ce facem, dar, așa cum spunea Maestrul, există interese legitime, dincolo de câștigul financiar și de recunoașterea publică, precum cele legate de plăcerea de a contribui la bunăstarea și sănătatea celuilalt. Era un sistem de schimb, care nu există în capitalism, nici în socialism. Era o lume străină de cea academică.

Am început să înțeleg că egoiștii trăiesc în temnița propriilor angoase, însă cei care reacționează la durerea celorlalți își ușurează propria durere. Nu știu dacă îmi va părea rău că am apucat pe acest drum, nu știu ce mă așteaptă, dar a vinde visuri, cu toate riscurile pe care le implică, poate că este o „afacere" excelentă pe piața emoțională. Agitația tovarășului meu era atât de mare, încât a diminuat, cel puțin pe moment, percepția pe care o aveam despre suferința mea psihică și despre nenumăratele lucruri nerezolvate din viața mea.

Mi-am dat seama de efortul uriaș pe care îl făcuse Vânzătorul de Visuri pentru a mă salva. Nu-mi ceruse bani, recunoaștere, nici aplauze, dar a primit mult, a primit doze mari de plăcere. A fost atât de fericit, încât a dansat în public. Ce „piață" fantastică! Singurul lucru pe care mi l-a cerut a fost să mă invite să fac același lucru.

Să-l ajut pe Bartolomeu era prima mea experiență de a contribui, fără pretenții, la bunăstarea altcuiva. O sarcină dificilă pentru un intelectual egocentric. Ne-am luptat cu el ca să-l internăm. A trebuit să convingem echipa de gardă că prietenul nostru risca să moară. Nu erau de ajuns scandalurile supărătoare pe care le făcea. Spitalele generale nu sunt pregătite să facă față accidentelor minții umane. Știu să trateze

corpul, dar nu cunosc sau neagă lumea intangibilă a sufletului. O castă de înghipsați. Când am reușit să-l internăm, Bartolomeu era mai puțin agitat. I-au dat un calmant puternic și l-au dus, adormit, în salon.

În ziua următoare, după-amiază, am mers să-l vizităm. Bartolomeu se simțea mult mai bine. Deja nu mai avea halucinații. I-au dat drumul din spital. Ne-a cerut să-i spunem tot ce se întâmplase și cum ne cunoscuserăm. Memoria lui era tulbure. Maestrul mă lăsă pe mine să-i povestesc. Am încercat să-i explic ceea ce era de neînțeles. Când am început să vorbesc, el a ieșit din scenă. Nu-i plăcea să fie ridicat în slăvi.

Am vorbit despre Vânzătorul de Visuri, cum l-am întâlnit, cum m-a ajutat, cum m-a chemat, cum l-am găsit pe el în fața clădirii, i-am povestit despre dans, despre întrebarea cu privire la marele vis, cum l-a chemat pe el, despre viaduct, teroarea nocturnă, în sfârșit, totul. Bartolomeu era foarte atent și dădea din cap, bolborosind: „Hm!” Totul părea atât de ireal, încât eu mă simțeam ca un prost, explicând ceea ce nici eu nu înțelegeam. Neisprăvitul era binedispus, ca și Maestrul, încercând să-mi diminueze tensiunea, spuse:

— Dumneata nu știi nici cum se numește, nici cine este. Hm! Amice, ar trebui să ne abțiguim puțin, ca să pricepem toată încâlceala asta.

Dar, tocmai când mă gândeam că el avea să renunțe, adăugă:

— Dintotdeauna mi-am dorit să merg după cineva mai trăsnit decât mine.

Ei bine, am început, așadar, să merg împreună cu cei doi nebuni. Experiența sociologică se contura tot mai mult. Nu-mi doream decât să nu mă întâlnesc pe drum cu vreun cunoscut. Era mai bine ca studenții mei și ceilalți profesori să creadă că murisem sau plecasem din țară. Bartolomeu fluiera nepăsător. Maestrul mergea alături de noi, cu mare bucurie. Deodată, începu să fredoneze un cântec frumos și incitant, pe care el însuși îl compusese și ale cărui cuvinte reflectau rostul vieții lui. Acest cântec a devenit, încet-încet, tema centrală a poveștii noastre.

Nu sunt decât un călător
Care a pierdut teama de a se pierde.
Știu că nu sunt perfect,

Chiar dacă unii mă consideră nebun,
Chiar dacă râd de ideile mele.
Nu-mi pasă!
Important e că sunt un călător
Care vinde visuri trecătorilor.
Nu am nici busolă, nici agendă
Nu am nimic, dar am totul.
Nu sunt decât un călător
În căutarea lui însuși.

Mergând spre casă sau, mai bine zis, către viaductul nostru, am dat peste o altă figură cât se poate de ciudată. Se numea Dimas, poreclit și „Mână-de-Înger”, specializat în furtișaguri. Era un adolescent isteț de mama focului, unul dintre aceia care, dacă ar avea posibilitatea să învețe, ar fi un geniu. Dar, din păcate, fusese exclus din societate, școala lui era strada. Cu pielea neagră, mic de statură, păr cârlionțat. Tatăl lui era alcoolic, își părăsise familia; mama sa era menajeră la o familie.

Mână-de-Înger fusese prins furând dintr-un centru comercial un DVD portabil, mâncare și diverse alte mărunțișuri. Mai furase el, înainte, multe alte lucruri, mai valoroase și nu fusese niciodată prins. Dar acum, o cameră de supraveghere îl prinsese cu mâța-n sac. Desigur, șmecherul analizase toate camerele când a băgat aparatul în sacoșă, nedându-și seama că mai era una ascunsă. Când a pornit alarma, a luat-o la goană. A fost prins.

La secția de poliție, a cerut voie să cheme un avocat, înainte ca polițistul să înceapă interogatoriul, l-a luat pe avocat de-o parte și i-a spus că nu avea bani să achite cauțiunea. Avocatul i-a zis: „Fără bani, ești terminat. Vei fi arestat și trimis la școala de corecție”.

Puștiul, când era sub presiune, nu articula cuvintele corect, se bâlbâia ușor, cu toate astea, mintea îi mergea în continuare foarte bine. Îi spuse: „Așteptați puțin, domnule avocat, că… că… voi ieși din chestia asta fără să plă… plătesc nimic. Fiți atent la mine…”

Avocatul nu pricepu nimic din ce punea el la cale. Intrară amândoi în biroul polițistului nerăbdător.

Polițistul îl întrebă pe acuzat cum îl cheamă. Dimas, cu un aer de prostănac, își duse la buze degetul arătător drept, fluierând,

după care își dădu trei palme peste frunte. Polițistul se răsti la el și-l întrebă din nou cum se numește. El repetă gestul: fluieră și își dădu trei palme peste frunte, ca și cum ar fi fost bolnav mintal.

— Îți bați joc de mine, băiete! Ăsta e un afront adus autorității.

Îl întrebă adresa și profesia, dar Dimas, cu cea mai mare naturalețe, reluă același ritual: își duse degetul la buze, fluierând și-și dădu din nou trei palme peste frunte. Voia să dea de înțeles că era incapabil să gândească, inocent, ingenuu, că nu știa unde se afla, ce se întâmpla, în sfârșit, fără să înțeleagă actul pe care-l comisese. Polițistul înjură, bătu în masă, amenință, dar degeaba. Avocatul îl avertiză pe polițist:

— Veți trimite în cercetare un bolnav psihic? În mod cert, fie vor râde de dumneavoastră, fie vă vor intenta un proces.

Dimas era un artist, în sensul cel mai rău al cuvântului. Avocatului i-a plăcut șiretlicul clientului său. Polițistul insistă, dar în van, Dimas părea cel mai nevinovat copil din lume.

— Nu este posibil! Individul ăsta e nebun! zbieră polițistul.

Avocatul luă inițiativa și-i spuse:

— Domnule, clientul meu este handicapat mintal, nu este conștient de actele sale.

Nevoind să-și mai piardă timpul cu el, polițistul îl dădu afară pe șarlatan. Afară, avocatul îl felicită pe Mână-de-Înger și îi lăudă șmecheria.

— Puștiule, ești nemaipomenit. Felicitări, ești un adevărat geniu! În viața mea n-am văzut un pezevenghi atât de isteț. Dă-mi telefonul părinților tăi, că trebuie să-mi plătească onorariul.

Mână-de-Înger se uită drept în ochii avocatului și, cu cea mai mare naturalețe din lume, își duse la buze degetul drept, fluierând și se lovi de trei ori peste frunte. Avocatul râse ușor, însă îi spuse că nu avea timp de glume. Dimas repetă același gest. Noi stăteam pe trotuarul celălalt, urmărind scena.

— Hai să ne înțelegem! zbieră avocatul.

Mână-de-Înger repetă ritualul. Avocatul se enervă. Ca răspuns la iritare, Dimas recurse la același comportament. Nimic nu-l făcea pe pezevenghi să dea înapoi. Avocatul îl amenință în fel și chip. Ba chiar că îl va denunța. Dar cum putea s-o facă? Doar el îi spusese polițistului că puștiul era handicapat mintal; dacă se răzgândea, lucrurile s-ar fi complicat. A fost pentru prima dată în

istoria dreptului când un pezevenghi a fraierit un polițist și un avocat al apărării, în mai puțin de zece minute.

După plecarea avocatului, înfuriat la culme, Dimas spuse, uitându-se în sus:

— Încă un fraier.

Maestrul se uita foarte atent la șarlatan și râdea. Interesul lui de a vinde visuri persoanelor complicate, dificile, radicale, vagaboande, abătute sau risipite era surprinzător. Poate că voia să-l certe pe Dimas, să-i țină o predică, după care să-i vândă visul onestității. Sau poate că voia să ne atragă atenția că puștii de soiul ăsta reprezintă un risc pentru societate.

Pe neașteptate, Dimas îi fură geanta unei doamne în vârstă, fără să observe că un polițist tocmai ieșea dintr-un magazin. Polițistul alergă după el, el fugea în zig-zag, până când ajunse în dreptul nostru. În acel moment, Maestrul îl prinse. Imediat, apăru și polițistul, spumegând de furie și vrând să-l ia pe puștan.

— Hoțul ăsta merge la închisoare. Dați drumul băiatului.

Dar Maestrul nu l-a predat. Puștiul nu mai aparținea drojdiei sociale, se afla în brațele Vânzătorului de Visuri. Nouă ne era frică. Ne temeam ca nu cumva puștiul să fie înarmat. Dimas era uimit de prezența aceea protectoare. Nimeni nu-l mai protejase vreodată, în public. Dacă m-ar fi întrebat pe mine polițistul, i-aș fi spus că „infractorul trebuie să plătească pentru fapta sa”, dar l-a întrebat pe misteriosul personaj pe care eu îl urmam. Imediat, a sosit și stăpâna genții. Privindu-l pe Maestru de sus în jos, cu hainele lui prăpădite, cu barba lungă, polițistul își pierdu răbdarea.

— Nebunule, dă-mi băiatul, altfel te arestez și pe tine.

Maestrul îi spuse:

— E doar un copil.

— Nu contează. Locul delincventului este la pușcărie.

— Atunci, spuneți-mi ceva, domnule polițist. Pușcăria, fie ea și o școală de corecție, este cumva o școală unde se învață arta de a fi generos, de a se pune în locul celuilalt, de a gândi înainte de a reacționa sau, în multe cazuri, este o școală a criminalității?

Polițistul rămase uimit de inteligența Maestrului.

— Vă rog, fiți sincer. În funcție de răspunsul dumneavoastră, eu vi-l predau.

Polițistul tăcu. Îi vânduse visul reflecției. Apoi, se uită la doamna în vârstă și îi spuse:

— Nu e decât un copil, doamnă. E ușor să îi judecăm pe copiii și puștanii care comit ilegalități, dar e greu să vedem lacrimile pe care le-au vărsat în copilărie… Dați-i o șansă.

Dimas cumpără visul Maestrului, visul iubirii, visul ospitalității, visul că trebuie să dăm ce avem mai bun celor care au puțin. De aceea, el s-a dus încetișor și i-a înapoiat geanta proprietarei. Iar ea, cumpărând visul solidarității, a scos un ban și i l-a dat.

Dimas, doamna în vârstă și polițistul nu aveau niciodată să mai fie aceiași. Fuseseră loviți de Vânzătorul de Visuri. Iar eu, ca specialist în relațiile sociale, am rămas uimit de acest nor de afecțiune. Nu existau comportamente cu impact atât de mare în cărțile de psihologie, sociologie sau în filme. După ce au plecat, Maestrul se uită la Dimas și, spre mirarea noastră, vorbi ferm:

— Tu vrei să câștigi bani și nu te interesează prin ce mijloace. Cei care fură devin corupți, mituiesc, nu vor putea niciodată să obțină ceea ce banii nu pot cumpăra.

Dimas se sperie și, imediat, Maestrul începu să-i deconstruiască universul lui de dat lovitura:

— Cel mai prost dintre șmecheri nu este cel care îi înșală pe ceilalți, ci acela care se înșală pe sine însuși.

Șarlatanul se dădu doi pași înapoi. Nu stătu mult pe gânduri, dar ce auzise îi învolbură mintea. Începu să se întrebe: „Oare sunt cel mai prost dintre șmecheri? Sunt specialist în a-i fraieri pe alții, dar oare m-am păcălit pe mine însumi? Cine este acest individ care îmi invadează mintea?”

În continuare, Maestrul provocă un cutremur pe terenul pe care ne aflam.

— Vino după mine. Îți voi arăta o comoară mult mai prețioasă decât aurul și argintul.

Ideile sale erau incisive, convingătoare, seducătoare. Băiatul îl măsură de sus în jos pe bărbatul care îl neliniștise, îi studie îmbrăcămintea, văzu că are buzunarele goale, strâmbă din nas.

— Unde sunt ba… banii ăia? îl întrebă el, neîncrezător.

Fără alte explicații, Maestrul doar spuse, sigur pe el:

— Asta vei descoperi tu!

Să avem în grupul nostru un delincvent era prea de tot, m-am gândit eu.

Însă Maestrul l-a primit, după care a plecat, fără să ne dea mai multe explicații.

Dimas se simți puternic atras de acele vorbe. Îl urmă, ca și mine, la început, mai mult din curiozitate. Poate că își închipuia că Maestrul era un milionar excentric. Cert este că Vânzătorul de Visuri avea ceva fascinant, capabil să atragă, îndeosebi, piesele rare din societate.

Bartolomeu, cu mulți ani în urmă, când avusese ceva bani, făcuse diverse tratamente, dar niciunul nu dăduse vreun rezultat. De fapt, au avut efect contrar. I-a înnebunit pe unii dintre terapeuți; se opunea cu atâta îndârjire și era atât de greu de înțeles și de ajutat, încât unii au trebuit să se trateze ei înșiși, după ce au început să se ocupe de el. Individul era iremediabil, însă viclean. A descoperit că orgoliul era specialitatea mea. Când am mers prima dată pe jos, în direcția viaductului, după dansul de la San Pablo, mă poreclise Superego, fiindcă își dăduse seama că eram un abis de mândrie, aveam un ego bolnăvicios de gonflat. Ignorantul utilizase în mod eronat termenul din teoria lui Freud. Văzând chemarea pezevenghiului, mă luă de-o parte și-mi șopti la ureche:

— Superego, mi-e greu să te suport, dar pe șarlatanul ăsta, îmi e imposibil.

— Mai bine uită-te la tine... am replicat eu, dar, înainte de a mă apuca să-l dăscălesc, m-am gândit că poate avea dreptate.

Noul membru al familiei putea fi periculos. Nu am crezut vreodată că voi ajunge să mă întovărășesc cu un delincvent, un derbedeu.

M-am răzbunat, șoptindu-i lui Bartolomeu:

— Să suport un alcoolic înrăit ca tine e o problemă, dar pe derbedeul ăsta, nici vorbă! Eu plec.

Mă gândeam să renunț pentru a doua oară la experiența sociologică. Dar, deodată, am văzut din nou filmul vieții mele cu ochii minții. Mi-am amintit că eram pierdut și am fost găsit. M-am uitat la înfățișarea calmă a Maestrului și am decis să mai rezist puțin. Mă mâna curiozitatea de a vedea unde mă va duce experiența asta. Cu siguranță, ar putea constitui o temă pentru numeroase studii.

Noul discipol avea o voce blândă, dar era expert în a-i fraieri pe ceilalți și în a profita din orice. Știa cum să-i înșele pe oameni, cum să vândă bilete de loterie, cu câștiguri falsificate. Fura cărțile de credit de la femei, scormonea în gențile bătrânelor, după ce le ajuta să treacă strada. Problema este că

orice șmecher suferă de un exces de încredere în sine. Credea că niciodată nu va cădea în vreo cursă, până când a dat de cineva mai isteț ca el. Nu știa că, mergând alături de Maestru, avea să intre în cea mai mare ambuscadă a vieții lui.

Ne-am așezat într-o piață să ne odihnim. Maestrul ne ceru ca eu și Bartolomeu să-i explicăm planul lui Dimas. Greu lucru. Individul nu părea să aibă prea multă școală. Dar era un moment prielnic să-l excludem din grup. Bartolomeu vorbea la superlativ despre tot ce se întâmplase.

— Băiete, șefu' e un geniu. Cred că e dintr-o altă lume, un extraterestru. Îi hipnotizează pe oameni. Ne-a chemat ca să incendiem omenirea cu visuri.

Bartolomeu, când era beat, avea halucinații cu monștri; când era treaz, avea deliruri de grandoare. Din nefericire, lui Dimas îi plăcea să-l asculte; vorbeau aceeași limbă. Bizarii știu să comunice între ei. Venindu-mi în fire, mă gândeam: *Sunt un bizar solitar. Am dus o viață mai rea decât neisprăviții ăștia.*

Știam că orice explicație i-am fi dat lui Dimas, nu l-ar fi mulțumit, deoarece și noi eram la fel de confuzi ca și el. Dar, pentru cel din deșert, halucinația oazei e răcoritoare. M-am rugat ca pezevenghiul să renunțe, însă, din păcate, nu se dădu bătut și veni după noi. Astfel lua ființă banda nebunilor.

CAPITOLUL 12
Rândunelele mici și curajoase

La un moment dat, am trecut prin fața unui chioșc de presă din piață și am văzut fotografia noastră pe prima pagină a unui ziar important, sub titlul: „O mică bandă de nebuni tulbură centrul orașului”. Maestrul meu era în prim-plan; eu și Bartolomeu, alături de el. Am cumpărat ziarul cu cei câțiva bănuți pe care-i aveam în buzunar.

Am rămas perplex. Știam că făcusem un scandal imens când am vrut să mă sinucid, dar speram că totul fusese îngropat, voiam să uit de acel subiect, să revin la discreția mea de profesor universitar. Acum intrasem în gura lumii. Reportajul vorbea despre tentativa mea de suicid și de ciudata mea salvare de către un străin, al cărui nume nu-l știa nimeni.

Citind ziarul, Dimas și Bartolomeu au înțeles că era vorba despre un intelectual necontrolat și neconsolat. Ei erau obișnuiți cu defăimarea, eu nu. Imaginea mea în lume era păzită cu sfințenie. *Voi fi ridiculizat public de rivalii mei de la universitate, voi ajunge ciuca bătăilor,* îmi spuneam în gând.

Am fost un prost; voiam să mor, fără să atrag atenția, dar am procedat greșit. Am devenit o celebritate în sens contrar. Rănit, voiam să iau toate ziarele, să le ard. Voiam să protestez contra publicării fotografiei mele fără autorizație. Voiam să-l dau în judecată pe jurnalist pentru acel reportaj calomnios. Articolul mă înjosea, spunea că eram un depresiv în căutare de senzație. Mai spunea și că psihiatrul care fusese sus pe clădire îl calificase pe bărbatul care m-a salvat drept un psihopat periculos, care ar fi putut pune societatea în pericol. Nu fusesem salvat de un erou. Trăisem un film de tip Hollywood de-a-ndoaselea.

Maestrul se uită la mine. Înțelese ce mă frământa și-mi spuse:

— Și oamenii mari cad, problema este că nu știu cum să se ridice...

După care, se așează alături, pe o bancă, împreună cu ceilalți care-l urmau. Respectându-mi durerea, se mulțumea doar să mă privească. Aștepta să-mi scadă febra angoasei pentru a interveni. Dar nu scădea. Mintea mea refuza să fie controlată. Îmi imaginam toți colegii profesori și studenții citind acel articol. Eram șeful unui departament de sociologie și niciodată nu am plecat capul în fața niciunui profesor sau student. Păream imbatabil, detestam mințile stupide, dar nu mă uitam la propria-

mi stupiditate. Dintotdeauna am avut talentul de a-mi cultiva dușmani, niciodată prieteni.

Și acum, ce vor crede despre mine? Ce vor gândi despre un sinucigaș, salvat de un excentric? Și, ce e mai rău, ce vor crede despre un sinucigaș care, după ce a fost salvat, a dansat vesel în mijlocul mulțimii de necunoscuți? Cu siguranță vor crede că sunt nebun de legat. Vor spune că am făcut specializare postuniversitară în nebunie. Eu nu știam cum să mă ridic.

Era tot ce-și doreau Mário Vargas, Antônio Freitas și alți adversari de-ai mei: să-mi șifoneze imaginea. Fără să-mi dau seama, tocmai vândusem visul pe care ei îl doreau cel mai mult, visul de a-mi călca în picioare imaginea. Abătut, am tras concluzia că se terminase cariera mea academică, nu mai aveam ce căuta la universitate. Nu voi mai avea niciodată parte de aceeași liniște când aș face critică socială, nici de același respect când aș dezbate idei sau aș corecta pe cineva. Toată angoasa civilizației îmi sfredelea creierul.

Eram furios pe jurnalistul care făcuse reportajul. Într-un atac de mânie, m-am gândit: *De ce jurnaliștii, la facultate, nu au și un laborator practic, în care să simuleze condamnarea publică a numelui lor? Poate că ar învăța să se pună în locul altora și să investigheze mai mult faptele, înainte de a târî în noroi numele celorlalți.*

Pentru jurnalist, nu era decât încă un reportaj, pentru mine, era povestea mea, era tot ceea ce am și sunt, chiar dacă era o poveste bolnavă, complicată, suprasaturată de șocuri. Câteva minute pot schimba o viață. Cum să mai revin la activitățile mele? Dacă mă întorc, nu voi mai fi nicicând același om pentru ceilalți. Nu am în fața mea decât un bărbat care mi-a propus un proiect revoluționar, fără o bază minimă de siguranță intelectuală, socială, financiară. Și, în plus, mai cheamă în acest proiect oameni care niciodată nu ar fi trecut prin filtrul exigențelor mele, parteneri pe care niciodată nu i-aș fi ales, ca să îndeplinim împreună vreo sarcină.

Ani buni, fusesem protejat în universitate; era prima dată când renunțam la protecția titlurilor mele remarcabile, pentru a deveni un simplu muritor, și iată că primeam palme. Eram contrariat. Deodată, în timp ce mă bălăceam în mocirla neputinței, a început să se facă lumină în mintea mea și am avut altă revelație.

L-am privit fugitiv pe Maestru și am descoperit că virgula pe care mi-o vânduse funcționa, cu toate că a-l urma însemna un preț foarte mare. Am înțeles că toate ideile pesimiste care se desprindeau din articol aveau în spate ceva pozitiv. Cei vii au frustrări; despre cei morți, nu știm. Eu eram viu.

Fusese cât pe-aci să mă fac praf, sărind de pe terasa clădirii. Ar fi trebuit să sărbătoresc viața, și totuși conflictele cuibărite în inconștientul meu erau adormite, dar nu moarte. Îmi doream să fiu simplu, să trăiesc liniștit, să nu mă îngrijesc de paranoia imaginii sociale, dar eram o ființă greoaie, rigidă, dominată de anxietate.

Acum înțeleg de ce tatăl unui coleg profesor, un domn de 70 de ani, arogant, agresiv, discriminator, care fusese sechestrat șase luni, nu-și schimbase felul de a fi după această experiență nefastă. Când a fost eliberat, toți au crezut că avea să devină o persoană docilă, generoasă, altruistă, dar, după ce a fost salvat, a devenit și mai greu de suportat.

Autoritarismul meu fusese întotdeauna ascuns sub mantia intelectului meu. Nu a fost diminuat nici după furtuna care m-a condus la suicid. Stresat la culme, am simțit că povestea asta cu vândutul visurilor nu avea să schimbe cu una cu două un individ atât de egocentric ca mine. Nu suferința ne face să ne schimbăm, așa cum credem de mii de ani, ci întrebuințarea inteligentă a acestei suferințe, de-a lungul întregii noastre vieți. Mi-am dat seama că, dacă nu o foloseam, aveam să fiu în continuare o ființă bolnavă: un uriaș în cultură și un copil în emoții.

În timp ce cugetam la toate astea, am simțit prezența Maestrului alături de mine. Părea că intrase în vârtejul gândurilor mele. Arăta îngrijorat. Aș fi zis că citește ceea ce era invizibil. Încercând să potolească valurile emoției mele, îmi spuse:

— Nu te teme de defăimarea exterioară. Teme-te de propriile tale idei, pentru că doar ele pot pătrunde în esența ta și o pot distruge.

Am rămas pe gânduri, iar el continuă:

— Cineva te poate jupui, fără voia ta, dar niciodată nu-ți va putea invada mintea, dacă nu îi vei permite acest lucru. Nu da voie să fii invadat. Suntem ceea ce suntem.

După care, mă provocă, mai mult decât mi-aș fi închipuit, cu aceste vorbe:

— Prețul pentru a vinde visuri e mare, dar nu ești obligat să-l plătești. Ești liber să pleci.

Fusesem adus la o răscruce. Aveam ocazia să întorc spatele și să plec oriunde în lume. Eu? Să plec? Întotdeauna am fost încăpățânat, nesupus, am luptat pentru ce mi-am dorit. În acea clipă, mintea mea a fost invadată de întrebări la care nu mă mai gândisem niciodată până atunci. Îmi aminteam de studiul sociologic care se făcuse în legătură cu relațiile dintre Iisus și discipolii Săi, care a influențat mult societatea occidentală. Am început să înțeleg fenomene psihice și sociale, pe care nu le analizasem niciodată.

M-am gândit la puterea indescifrabilă a cuvintelor și gesturilor omului Iisus, pentru a-i convinge pe iudeii tineri, în floarea vârstei, ahtiați după aventuri, cu familii organizate în jurul unui nucleu și cu negoțuri stabile, să lase totul pentru a-L urma. Ce nebunie! Au urmat orbește un om fără putere politică notorie și fără o identitate cu vizibilitate. Au lăsat bărci, prieteni, case și L-au urmat fără nicio direcție. El nu le-a dat bani, nu le-a oferit confort, nu le-a promis nici măcar o împărăție pământească. Ce experiență riscantă! Câte conflicte! Câte supărări! Prin câte neajunsuri au trecut!

Au pierdut tot, în cele din urmă l-au pierdut și pe omul care i-a învățat să iubească, crucificat pe o scândură de lemn. A murit lipsit de eroism, a murit în tăcere, și-a dat sufletul iubind, a murit iertând. După moartea Sa, grupul ar fi putut să se împrăștie, dar au fost copleșiți de o forță de neînțeles. Au devenit și mai puternici după haos. Au răspândit în lume mesajul pe care-l auziseră.

Și-au dat lacrimile, sănătatea, timpul, în sfârșit, tot ce aveau, pentru omenire. Au iubit oameni necunoscuți și și-au pus sufletul pentru ei. Pe mesajul răspândit de acei tineri necizelați și fără cultură clasică, s-au construit societățile europene și apoi, altele, nenumărate, în Americi, în Africa și în Asia. Se puseseră bazele drepturilor omului și ale valorilor sociale.

Au trecut secolele și totul a devenit banal. Bisericile au devenit o sursă excelentă de conformism. În prezent, sute de milioane de oameni sărbătoresc confortabil în templele lor Crăciunul, Răstignirea și alte date, fără să se fi gândit vreodată

la ce înseamnă să dormi în ploaie, ce înseamnă să ți se pună pecetea de nebun, ce gust are să-ți vezi imaginea socială făcută țăndări. Și-au pierdut sensibilitatea, nu au înțeles tensiunea pe care au trăit-o acei tineri, urmându-l pe enigmaticul Maestru al Maeștrilor.

Mi-au venit în minte culcușurile neconfortabile din paie, în care dormeau sub cerul liber. Mă gândeam la neputința pe care o resimțeau încercând să explice inexplicabilul părinților și prietenilor lor din Galileia. Nu puteau spune că învățaseră să iubească un bărbat, pentru că ar fi fost uciși cu pietre. Nu puteau spune că erau implicați într-un mare proiect, deoarece acest proiect nu era palpabil. Nu puteau afirma că urmau un om puternic, pe Mesia, fiindcă El iubea anonimatul. Cât curaj să chemi și cât curaj să urmezi chemarea!

După aceste reflecții, Bartolomeu mă făcu să revin, ca un fulger, la realitate. Mă provocă. Nu știu dacă m-a elogiat sau dacă m-a insultat.

— Superego, dacă ești un fricos și vei pleca, noi te vom respecta. Dar dumneata ești important în echipa noastră.

Am respirat adânc. M-am gândit la bărbatul care mă scăpase de suicid și care mă dusese să dorm sub viaduct. El nu este Christos, nu are vocație mesianică. Nu face minuni. Nu promite împărăția cerurilor, nu promite nici vreo împărăție pământească, nici măcar nu ne oferă siguranță socială. Nu are unde locui, e sărac, nu are mașină, nu are asigurare de sănătate. Dar ne magnetizează. Trăiește arta solidarității, visează să deschidă mințile oamenilor, să combată virusul sistemului, să înfrunte egocentrismul.

Nu ar fi mai puțin periculos să lase societatea să fie în continuare o fabrică de nebunie? Nu ar fi mai bine să-i lase pe oameni să se tăvălească în individualism, nu ar fi mai comod să-i lase cu mințile lor obtuze, care nu pătrund tainele existenței, ci numai superficialele mistere ale produselor din malluri, ale calculatoarelor, ale modei? Suntem prea mici ca să putem face ceva împotriva puternicului sistem. Am putea fi arestați, răniți, calomniați.

În timp ce mintea mea se înfierbânta, Maestrul stătea în continuare în arenă, realizând performanțe remarcabile. Răbdarea era virtutea lui de căpătâi. Văzându-mă necăjit, îi chemă pe Gură-Mieroasă și pe Mână-de-Înger și, după un minut

lung de tăcere, ne povesti o parabolă simplă, aproape ingenuă, dar care a pătruns până în străfundul temerilor mele:

— A fost odată o inundație într-o pădure imensă. Plânsetul norilor, care ar trebui să susțină viața, de data asta anunța moartea. Animalele mari s-au pus în mișcare, fugind de înec, lăsându-și în urmă până și puii. Devastau tot ce întâlneau în cale. Animalele mai mici le călcau pe urme.

Deodată, o rândunică, udă leoarcă, a apărut din direcție opusă, căutând pe cine să salveze.

Hienele, văzând atitudinea rândunicii, au rămas extrem de mirate. I-au spus: „Ești nebună! Ce poți tu să faci, cu un trup atât de fragil?”

Vulturii strigară: „Ești lipsită de minte! Uită-te mai bine la cât ești de mică!”

Pe unde trecea, rândunica era ridiculizată. Însă, atentă, căuta pe cineva pe care l-ar fi putut salva. Aripile ei băteau obosite, când zări un pui de colibri, zbătându-se în apă, gata-gata să piară. Deși nu învățase niciodată să înoate, ea se aruncă în apă și cu multe eforturi apucă minuscula pasăre de aripa stângă. Apoi, a făcut cale-ntoarsă, cu puiul în cioc.

Pe drumul de întoarcere, a întâlnit alte hiene, care nu au întârziat să-i spună: „Ești o nebună! Faci pe eroina!” Dar ea nu s-a oprit; extrem de obosită, nu s-a odihnit decât după ce a lăsat micul colibri într-un loc sigur. După câteva ore, le-a găsit pe hiene la umbră. Privindu-le drept în ochi, le-a zis: „Nu mă simt demnă de aripile mele decât dacă le folosesc ca să-i fac pe alții să zboare”.

În clipa următoare, după ce inspiră adânc și pătrunzător, Vânzătorul de Visuri ne spuse, mie și prietenilor mei:

— Sunt multe hiene și vulturi în societate. Nu vă așteptați la prea mult din partea animalelor mari. De la ele să vă așteptați, da, la lipsă de înțelegere, la respingere, la calomnii și la o nevoie maladivă de putere. Nu vă chem să fiți mari eroi, să vi se descrie faptele în cărțile de istorie, ci să fiți rândunele mici, care zboară, neștiute de nimeni, deasupra societății, iubindu-i pe cei pe care nu-i cunosc și făcând pentru ei ceea ce le stă în putință. Fiți demni de aripile voastre. Prin lipsa de însemnătate se cuceresc marile semnificații, prin lucrurile mici se înfăptuiesc actele mari.

Povestea asta m-a emoționat și totodată mi-a rănit intelectul. Mi-am zis în gând: *trebuie să recunosc că am acționat ca un prădător în multe situații din viața mea; nu suportam să fiu contrariat. Aveam o nevoie nevrotică să am tot timpul dreptate. Acum trebuie să învăț să acționez ca o neînsemnată și curajoasă rândunică.*

Văzându-mă îngândurat, Vânzătorul de Visuri se apropie de noi, prietenii lui cei mai apropiați, și ne spuse o altă poveste:

— Un bărbat foarte bogat avea o familie pe care o iubea mult de tot. Fiica lui, de șapte ani, era o fetiță isteață, generoasă, afectuoasă. Într-o zi, a întrebat-o: „Dacă ar fi să petreci o zi cu cineva, o persoană faimoasă, un actor, o actriță sau cântăreț, pe cine ai alege?" Răspunsul ei veni rapid: „L-aș alege pe tata!"

Am ascultat povestioara și m-am tulburat. Mi-am adus aminte de fiul meu, João Paulo. Cred că el nu ar da acest răspuns. Nu m-ar alege pe mine. După care, ca să-mi abată gândurile, Maestrul meu misterios continuă:

— Tatăl acestei fetițe era persoana cea mai importantă din lume pentru ea, dar el nu își dădea seama de asta. Îi dădea lumea întreagă, dar nu înțelegea că visul ei, pe care banii nu-l puteau cumpăra, era prezența lui. În puținul timp pe care îl avea, tatăl ei îi corecta comportamentul, o critica, dar nu o întreba ce ar fi putut face el ca ea să fie mai fericită, ce visuri avea ea, cu ce lacrimi plângea... Din cauza numeroaselor obligații la firmele lui, el ajungea mereu noaptea târziu acasă, când fata, de obicei, dormea.

Și Maestrul, cu lacrimi în ochi, spuse, în continuare, că soția acestui megaantreprenor își pierduse și ea strălucirea din ochi. El nu o mai inspira și nu-i mai hrănea dragostea. Îi oferea cadouri scumpe la date aniversare, dar nu știa să-i ofere ceea ce ea iubea cel mai mult: pe el însuși.

— Odată, a venit acasă la două dimineața. Fiica sa dormea în patul lui, în brațele mamei. Nu a vrut să le trezească, s-a dus la bucătărie. Și acolo a început să bea un pahar cu vin. Soția lui s-a trezit și l-a găsit stând acolo singur. Atunci ea l-a întrebat cu sinceritate:

„Sărbătorești singur data specială?"

„Data? Ce dată?" întrebă el.

„Ai uitat că astăzi e aniversarea căsătoriei noastre?"

„Ah! Iartă-mă, iubito."

„Să te iert? De câte ori? În fiecare zi, cei care te iubesc te iartă. În fiecare zi te vedem cu mintea ocupată, preocupat, distant!”

Iar Maestrul ne zise că bărbatul superbogat s-a dus să o sărute, însă soția lui și-a întors obrazul.

Ea i-a spus: „Dragostea nu supraviețuiește fără gesturi. Eu și copiii tăi ne aflăm la nivelul de jos al istoriei tale”.

La care el i-a răspuns: „Nu! Voi sunteți în centrul vieții mele. Ce-ai vrea să-ți dau, pentru a compensa uitarea mea?”

Ea a zâmbit, zicându-i: „Ce iubesc eu, banii nu pot cumpăra!”

După care, s-a dus la culcare. Când a ieșit, el a zărit pe jos o păpușă a fetiței – era o copie a omului de tablă, din Vrăjitorul din Oz. În realitate, păpușa era o metaforă a modului în care el se comporta ca educator: el era un tată de tablă, frumos pe dinafară, dar gol pe dinăuntru.

— Cine era familia asta? Cine era acest om de afaceri? am întrebat eu, curios.

Maestrul nu răspunse direct. Ștergându-se la ochi, se ridică și spuse:

— Să mergem. Să mergem să vindem visuri pe care banii nu le pot cumpăra.

Am rămas siderat de comportamentul lui. Era omul cel mai misterios din povestea vieții mele…

CAPITOLUL 13
Spațiile cele mai lucide ale ospiciului social

„Normalii” se trezeau mereu în același mod. Reclamau în același mod. Se enervau în același mod. Înjurau cu aceleași cuvinte. Îi salutau pe apropiați în același fel. Dădeau aceleași răspunsuri la probleme identice. Exprimau aceeași stare de spirit, atât acasă, cât și la serviciu. Aveau aceleași reacții în împrejurări asemănătoare. Ofereau cadouri la aceleași date. În sfârșit, aveau o rutină obositoare și previzibilă, care devenea o sursă excelentă de anxietate, angoasă, gol lăuntric, plictis.

Sistemul colmatase imaginația oamenilor, le corodase creativitatea. Aceștia rareori mai surprindeau. Rareori ofereau cadouri în zile neașteptate sau reacționau diferit în situații tensionate. Rar își eliberau spiritul, pentru a putea vedea fenomenele sociale și din alte unghiuri. Erau prizonieri fără să știe.

Părinții „normali”, când îi corectau sau le dădeau sfaturi copiilor, erau întrerupți la jumătatea drumului. Copiii nu mai suportau aceleași argumente. Le spuneau: „Știu asta…” Și chiar știau. „Normalii” nu știau să încânte. Nu știau să-și povestească propriile experiențe, astfel încât să stimuleze ideile celorlalți.

Întotdeauna am fost previzibil în relațiile mele cu studenții și mi-am dat seama de asta abia după ce am început să merg alături de Maestru. Țineam cursurile pe același ton. Îi criticam și le țineam predici în același fel. Schimbam doar verbele și substantivele, nu forma și conținutul. Studenții erau sătui de un profesor care părea mai degrabă o mumie egipteană decât o ființă umană schimbătoare. Nu mai suportau să audă că, dacă nu învățau, aveau să fie niște rataţi în viață.

Vânzătorul de Visuri vindea încontinuu visul încântării. Cum poate cineva, care nu afișează nimic în exterior, să captiveze atât de mult? Cum poate cineva fără pregătire pedagogică să ne bulverseze imaginația? Să mergi alături de el era o invitație la inventivitate. Navigam fără o destinație precisă. El privea din alte unghiuri situațiile obișnuite. Nu știam care va fi răspunsul. Dar, în fond, el știa foarte bine ce voia și unde voia să ajungă. Ne antrena să găsim o libertate inimaginabilă. Fiecare moment era plin de surprize, unele, cât se poate de plăcute, altele, usturătoare.

În ziua următoare, după ce-și ostoi, în liniște, îngrijorările, Maestrul se ridică, trase adânc în piept aerul poluat al viaductului și-l mulțumi lui Dumnezeu, într-un chip neobișnuit.

— Doamne, Tu umbli prin hrubele timpului, ești infinit de departe și infinit de aproape, dar știu că ochii Tăi mă privesc. Îngăduie-mi să-Ți cunosc sentimentele. Îți mulțumesc pentru încă un spectacol în existența asta surprinzătoare.

Gură-Mieroasă, care era înnebunit după spectacole *country,* îl întrebă:

— Ce spectacol o să vedem, șefu'?

Și arătă un entuziasm matinal, pe care rareori îl manifesta.

Vânzătorul de Visuri reacționă, mirat:

— Spectacol? Fiecare zi este un spectacol. Numai cine este rănit mortal de plictiseală nu-l descoperă. Drama și comedia se află în creierul nostru. Nu trebuie decât să le trezim.

Bartolomeu avea nevoie de băutură pentru a se elibera de angoase, pentru a se goli de plictiseală. Acum, atât el, cât și eu și Dimas, descopeream o altă lume, o altă scenă. Maestrul porni și noi l-am urmat. Am urcat pe o străduță în pantă. Am mers vreo trei sute de metri, am virat la dreapta, apoi patru sute de metri la stânga. Ne uitam întrebători unii la alții, voind să aflăm încotro mergea.

După vreo patruzeci de minute de mers pe jos, Dimas, care încă nu fusese suficient de uimit de cuvintele Maestrului, întrebă:

— Încotro ne îndreptăm?

Maestrul se opri, îl privi fix în ochi și-i spuse:

— Cei care vând visuri sunt asemenea vântului: îi auzi glasul, dar nu știi de unde vine și nici încotro se duce. Nu harta este importantă, ci drumul parcurs.

— Măi, să fie! N-am priceput nimic, spuse el cu voce joasă.

Tânărul Dimas rămase pe gânduri și începu să-și pună în mișcare mintea ruginită. Am continuat să umblăm. După un sfert de ceas, Maestrul se opri văzând o mulțime de oameni și se îndreptă într-acolo. Am încetinit pașii, în timp ce el înainta cu șase metri în fața noastră. Dimas se uită la mine și spuse, temător:

— Locul ăsta e periculos. Nu-i de bine.

I-am replicat, confirmând:

— Sunt de acord. Am impresia că Maestrul nu știe în ce se bagă.

Era un priveghi. Singurul loc în care necunoscuții nu doresc și nici nu sunt poftiți să intre. Dar obrăznicătura de Gură-Mieroasă, încercând să se țină drept, mă provocă, spunându-mi:

— Superegoule, coboară din cer. Hai să mergem la priveghi. Să-l bocim pe mort.

Îmi venea să-i ard o scatoalcă. Nu știu dacă-l lingușea pe Maestru sau dacă îl urma din inimă. Dar cum eram aproape de capelă, un loc care cerea respect, mi-am înfrânat mânia. Atmosfera era încărcată de durere. Oamenii privegheau un bărbat răpus de un cancer cu evoluție rapidă, care lăsase în urmă un băiat de 12 ani.

Locul de priveghere era somptuos, cu arcade rotunjite, îmbrăcate în arabescuri de marmură și luminat de candelabre cu zeci de becuri. Era un spațiu frumos, menit să cuprindă toată acea tristețe. Teama de un scandal într-un loc în care domnea liniștea ne-a făcut să încetinim și mai mult pașii. Ne-am îndepărtat de Maestru. Stăteam la vreo doisprezece metri de el. Uitându-se în spate, și-a dat seama de neliniștea noastră și, apropiindu-se de timizii lui discipoli, spuse:

— Relaxați-vă. Care este locul cel mai serios din marele ospiciu social? Să fie forumurile? Să fie redacțiile ziarelor? Sau tribuna politicienilor? Universitățile?

Am încercat să-i astup botul lui Gură-Mieroasă, dar nu am apucat. El răspunse:

— Cârciumile, șefu'.

Dar imediat se corectă:

— Am glumit.

Cum nu cunoșteam răspunsul, bărbatul pe care îl urmam afirmă:

— Sunt priveghiurile. Ele sunt spațiile cele mai lucide ale societății. Acolo suntem dezarmați, ne dezgolim de vanități, ne dăm jos masca. În aceste spații, suntem ceea ce suntem. Pentru o minoritate, alcătuită din cei apropiați, priveghiul este un prilej de disperare. Pentru majoritatea, alcătuită din cei îndepărtați, este un izvor de reflecție. Însă adevărul este crud pentru toți: ne adâncim în liniștea unui mormânt, nu în calitate de profesioniști, de intelectuali, de celebrități, ci de muritori fragili.

Cuvintele acelea m-au făcut să înțeleg că la priveghiuri încetăm să mai fim zei și intrăm în contact cu ceea ce ne face mai umani, ne dăm seama de nebuniile noastre și conștientizăm antieroismul nostru. La priveghi, „normalii” fac, intuitiv, socioterapie. Maestrul adăugă:

— Unii spun: „Bietul de el! A murit așa tânăr!” Aceștia se proiectează în cel decedat și încep să aibă puțină compasiune față de ei înșiși. Alții spun: „Viața este plină de riscuri. Este suficient să trăiești, ca să mori”. Aceștia văd că e urgent să-și reducă ritmul. Alții zic: „S-a zbătut atâta și, când trebuia să se bucure de tot ce a agonisit, a murit!” Cei care iau parte la un priveghi încearcă în disperare să cumpere visuri, fiindcă descoperă că sistemul social, piața muncii sunt niște hoți avizi de timp.

Maestrul ne-a învățat că visurile nu puteau fi durabile și pătrunzătoare, decât dacă erau țesute, precum pânza de borangic, în locurile ascunse ale minții. Dar, uitându-mă la trecutul meu, eu eram un făuritor de coșmaruri. Creierul meu nu era decât un pământ arid. Nu mă făcea să rodesc.

Rupând tăcerea, Maestrul își completă raționamentul:

— Doar florile ale căror semințe au murit pot fi admirate… Moartea semințelor dă naștere vieții. Să mergem să-l vedem pe răposat.

Și zâmbi.

Pentru el, cuvintele sale erau mulțumitoare; nouă, în schimb, ne-a scăzut doar cu vreo zece grade fierbințeala îngrijorării. Eu tremuram de spaimă. Mă temeam de un scandal. Moartea este tulburătoare, dar la fel este și emoția. Prima stinge suflarea vieții, a doua o poate sufoca. Oare despre ce ar fi putut vorbi Vânzătorul de Visuri într-un loc în care cei vii sunt reduși la tăcere? Ce ar fi putut spune într-un spațiu în care toate discursurile sunt serbede, în care oamenii beau cupa amărăciunii, în fața pierderii suferite? Ce cuvinte ar putea ușura sufletul, mai ales când vin din partea unui străin?

Știam că Maestrul nu avea să se poarte ca o persoană oarecare din mijlocul adunării. Asta era problema. Știam că nu va tăcea. Și asta era o dramă și mai mare.

CAPITOLUL 14
Un omagiu solemn

Îmi aduc aminte că am trăit haosul disperării, atunci când a murit mama. Cunoșteam tehnici psihologice pentru a-i alina pe cei care suferiseră pierderi, dar mie îmi fugea pământul de sub picioare. Condoleanțele nu mă consolau și, cu atât mai puțin, sfaturile prefabricate. Toate cuvintele de consolare nu făceau decât niște zgârieturi pe barele de oțel care mă încorsetau. Aș fi preferat tăcerea îmbrățișărilor sau, măcar, câteva lacrimi care să curgă odată cu ale mele.

Maestrul i-a rugat pe oamenii care privegheau mortul să-i facă loc. Noi îl urmam. Pe măsură ce ne apropiam de sicriu, oamenii păreau că suferă mai mult. Până când am zărit, în coșciug, mortul: un bărbat tânăr, la vreo 40 de ani, brunet, dar cu păr puțin, cu o față suptă și suferindă.

Soția era neconsolată. Rudele și prietenii apropiați își ștergeau toți lacrimile. Fiul era disperat. Eu mă vedeam în el, simțeam durerea lui, mai mult decât tovarășii mei. Abia începuse să trăiască și deja pierduse mult. Eu abia înțelegeam ceva din viață și tatăl meu și-o încheiase pe a sa, iar mama, ulterior, a închis și ea ochii. Cinam împreună cu singurătatea și adormeam în lumea mea opacă, asaltat de îndoieli la care niciodată nu am primit răspuns. Lui Dumnezeu nu-i păsa de mine, credeam eu. În adolescență primisem doar necazuri din partea lui. În cele din urmă, în viața adultă, el a devenit un miraj, iar eu am devenit ateu. Ar fi trebuit să iau lucrurile în glumă, dar am ajuns un specialist în idei pesimiste. Înțelegând golul din povestea acelui tânăr, nu mi-am putut opri lacrimile.

Maestrul, văzând disperarea puștiului, îl strânse în brațe și-l întrebă cum îl cheamă pe el și pe tatăl său. Atunci, spre uimirea noastră, se uită la cei prezenți și, cu vocea lui gravă, rosti câteva cuvinte care îi tulbură profund. Cuvinte care ar fi putut grăbi o furtună.

— De ce sunteți disperați? Domnul Heitor nu este mort.

Îndată, eu, Bartolomeu și Dimas am căutat să ne ținem mai la distanță. Era de preferat să nu fim recunoscuți ca discipolii lui. Oamenii au avut reacții diferite față de atitudinea lui plină de îndrăzneală. Unii au trecut de la lacrimi la glume, deși reținuți. Au început să râdă în spatele nebunului. Alții se arătau foarte curioși. Credeau că e vorba de un lider spiritual excentric, invitat

să țină slujba de înmormântare. Alții au vrut să-l scoată de acolo, înfuriați la culme că le invadase intimitatea, că nu respecta sentimentele celorlalți. Dintre aceștia, unii l-au apucat de brațe, încercând să aplaneze, rapid, conflictul.

Însă Maestrul nu se tulbură. Începu să vorbească, pe un ton ridicat și ferm:

— Nu vă cer să nu vă exprimați durerea, ci să nu dați glas disperării. Nu mă aștept să vă rețineți lacrimile, ci să vă rețineți neputința. Dorul nu trece niciodată, însă disperarea trebuie potolită, fiindcă nu-i face cinste celui care a plecat.

Oamenii i-au dat drumul din strânsoare, înțelegând că bărbatul îmbrăcat ciudat și cu o barbă mare putea fi excentric, dar era inteligent. Băiatul răposatului, Antônio, și soția lui, Sofia, îl priveau fix.

După care, cu un aer de o serenitate greu de definit, adăugă:

— Heitor a trăit momente incredibile, a plâns, a iubit, s-a iluzionat, a pierdut, a cucerit. Voi sunteți, acum, triști din cauza absenței lui, cufundați într-un sentiment de gol existențial, fiindcă îl lăsați să moară, în singurul loc în care ar trebui să continue să trăiască. În voi înșivă.

Văzând că oamenii rămaseră pe gânduri, recurse din nou la pătrunzătoarea lui metodă socratică:

— Ce fel de cicatrice a lăsat Heitor în emoțiile voastre? Prin ce v-a influențat drumurile? Ce fel de reacții v-au marcat felul vostru de a vedea viața? Ce cuvinte și ce gesturi v-au bucurat sufletul? Unde mai strigă încă acest bărbat tăcut în cotloanele poveștilor voastre de viață?

După ce rosti aceste întrebări, una după alta, Vânzătorul de Visuri dădu o lovitură de luciditate tuturor celor care îi auzeau glasul, inclusiv nouă, care îl urmam. Încă o dată, ne-am rușinat de lipsa noastră de înțelepciune și sensibilitate. El reformulă întrebarea inițială, care îi zgudui pe ascultători:

— Bărbatul acesta este viu sau mort, înăuntrul vostru?

Cei prezenți spuseră că era viu. Îndată, el spuse ceva care-i făcu pe oameni să iasă din disperare și calmă spiritele:

— Cu puțin înainte ca Omul cel mai inteligent din istorie să moară, în urmă cu două mii de ani, o femeie pe nume Maria, iubindu-L, a turnat peste El mirul cel mai scump. Era tot ce avea. Ungându-L cu mirul ei, ea dorea să-L elogieze, pentru tot ce făcuse și trăise El. Maestrul Maeștrilor a fost atât de

impresionat, încât a lăudat gestul ei și a zis că povestea ei va fi spusă în vecii vecilor, spre amintire veșnică.

Oamenii se gândeau profund la cuvintele lui. Cei care nu auzeau bine încercau să se lipească de cei care erau mai aproape. În continuare, ajunse la o concluzie:

— Maestrul Maeștrilor a vrut să demonstreze că la un priveghi poate fi o atmosferă încărcată de lacrimi, dar mai presus de orice, trebuie să fie o atmosferă plină de laude și amintiri solemne. Nu vă consumați energia în disperare. Înmiresmați atmosfera prezentă, aducând un omagiu celui care a plecat.

În calitatea mea de specialist în sociologie și psihologie, am rămas pozitiv mirat de cuvintele lui. Nici Freud, nici Jung, Piaget, Sartre sau Kant nu au ajuns atât de departe cu ideile lor psihosociale. Am fost distruși de haos, dar bărbatul misterios pe care începusem să-l urmez transforma haosul în oportunitatea de a înnoi și de a aplauda viața. Ce fel de om era acesta?

Iar el continuă:

— Priveghiurile nu ar trebui să fie deprimante, ci un prilej de a povesti gesturi, de a vorbi despre reacții, de a comenta vorbele celui care a închis ochii. Majoritatea ființelor umane au ceva de spus. Vă rog, povestiți-mi faptele acestui om! Vorbiți despre însemnătatea lui în viețile voastre. Tăcerea lui trebuie să înalțe zborul glasului nostru.

În primul moment, oamenii se uitau unii la alții, uimiți, neavând nicio reacție. Imediat după aceea, s-a întâmplat ceva incredibil. Mulți au început să vorbească despre călătorii unice pe care le-au trăit cu răposatul. Au vorbit despre moștenirea pe care o lăsase.

Unii au povestit despre gentilețea lui.

— Bunătatea și camaraderia lui au fost extraordinare.

Alții au apreciat loialitatea lui.

— Niciodată n-am văzut un prieten mai fidel.

Alții i-au lăudat capacitatea de a înfrunta eșecurile.

— După ce depășea momentele de criză, se reinventa.

Alții, mai relaxați, vorbeau despre manierismul lui.

— Ei bine, el avea multe manii. Mania curățeniei, mania de a lăsa totul în ordine.

Unii au zâmbit.

Un prieten spuse:

— Niciodată nu am văzut pe cineva mai încăpățânat și mai tenace.

Oamenii au zâmbit într-o împrejurare în care nimeni nu zâmbea, nici Antônio, nici soția lui, fiindcă știau că el era într-adevăr foarte încăpățânat.

Prietenul adăugă:

— Însă el m-a învățat că nu trebuie să renunțăm niciodată la ceea ce iubim.

Au fost douăzeci de minute de omagii incredibile. Oamenii nu erau în stare să descrie experiența emoțională fascinantă pe care o avuseseră. Heitor era viu, cel puțin înăuntrul celor care îl privegheau.

În acel moment, Maestrul se uită la noi, discipolii săi, și glumi sau ne spuse un adevăr, nu știu. Vorbi:

— Când am să mor eu, să nu disperați. Omagiați-mă. Vorbiți despre visurile mele, vorbiți despre nebuniile mele.

Unii au început să râdă de bărbatul ciudat și amuzant care îi smulsese din valea disperării, pentru a-i urca pe culmile serenității. Oricât de incredibil ar părea, până și tânărul Antônio zâmbi. În continuare, în acea atmosferă înmiresmată de omagiul postum, Maestrul mai vându acest vis tânărului care-și pierduse tatăl. A fost un fenomen sociologic pe care niciodată nu mi-am închipuit că voi trăi să-l apuc.

— Antônio, vezi ce persoană minunată a fost tatăl tău, în ciuda defectelor lui. Nu-ți opri lacrimile; plângi ori de câte ori dorești, dar să nu-ți deplângi pierderea, cu disperare. Dimpotrivă, omagiază-l, străduindu-te să fii fericit. Onorează-l, învingându-ți temerile. Elogiază-l, fiind generos, creativ, onest. Trăiește în mod înțelept. Cred că, dacă tatăl tău ar putea folosi vocea mea în acest moment ca să-ți spună ceva, el ar striga, încurajându-te să trăiești: „Băiete, mergi înainte! Fii fericit! Să nu-ți fie teamă de drum, să-ți fie teamă de a nu merge!”

Antônio s-a simțit extrem de ușurat. Era exact ce avea nevoie să audă. Îl îmbrățișă pe bărbatul îmbrăcat ponosit, cu multă afecțiune. Încă va mai plânge mult, dorul îi va bate în piept, fără milă, dar va ști să pună virgule în povestea vieții sale, pentru a scrie capitole frumoase, când se va confrunta cu singurătatea, cu angoasa, cu diverse crize. Viața lui va câștiga texte noi.

Vânzătorul de Visuri se pregătea să plece, dar înainte de asta, îi lăsă pe cei prezenți perplecși, cu ultimele sale întrebări,

aceleași întrebări care mă impresionaseră pe terasa Edificiului San Pablo:

— Ce este existența? Ce este sfârșitul vieții? Care muritor poate ști? Cine a disecat măruntaiele, stingerea luminilor vieții, ca să știe ce conține ea?

Extaziați, oamenii se apropiau de mine și mă întrebau: „Cine e individul? De unde vine?" Ce le puteam eu răspunde? Nici eu nu știam. Se apropiară de Bartolomeu și puseră, din nefericire, aceeași întrebare. Lui Gură-Mieroasă îi plăcea să elaboreze teorii despre ceea ce nu cunoștea. Umflându-și pieptul, răspunse:

— Cine e șeful meu? El vine dintr-o altă lume. Și, dacă doriți vreun interviu, eu sunt consilierul lui pe probleme internaționale.

Dimas, cel mai nou din grup, care era zăpăcit de tot ce auzise, răspunse onest:

— Nu știu cine este el. Știu doar că se îmbracă ca un amărât, dar pare să fie foarte bogat. Pare să aibă mulți bani.

Sofia, mama lui Antônio, profund recunoscătoare, la fel ca și mine, își exprimă curiozitatea. Văzându-l că se întoarce cu spatele ca să plece, fără să mai spună nimic, îl întrebă:

— Cine sunteți dumneavoastră, domnule? Cărei religii îi aparțineți? Ce curent de gândire vă animă?

El se uită la ea și îi răspunse calm:

— Nu sunt un om religios, nu sunt un teolog, nu sunt un filosof. Sunt un simplu călător, care caută adresa cea mai importantă, înăuntrul meu. Da, sunt un simplu călător care altădată i-a pus pe cei apropiați ai săi și pe Dumnezeu la marginea poveștii sale de viață, dar care, după ce a traversat deșertul cel mai arid, a descoperit că El este Artizanul existenței.

Auzindu-l, am căzut, din nou, pe gânduri. Nu știam că Maestrul fusese ateu ca și mine. Dar ceva îl făcuse să-și schimbe mintea. Relația lui cu Dumnezeu mă tulbura; nu era una religioasă, formală, „pioasă", ci revoluționară, matură. Cine era el, atunci? Ce fel de deșert traversase? Oare plânsese el mai mult decât toți oamenii de la acest priveghi? Unde trăise, unde se născuse? Înainte ca mintea să-mi mai coacă alte întrebări, el plecă. Sofia îi întinse ambele mâini, exprimându-și recunoștința, fără a rosti vreun cuvânt. Antônio nu se putu abține. Îl îmbrățișă, din nou, îndelung, înainte ca el să plece. Și îl întrebă:

— Unde aș putea să vă mai găsesc? Unde locuiți?

El îi răspunse:

— Casa mea e lumea întreagă. Sunt ca adierea de vânt, care azi e aici, mâine, dincolo. Nu știu încotro mă duc.

Și ieși, lăsându-i pe toți cu gura căscată. Unii i-au filmat vorbele și gesturile și le-au postat pe internet. Au avut un succes răsunător. Dar Maestrul meu iubea anonimatul. Cultul celebrității era simptomul unei societăți bolnave. La urma urmei, ne întrebase de multe ori: „Cine este mai complex: un cercetător de la Harvard sau un bolnav psihic, afectat de delirurile sale?”

Eu și cei doi amici rămăsesem fără cuvinte la reacțiile lui. Ne captivase mult de tot și, cel puțin pe moment, liniștise toate incertitudinile noastre. Începuserăm să credem că merita să-l urmăm, fără a avea habar de furtunile care se profilau la orizont.

Am trecut, încet, pe lângă ultimii oameni de la priveghi. Unii doreau să-l cunoască, să vorbească cu el, să deschidă anumite capitole din viața lor, dar el mergea pe lângă ei asemeni unui trecător obișnuit. Nu-i plăcea să fie asediat. Noi ne simțeam importanți. Dimas și Bartolomeu, care trăiseră întotdeauna la marginea societății, începură să se umfle în pene, atinși de un virus, pe care eu îl cunoșteam prea bine.

CAPITOLUL 15
Un credincios care își iubea ego-ul

Ziua ar fi putut fi perfectă, dacă nu am fi fost confruntați cu o altă surpriză. Capela centrală era mare. Existau mai multe săli imense, separate unele de altele, pentru ca oamenii să poată priveghea mai mulți morți în același timp. Când am ieșit de la priveghiul domnului Heitor, am trecut pe lângă un alt priveghi, cel al unei doamne de 75 de ani.

Maestrul, în loc să-și continue drumul, se uită la un necunoscut care tocmai trecuse pe lângă el. Era un tânăr de vreo 30 de ani, cu păr cârlionțat, tuns scurt, purtând un sacou bleumarin, pantaloni de aceeași culoare și cămașă albă. Individul arăta bine, se făcea auzit, era impunător. Vânzătorul de Visuri merse încetișor în urma lui.

Tânărul se apropie de sicriul unei femei, cu pas sigur. Era un predicator. Părea foarte grav, cel puțin în ochii mei, deși nu așa părea și în ochii Vânzătorului de Visuri. Tânărul se așează la picioarele decedatei și făcu un gest plin de reverență. Și, puțin câte puțin, își arătă adevărata față. Am rămas impresionați de intențiile lui.

Prenumele lui era Edson, alias Făcătorul-de-Minuni. Porecla se justifica, deoarece avea o atracție fatală „să facă” minuni. Dorea să-i ajute pe ceilalți, dar întotdeauna exista și o intenție ascunsă: îi plăcea să se autopromoveze. Edson nu era liderul spiritual oficial, însărcinat să rostească cuvinte de consolare la înmormântare. Se afla acolo din interes personal.

Oricât de incredibil ar părea, Făcătorul-de-Minuni dorea să o învie pe bătrânică. Dorea să dea un spectacol uimitor, care să-i facă pe oameni să se prosterneze la picioarele lui; avea ambiția să o scoale din morți pe femeie, pentru a fi recunoscut ca purtătorul unui dar supranatural. După cum împăratul Caligula voia să fie recunoscut drept zeu, făcând uz de puterea sa, la fel și Edson se folosea de texte biblice și de puterea pe care credea că o are, pentru a fi considerat un semizeu, deși niciodată nu ar fi recunoscut așa ceva.

Ca sociolog și psiholog, învățasem deja că nicio putere nu este atât de pătrunzătoare ca puterea religiei. Dictatori, politicieni, intelectuali, psihiatri și psihologi nu reușesc să intre în spațiul psihic al celorlalți, așa cum o fac anumiți lideri spirituali. Pentru că reprezintă divinitatea, acești oameni pot

cuceri în inconștientul colectiv al comunității lor un statut care nu a fost niciodată atins de Napoleon, Hitler, Kennedy, Freud, Karl Marx, Max Weber, Einstein.

Pe drum, Maestrul ne avertizase că liderii spirituali care reprezentau un Dumnezeu altruist, solidar, generos contribuiau la binele omenirii, însă cei care reprezentau un Dumnezeu centralizator, dominator, castrator, în fine, un Dumnezeu făcut după chipul și asemănarea lor, provocau dezastre, distrugeau libertatea și-i controlau pe oameni. Maestrul ne atrăsese atenția că, datorită imaginației noastre creative, este mult mai ușor să ne construim un Dumnezeu în mintea noastră, un Dumnezeu manipulator. Se pare că dorea să ne vaccineze, să ne umanizeze.

Individul pe care l-am întâlnit la priveghi avea intenții amestecate. În anumite momente, voia să contribuie la binele oamenilor, era sincer și afectuos. În altele, avea izbucniri de vanitate. Dorea să fie ridicat la o slavă la care nu avea acces, dorea să fie văzut ca un Dumnezeu.

Făcătorul nostru de Minuni, prezent la datorie, era ambițios, dar nu și prost. Voia să dea un spectacol, nu să facă scandal. Voia să o învie pe bătrânică, dar se ferea să nu provoace supărare. Multe gânduri îi frământau mintea: „Să vezi că bătrâna nu învie. Să vezi că o rog să se ridice, iar ea rămâne întinsă. S-a zis cu reputația mea”.

Maestrul îl privea atent, ca și cum ar fi fost un leopard care se uită la peisaj. Știam că îi plăcea să aibă de-a face cu oameni foarte complicați, dar nu-i înțelegeam intențiile reale în acest scenariu. Încet-încet, ne-am dat seama de spectacolul pe care șmecherul Făcător-de-Minuni intenționa să-l dea.

După un moment de reculegere, Făcătorul-de-Minuni se apropie de decedată și-i vorbi pe un ton aproape de neauzit:

— Învie!

Motivul pentru care vorbea încet era o măsură de siguranță în cazul în care credința lui dădea greș.

Bătrânica nu dădu niciun semn de viață. Insistent, îi spuse, din nou, cu voce joasă:

— Învie!

Dacă femeia ar fi făcut vreo mișcare, Edson ar fi ridicat vocea, declarând că el era autorul acelui fapt extraordinar. Ar fi fost

ziua lui de glorie. Nenumărați oameni, ahtiați după acte supranaturale, l-ar fi urmat.

Dar nimic. Răposata rămânea nemișcată. Eu, Bartolomeu și Dimas, care nu ne lăsam duși cu una cu două, eram indignați de șmecheria Făcătorului-de-Minuni. „Ce individ tupeist!”, ne gândeam noi.

Dar tipul nu renunța. Își umflă plămânii și, cu o voce mai gravă, dar vorbind printre dinți, ca să nu înțeleagă nimeni ce spunea, vorbi:

— Învie, femeie, îți poruncesc!

În acest răstimp, improbabilul se produse. Femeia se mișcă, dar din alte motive. Apăru un bărbat, care duhnea a băutură, la fel ca Bartolomeu în ziua în care l-am întâlnit. Făcătorul-de-Minuni, concentrat asupra ego-ului său și asupra mișcărilor femeii, nu-și dădu seama de prezența acelui nepot.

Bălăbănindu-se, bătrânul ajunse la capul sicriului, în partea opusă Făcătorului-de-Minuni. Neputând să-și controleze mișcările, se lovi de coșciug. Îl mișcă, și trupul femeii tremură cu putere, astfel încât mâinile sale, puse delicat una peste alta, și-au schimbat poziția.

Făcătorul-de-Minuni era în al nouălea cer. Simți că era ziua lui cea mare. Extrem de emoționat, stăpânit de un extaz incontrolabil, crezu că, în sfârșit, puterile lui supranaturale au funcționat. Pentru ca toată lumea să știe că el era autorul isprăvii, imediat ridică vocea și, cu glas tare, proferă aceste cuvinte, ca să-l audă spectatorii:

— Învie, femeie, îți poruncesc!

De data asta, toți au auzit și s-au speriat de strigătele lui. Din partea femeii, el se aștepta să nu mai rămână așezată în coșciug, iar din partea mulțimii, se aștepta să fie adulat pentru puterea lui uluitoare. Însă bătrâna nu mai dădu niciun semn de viață.

Încurcat, credea că-i mai trebuia doar puțină credință ca să facă sicriul să se miște. Atunci, dădu ordin trupului, în timp ce privea, pe furiș, mulțimea:

— Ridică-te, femeie! implora el trupul, care nu răspundea la apelul său bine-cunoscut.

În timp ce femeia rămânea inertă, lui i se înmuiaseră picioarele, îl trecuseră sudori reci, gura i se uscase și inima începuse să-i bată cu putere. Buimăcit, l-a văzut pe bețiv cum

încerca să-și țină echilibrul, sprijinindu-se de coșciug. Înțelesese că făcuse cea mai mare gafă din viața sa. Se simți ca o pradă ușoară în fața păsărilor de pradă. Însă individul era foarte viclean. Printr-o manevră surprinzătoare, făcu mai mult decât un miracol. Ridică, din nou, glasul și spuse ferm:

— Femeie! Dacă nu vrei să te mai trezești pentru lumea asta, odihnește-te în pace!

Mulți „normali” au rostit în cor:

— Amin!

După ultimele sale cuvinte, Făcătorul-de-Minuni a luat o batistă și a început „să plângă”, spunând:

— Biata de ea! Era o femeie atât de bună!

CAPITOLUL 16
Un discipol complicat din cale-afară

Totul arăta că acesta era doar unul dintre evenimentele în care Făcătorul-de-Minuni își folosea „spiritualitatea” pentru a profita de naivitatea oamenilor. Oamenii „normali” au o tendință accentuată de a pleca urechea la ce spun liderii, fără a le pune întrebări. Stând eu să mă gândesc, observând reacțiile Făcătorului-de-Minuni, m-am uitat la Dimas și mi-am spus: *Nici Mână-de-Înger nu ar fi atât de ticălos.* La rândul lui, Mână-de-Înger, cunoscându-mi felul de a fi, grație lui Bartolomeu, se gândi: „Nici măcar intelectualul ăsta arogant nu i-ar manipula în așa hal pe alții”. Bartolomeu, mai onest decât noi doi, rosti cu voce tare:

— Doar cu două sticle de vodcă în cap, am ajuns să am atâtea halucinații ca individul ăsta.

Imediat ce eu și amicii mei l-am criticat pe Făcătorul-de-Minuni, ni s-au cam înmuiat picioarele. Ne-am uitat unul la altul, având același gând: „De ce se interesează Maestrul nostru de acest individ? Să vrea, oare, să-l invite să facă parte din echipă?” Gândul ăsta ne deranja atât de mult, încât ne-a făcut să rostim simultan aceste cuvinte:

— Eu dezertez!

Câteva clipe rămaserăm descumpăniți. Eram atenți la pașii Maestrului. Ne rugam să-i întoarcă spatele, însă el se apropia de bărbatul care îi captivase privirea. Inima ne bătea cu putere. Făcătorul-de-Minuni întâlni privirea Maestrului și, spre binele general al grupului, nu spuse nimic, doar clătină din cap, dezaprobându-l.

Vânzătorul de Visuri admitea o mulțime de greșeli, dar niciodată aceea de a-i controla pe oameni. Pentru el, conștiința omului era inviolabilă. Libertatea de a alege nu trebuia să sufere nici măcar o zgârietură. Cea mai mare critică a lui la adresa sistemului social era că acesta vindea, pe ascuns, o libertate inexistentă, o libertate care se afla în paginile democrației, dar nu și în paginile istoriei ființelor omenești. Existau mulți sclavi încătușați de gânduri tulburătoare și de grijile lor.

După ce-l dezaprobă în tăcere, fără să-l expună publicului, Maestrul îi adresă câteva vorbe, cu o concluzie șocantă:

— Miracolele nu conving. Dacă ar fi convins, Iuda nu l-ar fi trădat pe Iisus. Miracolele pot transforma trupul, dar nu

transformă psihicul. Dacă l-ar fi transformat, Iisus l-ar fi împiedicat pe Petru să se lepede de El.

Edson amuți. Nu știa ce să răspundă, fiindcă nu se gândise niciodată la asta. Atunci a venit continuarea, care pe mine, ca profesor, m-a zguduit. Maestrul îi spuse:

— Omul pe care dumneata spui că-L urmezi nu Și-a folosit nicicând puterea ca să seducă auditoriul și să câștige adepți. De aceea, contrariind marketingul politic, le spunea celor pe care-i ajuta: „Să nu spuneți nimănui!" Dacă nu aveau să-L urmeze din nebunia spontană a unei iubiri insondabile, nu dorea să fie urmat de nimeni. Pentru că nu dorea sclavi, ci prieteni.

Vorbele acestea m-au condus la o călătorie reflexivă prin istorie. Mi-am amintit că europenii, în secolele trecute, au comis atrocități în numele lui Christos: au ucis, au torturat, s-au războit, au dominat, au rănit, au exclus. Au aruncat la gunoi blândețea omului care nu controla pe nimeni, care nu admitea sclavi. Au fost secole de lupte infernale, milioane de morți, în numele cuiva pe care l-au inventat. Au fost secole de ranchiună și dușmănie contra musulmanilor, o animozitate ale cărei rădăcini se încăpățânează și în zilele noastre să se perpetueze. Mergând alături de Maestru, începusem să bănuiesc că nu era un ateu convins, așa cum îmi închipuisem. În fond, eu aveam o aversiune față de religiozitatea atroce.

Făcătorul-de-Minuni rămase impasibil; nimeni, niciodată nu-l corectase, fără să-l critice. După acest scurt dialog, Maestrul ieși din scenă, lăsând mai mulți oameni amuțiți, neștiind exact ce se întâmplase. Am răsuflat din cale afară de ușurați. Până când? Nu știam.

În ziua următoare, apăru un articol despre ultimele fapte, în ziarul *Informații Urgente,* cu titlul: „Un necunoscut transformă un priveghi într-o grădină". O fotografie făcută pe ascuns, când ieșeam de la priveghi, apărea pe prima pagină a unei reviste. Reportajul nu era calomnios, conținea fapte interesante. Scria că un bărbat necunoscut și îndrăzneț voia să modifice dinamica priveghiurilor, voia să le transforme din prilej istoric al disperării, într-unul al omagierii.

Jurnalistul intervievase câțiva oameni care-l auziseră. Unii au spus că vor trimite o scrisoare rudelor, spunându-le că își doresc ca, atunci când ei vor muri, să nu le facă un cortegiu funebru marcat de disperare, de lipsă, de „vai și amar", ci să vorbească

despre ce au făcut ei în viață. Să amintească de faptele lor de iubire, de cuvintele, de gesturile, de visurile, de prieteniile lor, dar și de stupizenia lor. Voiau ca, în mijlocul durerii, o aură de bucurie să-și pună amprenta pe mintea celor care se despărțeau de ei.

Reportajul arăta că personajul era cel care provocase tevatură în jurul Edificiului San Pablo. Și se încheia cu două întrebări: „Ne aflăm în fața unuia dintre cei mai mari atei din câți au existat sau a titularului unei spiritualități greu de înțeles? Ne aflăm în fața unui profet al lumii moderne sau a unui nebun?”

În dimineața următoare, de cum ne-am trezit, l-am văzut pe Maestru izolat, vorbind cu sine. Era pentru a doua oară când îl vedeam purtând un dialog cu el însuși. Făcea gesturi ca și cum ar fi avut halucinații sau ca și cum s-ar fi îndoit de propria-i rațiune. După zece minute, s-a apropiat de noi, relaxat; părea că și-a curățat mintea de balastul care se acumulase zi după zi. Vremea era închisă; amenința cu o ploaie zdravănă. Fulgerele brăzdau cerut. Dimas nu se temea de polițiști, nu se temea să stea câteva zile la închisoare, dar era de-a dreptul terorizat de tunete. Ne aflam pe un bulevard mare, când tunetele zdruncinară structura amicului nostru isteț.

Încercând să-l liniștesc, i-am spus că, atunci când auzim bubuitul tunetelor, pericolul deja a trecut, fulgerul deja s-a risipit. Totuși, mintea e plină de șiretlicuri; el îmi înțelegea cuvintele, dar teama nu se liniștea. Nu-l puteam critica, nefiind cu nimic diferit de el. Întotdeauna am dat valoare logicii științei, însă am suferit pentru ceea ce nu există, în special din cauza trecutului meu. Acesta mă urmărea.

Ploaia nu a întârziat să vină. Rapid, am căutat un adăpost. Am intrat într-un mall. În holul de la intrare, era un supermarket. Când să intrăm în magazin, am auzit o bubuitură teribilă. Dimas se băgă sub prima masă pe care o găsi. Părea un copil în fața unei fantome. Mi-am zis în gând: „Maestrul are dreptate. Nu există eroi. Orice uriaș va găsi niște obstacole care îl vor transforma într-un copil. E doar o chestiune de timp”.

Bubuitura a venit la scurt timp după căderea unui fulger. Paratrăsnetul mallului nu a suportat suprasarcina. Doi zugravi se ocupau de renovarea fațadei magazinului. Erau veri. Unul dintre ei, care se bâlbâia mai rău decât Dimas, văruia pereții. Când era

emoționat, se bloca cu totul și nu mai reușea să articuleze niciun cuvânt. Celălalt stătea în vârful unei scări de doi metri, vopsind voios ferestrele metalice.

Trăsnetul îl atinse pe cel care înnoia vopseaua. Zgomotul a fost asurzitor. Zugravul a căzut de pe scară și se contorsiona de durere. Vărul lui, îngrozit, se duse să-l ajute. Am încercat să ne apropiem de locul cu pricina. Dar, înainte de a ajunge, a apărut cineva, făcând pe eroul și dorind să-i sară în ajutor. Nu știu de unde venise bărbatul acela, dar părea cineva cunoscut. Era Făcătorul-de-Minuni pe care-l întâlnisem la priveghi cu o zi înainte.

Edson îl văzu pe zugrav întins pe jos, gemând de durere și ținându-se cu mâinile de glezna dreaptă. A văzut că piciorul zugravului era deformat. Imediat, a tras concluzia că era astfel din cauza descărcării electrice. Fără zăbavă, îi spuse celuilalt zugrav, care-l asista pe rănit:

— Lasă-l, mă ocup eu de el. Sunt specialist în asta.

Se apropie de bărbatul căzut și încercă să-i îndrepte laba piciorului, dar nu reuși. Se așeză pe gamba lui și începu să-i dea ordine, încercând să-și exercite darurile supranaturale.

— Repară-te! Îndreaptă-te! Aliniază oasele!

Dar glezna nu se îndrepta. Zugravul, suferind cumplit, gemea și mai tare. Făcătorul-de-Minuni îl forța mai mult. Nu era admisibil să nu rezolve un caz atât de simplu. Nu era posibil ca relația lui cu Dumnezeu să fie la un nivel atât de scăzut, probabil la asta se gândea. Zugravul urla de durere. Asistența devenea din ce în ce mai numeroasă și adunarea îl incita pe „samaritean”, stimulându-l să-și arate bunăvoința supranaturală.

Mulți din cei care vedeau curajul și intervenția lui Edson credeau că era un medic care făcea manevre speciale, pentru a ușura durerile bietului zugrav. Vărul bâlbâit scotea niște sunete incomprehensibile, părea că vrea să spună ceva, dar simțea că disperarea celuilalt îl împiedica să se concentreze. Pierzându-și răbdarea, Edson îi spuse zugravului din picioare:

— Stai liniștit! Eu îi voi îndrepta piciorul!

Și chiar îl îndreptă. După două minute lungi, se auzi un trosnet de oase. Edson, Vânzătorul-de-Coșmaruri își îndeplinise misiunea. Ștergându-și sudoarea de pe frunte, spuse celor prezenți:

— Sunt nemaipomenit. Glezna bietului om e din nou la locul ei.

Cu toate astea, durerea zugravului era mai mare. Acesta își privea glezna și părea tot mai disperat. Ne gândeam că încă se afla în stare de șoc.

Unii aplaudau și spuneau „uau”. Când toți cei de față aplaudau în cor, i se dezlegă limba și zugravului bâlbâit. Ar fi vrut să-l mănânce de viu pe Făcătorul-de-Minuni. Zbieră cât îl ținea gura:

— Mizerabilule! Câine ce ești! Măcelarule!

Nimeni nu pricepea nimic, nici măcar Maestrul. Aparent, zugravul bâlbâit era nerecunoscător. El explică, bâlbâindu-se:

— Vărul meu este șchiop. Are un defect la gleznă de vreo 30 de ani, dar nu l-a îndreptat niciodată, de frica operației. Și acum, vine nenorocitul ăsta și-l repară… și fără anestezie.

Oamenii îl compătimeau pe zugrav. Cu câteva secunde mai înainte, îl aplaudau cu entuziasm pe Făcătorul-de-Minuni, însă acum își schimbaseră starea de spirit: le venea să-l îmbrâncească, să-l ia la pumni, dar i-a împiedicat Maestrul. Cu o întrebare memorabilă, el a oprit revolta publicului, salvându-l pe bărbatul care iubea puterea:

— Stați puțin! De ce vreți să-l loviți? Ce este mai important: efectul real al reacției sau intenția celui care o are?

Blocați în gândirea lor, oamenii și-au mai temperat furia și au început să se împrăștie. Bartolomeu, oarecum jenat, spuse:

— Șefu’, explică-mi cugetarea, *please!*

Bețivului nostru, de curând „regenerat” și predispus la recidive, îi plăcea s-o facă pe snobul, folosind cuvinte în engleză.

Calm, Maestrul explică mulțimii:

— Gesturile ființei umane pot fi criticate, dar trebuie analizate, în primul rând, dorințele reale. El a făcut o prostie, dar intenționa să-i ușureze durerea acestui bărbat. Un om matur judecă mai puțin și îmbrățișează mai mult. Faceți ca acest vis să devină aievea.

— Asta, așa e, spuse Edson.

Îi scăpase pielea.

Maestrul a fost filmat, iar gesturile și vorbele sale au fost postate pe rețelele sociale. Puțin câte puțin, devenea o legendă, deși îi plăcea anonimatul.

Din nou, condamnam atitudinile, ne uitam la reacția exterioară. Nu vedeam, ca Maestrul, nicio intenție altruistă în gesturile aceluia. Am fi dorit ca el să se afle la kilometri distanță de proiectul nostru. Însă, fără să ne dea răgaz să ne tragem sufletul, Maestrul făcu, până la urmă, lucrul de care ne temeam cel mai mult. Se uită la Făcătorul-de-Minuni și, cu naturalețe, îi spuse:

— Vino după mine. Eu îți voi arăta minuni pe care nu le cunoști, printre acestea *să iubești, fără a aștepta ceva în schimb, să-ți învingi nevoia de a fi în centrul atenției* și *să înțelegi că în lucrurile simple și neștiute de nimeni se ascunde secretul fericirii.*

Când i-am auzit chemarea, eu și cei doi amici ne-am îmbrățișat. Unii puteau crede că eram emoționați, însă noi eram decepționați, nu-l voiam pe liderul religios în cuibul nostru. Ah, cât de ușor poate fi luat virusul prejudecăților! Ne făcuserăm o bisericuță. Acceptam în echipă șarlatani, bețivi și persoane stupid de orgolioase, dar îi discriminam pe cei religioși. A trebuit să ne supunem voinței Maestrului, cu o doză crescută de răbdare și toleranță. Grupul nostru căpătase o culoare pe care nu ne-o doream.

Edson a fost extrem de entuziasmat la auzul chemării. Nu a înțeles-o, dar și-a dat seama că bărbatul care îl chemase, deși exotic, avea o mare putere de convingere. Dacă ar învăța tehnicile lui oratorice, ar putea ajunge departe, se gândea el. Nu știa în ce barcă se urca. Nu-și imagina că urma să treacă printr-un proces amar de dezintoxicare de compulsia pentru putere. La urma urmei, era un viciat, așa cum Gură-de-Miere avea viciul băuturii, eu pe al ego-ului meu și Mână-de-Înger pe cel al escrocheriilor. Toți eram niște drogați.

CAPITOLUL 17
Un obsesiv în cuib

Nu susțineam nicio sectă, facțiune sau partid politic. Nu făceam parte din nicio fundație și nici nu constituiam vreo organizație oficială. Nu aveam asigurări sociale, nu știam unde aveam să dormim și nici ce vom mânca. Depindeam de darurile spontane ale oamenilor și, uneori, făceam baie în adăposturi comune. Eram o trupă de visători, care voiau să schimbe lumea, cel puțin lumea noastră. În orice caz, nu aveam nicio garanție dacă aveam să schimbăm ceva sau dacă aveam să producem și mai multă tulburare. Însă eu începeam să găsesc viața adorabilă, o experiență sociologică plăcută, deși plină de necunoscute.

Unii oameni începeau să-l recunoască pe Maestru, datorită știrilor din mass-media. Aceștia îl opreau din drum, simțind nevoia să-i vorbească despre problemele lor. El îi asculta cu plăcere. După minute sau ore de ascultat, îi încuraja și îi îndemna să facă alegeri și să înțeleagă că orice alegere aduce și frustrare, nu numai câștig.

Încet-încet, a adus și alți discipoli. Fiecare personaj era unul mai interesant ca altul. Rândunelele învățau să danseze într-un sistem care voia să le taie aripile. Dar noi învățam să nu ne facem planuri mari. Viitorul nu ne aparținea. Viața era o sărbătoare, deși vinul se termina mereu.

Învățam să sărutăm persoanele în vârstă și să simțim urmele timpului. Învățam să dăm atenție copiilor și să ne delectăm cu ingenuitatea lor. Învățam să stăm de vorbă cu cerșetori și să parcurgem lumile lor incredibile. Preoți, măicuțe, pastori, islamiști, budiști, sinucigași, depresivi, persoane cu fobii, erau atâția oameni frumoși și interesanți în jurul nostru, dar ei nu existau decât în statisticile sociologice.

O sensibilitate pe care n-o cultivasem începea să mă invadeze, deși egoismul meu nu murise, doar dormita. Mi-am adus aminte de filmele de acțiune pe care le văzusem. În ele, mereu mureau o mulțime de anonimi, bieți figuranți, răpuși de armele polițiștilor, fără să ne dăm seama că fiecare anonim posedă, în viața reală, o lume indescifrabilă, cu temeri și iubiri, îndrăzneli și lașități. Pentru Maestru, nu existau figuranți în societatea reală. El îi ridica în slăvi pe cei năpăstuiți, îi chema să

fie prietenii săi apropiați. Cei care trăiau la marginea sistemului deveneau faimoși.

Când credeam că sensibilitatea mea era la un nivel înalt, un „figurant” a trecut prin viața mea și mi-a arătat că aceasta era de-abia într-o fază incipientă, avea nevoie de mai mult combustibil. Ne aflam pe Bulevardul Kennedy când, deodată, am văzut un tânăr în jur de 20 de ani, înalt de un metru optzeci, cu păr cârlionțat, cu pielea închisă la culoare. Numele lui era Salomão[3] Salles. Făcea niște gesturi ciudate, în stare să capteze atenția până și copiilor. Agitat, își mișca gâtul spre stânga și în sus. Clipea excesiv. Înainte de a intra pe o ușă, făcea trei sărituri fiindcă, dacă nu ar fi făcut-o, credea că cineva din familia sa va muri. Suferea de un grav sindrom TOC (tulburare obsesiv-compulsivă).

Pe lângă toate aceste ritualuri compulsive bizare, cel mai amuzant era că Salomão nu putea vedea o gaură, o ridicătură, fie ea în pereți, în ziduri, în pământ, pe mașini, fără să simtă imediat dorința să-și bage acolo arătătorul de la mâna dreaptă. Exact când ne uitam la el, stătea ghemuit, băgându-și degetul în diverse orificii mici din pavaj.

Trecătorii își băteau joc de el. Sincer, nici noi nu ne-am putut abține. Încercam să ne ascundem râsetele. Ne gândeam că găsisem pe unul cu o tulburare mai mare decât ale noastre. Însă Maestrului nu i-a plăcut reacția noastră. Întorcându-și fața, ne-a luat la întrebări:

— Tânărul ăsta e mai fragil sau mai puternic decât noi? Care e prețul pe care-l plătește ca să-și afișeze ritualurile în public? Este slab sau dă dovadă de un curaj remarcabil? Nu știu în ceea ce vă privește pe voi, dar, fără doar și poate, este mai puternic decât mine.

Am tăcut, dar el a continuat:

— De câte ori credeți că acest tânăr s-a simțit în mijlocul unui circ pe care nu l-a construit, ca acum? Câte nopți de insomnii a avut, gândindu-se la hohotele de râs ale trecătorilor? În câte situații nu a fost întemnițat în țarcurile inumane ale prejudecăților?

Și, ca să simțim și mai mult faptul că făceam o discriminare, a zis:

— Critica îl rănește pe om, prejudecata îl anulează.

---

[3] Salomão (port.) — Solomon. *(N.t.)*

Ori de câte ori analiza psihicul celorlalți, ne dezbrăca, ne lăsa *goi.* Am descoperit că până și oameni ca mine, care au apărat întotdeauna drepturile omului, sunt grosolan de plini de prejudecăți, chiar dacă se manifestă subtil, sub forma unui zâmbet mascat sau a unei tăcute reacții de indiferență. Suntem mai răi decât vampirii. Omorâm fără a suge sângele.

— Dacă vreți să vindeți visul solidarității, va trebui să învățați să ștergeți lacrimile care nu au fost niciodată plânse, angoasele care nu au fost niciodată exprimate, fricile care nu au contractat niciodată mușchii feței. Oamenii de felul ăsta pot avea simptome de psihopatie, chiar dacă trăiesc în medii nebănuite, precum templele universităților sau templele antreprenoriale, politice ori religioase. Vor face presiuni, vor răni, vor constrânge, fără a simți durerea celorlalți. Voi aparțineți acestei categorii? ne-a întrebat el.

Am încercat să respir adânc, să văd dacă mi se oxigenează creierul. Oare aveam eu simptome de psihopatie? Psihopații clasici sunt ușor perceptibili, însă cei care au simptome subtile de psihopatie își pot ascunde insensibilitatea chiar și în spatele titlurilor academice, al eticii sau al spiritualității lor. Eu mă prefăceam.

Nu l-am căutat niciodată pe fiul meu să-l întreb care erau temerile lui sau frustrările cele mai mari. I-am impus reguli lui João Marcos, i-am arătat greșelile, dar nu i-am vândut niciodată visul că sunt o ființă umană care are nevoie să-l cunoască și care are nevoie să fie iubit de el. Nu am căutat niciodată un student care să afișeze un aer de tristețe, de iritabilitate sau de indiferență. Niciodată nu am lăsat pe vreun profesor să plângă pe umărul meu. Pentru mine, profesorii erau tehnicieni, nu oameni. Ei își luau concediu medical, dar eu nu-i căutam niciodată. Stilul meu de viață debil s-a întors împotriva mea ca un bumerang.

Când mă gândeam să renunț la viață, cupa mea emoțională devenise invizibilă pentru colegii și studenții mei. Un intelectual ca mine nu-și putea exprima public durerea. Pentru ei, depresia era pentru cei slabi. Nimeni nu mi-a văzut angoasa, schițată, pe ascuns, pe chipul meu. Oare ei erau orbi sau nu știam eu să-mi exteriorizez sentimentele? Nu știu.

După cum ne avertizase mereu Maestrul, nimeni nu este sută la sută rău, nici sută la sută victimă. Eu eram insensibil și eram

înconjurat de oameni cu un nivel scăzut de sensibilitate. Nu aveam nevoie de aplauze, de laude academice, de felicitări, nu aveam nevoie decât de un umăr pe care să plâng, doar să simt mireasma unui om de lângă mine care să-mi spună: „Sunt aici. Contează pe mine”.

Când Maestrul ne-a făcut să vedem curajul și măreția tânărului cu TOC, el ne-a adresat o provocare.

— Îi veți vinde visuri acelui tânăr? întrebă și tăcu, așteptând reacția noastră.

Am amuțit. După minute interminabile cu nodul în gât, ne simțeam pierduți. Era o reacție ciudată pentru o trupă de oameni care se credeau experimentați. Nu știam ce să zicem. Nu știam ce va gândi el despre noi. Cu câteva minute înainte, îl catalogasem drept nebun, acum ne temeam să nu fim noi catalogați drept nebuni, de el. Nu este asta o nebunie? Balansăm între două extreme cu o frecvență incredibilă. Maestrul rămânea în continuare tăcut. Tăcerea sa ne sporea neliniștea.

Știam să ne batem joc de nenorocirea celorlalți, dar nu să o și consolăm. Eram creativi în a exclude, dar neîndemânatici în a include. Dacă cineva i-ar fi cerut Făcătorului-de-Minuni să-i țină tânărului o predică lungă și bombastică ar fi fost o sarcină ușoară, dar să-i ceară să vândă visuri îi paralizase orice acțiune. Dacă Bartolomeu ar fi fost beat, și cineva l-ar fi rugat să se împrietenească cu străinul, ar fi fost liniștit. Dar treaz, era complicat. Dacă cineva i-ar fi cerut lui Mână-de-Înger să-i ia portofelul, apoi să i-l înapoieze ca să-i provoace mirare, nu ar fi fost nicio greutate, dar să-l captiveze cu cuvintele lui, asta era o sarcină aproape imposibilă.

Dacă aș fi fost rugat să-i țin o prelegere ca să-mi arăt cultura, nu aș fi avut nicio problemă, dar să cuceresc un străin, care e aproapele meu, fără a recurge la puterea informației, mi se părea o sarcină supraomenească. Eu știam să vorbesc pentru un auditoriu mare, dar nu știam să încânt o ființă umană prin ceea ce sunt. Am fost antrenat să vorbesc despre Kant, Hegel, Auguste Comte, Marx, dar nu și despre mine. Sistemul ne-a distrus umanitatea. Iar eu l-am alimentat.

Cum nu exista un manual despre cea mai bună modalitate de a vinde visuri unui obsesiv și cum Maestrul refuza să ne dea indicații, ne-am dus la el, inhibați. Eu, cel mai cult din echipă,

eram și cel mai încorsetat. Gură-Mieroasă, care încasase mai multe de la viață, se ghemui și el, încercând să-și bage degetele în găuri, ca să stabilească un prim contact. Individul râse de el. Bartolomeu se simți ca un prost și tânărul își continuă ritualul.

Edson nu mai rezistă, se întoarse cu spatele și își puse mâinile la gură, făcând un efort uriaș să-și reprime hohotul de râs. Deodată, obsesivul se ridică și văzu orificiul din mijlocul urechii drepte, în formă de evantai, a Făcătorului-de-Minuni. Într-un elan neliniștit, își băgă degetul în urechea aceluia. Reacția a fost imediată. Edson scoase un strigăt strident, spunând:

— Ieși afară, demonule, că acest trup nu îți aparține!

Vorbele lui îl speriară pe Salomão. Erau prea agresive.

Revenindu-și în fire, Edson înțelesese că, încă o dată, își arătase atitudinea viciată de a miza pe latura supranaturală. De data asta, mersese prea departe. Voia să izgonească din creierul tânărului o boală psihică.

Salomão, consternat, spuse cu sensibilitate adunăturii de insensibili:

— Mi s-a mai spus că sunt nebun, psihotic, țăcănit, dement, nesănătos, trăsnit, dus cu pluta, dar demonizat este pentru prima oară.

Văzând că îl rănise pe tânăr cu cea mai gravă ofensă, înțelegând că, în adâncul lui, nu-i accepta pe cei diferiți și că vindea coșmaruri și nu visuri, Edson se uită la el și-i vorbi deschis:

— Iartă-mă. Sincer, iartă-mă. Am fost brutal, nedrept, prost și superficial. Cred că tu ești mult mai puternic decât mine. Suporți batjocura publică, în timp ce eu caut ovațiile.

Am rămas fascinați de cuvintele sincere și curajoase ale lui Edson. În sfârșit, începea să facă una din cele mai dificile minuni, aceea a smereniei. Eu, ca și el, nu mi-am cerut niciodată iertare de la cineva, oricine ar fi fost. Eram mici zeități, eu în templul cunoașterii, el în templul spiritualității. Începeam să înțelegem că, atunci când suntem slabi, devenim puternici.

Din acel moment, ne-am dezinhibat, ne-am prezentat tânărului și am început să pătrundem în capitolele vieții lui. El a încercat să urmeze un curs de psihologie, dar a trebuit să renunțe, deoarece profesorii i-au spus că un obsesiv nu putea trata bolnavii mintali. A încercat Facultatea de Drept, dar a trebuit să renunțe, deoarece profesorii i-au spus că un obsesiv

cu ritualuri atât de histrionice nu putea fi luat în serios de clienții săi și cu atât mai puțin să țină pledoarii în sălile de tribunal.

La niciun loc de muncă nu rezista mai mult de un trimestru. Nimeni nu voia să dea o șansă cuiva care părea că nu-și poate controla comportamentul. Nu reușea să-și găsească o iubită. Pe nimeni nu interesa un bărbat care era continuu motiv de batjocură. Excluderea îi țesea îmbrăcămintea existenței. Cu toate acestea, era o ființă umană extrem de puternică, după cum înțelesese Maestrul. Deși avea de înfruntat tot acest lanț de dificultăți inexprimabile, nu era deprimat și cu atât mai puțin s-ar fi gândit să-și pună capăt vieții, ca mine. Avea conflicte interioare mari, dar, cu excepția momentelor când devenea anxios din cauza sentimentului de rejecție, învățase să trăiască cu bucurie, îi plăcea viața. Trăia mai bine decât noi, discipolii. Noi aveam nevoie să-i cumpărăm visurile și el știa acest lucru.

Să intrăm în lumea acestui tânăr a fost o călătorie minunată. Am descoperit o ființă umană fantastică, în spatele cuiva socialmente ridiculizat. După descoperirea acestui fascinant continent pe nume Salomão, Maestrul l-a chemat să vândă visuri.

După aceea, ne-a condus într-un loc deschis. Nu era o piață, dar erau câțiva arbori; aerul, acolo, era mai puțin poluat. În acel loc ne-a vorbit despre celălalt Solomon, marele rege al Israelului. Ne-a spus că fusese un tânăr care avusese parte de un început excelent în viață. Nu voia aur, argint, nici putere politică; dorea cea mai neprețuită comoară, înțelepciunea. Zilnic sorbea și respira înțelepciune, țara lui crescuse foarte mult, devenind unul dintre primele imperii antice. Și relațiile cu popoarele vecine se desfășurau sub semnul păcii.

Dar timpul s-a scurs, și el a ajuns să fie îmbătat de putere. A abandonat înțelepciunea și a început să se implice în tot soiul de acțiuni îndoielnice. Pe lângă asta, se ghiftuia cu tot ce-i pofteau ochii, dar nu se sătura. În cele din urmă, a devenit foarte deprimat și a avut onestitatea să afirme că totul ajunsese pentru el o sursă de plictiseală. Totul era zădărnicie, nimic din existența asta uimitoare nu-l anima. După această poveste, Maestrul își completă învățătura:

— Marele rege a avut sute de femei, trăsuri, palate, servitori, armate, haine din aur, onoruri și victorii cum rareori alt rege a mai avut, dar a uitat să iubească o femeie și să dea atenție

crinilor mici de pe câmp, care reprezintă prietenia și alte atâtea lucruri fundamentale.

În timp ce-și rostea ultima învățătură, intră în vorbă imprevizibilul meu tovarăș care, încă o dată, îi făcu pe toți să moară de râs:

— Șefu', îmi dați voie? întrebă Gură-Mieroasă.

— Spune, Bartolomeu, vorbi el, răbdător.

— Nu cumva Solomon s-a deprimat din cauză că a avut sute de soacre?

Râzând de spontaneitatea lui Bartolomeu, Maestrul îi răspunse cu o fină înțepătură:

— Nu știu, dar știu că sunt soacre mai drăguțe decât multe mame.

Și încheie cu această lecție:

— Este mult mai greu de gestionat succesul decât eșecul. Așa cum s-a întâmplat cu Solomon, riscul succesului este ca un om să se transforme într-o mașină de activități, să uite importanța lucrurilor mici și să abandoneze ceea ce numai visurile pot atinge. Peisajul unei plantații, al unei grădini, al unui tablou poate trezi mai mult emoția observatorului decât pe aceea a proprietarului. Dumnezeu a făcut posibil accesul tuturor la cele mai mari plăceri ale existenței. Bogați sunt aceia care caută comoara asta, nevolnici sunt cei care gândesc că o posedă.

Și punându-și mâinile pe Salomão, cel mai nou dintre discipoli, el îl lăudă:

— Marii oameni sunt la marginea societății. Aici este cineva care are foarte puțin, dar care are totul. Îți mulțumesc că ne-ai vândut visurile tale.

CAPITOLUL 18
Transformând un azil în haos

În ziua următoare, soarele apărea la orizont, aruncându-și razele peste patul nostru improvizat și ne invita să ne trezim. O altă călătorie, o altă zi incitantă, alte descoperiri. Ca de obicei, Bartolomeu se trezea ultimul. Îmi închipui că, dacă s-ar fi odihnit într-un pat confortabil, și-ar fi petrecut ziua dormind.

Înainte de a pleca, fără vreo direcție anume în geografia socială, Maestrul ne-a făcut o invitație neobișnuită, dar care, de-a lungul călătoriei, a devenit parte integrantă a poveștii noastre. Ne-a dat una din cele mai importante sarcini: să nu facem nimic, să trăim doar arta de a observa.

Ne-a dus pe un bulevard aglomerat, străjuit de arbori. Acolo, ne-a dat o foaie albă de hârtie, mototolită, ne-a dat un pix și ne-a cerut să observăm și să notăm toate sunetele și imaginile din jur care ne impresionau. Nu avea rost să notăm nimic din ce era construit de om. Zgomotul traficului era asurzitor, aerul era poluat, agitația era intensă. Ce ne putea impresiona, în afară de culorile vitrinelor, stilul mașinilor, anatomia trecătorilor?

Și ce legătură au toate astea cu schimbarea modului de gândire al oamenilor? Ce legătură are arta de a observa cu vândutul visurilor? Mie, acest exercițiu mi se părea banal, fără valențe spirituale.

Nu a trecut mult timp, până să ne provoace Maestrul:

— Cine nu-și dezvoltă arta de a observa are o inteligență superficială și o bunăvoință comună. Poate ajunge să fie un depozit de informații, dar niciodată nu va construi idei mărețe.

Mi-am amintit că eu, cu o zi înainte, nu înțelesesem complexa ființă umană care se afla în spatele ritualurilor lui Salomão. Simțul meu de observație era sărăcăcios. Vedeam ceea ce vedea orice om „normal”. Edson și Dimas nu știau nici ei ce să scrie pe foaia de hârtie. Bartolomeu fredona, ca să-i vină inspirația, dar nimic. Se uita în sus și în lateral, rămânând, în continuare, inert. Minutele treceau și noi nu observam nimic interesant. Salomão era singura excepție. Își potolise agitația obsesivă și se puse pe scris, fără să se mai oprească. Era entuziasmat. Zicea frecvent:

— Hm! Hm! Ce deosebit! Fantastic!

În timp ce el scria, eu eram blocat. Vânzătorul de Visuri îmi dădu un brânci.

— Nu vă veți dezvolta arta de a observa decât dacă veți învăța cea mai dificilă artă a intelectului uman.

Dar nu ne dădu imediat răspunsul.

Care? m-am întrebat eu. După câteva clipe, el spuse:

— Arta de a vă liniști mintea. Minți care altădată au fost strălucite au trăit o viață mediocră, pentru că nu și-au liniștit gândurile. Mari scriitori, oameni de știință remarcabili, artiști plastici minunați și-au năruit inspirația, pentru că au avut o minte agitată. Gândurile, imaginile mentale și fanteziile, care pot face creativitatea să zboare, pot, de asemenea, când sunt în exces, să-i taie aripile, să-i răpească intuiția și ingeniozitatea.

Asta-i problema mea! mi-am spus. Mintea mea era ca un vârtej. Să mă gândesc, inclusiv la prostii, era specialitatea mea. Dintotdeauna fusesem dușmanul liniștii. Dar, la cuvintele lui, am încercat să tac. Nu-mi era ușor, fiindcă eram năpădit de imagini care-mi treceau prin minte cu o viteză mai mare decât a mașinilor care circulau pe acel bulevard. Poluarea intelectuală era călăul meu.

Amicii mei erau și ei la fel de pierduți. Dar, puțin câte puțin, am intrat în lumea infinită a tăcerii. Din acel moment, percepția noastră se ascuți. Am început să disting sunetele ascuțite ale unei păsări. Cânta o melodie superbă, cu o pasiune de necrezut. Am notat. Pe urmă, o altă pasăre cânta o melodie lacrimogenă. După câteva clipe, un porumbel mascul săvârșea un ritual curtenitor pentru o porumbiță.

Am observat peste zece cântece extraordinare ale păsărilor. Ele nu aveau prea multe motive de bucurie în acest colțișor rece de beton, dar, spre deosebire de mine, sărbătoreau. Am observat și am notat bravura trunchiurilor găunoase ale copacilor care, în ciuda solului neprietenos și a apei puține, supraviețuiau în mediul ostil, o bravură pe care eu nu am avut-o niciodată. Peste zece milioane de oameni au trecut pe lângă acești copaci de când au fost plantați și poate că cel mult zece i-au observat în amănunt. Începeam să mă simt un privilegiat în deșertul social.

Bartolomeu, care nu era în stare să observe nici dacă în fața lui era un elefant, începuse și el să aibă succes în această acțiune. Contemplă cinci fluturi multicolori, care dansau spontan, folosindu-și doar aripioarele. Notă că, spre deosebire de ei, el dansa doar când era beat. Edson notă diverse tipuri de

sunete produse de foșnetul frunzelor în adierea vântului. Ele îi aplaudau cu naturalețe pe trecători, spre deosebire de el, care umbla după aplauze. Dimas analiză insectele, care lucrau încontinuu, pregătindu-se de iarnă, lucru pe care el nu-l făcuse niciodată. El fura și, ca orice hoț, era un administrator mizerabil; credea că viața este o primăvară eternă.

După acest exercițiu plăcut, am rostit una din frazele noastre preferate: „Ador viața asta!” Niciodată, un lucru atât de mic nu făcuse o asemenea diferență! Nu-mi imaginasem că natura putea fi prezentă așa pregnant în centrul orașului. Cum este posibil ca un specialist în chestiunile legate de societate să nu fi făcut niciodată acest exercițiu? Pentru prima dată, am iubit liniștea și, în atmosfera calmă, am descoperit că nu am avut copilărie.

Nu-mi aduc aminte să fi avut, pe când eram copil, experiențe plăcute. Poate că am fost un bărbat rigid, pentru că în copilărie nu cunoscusem relaxarea. Poate că am suferit de mania persecuției, crezând că ceilalți vor să mă înjunghie pe la spate, pentru că, în copilărie, nu am cunoscut ingenuitatea. Poate că am fost un adult depresiv cronic și prost dispus, pentru că nu am trăit cu bucurie primii mei ani de viață. Pierderile m-au transformat în adult foarte devreme, un tânăr care gândea mult, dar simțea puțin.

Pe când eu îmi aminteam de copilăria mea, Maestrul părea că mă analizează. Respirând adânc, vorbi despre asasinarea copilăriei în ziua de astăzi, unul din lucrurile care îl afectau cel mai mult:

— Internetul, jocurile video, calculatoarele sunt utile, însă au distrus ceva inviolabil: copilăria. Unde mai este plăcerea liniștii? Unde mai este arta observației? Unde mai este inocența? Mă neliniștește faptul că sistemul creează copii nemulțumiți și anxioși. Candidați serioși la a deveni pacienți psihiatrici, și nu ființe umane fericite și libere.

Pe neașteptate, a avut o reacție pe care eu nu i-o mai văzusem niciodată. Mai mulți părinți treceau pe lângă noi, ducându-și copiii, între șapte și nouă ani, la cumpărături. Erau foarte bine îmbrăcați, la modă, cu hainele asortate. Aveau telefoane mobile în mână. Dar se vedea că erau nemulțumiți. Unii impuneau ceea ce își doreau să primească. Pentru a evita țipetele și mofturile lor, părinții cedau.

Vânzătorul de Visuri, pierzându-și răbdarea și părând că-și ieșise din fire, i-a înfruntat pe părinți.

— Ce-aveți de gând să faceți din copiii voștri? Duceți-i în pădure! Scoateți-le pantofii și lăsați-i să meargă desculți pe pământ! Duceți-i să se suie în copaci, stimulați-i să-și inventeze singuri jocurile. Specia umană s-a închis sub un clopot artificial de egoism și consumerism. Lăsați-o să intre în contact cu alte specii, cu alte comportamente.

Și parafrază cuvintele lui Iisus Christos:

— Nu numai cu shopping pot trăi copiii, ci cu toate aventurile copilăriei.

Am rămas impresionat de îndrăzneala lui în fața unor străini. Unii dintre părinți au căzut pe gânduri. Alții au reacționat urât. Unul spuse:

— Nu e nebunul ăla din ziare?

Altul, care părea intelectual și, probabil, din tagma vanitoșilor, la fel ca mine, a fost mai tăios:

— Sunt profesor doctor în psihologie. Nu permit această invadare a intimității. De copiii mei, mă ocup eu.

Și, uitându-se la cum arătam, le spuse amicilor:

— Sunt o bandă de ignoranți.

Gură-Mieroasă auzi jignirea și nu-și putu reține sindromul compulsiv de a vorbi. Îl susținu pe Maestru, de data asta cu autoritate:

— *My friend,* nu sunt niciun rahat de doctor.

Și, uitându-se la copii, le spuse:

— Mă scuzați pentru rahat, copii.

Apoi, adresându-se părinților, își completă ideea, exagerând:

— Lăsați-vă copiii să se hârjonească în natură. Astfel, niciunul dintre ei nu riscă să devină un nebun, un bețiv sau un nerușinat, așa ca mine.

Și, venindu-și în fire, făcu un gest și îi rugă să-l asculte:

— Dar merg spre bine, șefu'.

Apoi, se întoarse spre copii și încercă să facă o glumă:

— Cine vrea să zboare ca un fluture să ridice mâna.

Trei copii au ridicat mâinile, doi au rămas indiferenți și trei s-au ascuns în spatele părinților, răspunzând:

— Mi-e frică de fluturi.

Părinții s-au simțit ofensați de îndrăzneala intrușilor.

I-au chemat pe gardienii care stăteau la ușa magazinului aparținând grupului Megasoft, în care ei tocmai se pregăteau să intre. Aceia nu au întârziat să ne alunge de acolo.

— Plecați de-aici, șarlatanilor.

Dar, înainte de a pleca, Maestrul se întoarse spre părinții care îl contestau și le spuse:

— Îmi cer scuze pentru gesturile mele și sper ca, într-o zi, să nu fiți nevoiți să vă cereți scuze copiilor pentru gesturile voastre.

Ideile pe care Maestrul le-a semănat nu au rămas fără efect în mintea tuturor părinților. Unii, chiar dacă erau furioși, au început să înțeleagă că era nevoie să facă o schimbare majoră în relațiile cu copiii lor. Le dădeau cea mai bună educație, pentru sistemul în vigoare. Ajungeau specialiști în a consuma produse și în a lucra pe calculator, însă aveau o insatisfacție cronică, nu știau să observe, să intuiască, să priceapă. Au înțeles că natura nu era importantă pentru supraviețuirea fizică a speciei umane, ci pentru supraviețuirea ei emoțională. Stimulii naturii aveau un rol esențial, superior tuturor pedagogiilor educaționale, în lărgirea orizontului. Au început să frecventeze păduri, grădini zoologice, grădini botanice.

Am fost emoționat să văd grija pe care o aveau Maestrul și Bartolomeu față de copii. Mie niciodată nu mi-a păsat prea mult de ei. Eram prea ocupat cu criticarea, la cursuri, a sistemului claselor sociale. Nu am înțeles că adevăratul material educațional era studentul, nu informațiile pe care eu le transmiteam. Mă îngrijeam ca ei să facă liniște și să fie atenți la ore, dar nu mă îngrijeam, în primul rând, să văd dacă pregăteam ființe umane.

În după-amiaza acelei zile, am trecut printr-un cartier rezidențial. Am dat peste o clădire mare și austeră. Iarba din grădină nu era tăiată. Copacii uriași dădeau o umbră exagerată, împiedicând plantele de la bază să înflorească. Clădirea veche, cu arcade, deși frumoasă, avea zugrăveala decolorată. Lemnul ferestrelor era mâncat și acoperit de culoarea verde a mușchiului. Pereții albi arătau ponosit, cu tencuiala scorojită. Era un azil, dar, în mod cert, acest azil nu era un loc unde să vrei să-ți petreci ultimii ani din viață.

Mulți vârstnici veneau aici nu pentru că i-ar fi abandonat familiile, ci pentru că, pur și simplu, nu aveau rude apropiate.

Majoritatea familiilor nu aveau decât un copil, maximum doi. Când singurul copil murea sau locuia într-un alt oraș ori nu avea condiții fizice sau financiare de a-și ajuta părinții bătrâni, ei erau aduși în aceste instituții, pentru a primi tratament medical și o îngrijire minimă. Fugeau astfel de urzeala sufocantă a singurătății. Aceste aziluri se înmulțiseră în societatea actuală.

Maestrul, uitându-se la clădire, ne spuse:

— Iată o ambianță bună pentru visuri. Duceți-vă și înveseliți-i pe cei care locuiesc acolo.

Cu „sfintele” noastre idei preconcepute, ne gândeam: „Visuri? Într-un azil? Oamenii ăștia sunt apatici, deprimați! Ce-i mai poate anima?” Fusesem în lumea copiilor și acum intram în lumea celor vârstnici. Lumi atât de îndepărtate, dar atât de asemănătoare! Problema era că Maestrul își retrăsese ariergarda. Așteptam să ne dea măcar niște indicații, dar nu le-am primit. Am vrut să spun „dacă le-am fi primit”. Ne-a zis că se duce să dea un tur, dar, înainte de a pleca, Dimas, bâlbâindu-se și clipind din ochi, îl întrebă:

— Să-i înveselim pe bă… bătrâni? Cum, Maestre? Oa… oamenii ăștia sunt cu un picior în groapă.

Știa să le șterpelească portofelele bătrânilor, să le provoace un atac nervos, dar nu stătuse niciodată de vorbă, serios, cu vreunul, nici nu îmbărbătase pe vreunul dintre ei.

— Dimas, ideile preconcepute îmbătrânesc mai mult decât vârsta. Tu ești mai bătrân decât mulți dintre ei, comentă Vânzătorul de Visuri.

Apoi, auzi o tâmpenie de la Bartolomeu:

— Dacă ar fi după mine, rezolv problema în doi timpi și trei mișcări, spuse el, insinuând o soluție magică.

— Un rachiu… și să vezi distracție!

După ce vorbise gura fără el, își ceru scuze. Edson nu știa să vadă miracolul bucuriei. Nici Salomão nu avea acest dar. Eram pierduți.

Când ne-am dat seama de asta, Maestrul plecase deja, se afla la vreo zece metri de noi. Se ducea într-un loc pe care noi nu-l știam. Ne-am adunat, fiecare și-a expus ideile, am elaborat o strategie, ne-am dus să căutăm materiale și, după două ore, ne-am întors.

Gură-Mieroasă purta o perucă lungă, mesteca gumă și avea ochelari închiși la culoare. Vesel, ne-a spus:

— Fraților! Să ne prefacem că suntem normali.

Ne-a pufnit râsul.

Ne-am îndreptat spre azil. Înainte ca eu să apuc să spun ceva, din nou, Bartolomeu a luat-o înainte. Ne spuse o minciună, pe care noi am încuviințat-o.

— Uitați care-i treaba: suntem o formație de muzicieni profesioniști și vrem să facem un *show* pentru bătrâneii ăștia simpatici. E gratis. Nu vrem bani, dar acceptăm donații.

Când a vorbit de donații, eu i-am dat un cot. Asta nu era trecut în *script.* Dimas purta o pălărie roșie și ochelari de soare, tip *Ray-Ban.* Eu mi-am pus o perucă cu păr lung, împletit în codițe. Salomão și-a pus niște perciuni uriași, imitându-l pe Elvis Presley. Edson avea pe cap o bentiță roșie și purta o cămașă lungă, fără guler. Ne-am zbătut să facem rost de aceste materiale, dar le-am obținut spunând că vom da un spectacol de binefacere și promițând că le ducem înapoi.

Personalul administrativ a intrat în alertă când ne-a văzut astfel costumați, dar, cum rareori tinerii se interesau de existența vârstnicilor, au vrut să vadă de ce eram în stare. Eu mă întrebam: *Ce caut aici? Asta nu va sfârși bine.* A fost improvizată o scenă. Peste o sută de bătrânei și bătrânele s-au așezat frumos în fața „formației" de groază.

Aveam două chitare vechi. Una o luase Făcătorul-de-Minuni, care ne-a spus că învățase să cânte în formația de la el de la biserică. Dar cânta fals. Salomão o luase pe cealaltă, dar și el cânta foarte prost. Eu cântam la saxofon, încercând să-mi aduc aminte de cele câteva note pe care le învățasem în puținele lecții cu bunicul meu matern. Dimas avea un contrabas, dar nu știa ce să facă cu el. Gură-Mieroasă era vocalistul. Nu se putea altfel, însă ne asigură că era acordat și că, pe vremea când era mai mult sau mai puțin treaz, cântase prin baruri.

Am cântat prima melodie, una rock romantică. Eram inhibați, jenați. Vocea lui Gură-Mieroasă era un dezastru, mai bine și-ar fi ținut gura închisă, pentru că nu era în stare să acompanieze instrumentele, deși credea că le acoperea. Bătrâneii nu au reacționat. Ne-am gândit că ar fi trebuit mai multă animație. Am întrerupt prima melodie și am băgat un rock agitat. Ne-a ieșit! Eram entuziasmați, ne bâțâiam, țopăiam, dar bătrânii, nimic. Gură-Mieroasă scotea tot felul de sunete cu vocea lui falsă, dar bătrâneii tot nu se înveseleau.

Mă gândeam: „Ne-am ars. În loc să fim pe post de antidepresive, am accentuat depresia acestor bătrâni”. Bartolomeu cântă imnul lui național, o samba. Noi am încercat să-l acompaniem:

— Eu beau, da, sunt viu, sunt oameni care nu beau și mor; eu beau, da…

Și repeta refrenul, uitându-se la bătrânei, gândindu-se că s-ar însufleți și ei dacă li s-ar urca băutura la cap.

Dar nimeni nu zâmbea. Nimeni nu se mișca. Nimeni nu aplauda. Nimeni nu cânta. În prima zi când am încercat să vindem visuri, am vândut, de fapt, disconfort. Ne-am uitat la infirmierele și asistentele de la azil și am văzut că nimeni nu fusese impresionat. Ca și noi, credeau și ele că bătrâneii erau cu un picior în groapă, așteptând să le sosească moartea. Când după-amiaza se anunța ca una din cele mai rele de când începusem să-l urmăm pe Maestru, acesta își făcu apariția. Văzându-l, mai mulți bătrâni și bătrâne s-au dus să-l întâmpine, îmbrățișându-l entuziasmați. Atunci ne-am dat seama că el frecventa acel loc.

Deodată, luă instrumentele și le împărți vârstnicilor. Ei abia dacă le puteau ține. Credeam că habar nu aveau ce era o chitară, un contrabas, un saxofon. Spre surprinderea noastră, bătrâneii pe nume Lauro, Michel și Lúcio, care au luat chitarele și contrabasul, le-au așezat corect și au început să le acordeze. Apoi, au scos un sunet trăsnet. Nu ne credeam urechilor.

În mod asemănător, o doamnă a luat saxofonul și a făcut un *show.* Am rămas înmărmurit. „Dar azilul ăsta nu părea să fie un hangar de bătrâni?” mă întrebam eu. În realitate, am descoperit, rușinat, la fel ca amicii mei și personalul care asista, că nu era așa. Azilul era un ogor de ființe umane cu experiență, cu un potențial reprimat.

Maestrul se delecta ascultându-i. Apoi, luă microfonul de la Bartolomeu, se îndreptă către un domn destul de în vârstă, care abia mai putea să meargă, și i-l dădu. Am rămas gură-cască ascultând vocea lui inegalabilă. Vibra ca Frank Sinatra.

După câteva momente, Maestrul îi chemă pe ring pe bătrânii și pe bătrânele care puteau să se deplaseze și începu să danseze cu ei. Am intrat și eu în joc. A fost o veselie pe cinste. Bătrâneii înșiși au fost cei care au aruncat azilul în aer. Le apăruse zâmbetul, simțindu-se oameni. Nu se bucuraseră, la

început, pentru că nu îi respectasem, le oferisem ceva mai rău, crezând că, dacă erau în vârstă, urechile și emoțiile lor puteau înghiți orice.

Mulți dintre ei avuseseră o copilărie minunată, mult mai bună decât a mea. Copilul care dormea în adâncul lor s-a trezit din somn. Mai târziu, Maestrul ne-a spus că ne trimisese la bătrâni, nu cu intenția de a le vinde visuri, ci ca să cumpărăm noi de la ei. Ne-a arătat că nu există oameni fără valoare, ci doar oameni nepuși în valoare, nefolosiți, insuficient apreciați.

Auzind aceste cuvinte, mi-am dat seama de încă o eroare pe care o comisesem. Bunicul meu matern, Paulo, era extrovertit și sociabil. A murit la 15 ani după mama. Dar eu niciodată nu am intrat în lumea lui. Mă simțeam respins de unchii și verii mei și am ajuns să-mi resping bunicul. În spatele victimelor inocente, există cicatricele unui acuzat. Îi admiram abilitatea cu care cânta la diverse instrumente, dar nu am căutat niciodată să aflu ceva despre lacrimile și temerile sale. Nu i-am apreciat niciodată nici buna dispoziție, nici experiențele. Am pierdut mult, fiindcă am renunțat să explorez o ființă umană surprinzătoare.

Ca să încheie ziua, Maestrul a urzit câteva gânduri care mi-au răsunat în minte ca un ecou și pe care nu le-am mai uitat vreodată:

— Intervalul de timp dintre tinerețe și bătrânețe este mai scurt decât ne imaginăm. Cui nu-i face plăcere să pătrundă în lumea celor vârstnici nu este demn de tinerețea lui. Nu vă amăgiți, omul moare nu când inima încetează să-i mai bată, ci când, într-un fel sau altul, nu se mai simte important.

Întâlnim, în drumul nostru, mulți „morți” care sunt vii. Operăm o eutanasie psihologică. Îngropăm ființe umane admirabile, până și atunci când le acordăm sprijin ca să supraviețuiască.

CAPITOLUL 19
Templul informaticii

Întâmplarea de la azil a căpătat vizibilitate, nu pentru că ar fi fost prezent vreun jurnalist, ci pentru că un infirmier a fotografiat evenimentul și l-a trimis unui ziar. Multe alte „distracții” și *show*-uri au avut loc, după vizita noastră la azil, dintre care voi menționa doar câteva. Cu fiecare zi care trecea, grupul devenea tot mai puternic. Construiam legături fraterne, în ciuda intrigilor. Făceam mese rotunde agreabile, în aer liber, unde vorbeam despre istoria noastră și istoria socială.

Cel puțin o zi pe săptămână, Maestrul invita câțiva anonimi, precum zidari, zugravi, sculptori, benzinari, mecanici, gunoieri, să vină în spațioasa noastră casă, să se așeze pe lădițe și să dezvăluie capitole din viața lor. Se simțeau încântați de invitație. Nu am trăit nicicând o plăcere mai mare ca atunci când am ascultat dificultățile reale, așteptările, visurile, coșmarurile, pasiunile, deziluziile unor ființe umane atât de îndepărtate și atât de apropiate. Era o experiență sociologică unică, un proces de învățare magic.

Faima Maestrului creștea tot mai mult. Încet-încet, devenise o figură populară în oraș. Din mașini, unii arătau cu degetul spre Maestru, vorbind între ei: „Nu este individul care a oprit circulația în zona Edificiului San Pablo?”; „Nu este cel care a făcut să se zguduie un azil și a tulburat un priveghi?” În stilul în care „normalilor” le plac spectacolele, peste puțin timp vor spune că a înviat și mortul.

Un domn de 60 de ani, cu un aer preocupat, îl recunoscu. Grăbi pasul, ne ajunse din urmă și ne opri din drum. Și el i se adresă cu *Maestre,* spunându-i:

— Maestre, timp de 30 de ani am lucrat în aceeași firmă și în ultimii ani am devenit director administrativ creativ. Când am început să ies în evidență, directorul general s-a apucat să mă persecute pe nedrept. Au urmat ani lungi de umiliri. Până când, în cele din urmă, m-a concediat. Mi-am dat viața pentru firmă, dar am fost aruncat ca un pahar de plastic pe care-l folosești și apoi îl arunci la gunoi. Am fost deprimat, m-am simțit trădat și fără curaj s-o iau de la capăt într-o nouă firmă, mai ales că se preferă tineri, care acceptă salarii mai mici. Îl urăsc zi și noapte pe fostul meu director. Ce să fac?

Buzele fostului director administrativ tremurau. Părea să caute, în culmea agoniei, puțină alinare. Maestrul se uită la noi, apoi la el și spuse:

— Invidia și răzbunarea sunt fenomene ce aparțin exclusiv speciei umane. Nici o altă specie nu le cunoaște. El te-a invidiat, deoarece dumneata aveai ceva ce lui îi lipsea. Răzbună-te pe el.

Vorbele lui m-au nedumerit.

Ce fel de om este acesta, pe care îl urmez? mă gândeam eu. *Nu este el Maestrul împăcării?*

Lui Bartolomeu îi plăcu atitudinea Maestrului. Făcându-se ecoul vorbelor lui, spuse cu aplomb:

— Chiar așa. Ochi pentru ochi, dinte pentru dinte. Dă-i o mamă de bătaie individului.

Dimas, la cuvintele Maestrului, își înfoie pieptul, întărind atitudinea lui Bartolomeu:

— Dacă vreți un tovarăș să rezolve ciomăgeala, m-ați găsit.

Și începu să facă gesturi ca ale unui ninja.

Gură-Mieroasă căpătă inspirație. Începu să scoată strigăte și să facă gesturi îndrăznețe, dorind să arate că era expert în artele marțiale. Amândoi, oricât de incredibil ar părea, uitaseră unde se aflau și au început să se lupte în joacă. Dimas, fără să vrea, îl lovi în cap. Gură-Mieroasă căzu lat, ca o scândură. Era năucit. I-am sărit în ajutor. Venindu-și în fire, îi spuse lui Dimas:

— Mă urăști?

Bartolomeu începea să înțeleagă că dinte pentru dinte era o chestie periculoasă. Individul, văzând genul de om, nu știa dacă să plângă sau să zâmbească. În orice caz, căpătă curaj, datorită vorbelor Vânzătorului de Visuri.

— Cum să mă răzbun, Maestre?

— Omorându-l, răspunse fără să clipească.

Mi se înmuiaseră picioarele. Nu am crezut vreodată că ar fi în stare să spună așa ceva. Era cât pe-aci să cad, inima îmi bătea cu putere. Filtrându-și ura, bărbatul și-a dat pe față adevărata intenție.

— Chiar asta voi face. Mizerabilul ăla nu merită să trăiască.

Dar, înainte de a părăsi scena, Maestrul îl atinse în profunzimea urii sale:

— Cea mai mare răzbunare împotriva dușmanului este să-l ierți. Omoară-l în tine însuți.

— Cum așa? întrebă bărbatul, surprins.

— Cei slabi ucid trupul dușmanilor lor, cei puternici ucid semnificația acelora în ei înșiși. Cei care ucid trupul sunt asasini, cei care ucid ceea ce reprezintă aceștia sunt înțelepți.

Bărbatului i se făcu rău, începu să-l ia amețeala. A trebuit să-l susținem și să-l sprijinim de primul zid. Maestrul se apropie din nou de el, se uită drept în ochii lui și adăugă:

— Răzbună-te pe el, redobândindu-ți liniștea și strălucind mai mult la noul serviciu. În caz contrar, el îți va umbri tot restul vieții.

Bărbatul rămase înmărmurit, preț de câteva secunde. Apoi, își reveni și înțelese că nu trebuia să se comporte ca o victimă, ca un amărât care își cultivă mânia. Trebuia să reacționeze, numai că în alt mod. Îl îmbrățișă îndelung pe Maestru, așa cum fiul își îmbrățișează tatăl, deși era cu mult mai în vârstă. Și plecă pe un alt drum decât cel pe care îl plănuise.

Dintr-odată, am zărit ceva sub cămașa lui; era un revolver. Am înțepenit. Individul chiar fusese pe punctul de a comite o crimă. Abia atunci am înțeles atitudinea șocantă a Maestrului. Niciun sfat găunos nu l-ar fi făcut pe acel bărbat să se răzgândească, așa cum nimic nu m-ar fi făcut pe mine să-mi iau gândul de la a-mi lua viața. Maestrul nu-i anulase dorința de răzbunare, doar o redirecționase.

Ce fel de tehnică terapeutică mai e și asta? mă întrebam eu.

Câteva zile mai târziu, avea loc Consumer Electronic Show, cel mai mare târg electronic de consum din lume (TEC), în partea cea mai bogată a orașului, pe Bulevardul 12 Iulie. Participau peste 2.500 de firme și erau așteptați 140.000 de vizitatori, din peste 130 de țări. Într-o stare de euforie, vizitatorii, atât consumatorii, cât și patronii firmelor distribuitoare și ai magazinelor de electronice, atestau robustețea unei industrii care, chiar pe timp de criză economică, avea o creștere neîntreruptă.

Maestrul își îndreptă atenția spre eveniment; dorea să fie prezent în templul informaticii. Nu-i înțelegeam dorința de a cunoaște astfel de aparate, fiindcă ni se părea că nu lucrase niciodată pe un calculator. Fără a da vreo explicație, spuse doar:

— Să mergem la târg.

Noi îl urmarăm, neîncrezători. Evenimentul era prea sofisticat pentru oameni de teapa noastră. La urma urmei, eram o gașcă de ciufuliți, cu cămăși descusute și blugi rupți, peticiți pe ici, pe

colo. Nu eram din partea niciunei firme și nici nu aveam invitație. Păream să fi fost teleportați dintr-o zonă rurală, de la începutul secolului XX la apogeul secolului XXI. Nu puteam nici măcar să ne prefacem că făceam parte din personalul de curățenie sau al cărăușilor.

Bartolomeu, încercând să ne binedispună, rosti una din faimoasele sale fraze:

— Oameni buni! Hai să ne prefacem că suntem normali.

Imediat, ne-am corectat postura, am încercat să ne aranjăm părul și să adoptăm un mers relaxat.

Pe măsură ce ne apropiam de locul respectiv, Dimas își puse mâna dreaptă pe umărul stâng al lui Salomão și merseră astfel amândoi îmbrățișați. După care, își sprijini și gâtul, ca să se miște cât mai puțin. Dându-l deoparte, Salomão îi spuse, glumind:

— Pleacă de-aici, mână-lungă. Nu-ți merge cu mine!

Deja se împrieteniseră la cataramă.

— Mână-lungă, nu! Mână-de-Înger sau Mână-Sfântă, spuse Dimas.

Bartolomeu îl corectă.

— Mâna necuratului.

Lui Dimas nu-i plăcu gluma. Bartolomeu se uită în sus și, ca să-l calmeze, adăugă:

— Asta a fost demult, Dimas. Cu multe ore în urmă.

Și plecă rapid, de frică să nu primească o palmă.

Gașca era imposibilă. Dar buna noastră dispoziție începu să se estompeze, de cum puserăm piciorul în târg. Dându-și seama că eram reticenți în fața acelei măreții, Maestrul ne vorbi:

— Încă vă mai sperie respingerea? Mediile aglomerate tot vi se mai par amenințătoare? Nu ați învățat că oamenii vă pot răni corpul, dar niciodată nu vă vor răni emoțiile, dacă voi nu le permiteți?

Vorbele lui ne-au intensificat mai mult stresul. Am simțit că ambianța putea deveni instabilă, predispusă la ploi și furtuni. Am fost intimidați de holul de la intrare. O curte interioară superbă, cu o fântână arteziană multicoloră. Zeci de vase cu trandafiri, hibiscus, margarete, lalele împodobeau spațiul.

La intrare, străluceau nenumărate panouri luminoase, cu publicitate pentru principalii participanți la târg. Un covor roșu îi conducea pe vizitatori la marele eveniment. Pentru a intra, pe

lângă prezentarea invitației și a cărții de identitate, vizitatorii mai erau scanați cu raze X, iar obiectele personale erau și ele trecute printr-un aparat sofisticat de detectare a metalelor. Era o lume nesigură. Cuvântul valora foarte puțin în ospiciul global.

Dintr-odată, mi-am dat seama că eu, intelectualul bandei, eram cel mai nesigur. Am rămas în urma tuturor. Maestrul, în realitate, nu voia să intre la târg, voia să rămână în holul de la intrare și să observe oamenii. Bartolomeu, dovedind o forță ieșită din comun, încercă să intre, dar fu oprit. Imediat veniră spre el doi oameni de pază. Unul dintre ei i-a cerut să-și desfacă brațele și, cu un aparat, a început să-l atingă pe întreg corpul. Când îi atinse părțile intime, acesta reacționă:

— Până aici, fratele meu! Acolo, nu!

Ne-am dus spre el. Maestrul încercă să-l liniștească și-i ceru să rămânem afară. Au mai venit și alți oameni de la pază. S-au uitat lung la grupul nostru și ne-au cerut invitațiile. Cum nu aveam, au început să ne scaneze cu aparatele lor și să ne percheziționeze, așa cum făcuseră cu Bartolomeu. Salomão se gâdila, nu permitea să fie controlat. Oamenii de pază s-au enervat. Am fost dați afară din acel loc care, după cum se știe, era public.

Unul dintre ei l-a recunoscut pe Mână-de-Înger, din alte împrejurări. Îl împinse, spunându-i:

— Ieși afară, tâlharule!

Într-un moment de recidivă, îi șterpeli portofelul gardianului care îl îmbrâncise. Dar, căzând, își reveni. Se ridică și-i înapoie portofelul. Maestrului i-a plăcut asta. Însă, oamenii de pază au devenit și mai bănuitori.

Edson se înfurie. Înțelesese că, dacă ar fi avut puteri supranaturale, s-ar fi rugat să se coboare foc din cer și să-i nimicească pe cei care îl maltratau. Maestrul se arăta de un calm îngrijorător, părea că ar fi pregătit întreaga situație. Pe lângă faptul că ne șutuiau, oamenii de pază își mai și băteau joc de noi. Unul dintre ei spuse:

— Nu o fi cumva grupul de clovni, angajați pentru animația târgului?

Și râdeau de se prăpădeau. De fapt, noi păream scoși dintr-un film comic sau de groază. Un alt gardian îl îmbrânci pe Maestru, care fusese cât pe-aci să cadă. El se echilibră, zicându-i:

— De ce mă lovești, dacă eu nu te-am lovit? Ce-am făcut ca să-ți alimentez violența?

Unul dintre ei confirmă ceea ce gândeau și ceilalți gardieni:

— Afară cu voi, șleahtă de manglitori.

Pe neașteptate, am zis ceva ce nu mi-aș fi închipuit vreodată că aș putea spune:

— Ce mi-ar plăcea să fiu milionar, să-mi bag picioarele în fundul acestor nenorociți.

Când mi-am dat seama, vorbisem deja. Pentru prima dată, eu, un socialist convins, am afirmat că îmi plăceau banii. Puterea banului mă seducea în mod subtil, dar nu o recunoscusem niciodată, nici față de mine însumi. Îmi plăceau mașinile de lux, croazierele și casele de vacanță. Era o iubire secretă. Îi criticam pe burghezii care mergeau cu avionul la clasa întâi, dar, în adâncul meu, îi invidiam. Detestam clasa economică, unde ne înghesuiau ca pe sardele.

Cum nu am putut intra, am rămas în afara holului de la recepție. Fără să deznădăjduiască, Maestrul ne spuse:

— Hai să abordăm oamenii care intră și ies de la eveniment. La urma urmei, scena noastră este lumea întreagă.

Să-i abordăm pe oameni? Dar am crezut că am venit la eveniment ca să vedem calculatoare! îmi spuneam eu în gând. Mână-de-Înger, căruia îi plăcea să șterpelească discret, vorbi încet grupului:

— Hm! Cred că ne-am ars.

Simțea că mediul nu era propice să vândă visuri.

Imediat după comentariul lui, am văzut ceva ciudat. A trecut pe lângă noi un bărbat bine îmbrăcat, părea un lider antreprenorial important. Ne-a privit de sus în jos și a intrat la eveniment. Avea un ecuson al grupului Megasoft, una din cele mai mari firme de calculatoare. M-am uitat pe furiș și l-am văzut că se oprește și vorbește cu alți oameni, despre care, mai târziu, am aflat că erau agenți sub acoperire ai unui grup antitero. În timp ce vorbea, arăta cu mâna dreaptă spre noi.

Agenții de pază au venit rapid și unul din ei i-a cerut din nou Maestrului să se identifice. Nouă nu ne ceru nimic. Cum el nu avea documente, agenții au acționat imediat. Unul dintre ei îi dădu un pumn, pe neașteptate. S-a auzit un pocnet puternic și a căzut la pământ. Strigând „teroristule!”, l-au imobilizat. Totul a

fost atât de rapid, încât am rămas înțepeniți câteva clipe. Am încercat să-l protejăm pe Maestru, dar am fost și noi agresați.

Gură-Mieroasă luă din nou poziția lui de luptător de arte marțiale și primi un pumn care-l făcu să leșine. Niciodată nu mai văzusem atâta violență. Din punct de vedere sociologic, în țara orbilor, chiorul nu e rege, ci ținta loviturilor. Abia începuse un străin să-mi deschidă ochii, când îmi dădeam seama că, în unele momente, era mai sigur să fii orb.

În toată învălmășeala, unul din agenți scoase arma, gata să tragă în Maestru. Dacă nu ar fi fost trei polițiști, care treceau pe acolo cu mașina, să oprească și să verifice ce era cu zarva aceea, poate că ar fi fost ucis. Uitându-se atent la presupusul terorist, unul dintre polițiști, și el cu arma în mână, strigă la agenții de pază:

— Opriți-vă! Sunt șeful secției de poliție din acest district.

Agenții se liniștiră. Apoi, el spuse:

— Îl cunosc pe acest bărbat. Nu este terorist.

Liderul agenților zise, bravând:

— Bărbatul ăsta nu are documente. Cine este?

Ezitând, fără a putea să dea un răspuns plauzibil, spuse:

— Ei bine, el e... El este un vânzător. Un vânzător ambulant...

Ca să-i pună pe agenții de pază cu botul pe labe, polițistul-șef îi amenință:

— Dacă nu-l lăsați în pace, vă deschid dosar pentru violență.

Polițistul care l-a protejat pe Maestru era cel care fusese prezent și sus, pe terasa Edificiului San Pablo. Vânzătorul de Visuri devenise de neuitat pentru el; îi luase somnul, câteva nopți, vorbind despre relația lui cu fiul său. Polițistul îi urmărea mișcările din ziare.

Am fost fericit. Începeam să acord credit poliției. Deși plin de sânge, Maestrul calmă situația.

— Sunt oameni cumsecade, a fost o neînțelegere.

La asta, Bartolomeu se trezi și întrebă:

— Unde mă aflu?

Aducându-și aminte că a fost făcut K.O. și înțelegând că situația era, de acum, sub control, se gândi să-și arate din nou curajul:

— M-am enervat. Am centura neagră la judo, karate, capoeira[4] și alte orătănii dintr-astea. Stați că vă arăt eu vouă imediat de ce sunt în stare.

În loc să-l oprim, noi i-am dat drumul. Gură-Mieroasă se ridică dintr-un salt și, văzând că agenții de pază se uitau din nou la el, spuse:

— Gata, m-am calmat.

Agenții au plecat. După câteva secunde, plecă și polițistul-șef. Dar înainte de a pleca, îi mulțumi Maestrului pentru cele câteva fraze pe care i le adresase când îl cunoscuse:

— Fiul meu ar dori să vă cunoască.

— Într-o zi. Spune-i să aibă multe visuri și să lupte pentru ele.

Colegii mei ridicau din umeri, încercând să afle de la mine ce însemna acel lucru. Mai târziu, m-am străduit să le explic ceea ce nu era de înțeles.

Maestrul avea ochiul drept umflat, iar din colțul stâng al gurii îi curgea sânge, însă el nu se plângea. Știam că, prin faptul că îl urmam, riscam și să fim batjocoriți și luați în râs, dar a fost pentru prima oară când ne-am dat seama că ne riscam chiar viața.

M-am alarmat, înțelegând că oamenii pot cu ușurință să treacă de la o stare de liniște la una de brutalitate. Ceea ce mă tulbura cel mai mult era faptul că fantasma agresivității se afla și înăuntrul meu. Îmi cunoșteam vanitatea, dar nu și potențialul de violență latentă.

Începusem să mă contaminez de virusul solidarității, dar am vrut să-l lovesc cu violență pe cel care-l rănise pe Maestru. Nu mi-am închipuit niciodată că dragostea de aproapele și agresivitatea locuiau în aceeași casă. Nu m-am gândit niciodată că pacea și războiul locuiau în una și aceeași ființă. Oamenii blânzi adăpostesc și ei monștri în adâncul sufletului lor.

---

[4] Capoeira (braz.) — Joc de cuvinte. Substantivul are o dublă semnificație: 1. coteț de găini. 2. denumirea unui joc atletic, inventat în Brazilia, în perioada sclaviei. Mai târziu, s-a practicat ca lupte de stradă, în Brazilia, în sec. al XlX-lea. *(N.t.)*

CAPITOLUL 20
Devoalarea fabricii de stres

Întâmplările din templul informaticii au fost răscolitoare. Simțeam că Maestrul avea nevoie să-și trateze rănile într-un cabinet medical, după care să se odihnească sub vreun viaduct sau într-o piață. L-am luat de braț ca să-l scoatem afară. Cu toate acestea, în loc să tacă, el s-a suit pe marginea fântânii arteziene multicolore și, cu un curaj ieșit din comun, invita oamenii să asculte ultimele noutăți de la marele târg.

Nu ne venea să credem urechilor. Câțiva oameni începuseră să se adune în jurul nostru. Îl recunoscuseră pe scandalagiul despre care scriau ziarele. El îi provocă în continuare pe participanții și expozanții la TEC.

— Copilul cel mai abandonat din câți pot exista are un psihic mai complex decât toate calculatoarele la un loc, legate în rețea. Dar în ce se investesc mai mulți bani și mai multă cercetare, în copii sau în aparatură?

Dând atenție doar primei părți a întrebării, un om de știință îi răspunse:

— Dumneata ești un necunoscător în inteligența artificială. Peste câțiva ani, vom avea aparate care vor depăși creierul uman. Vor avea puterea minții umane, cu avantajul că vor dispune de o memorie superioară. Va fi cea mai fantastică construcție. Așteaptă și vei vedea!

Maestrul acceptă dezbaterea:

— Nu sunt de acord! Calculatoarele vor fi veșnic condamnate la somnul inconștienței. Nu vor avea niciodată conflicte. Nu vor fi niciodată preocupate să-și afle originile și scopul pentru care au fost create. Nu vor produce nici filosofie, nici religie. Vor fi mereu sclavele programelor.

Am stat și m-am gândit: *De unde o fi aflat Maestrul aceste informații? Cum reușește să discute, cu atâta siguranță, subiecte polemice?*

Pe de altă parte, informaticienii și programatorii care au auzit discuția au rămas încurcați.

Oare inteligența artificială nu se va putea niciodată trezi din somnul inconștienței? Oare calculatoarele nu vor ști niciodată că există?

— Conflictele noastre ne arată complexitatea. Dacă nu suntem fericiți că le avem, cel puțin ar trebui să le admirăm ca pe un rod al măreției noastre psihice.

M-am uitat la unii membri ai grupului și mi-am dat seama că nu pricepeau nimic. Bartolomeu, mai ales, era complet pe dinafară. Dar mi-am înghițit limba tăcută pentru că el mă surprinse, spunându-mi în șoaptă:

— Superego, eu întotdeauna am fost un om de o complexitate minunată, însă dumneata ești insuportabil de corect și plictisitor.

Bartolomeu îmi dădea mereu lovitura de grație, în situații în care știa foarte bine că nu-i puteam da replica. Voiam să-l lovesc cu cultura mea, însă trebuia să cultiv ceea ce nu am avusesem niciodată: răbdarea. Eu, care nu am fost niciodată credincios, m-am rugat: *Dă-mi răbdare, să nu-mi pierd cumpătul cu acest personaj complicat.*

În acest timp, Maestrul, după ce criticase orgoliul exagerat față de aceste mașini, și-a îndreptat artileria împotriva internetului.

— Sistemul a produs internetul și telefoanele mobile, revoluționând comunicarea și accesul la informații într-un mod cum nu s-a mai văzut în istorie. Oamenii au devenit dezinhibați în fața aparatelor, dar nu și în fața unor chipuri concrete. A nu dialoga cu ceilalți este un act tolerabil, dar a nu dialoga cu tine însuți este de-a dreptul un act insuportabil.

Acum pricepeam eu de ce Maestrul se izola. Când îl vedeam vorbind singur, mi se părea foarte ciudat. Pentru mine, acest gest fusese dintotdeauna un semn de nebunie, însă el inversase conceptul, îl considera un semn de sănătate. Nu am vorbit niciodată cu mine însumi, în afara unor chestii prozaice. Eram mai bolnav decât unii psihotici; nu degeaba ajunsesem în punctul de a mă abandona definitiv.

Oamenii se adunau în număr tot mai mare, obligându-l să ridice tonul. Ei veniseră la mărețul târg ca să vadă ultimele noutăți din informatică și au descoperit una din ultimele noutăți ale „calculatorului” lor cerebral. Provocând publicul cu tot mai multă luciditate, Maestrul a făcut o afirmație care se baza pe cifre pe care eu nu le cunoșteam:

— Peste patru miliarde de asiatici, europeni și americani nu s-au întâlnit niciodată cu ei înșiși. Glasul lor va fi redus la tăcere în

spațiul îngust al unui mormânt, asemeni unor străini care nu și-au găsit niciodată adevărata casă.

Oamenii au meditat la aceste cuvinte, care păreau o rugăciune. Atunci, amicul nostru Gură-Mieroasă ridică mâinile. Ambianța filosofică ar fi cerut ca el să-și fi ținut gura închisă, ca să nu o strice. Dar el era mai dependent de gura lui decât de alcool. Întrebă:

— Șefu', cred că noi suntem mai nedumeriți decât indivizii ăștia.

— De ce, Bartolomeu? îl întrebă răbdător pe elevul specialist în a întrerupe ora în momentul cel mai important.

— Pentru că nu avem nici măcar adresa unei case. Locuim sub pod.

Mulți au râs. Își dădu imediat seama de gafa pe care o făcuse. Maestrul nu-l certă, râse și el, admirându-i spontaneitatea. Gură-Mieroasă era un copil hiperactiv și turbulent. Pentru Maestru, libertatea crește pe terenul spontaneității. Mulți îi omorâseră spontaneitatea la școală, la biserică, la serviciu, inclusiv cei de la marele târg; sunt roboți care admiră mașinile. Nu spun ceea ce gândesc. În acel moment, m-am analizat și mi-am dat seama că nu fusesem nici eu mai prejos. În numele discreției, eram formal, ponderat, timid. Nu mă cunoșteam și nici nu-i lăsam pe alții să mă cunoască. Eram un intelectual expert în a disimula că totul era bine. Îmi era greu să recunosc că Guriță mă surclasa.

Calm, Maestrul îi spuse:

— Da, Bartolomeu. Nu avem casă, dar o căutăm pe cea mai bună. Adu-ți aminte de cântecul nostru.

Și din nou își uimi auditoriul cu excentricitatea sa. Își întrerupse discursul și-și fredonă cântecul, cu gesturi de dirijor. Noi îl acompaniam. La primele versuri, eu eram închistat. Guriță și Dimas cântau din răsputeri. Am coborât de pe înaltele culmi ale reflecției, ca să ne bălăcim în cascada relaxantă a plăcerii.

Nu sunt decât un călător
Care a pierdut teama de a se pierde.
Știu că nu sunt perfect,
Chiar dacă unii mă consideră nebun,
Chiar dacă râd de ideile mele,
Nu-mi pasă!
Important e că sunt un călător

Care vinde visuri trecătorilor.
Nu am nici busolă, nici agendă
Nu am nimic, dar am totul.
Nu sunt decât un călător
În căutarea lui însuși.

Auzindu-ne cântând, unii ascultători erau complet zăpăciți. Întrebau: „Ce grup este acesta? De unde a apărut? Cine este acest dirijor? Să fie vreun orator de la o corporație, plătit să iscodească mintea invitaților?”

Alții și-au dat drumul, au intrat în ritm și au început să ne acompanieze; pierduseră teama de a se pierde, pierduseră teama de a se elibera, descoperind, preț de câteva clipe, că nu mai erau cercetători, ingineri sau impresari, nu erau decât niște călători. Alții, plecau, spunând: „Individul ăsta e nebun de legat!”

În ciuda interpretărilor nelalocul lor, era imposibil să rămâi indiferent la cuvintele bărbatului prost îmbrăcat. El pătrundea în spațiile cele mai intime ale solitudinii.

Am privit în jur și am văzut câțiva oameni emoționați, în special două directoare, bine îmbrăcate. Se simțeau profund abandonate, deși înconjurate de oameni. Aveau succes profesional, dar erau nefericite, întregul scenariu îmi trezea imaginația.

Văzând oamenii gânditori, Vânzătorul de Visuri abordă un alt subiect. Întrebă ceva, aparent evident:

— Rata medie de viață este mai mare astăzi sau în trecut?

Cineva, luând inițiativa, răspunse:

— Astăzi, fără nicio îndoială!

Însă Maestrul, uitându-se la discipolii săi, mai ales la mine, apoi la publicul care-l asculta, ne provocă, mergând în contra răspunsului:

— Nu! Murim mai devreme astăzi decât în trecut!

Mulți l-au luat în râs pe Maestru. M-am gândit că, de data asta, încurcase borcanele. Un om de știință nu se putu abține. Râzând, îl contrazise:

— Ce prostie! Până și ultimul student știe că viața s-a prelungit, grație noilor măsuri sanitare și vaccinurilor.

Vânzătorul de Visuri nu era prost, știa ce vorbește. Uitându-se fix la el, comentă:

— Pe vremea romanilor, media de viață nu depășea 40 de ani. În Evul Mediu, nu trecea de 45. Astăzi, ne apropiem de 80, numai că eu mă refeream la viața psihică medie. Din punct de vedere psihic, murim mai devreme. Nu vi se pare că v-ați culcat și v-ați sculat cu aceeași vârstă, domnilor?

Și, ridicând glasul, afirmă:

— Sistemul are o latură foarte bună. A produs vaccinuri, antibiotice, tratamentul apei și sisteme de canalizare, tehnici agricole, conservarea alimentelor, generând astfel mărirea mediei de viață. Totuși, același sistem care ne-a adus în aer liber ne-a luat și oxigenul cu excesele sale. Ați priceput?

Nu am priceput, cel puțin, nu în totalitate. Deseori, era zgârcit cu cuvintele, aproape că vorbea codificat. Nu știam ce voia să spună cu „excesele” sistemului. Ca să ne lumineze mințile, făcu din nou ceea ce-i plăcea mereu să facă. Ne spuse o poveste:

— Simpaticul bacteriolog scoțian Alexander Fleming analiza o bacterie periculoasă în laboratorul lui, în 1928. Distrat, ca orice om de știință, și excedat de numeroase activități, uită ușa deschisă, la plecare. O ciupercă a invadat plăcile pe care erau cultivate bacteriile, producând mucegai. Ceea ce păruse un dezastru a generat o descoperire remarcabilă: bacteriile muriseră. Începând cu această descoperire, s-a extras primul antibiotic, penicilina. Au fost salvate milioane de vieți. Cu toate astea, penicilina a început să fie utilizată în mod excesiv și fără discernământ. Rezultatul? Acum, da, dezastruos. Utilizarea în exces a antibioticelor a produs bacterii rezistente la acestea și, prin urmare, extrem de periculoase. Penicilina, care a fost unul din cele mai mari daruri ale medicinei pentru omenire, este, în prezent, acuzată de crearea unor supermicrobi, care o pot distruge sau afecta. În același mod, sistemul care a prelungit media vieții fizice, prin excesele lui, ne îngroapă din punct de vedere psihic mai devreme decât pe vremea variolei.

Făcând o pauză ca să-și tragă sufletul, își continuă povestea:

— Din punct de vedere fizic, trăim mai mult decât în trecut, dar percepția timpului este mult mai rapidă. Lunile fug, anii zboară. Mulți se află la apogeul tinereții psihice, dar, uitându-se la ei, descoperă că au 70 sau 80 de ani. În prezent, 80 de ani sunt percepuți ca 20. Care sunt excesele care i-au afectat? îi întrebă el pe ascultători.

Perplecși și onești, ascultătorii au analizat povestea propriei lor vieți și au recunoscut ceea ce-i sufoca.

Unii au răspuns:

— Exces de compromisuri.

Alții:

— Exces de informații.

Iar alții:

— Exces de presiuni sociale, de competiție, de ținte, de scadențe, nevoia de a ne actualiza.

Eram o societate a exceselor, inclusiv de nebunie.

Bartolomeu nu se lăsă mai prejos. Din fericire, vorbi la obiect:

— Exces de bătaie.

Și, cum nu lăsa pe nimeni în pace niciodată, se uită la noi și zise:

— Exces de ego, de șarlatanie, de religiozitate.

L-am ciupit, pe neobservate.

Oamenii începură să descopere că excesele ne invadaseră stilul de viață. Aveau nevoie să cumpere visuri. Bărbatul cu buzele tumefiate și ochii vineți voia să le vândă, măcar puțin.

— Ce e de făcut ca să schimbăm viața asta excentrică, suprasaturată de tensiuni? întrebă, angoasat, un domn de 60 de ani.

Maestrul a fost laconic și direct:

— Renunțați la excese, chiar dacă veți pierde bani și vă veți diminua statutul. Dacă nu vreți să ajungeți la bătrânețe să regretați tinerețea trecută, trebuie să aveți curajul să tăiați. Nu există tăietură fără durere.

Am stat și m-am gândit. Oare Maestrul avusese curajul să opereze astfel de tăieturi în viața lui sau era unul din acei teoreticieni care vorbesc despre ceea ce n-au trăit? Poate cineva fără experiență să deschidă mințile altora? El m-a făcut să-mi dau seama că, pentru mine, timpul zburase. Eram înglodat până în gât în noroiul exceselor. Exces de cursuri, de griji, de gânduri, de pesimism, de cârcoteli, de datorii. Creasem „superbacterii” care îmi infectau psihicul.

Pe lângă tăieturile pe care trebuiau să le opereze în stilul de viață, le vându și faimosul exercițiu al artei observației, pe care noi îl făceam săptămânal. Și își încheie discursul, spunând:

— Viața se stinge rapid între parantezele timpului. Să o trăiască încet și în mod strălucit, iată marea provocare a muritorilor.

Aceste cuvinte m-au făcut să-mi amintesc că, în trecut, zilele se scurgeau atât de rapid, încât nici nu-mi dădeam seama. Acum, alături de familia mea neobișnuită, zilele durau. Trăiam intens.

După ce a terminat de vorbit, începu să aibă amețeli. Tensiunea provocată de lovituri și înflăcărarea discursului îl epuizaseră. L-am ținut, să nu cadă. Salomão și Dimas l-au luat de braț și l-au condus afară.

A ieșit în aplauze călduroase. S-a dus să se odihnească sub viaductul de pe Avenida Europa, la două sute de metri de locul unde se ținea târgul.

Cineva se apropie de el și-i vorbi cu agresivitate:

— Niciodată nu am auzit atâta nebunie într-o singură zi! Dumneata ești un șarlatan!

Ne-am înfuriat la culme pe acel individ. Maestrul ne liniști și îi răspunse:

— Mă rog ca ideile mele să fie ale unui nebun și ale dumitale, ale unui înțelept.

După care plecă.

Oamenii se uitau atenți la bărbatul ciudat care pleca. Comentau: „Nu cumva dorește să înființeze o societate nouă?” Uimiți, vorbeau între ei: „De unde să adun atâta putere ca să tai din excesele mele?”

Unii ar fi vrut să locuiască la țară, să cultive orhidee, să crească animale sau să facă o a doua călătorie prin viața socială, să-și schimbe serviciul sau să lucreze ca voluntari în instituții filantropice, cum ar fi spitale de oncologie sau pediatrice, dar excesele lor le amânau proiectele. Totuși, de data asta, aveau să se întoarcă la casele lor, gânditori. Nu aveau să doarmă bine; înțeleseseră că trebuiau să piardă teama de a se pierde. Încet-încet, descopeream că Maestrul nu era numai un Vânzător de Visuri, ci și o sursă de insomnii.

Pe când ieșeam din templul informaticii, se mai petrecu un fapt notabil. O femeie bine îmbrăcată, deși văzuse că Maestrul era condus afară, fiind slăbit, îl abordă. I-am zis că nu era momentul potrivit. Dar Maestrul, uitând de amețeală, o ascultă. Deprimată, ea spuse:

— Fiica mea adorabilă, Joana, în vârstă de șase ani, are cancer. Medicii au spus că, probabil, nu mai are decât trei luni de trăit. Pentru mine, lumea s-a prăbușit. Aș vrea să mor eu în locul ei. Nu pot să mai stau acasă. Mă aflu aici, deoarece, atunci când mă uit la ea, mă apucă disperarea, iar ea este atât de specială, încât încearcă să mă consoleze.

Am fost tulburați și, încă o dată, ne-am rușinat de sensibilitatea noastră. Emoționat, el îi spuse:

— Draga mea, nu am puteri supranaturale ca s-o ajut pe micuța Joana. Dar îți pot spune că trei luni trăite prost sunt ca secundele, în timp ce trei luni trăite în plenitudine sunt ca o veșnicie. Nu-ți îngropa fiica în mormântul fricii tale. Du-te acasă, descoper-o și las-o și pe ea să te descopere. Trăiește intens împreună cu ea, cu maximum de bucurie, timpul pe care îl mai are.

Ea plecă îmbărbătată, însetată să facă din fiecare minut un moment unic. Nu știam dacă Joana avea să trăiască mai mult. Dar aveam certitudinea că în trei luni, ele puteau decanta o poveste mai bogată și mai intensă decât în cei 30 de ani pe care majoritatea părinților îi trăiesc alături de copiii lor.

Mi-am amintit de povestea mea în calitate de tată. Mi-am dorit să alerg la João Marcos și să-i cer iertare pentru superficialitatea și aroganța mea egolatră.

CAPITOLUL 21
Otrava asediului social

În timp ce-l duceam pe Maestrul nostru la Viaductul Europa, Bartolomeu se desprinse de grup. Un reporter voia să ne ia un interviu și, mai ales, voia să afle câte ceva despre identitatea și intențiile Maestrului. Observând că în timpul discursului Bartolomeu puse o întrebare, îl chemă deoparte și îi propuse un interviu. El era încântat, fără să știe că intra într-o zonă periculoasă.

Ziaristul trecu direct la întrebări:

— Este adevărat că bărbatul pe care l-am auzit vorbind v-a chemat să-l urmați, fără să vă promită bani și să vă dea un minimum de siguranță?

— Da, răspunse cu simplitate.

Este adevărat că locuiți sub un pod?

— Nu sub unul, răspunse el. Locuim sub mai multe poduri și viaducte.

— Cum așa? Cine sunteți voi? Pe cine urmați?

Stânjenit de dificultatea de a da răspunsuri exacte, fără să se gândească prea mult, Bartolomeu zise:

— Noi? Noi suntem un grup de artiști.

— Artiști? Ce fel de artiști? Artiști plastici, sculptori, o trupă de teatru? întrebă jurnalistul curios, crezând că e vorba de un grup de artiști bizari.

Dar a rămas decepționat.

Binedispus, teribilul Gură-Mieroasă răspunse:

— Nu. Suntem artiști în a complica viața.

Și izbucni în faimosul său hohot de râs, care se auzea de la 50 de metri.

Jurnalistul s-a simțit ofensat. Însă amicul meu fusese sincer și spontan. În continuare, încercând să-și explice mai bine ideea, adăugă:

— Toată viața noastră ne-am complicat existența, dar acum trecem printr-un proces complicat de decomplicare. Nu este ușor, dar vom izbuti.

Gură-Mieroasă era entuziasmat, deoarece era primul interviu din viața lui. Se simțea atras —măcar un pic – de otrava asediului social.

— Dar cine este liderul grupului? Cu ce se ocupă? întrebă intervievatorul, curios.

— Nu știu cine este. Însă știu că vinde visuri, spuse el cu naivitate.

— Vinde visuri, cum așa? Individul ăsta nu e un om periculos? Nu este nebun?

Discipolul se uită de jur-împrejur și, arătând spre întreaga ambianță, zise:

— Dacă este nebun, nu știu, însă știu că spune că noi toți ne aflăm într-un ospiciu global. Șeful meu vrea să schimbe lumea, spuse el, dând o dimensiune fantezistă obiectivelor Maestrului.

În realitate, Maestrul dorea să-i stimuleze pe oameni să le fie sete și foame de schimbări, fiindcă doar ele aveau să determine propria lor transformare.

Perplex, jurnalistul întrebă:

— Ce? Zdrențărosul ăla spune că noi trăim într-un ospiciu global? Și vrea să schimbe lumea? Și voi credeți așa ceva?

— Nu știu dacă va schimba lumea, dar este pe cale de a o schimba pe a mea, spuse cu sinceritate.

— Sunteți anarhiști?

Bartolomeu nu cunoștea mișcarea anarhistă. Nu știa că Pierre Joseph Proudhon, inspiratorul acestei mișcări apărute în secolul al XIX-lea, susținea teza edificării unei noi societăți, capabilă să lărgească libertatea individuală și să elibereze munca de exploatarea capitalismului industrial. În această nouă ordine socială, constituită prin organizarea muncitorilor, oamenii aveau să se poarte cu dreptate față de semenii lor și aveau să-și dezvolte potențialul. Anarhiștii nu recunoșteau guvernul în vigoare, legile și instituțiile sale. Acceptau numai propriul control. Fără tutela statului, ființa umană va fi liberă, așa gândeau anarhiștii.

Maestrul nu era de acord cu ideea centrală a anarhiștilor. Pentru el, fără constituție și fără instituții, omul putea comite atrocități, ar distorsiona dreptul celorlalți, ar putea asasina, extorca, ar trăi doar în funcție de el însuși, dând dovadă de o sălbăticie fără precedent. De asemenea, nici nu voia să reediteze mișcarea hippie, apărută în urma războiului SUA cu Vietnamul. Frustrarea tineretului din cauza războiului a generat o dezamăgire față de instituții și acest lucru s-a transformat în embrionul unei mișcări de pace și iubire, însă fără obligații sociale.

Proiectul Maestrului de a vinde visuri, dimpotrivă, era suprasaturat de obligații față de societate, în special față de drepturile omului, libertate și sănătatea psihică. De aceea, el recomanda celor care doreau să-l urmeze să nu-și abandoneze activitățile sociale. Doar câțiva, poate cei mai ciudați, erau chemați să fie antrenați de el.

Bartolomeu nu știa că noi nu eram anarhiști. Deși nu înțelesese sensul întrebării, ciudatul discipol se scărpină în cap și răspunse cu inocență filosofică:

— Uite ce e, prietene, nu știu dacă suntem anarhiști. Ce știu este că până de curând nu știam să spun cine eram eu.

— Și acum, știi? întrebă intervievatorul, curios.

Însă prietenul nostru îl îmbârligă și mai mult.

— Acum? Știu și mai puțin. Nu știu nici cine sunt, nici ce sunt, pentru că tot ceea ce credeam că sunt nu este ceea ce sunt. Sunt în curs de a mă dezintoxica de cel care eram, pentru a fi ceea ce sunt. Nu înțeleg încă cine sunt, dar sunt în căutarea mea. Pricepi ce spun?

— Nu! răspunse reporterul, copleșit de îndoieli.

Bartolomeu reacționă ușurat, spunând:

— Ura! Minunat! Credeam că numai eu nu înțeleg. Uite ce e, prietene, știu doar că trăiam căzând în fiecare zi, dar acum, mă ridic, câteodată.

Și, privindu-l pe ziarist fix în ochi, îi adresă o invitație afectuoasă:

— Dumneata nu vrei să faci parte din grupul nostru?

— Eu, nu! Asta-i o nebunie, replică celălalt, categoric.

Înțelegând atitudinea grosolană a ziaristului,

Bartolomeu vorbi, de data asta, fără naivitate:

— Ia te uită! De unde știi tu? Dar e așa de bine să fii nebun!

Și, cu tupeu, se ridică și începu să umble și să cânte, cu vocea lui stridentă și cu brațele deschise, un fragment dintr-o melodie a lui Raul Seixas, care îi plăcea lui: *„Eu vou ficaaar, maluco beleza”*[5]*.* Plecă fără să-și ia la revedere de la reporter. Striga: „Ah! Ador viața asta!” Își legăna șoldurile și cânta: *„Eu vou ficaaar, maluco beleza”.* Își ieșise din minți.

Jurnalistul, înainte de interviul cu Bartolomeu, își trasase deja liniile generale și conținutul reportajului. Nu mai avea nevoie

[5] *„Eu am să înnebuuuunesc frumoaso.” (N.t.)*

decât să confirme câteva elemente. Se lăsase controlat de prejudecăți.

Bartolomeu era atât de entuziasmat de primul lui interviu, încât își pierdu luciditatea. Se hotărî să sărbătorească. Se duse într-un bar și se făcu mangă. Era a treia recidivă de când fusese chemat, numai că primele două fuseseră blânde. De data asta, el a făcut-o de oaie. A fost aruncat în stradă.

Observându-i lipsa, ne-am îngrijorat. Maestrul ne-a îndemnat să mergem după el. Eu și prietenii mei, pierzându-ne răbdarea, am spus: „Din nou! Individul ăsta nu se învață minte”. După o oră, l-am găsit aproape leșinat. L-am ridicat, dar nu se putea ține pe picioare. Ne-am dat seama că se lăsa moale, că nu voia să umble. L-am luat fiecare de câte un braț și l-am susținut. Dimas îl împingea de la spate.

Bartolomeu, cu o voce păstoasă, îl boscorodea pe Dimas:

— Încetișor, prietene... Bara de protecție e fragilă.

Din când în când, trăgea niște pârțuri zgomotoase și puturoase, mai rău ca o vacă bătrână. Și mai și râdea de noi:

— Fraților, scuzați țeava de eșapament găurită.

Îmi venea să-i ard câteva scatoalce. Mă gândeam: *Am plecat din lumea ideilor academice, ca să stau să ascult ideile unui bețivan. Incredibil!* Niciodată nu mi-am iubit aproapele, decât dacă primeam ceva în schimb. Dacă nu era reciproc, nu mă băgăm. Acum aveam grijă de cineva care, pe lângă faptul că nu-mi dădea nimic în schimb, mă făcea să mă înfurii și-și mai bătea și joc de mine. Apropiindu-ne de viaduct, pe ultimii 30 de metri, a trebuit să-l cărăm; nu mai era deloc în stare să meargă. Cel mai greu a fost să-i suportăm declarațiile de dragoste față de noi, într-o engleză mizerabilă:

— *I love,* fraților. *I love very much, much, much.*

Asudați și obosiți, i-am răspuns în cor:

— Taci din gură, Bartolomeu!

Dar degeaba. Dacă i se cerea să tacă, i se accentua și mai mult viciul înrădăcinat de a fi guraliv. Ne spusese, pe drum, de vreo zece ori că ne iubește. Poate că era sincer, poate că afecțiunea lui era mai mare ca a noastră. Imediat cum am ajuns la viaduct, chefliul a încercat să ne sărute, în semn de mulțumire. Nu am mai putut răbda. I-am dat drumul jos, dar i-am ferit capul.

Obraznic, se uită la noi și supralicită:

— *My friends,* este o onoare că m-ați dus de braț.

Nerăbdători, i-am spus Maestrului pe un ton ferm:

— Trimite-l pe individul ăsta la Alcoolicii Anonimi.

— Dar, fără el, grupul își pierde farmecul.

Dimas spuse:

— Trimite-l la… la… un spital psi… psi… de nebuni.

Edson zise:

— Maestre, de câte ori va trebui să-l mai suportăm?

Nu voiam să auzim răspunsul, deoarece el întări cuvintele lui Bartolomeu:

— Este un privilegiu să-l cărați.

Auzind cuvintele Maestrului, Bartolomeu, așa beat cum era, se simți important:

— Ia uite ce spune șefu'! Nu sunt un neica nimeni! vorbi el, aproape de neînțeles, dar, desigur, îndeajuns ca să ne facă să ni se urce sângele la cap.

După care, Vânzătorul de Visuri adăugă:

— Este mai bine să cari tu decât să fii cărat. E mai bine să suporți decât să fii suportat.

Și mai spuse ceva care, din nou, se izbi de ateismul meu:

— Dumnezeul construit de om, Dumnezeul religios este implacabil, intolerant, exclusivist, plin de prejudecăți, însă Dumnezeul care se ascunde în culisele teatrului existenței este generos. Capacitatea lui de iertare nu are limită, ne stimulează să-i ducem în spate pe cei care ne deranjează, ori de câte ori este nevoie.

În timp ce Maestrul vorbea, eu mă îndoiam de cuvintele lui. Îmi aminteam de analiza sociologică pe care o făcusem pe marginea textelor din Vechiul Testament și îmi apărea în minte un Dumnezeu rigid, agresiv, intolerant. *Unde se află acest Dumnezeu generos? Unde este Dumnezeul tolerant, dacă accepta doar pe poporul lui Israel?* mă întrebam eu. Ca și cum mi-ar fi citit gândurile, mi-a răspuns:

— Acest Dumnezeu generos a fost mărturisit sus și tare prin gura Maestrului Maeștrilor. A fost mărturisit când l-a numit pe Iuda prieten, în momentul trădării. A fost mărturisit atunci când Iisus tremura pe cruce, strigând: „Tată, iartă-le lor că nu știu ce fac". El i-a protejat pe cei care l-au urât, și-a iubit vrăjmașii, a intervenit cu dragoste pentru călăii săi.

Vorbele lui mi-au pătruns în colțurile cele mai ascunse ale minții, scoțând la iveală lipsa mea de generozitate. Eu nu am știut niciodată să iert. Nu mi-am iertat niciodată copilul care se droga. Pentru mine, asta însemna că negase excelenta educație pe care i-o dădusem. Pentru mine, însemna că-l abandonase pe unul dintre cei mai buni oameni din lume. Nu l-am iertat niciodată pe tata pentru că s-a sinucis. Pentru mine, el comisese cea mai mare crimă, părăsindu-mă pe când eram doar un copil. Nu i-am iertat niciodată pe colegii mei profesori, care m-au trădat când mi-au promis sprijinul lor la Catedră. Îi consideram o bandă de lași, dominați de invidie.

Mergând alături de Maestru, aveam ocazia să-l iert și să-l duc în spate pe un alcoolic mistocar, într-o doagă, iresponsabil. Cum să fac asta fără să mă plâng? Era greu, foarte greu pentru mine. Dar începeam să-l iubesc pe măscăriciul ăsta. Bartolomeu avea ceea ce eu îmi dorisem întotdeauna: autenticitate și o stimă de sine solidă. Din punct de vedere sociologic, iresponsabilii sunt mai fericiți decât cei responsabili. Problema este că iresponsabilii depind de responsabili ca să fie purtați în spate.

În ziua următoare, au ieșit la suprafață consecințele interviului dat de Bartolomeu. Pe prima pagină a faimosului ziar se afla fotografia Maestrului, cu titlul: „Un psihotic denumește sistemul social ospiciu global”.

Jurnalistul afirma că era un nebun care spunea că omenirea umblă pe bulevardele unui gigantic ospiciu global. Dar de data asta – spunea nebunul – acest ospiciu nu era un loc lugubru, rece, fetid, întunecat, ca spitalele psihiatrice din trecut, ci un loc plăcut, colorat, luminat și plin de aparate sofisticate. Un loc perfect ca să ne cultivăm nebuniile, fără să fim deranjați de ele. El ținea discursuri în toate locurile publice, cu scopul de a schimba mințile oamenilor. Nimeni nu-i cunoștea originile, dar, ca să-i amăgească pe oameni, își spunea, cu un nume atrăgător: „Vânzătorul de Visuri”.

Reportajul conținea fotografii ale unor persoane captivate de el și susținea că individul era nebun de legat, însă carismatic și incitant. Capacitatea lui de seducție era uriașă. Chiar și directori îi cădeau în plasă. O liotă de naivi, fără cultură clasică, îl urmau. Mai comenta că nu punea accent pe miracole, nici nu se considera mesianic, dar, de când omul Iisus trăise în Iudeea și

Galileia, nu s-a mai văzut un dement atât de îndrăzneț, dorind să-i reproducă pașii.

Nu spunea nimic despre ideile răscolitoare pe care le expunea Maestrul. Nu vorbea despre necesitatea vitală de autodialog, despre somnul inconștient la care calculatoarele sunt condamnate pe vecie, despre excesele sistemului care ne fac să murim mai repede, din punct de vedere psihic. Nu pomenea nimic despre reducerea drastică a mediei vieții psihologice. În cele din urmă, articolul se încheia spunând că cei care-l urmau erau o bandă de anarhiști, care puneau în pericol democrația și care ar putea declanșa acte teroriste.

Reportajul dăduse de pământ cu povestea noastră. Defăimarea era contondentă, nu lăsase piatră pe piatră din proiectul nostru. Am fost profund demoralizați, mâhniți. Nu mai aveam cum să continuăm, mă gândeam eu. Era mult mai bine să ne bălăcim în mocirla individualismului. În timp ce ne cufundam în mlaștina acelei calomnii, din nou Maestrul intră în scenă, încercând să ne liniștească. Părea că suferise atât de mult în viață, încât aceste lucruri nu-l deranjau.

— Aduceți-vă aminte de rândunele. Nu avem vocația de a fi mituri.

Și, atingând rădăcina fragilității noastre, adăugă:

— Să nu uitați niciodată că nu este posibil să slujim la doi domni: ori vindem visuri, ori ne preocupăm cu imaginea noastră socială; ori suntem credincioși conștiinței noastre, ori gravităm pe orbita a ceea ce alții cred și spun despre noi.

Și, încă o dată, ne oferi posibilitatea să alegem să plecăm.

— Nu vă faceți griji în privința mea. Voi mi-ați adus multe bucurii, atât mie, cât și altora. Am învățat să vă iubesc și să vă admir așa cum sunteți. Nu vreau să vă pun viața în pericol. E mai bine să plecați.

Dar unde să ne ducem? Nu am reușit să mai fim aceiași muritori „normali”, sclavii sistemului, anulați de obositoarea rutină socială, specialiști în a critica viața, așteptând să sosească moartea. Deveniserăm o familie neobișnuită. Egoismul din trecut încă mai era viu, dar, încetișor, făcea loc plăcerii de a-i sluji pe ceilalți.

Am ales să rămânem. La urma urmei, dacă persoana cea mai defăimată de acel reportaj se simțea liberă, de ce ne-am fi legat noi cu lanțuri? În ziua aceea, am simțit că lucrurile luaseră o altă

întorsătură. Reportajul, în loc să ucidă mișcarea, o făcuse să crească și mai mult. Oamenii nu mai suportau vești despre crime, accidente, violuri, tâlhării. Într-un oraș încorsetat de monotonie, plictisit de lipsa evenimentelor noi, Maestrul devenise un fenomen social.

Oamenii erau însetați de noutate, chiar dacă era deghizată în nebunie. Vânzătorul de Visuri devenise așa o noutate, încât ajunsese o celebritate locală, exact de ce se temea cel mai mult. Din acel moment, începu să fie urmărit de *paparazzi,* profesioniștii de serviciu în căutare de informații, care răspândesc lucruri de senzație.

Constatând că era din ce în ce mai cunoscut, el dădu din cap, nemulțumit. Ne avertiză, spunând:

— Ca să creezi un zeu, este suficientă o doză de carismă și de atitudine de lider, într-o atmosferă de stres social. Atenție, sistemul dă, dar și ia înapoi, mai ales ceea ce ține de umanitatea noastră.

Eu înțelegeam ceea ce voia să scoată în evidență Maestrul. Poporul cel mai cult de pe Pământ, cel care câștigase cele mai multe premii Nobel la începutul secolului XX l-a ridicat pe Hitler, într-o perioadă de criză socială. Timpurile de criză sunt timpuri de schimbări, în bine sau în rău. Atrăgându-ne atenția asupra pericolelor puterii, Maestrul comentă:

— Majoritatea oamenilor sunt disperați să ajungă la putere. Puterea trezește fantasme care stau ascunse sub haina umilinței: fantasma autoritarismului, a controlului, a șantajului, a nevoii de aplauze.

Și ne învață:

— Puterea, în mâinile unui înțelept, îl transformă în ucenic, dar în mâinile unui neisprăvit, îl transformă în dictator. Dacă ați avea, într-o zi, putere, ce fel de fantasme vor ieși din temnița inconștientului vostru?

Întrebarea lui ne incomodă. Când am asumat conducerea Catedrei, anumite fantasme au ieșit din temnița psihicului meu și au căpătat consistență. Am devenit dur, inflexibil, exigent. Mi-am dat seama că nu cunoști un om după blândețea vocii, după bunătatea gesturilor sau după simplitatea hainelor, ci numai când are putere și bani.

Maestrul vorbea despre aceste subiecte complexe într-o manieră care mă nedumerea. Era îmbrăcat ca un amărât, dar

vorbele sale sunau ca ale unui profesor care nu predă ceva străin de realitatea lui. Părea să fi avut multă putere. Dar ce putere să fi avut cineva atât de sărac, fără cont în bancă, fără casă și fără acte?

Oameni religioși începuseră să-i aprecieze foarte mult ideile, în timp ce alții erau îngrijorați de ascensiunea lui. Dumnezeu era proprietatea lor. Ei erau teologi, experți în divinitate. Un amărât care trăia la marginea societății și care locuia sub poduri nu avea căderea să vorbească despre El. Unii dintre religioșii radicali se întrebau: „Nu cumva este un profet al răului? Nu o fi Antichristul, anunțat cu secole în urmă?”

Cert este că el devenise o figură emblematică. Dorea să treacă neobservat, dar era imposibil să se ascundă.

Unii începuseră să-i ceară autografe pe străzi și pe bulevarde. Dar el îi privea fix, luându-i prin surprindere:

— Cum aș putea să dau eu un autograf cuiva tot atât sau mai important decât mine? Mi-ar trebui zeci de ani să vă cunosc cât de puțin, să înțeleg câteva fundamente ale minții voastre, să descopăr acele fenomene prin care se țese canavaua gândurilor voastre. Eu mă simt onorat să vă cunosc. Vă rog, dați-mi dumneavoastră un autograf.

Ei plecau uimiți și gânditori. Unii cumpărau visul potrivit căruia nu există celebrități, nici anonimi, ci doar ființe umane complexe, cu funcții sociale distincte.

CAPITOLUL 22
Superioritatea femeilor

Zilele care au urmat au fost cât se poate de liniștite. În aer, nu plutea nicio amenințare de furtună. Nicio problemă de ordin social. Nimeni nu ne respinsese. Ne bucuram de prestigiu, eram asediați și recunoscuți. Nu era rău deloc pentru cineva care înfrunta puternicul sistem și locuia în condiții precare. Habar nu aveam ce se profila la orizont.

Când totul părea în perfectă armonie, încă o dată, Maestrul ne uimi. Ne invită să mergem la cel mai fermecător dintre temple, templul modei, lumea *fashion.* Se desfășura în zona de sud a orașului o paradă de modă sofisticată a unor creatori celebri. Puternicul grup Megasoft era din nou reprezentat de lanțul său mondial de îmbrăcăminte de damă, La Femme, care administra peste zece mărci internaționale și avea 2.000 de magazine în 20 de țări.

Ni s-a părut bizară invitația Maestrului. Era un loc nepotrivit pentru vândut visuri. La urma urmei, credeam că, cel puțin în acel loc, stima de sine își găsise cel mai propice mediu. Ne gândeam că imaginea personală, cultul pentru corp și plăcerea existențială se găseau și în alte părți, nu doar pe podiumuri.

Ce urmărește Maestrul într-o astfel de ambianță? ne întrebam. *Ce reacții va avea? Ce atitudini va adopta? Pe cine va aborda?* Ne rugam să fie discret, să nu provoace nicio tulburare, dar știam că era un lucru aproape imposibil.

Intrarea la eveniment era deja o problemă. Și dacă nu reușiserăm să pătrundem în templul informaticii, cum aveam să intrăm în templul modei? Costumele noastre erau pitorești, dar nu eram în ton cu tendințele. Păream un grup de oameni exotici, demodați, care luam ochii, dar nu prin grație, ci prin ciudățenie. Fără doar și poate, urma să fim goniți de acolo.

Maestrul purta în ziua aceea un blazer negru, decolorat și cârpit, pe care-l luase de la second-hand și care era mai mare decât măsura lui. Avea pantaloni negri, cu o croială nedefinită, iar buzunarele de la spate erau cârpite cu o bucată de stofă de culoare albastră. Purta o cămașă șifonată verde, de nuanța mușchiului, cu câteva pete negre de pix.

Eu purtam un tricou polo și pantaloni bej, pe care le primisem de la un călător care își regăsise visurile. Toți eram îmbrăcați neîngrijit, dar hainele lui Bartolomeu erau cele mai nostime și,

dintr-un anumit unghi, ridicole. Pantalonii de culoare galbenă erau cu patru degete deasupra gleznei. Îi primise de la o văduvă care locuia în apropiere de Viaductul Europa. Fuseseră ai soțului său. Lui îi plăceau, fiindcă aplica dictonul „Calul de dar nu se caută la dinți”. Șoseta din piciorul stâng era bleumarin, iar cea din piciorul drept, albastru-deschis. Tricoul alb avea o inscripție grăitoare, care îi caracteriza, fidel, personalitatea: „Nu mă urma! Sunt pierdut”.

Când am intrat în holul imens al salonului de gală unde aveau loc paradele de modă, uitându-se atent la oamenii bine îmbrăcați, Maestrul ne-a surprins cu intuiția lui. Nu a ținut discursuri, nici nu a criticat lumea *fashion.* A spus, sigur pe el:

— Mă gândesc să chem câteva femei să le vând visuri, ce ziceți?

Cuibul bărbaților se clătină. Eram un grup extravagant, excentric, recunoscut drept ciudat, dar acceptam asta. Existau diferențe între noi, dar ne acomodam unii cu alții. Discuțiile noastre, departe de ochii Maestrului, erau aprinse, dar puteam trece peste ele. Însă acum, să invităm femei în confreria noastră era exagerat. Nu mergea.

Imediat am reacționat:

— Femei, Maestre? Cred că e o alegere proastă.

— De ce? m-a întrebat el.

Înainte de a răspunde, Gură-Mieroasă mi-a sărit, din fericire, în ajutor:

— Ele nu vor suporta chelfănelile. Cum vor putea dormi sub poduri?

— La ce baie se vor duce? În ce oglindă se vor aranja? întrebă Salomão. Dar Maestrul replică:

— Cine a spus că trebuie să-și lase casele ca să ne urmeze? La urma urmei, fiecare ființă umană ar trebui să vândă visuri, în mediul în care se află, fie pentru sine, fie pentru ceilalți.

De data asta, cuvintele lui nu ne ușurară. Nu admiteam ca o femeie să facă parte din grup, fie și numai parțial. Deși Maestrul ne avertizase de multe ori, în ciuda luptelor, respingerilor și confruntărilor sociale, eram încă intoxicați cu o anumită doză de eroism. Ne simțeam revoluționari, protagoniștii unei experiențe sociologice fantastice. Nu voiam să împărțim cu nimeni gloria.

Făceam această discriminare, fiindcă ne gândeam că femeile ne vor diminua din curaj.

— A te urma, Maestre, este pentru… bărbați, și din cei buni. Una peste alta, femeile vorbesc prea mult și fac mai puțin, spuse Mână-de-Înger cu convingere, aproape fără să se bâlbâie.

Apoi, și-a dat seama că fusese arogant și încercă să se scuze. Pusesem stăpânire pe Maestru și pe proiectul lui. Voiam să-i dăm o culoare masculină.

Nici Edson nu suportă propunerea Maestrului. A făcut uz de cunoștințele lui de teologie, ca să-l convingă.

— Maestre, Buda a chemat ucenici, Confucius a fost urmat de bărbați, Iisus a avut discipoli. Cum vrei dumneata să chemi femei să te urmeze? Cine a mai pomenit așa ceva?! Nu va ieși bine.

Pentru prima dată, grupul nu mai contenea cu elogiile la adresa Făcătorului-de-Minuni. Începusem să credem că ar fi putut aduce contribuții interesante. Totuși, Vânzătorul de Visuri îl întrebă tăios pe teologul nostru:

— Când Maestrul Maeștrilor și-a chemat discipolii, unde i-a așezat, în centrul sau la periferia planului său?

— În centru, desigur, răspunse el, fără să ezite.

— Dar femeile? întrebă, ispitindu-l.

Edson se gândi, reflectă, își duse mâna la frunte, deoarece știa că putea să se contrazică. Și, după un lung moment de analiză, răspunse cu istețime:

— Nu pot spune că la periferie, fiindcă ele îi ofereau sprijin material, dar nu se aflau în centrul lucrării, pentru că nu au participat activ la proiectul lui.

M-am gândit: *Ia te uită! Credeam că Edson are o viziune limitată, dar, din nou, trebuie să-mi mușc limba.*

Maestrul se uită din nou la el, apoi la noi toți.

— Greșit, spuse și tăcu.

Cum eu studiasem, ca sociolog, textele considerate sacre, consideram că Edson avea dreptate. Așteptam argumentele Maestrului, având îndoieli că de data asta ne va convinge.

— Ele s-au aflat întotdeauna în centrul proiectului Lui. În primul rând, potrivit Scripturilor, Dumnezeu nu a ales o castă de farisei, de preoți sau de filosofi greci ca să-l educe pe Pruncul Iisus, ci o femeie, o adolescentă neatinsă de sistemul masculin în vigoare.

La aceste vorbe, ne-am scărpinat în cap.

— În al doilea rând, prima persoană care a anunțat că a înviat a fost o femeie. Ea trăise o viață promiscuă, avusese mulți bărbați, dar cuvintele Lui i-au potolit setea interioară. Hotărâtă, a lăsat tot și l-a urmat pe bărbatul care o impresionase.

După ce a rostit aceste cuvinte, s-a oprit să-și tragă sufletul și apoi ne-a zis:

— O prostituată a dat dovadă de mai multă noblețe decât liderii religioși din timpul său.

Bartolomeu a rostit o frază, care a împrăștiat tensiunea din aer. Nu știu unde a putut găsi atâta imaginație:

— Șefu', dintotdeauna am considerat că femeile sunt mai inteligente decât bărbații, problema este că au inventat cardul de credit...

Și a izbucnit în râs. Dăduse de înțeles, în mod ironic, că el le întreținuse pe femeile pe care le-a avut. În realitate, ele îl întreținuseră pe el.

Maestrul, căruia nu-i plăcea atitudinea noastră, plusă. Îl întrebă, iarăși, pe teologul nostru:

— Ia spune-mi, Edson, în momentul cel mai important din viața lui Iisus, când trupul Său tremura pe cruce și inima abia îi mai bătea, unde erau bărbații, în centrul sau la periferia planului Său?

Edson, livid, întârzia să răspundă. Iar noi ne înroșiserăm. Văzând tăcerea, Maestrul reacționă:

— Discipolii Săi erau eroi, când El zdruncina lumea, dar s-au arătat lași, când lumea se năruia peste El: au tăcut, au fugit, au negat, au trădat. Dar chiar și așa, El i-a iubit. Bărbații sunt mai timizi decât femeile.

Simțindu-mă provocat, am intervenit:

— Nu ei merg la război? Nu ei sunt cei care pun mâna pe arme? Nu ei fac revoluții?

Răspunsul veni, fără ezitare:

— Cei slabi fac uz de arme; cei puternici recurg la dialog.

Ne adresă apoi întrebarea de care ne temeam cel mai mult:

— Unde se aflau femeile când El murea?

Fără prea mult entuziasm, noi, care cunoșteam textul, am spus:

— La picioarele crucii.

— Mai mult decât atât, se aflau în epicentrul proiectului Său. Și știți de ce? Pentru că femeile sunt mai puternice, mai

inteligente, mai sensibile, mai umane, mai generoase, mai altruiste, mai solidare, mai tolerante, mai camarade, mai fidele, mai înțelepte decât bărbații. Este de ajuns să spunem că 90% din crimele violente sunt comise de bărbați.

Am rămas perplecși de atâtea adjective în favoarea lor. Maestrul nu părea un feminist, nici nu părea că dorește să arunce cu vorbele, într-o încercare de a compensa milenii de discriminare împotriva femeilor. Părea să fie convins de ceea ce gândea.

Pentru el, sistemul care controla omenirea fusese conceput în adâncurile minții masculine, deși creatorii lui nu și-au imaginat că, într-o zi, aveau să devină victimele propriei lor creaturi. Femeile trebuiau să intre în scenă și, cu grația și curajul lor, să vândă visuri, multe visuri.

CAPITOLUL 23
Templul modei, un zâmbet în mijlocul haosului

După ce ne-a arătat că Iuda, cel mai cult dintre discipolii lui Iisus, l-a trădat, cel mai puternic dintre ei, Petru, s-a lepădat de el, iar restul grupului, cu excepția lui Ioan, a fugit, în sfârșit, după ce ne-a demonstrat fragilitatea masculină și măreția feminină, ne-a destăinuit de ce se afla în templul modei. A început prin a spune lucruri cunoscute în mediile sociologice, dar necunoscute unora dintre cei care îl urmau.

Zise că, în trecut, sistemul masculin considerase femeile drept o tagmă inferioară. Bărbații le-au reprimat, le-au dat foc, le-au ucis cu pietre. De-a lungul vremii, ele s-au eliberat, recuperându-și, în parte, drepturile. După o pauză, rosti cifra *unu.* M-a neliniștit citarea numerică în mijlocul dialogului. Mai văzusem eu filmul ăsta.

Maestrul continuă să ne spună că femeile au început să voteze, să strălucească în lumea academică, să se afirme în lumea corporatistă, să ocupe locuri în cele mai diverse domenii sociale; femeile au devenit din ce în ce mai îndrăznețe. Fiind eficiente, ele au început să transforme diverse domenii vitale pentru societate, punând accent pe toleranță, solidaritate, camaraderie, afecțiune și romantism.

Dar sistemul nu le-a iertat pentru această îndrăzneală. Le-a pregătit cea mai ticăloasă și perversă capcană. În loc să le laude inteligența și sensibilitatea, a început să laude corpul femeii, mai mult ca niciodată în decursul istoriei. S-a folosit de el doar pentru a vinde produse și servicii. Aparent, ele erau norocoase. Părea că societățile moderne doreau să compenseze milenii întregi de respingere. Naivă gândire.

Maestrul a făcut o pauză cât să respire adânc. Uitându-se atent la imensul templu multicolor al modei, se revoltă și, cu voce tare, începu să-i invite pe oameni să vorbească despre ultimele tendințe din modă. Nimic nu putea fi mai ciudat, pentru cineva cu vestimentația lui. Dar, cum lumea *fashion* este versatilă, au crezut că reprezentăm vreun creator rebel, certat cu convențiile. Ne-am inhibat, văzând oameni așa de bine îmbrăcați, dându-ne târcoale. Unii dintre aceștia l-au recunoscut.

Rapid, a continuat să-și expună ideile:

— Când femeile se urcaseră pe tronul sistemului masculin, lumea modei le-a întemnițat în cel mai grav și mai subtil stereotip!

Și rosti cifra *doi,* cu adâncă tristețe.

Eu nu știam unde voia să ajungă Vânzătorul de Visuri. Știam că stereotipurile sunt o problemă sociologică. Stereotipul nebunului, al drogatului, al politicianului corupt, al socialistului, al burghezului, al evreului, al teroristului, al homosexualului. Folosim stereotipurile ca pe un standard insultător, pentru a-i eticheta pe oameni. Nu le evaluăm conținutul psihic: dacă fac anumite gesturi, imediat îi închidem în cușca stereotipului, catalogându-i drept drogați, corupți, bolnavi mintal. Stereotipurile diminuează dimensiunea umană.

Dar ce legătură avea superba lume a modei cu stereotipurile? Femeile erau libere să se îmbrace cu ce voiau, să cumpere hainele care le plăceau și să aibă corpul pe care și-l doreau. Nu pricepeam de unde această preocupare a Maestrului. Dar, pe măsură ce își expunea teoriile, m-a impresionat ceva.

— Stereotipul frumosului în lumea modei a început să fie alcătuit de excepția genetică. Ce dezastru! Câtă nedreptate!

Bartolomeu avusese un aer absent, până în acel moment.

— Șefu', e scump un stereotip de-ăsta? întrebă el, crezând că se referă la un tip de îmbrăcăminte.

Maestrul îi zise:

— Implicațiile sunt foarte scumpe.

Continuă, explicând:

— Ca să maximizeze vânzările și să producă o atracție fatală în rândul femeilor, lumea *fashion* a început să promoveze corpul unor tinere care sunt cu totul în afara standardului obișnuit, ca pe un prototip al frumuseții. Una din 10.000 de tinere extrem de slabe, cu fața, șoldurile, nasul, bustul și gâtul foarte bine proporționate, a devenit, de-a lungul anilor, stereotip pentru frumusețe. Câte consecințe asupra inconștientului colectiv!

Oamenii se adunau în număr tot mai mare. După o scurtă pauză, el continuă:

— Excepția genetică s-a transformat în regulă. Copiii au adus păpușile Barbie, cu corpul lor impecabil, în teatrul vieții, iar adolescentele au transformat manechinele într-o normă de frumusețe imposibil de atins. Acest proces a făcut ca sute de milioane de femei să caute compulsiv stereotipul, ca și cum ar fi

fost un drog. Ele, care întotdeauna au fost mai generoase și mai solidare decât bărbații, au devenit, fără să-și dea seama, propriii lor călăi. Ba mai mult, chinezoaicele și japonezele își mutilează anatomia, pentru a se apropia de frumusețea manechinelor occidentale. Știați?

Eu nu aveam informația asta, dar cum de o avea el? Cum putea cineva așa de demodat să fie atât de informat despre modă? Deodată, el îmi întrerupse șirul gândurilor, rostind, consternat, cifra *trei.*

Spuse în continuare că acest model a pătruns asemeni unei bombe silențioase în inconștientul colectiv, făcând imaginea de sine să implodeze, provocând un terorism împotriva stimei de sine, ceva ce nu s-a mai văzut niciodată în istorie. În trecut, stereotipurile nu aveau consecințe grave la nivel colectiv, deoarece încă nu devenisem un sat global. Când femeile credeau că puteau zbura liber, sistemul le-a retezat aripile cu „sindromul Barbie".

Un creator de modă interveni nervos:

— Ăsta este folclor. Nu sunt de acord cu ideile dumitale.

— Mi-ar fi plăcut să fiți. Ce bine ar fi ca ideile mele să fie niște prostii!

Și rosti numărul *patru.*

În acel moment, o tânără întrebă, stânjenită:

— De ce spuneți diverse cifre în timp ce vorbiți?

Maestrul se uită la mine și tăcu preț de cincisprezece secunde. Părea că dă buzna în colțurile ascunse ale societății, pătrunzând, asemeni unui fulger, în sânul multor familii care-și pierdeau fiii și fiicele. Cu ochii scăldați în lacrimi, se întoarse din această călătorie și le vorbi tuturor:

— Lucia, o tânără timidă, dar creativă, o elevă excelentă, cântărește 34 de kg, deși are o înălțime de 1,66 m. I se văd oasele prin piele, dând o impresie respingătoare, însă refuză să mănânce, de teamă să nu se îngrașe. Márcia, o tânără zâmbitoare, extrovertită, o domnișoară încântătoare, are 35 de kg și o înălțime de 1,60 m. Fața ei cadaverică îi aduce pe părinți și pe prieteni pe culmea disperării, dar și ea refuză să se alimenteze. Bernadete are 43 de kg și o înălțime de 1,70 m. Îi plăcea să vorbească cu toată lumea, dar s-a izolat de iubit, de prieteni și de conversațiile pe internet. Rafaela cântărește 48 de

kg și are o înălțime de 1,83 m. Juca volei, îi plăcea să se ducă la plajă și să alerge pe nisip, iar acum moare de inaniție.

A făcut o pauză, privind publicul cu atenție, apoi spuse:

— Cât am vorbit, patru tinere au făcut o anorexie nervoasă. Unele reușesc să-și depășească tulburările, altele nu. Și, dacă le veți întreba de ce nu mănâncă, vă vor spune: „Pentru că suntem obeze”. Miliarde de celule imploră să se alimenteze, dar lor nu le este milă de trupul lor, care nu are puterea nici să facă exerciții fizice, nici să meargă. Disperarea de a corespunde stereotipului de frumusețe le-a făcut să se îmbolnăvească grav și le-a blocat ceea ce noi nu am reușit niciodată să blocăm în mod natural: instinctul foamei.

Și mai spuse că, dacă aceste persoane ar trăi în triburi unde stereotipul nu ar conta prea mult, nu s-ar îmbolnăvi. Dar trăiesc în societatea modernă, care nu numai că promovează slăbitul nesănătos, dar supravalorizează un anumit tip de ochi, de gât, de bust, de șolduri, mărimea nasului – în sfârșit, o lume care le exclude și le discriminează pe cele care sunt în afara modelului. Și cel mai rău este că toate acestea se fac subtil. Apoi sublinie:

— Nu neg faptul că pot exista cauze metabolice pentru tulburările alimentare, dar cauzele sociale sunt inegalabile și nu au nicio scuză. În lume, există 50 de milioane de persoane cu anorexie nervoasă, o cifră care atinge proporțiile numărului de morți din al Doilea Război Mondial.

Subit, Maestrul își pierdu sobrietatea, renunță la tonul blând și, ca și cum ar fi fost psihotic, se urcă pe un fotoliu care era lângă el și țipă:

— Sistemul social este viclean: strigă când trebuie să tacă și tace când trebuie să strige. Nu am nimic contra manechinelor și creatorilor de modă inteligenți și creativi, însă sistemul a uitat să strige că frumusețea nu poate fi standardizată.

Diverse persoane, inclusiv manechine internaționale și creatori celebri care treceau pe acolo, se simțeau atrase de bărbatul excentric care își trâmbița ideile. Existau deja oameni care luptau împotriva acestei discriminări, dar lupta era timidă în fața monstruozității sistemului.

Maestrul nu era întotdeauna docil și răbdător. În unele situații, se arăta iritat și neconformist. Îmbătat de cupa revoltei, recurse din nou la abila sa metodă socratică:

— Unde vedem dolofane la paradele de modă? Unde sunt tinerele cu șolduri mai puțin unduitoare? Unde sunt femeile cu nas mare? De ce din acest templu lipsesc tinerele cu aripioare sau vergeturi? Oare nu sunt și ele ființe umane? Nu sunt și ele frumoase? De ce lumea *fashion,* care a apărut pentru a promova o stare de bine, a ajuns să distrugă stima de sine a femeilor? Această discriminare, acceptată la nivel social, nu este o violare a stimei de sine? Nu este la fel de violentă ca discriminarea împotriva negrilor?

Ascultând aceste interogații, începuse să mi se facă silă de sistem. Totuși, când Maestrul ne adusese în punctul culminant al reflecției, își făcu apariția Bartolomeu, ca să strice din nou atmosfera. Își ridică mâinile și, cu cea mai mare neobrăzare, întări vorbele Maestrului:

— Șefu', sunt de acord cu dumneata. Eu nu le discriminez pe femei. Le-am iubit și pe alea nașparlii.

Publicul nu se putu abține la obrăznicia lui. Dar noi eram atât de jenați, încât ne-am uitat la discipolul nestăpânit și i-am spus ceva ce făcea deja parte din patrimoniul cultural al gășții noastre:

— Bartolomeu, prefă-te că ești normal!

Oamenii rămaseră încurcați, auzind ideile Maestrului. Unii, uimiți și încântați, alții, urând aceste idei, până la ultima fibră a țesăturii pe care o purtau. *Paparazzi* începură să facă fotografii peste fotografii. Abia așteptau să dea știrea despre scandalul anului.

După ce a auzit publicul izbucnind în râs la vorbele discipolului care suferea de mania întrebărilor și a datului cu părerea, Maestrul își coborî vocea și le adresă câteva rugăminți emoționante:

— Îi rog pe stiliștii inteligenți să le iubească pe femei, pe toate, să investească în sănătatea lor psihică și să nu folosească doar excepția genetică, pentru a-și exprima simțul artistic. Poate că vor pierde bani, dar vor avea parte de câștiguri nebănuite. Vindeți visul că fiecare femeie are o frumusețe unică.

Unii l-au aplaudat, inclusiv trei manechine internaționale, care se aflau în dreapta mea. Ulterior, am aflat că erau predispuse la diverse tulburări psihice. Ele aveau de zece ori mai multe șanse să dezvolte anorexie, decât restul populației. Sistemul le ridica

în slăvi, dar, totodată, le și întemnița. Foarte curând aveau să fie date deoparte.

Trei indivizi l-au huiduit. Unul i-a aruncat în față o sticlă de apă, spărgându-i arcada stângă care începuse să-i sângereze. L-am apucat de braț, dorind să-și întrerupă discursul, dar el nu se lăsă intimidat. Ștergându-și sângele cu o batistă veche, ceru să se facă liniște, după care continuă.

Mi-am spus în gând: *Sunt mulți oameni care ascund ce gândesc sub masca imaginii sociale; iată că urmez pe cineva care este fidel ideilor lui.*

Reluându-și vorba, el a zis ceva care ne-a dat fiori:

— 97% din femei, în societatea modernă, nu se consideră frumoase. De aceea, în fiecare magazin de haine și pe fiecare etichetă ar trebui să fie un mesaj, asemănător cu anunțurile împotriva fumatului, care să spună: „Fiecare femeie este frumoasă. Frumusețea nu trebuie să fie standardizată".

Aceste cuvinte au avut un mare impact în mass-media. Exact în clipa în care le spunea, un jurnalist l-a fotografiat dintr-un unghi care îi prinsese jumătatea superioară a corpului și, în fundal, sigla lanțului internațional de haine al grupului Megasoft.

Ascultându-i ideile, nu mă puteam împiedica să mă întreb unul și același lucru: *Cine este acest om, care face propuneri revoluționare? De unde provine toată cunoașterea lui?*

În conversațiile noastre, el povestea că, la un secol după ce Abraham Lincoln îi eliberase pe sclavi, Martin Luther King ieșise pe străzile din marile orașe americane să lupte împotriva discriminării. Discriminarea se construiește în câteva ore, dar are nevoie de secole pentru a fi eradicată.

A fost caustic, spunându-le celor prezenți că fenomenele fundamentale ale existenței nu vor putea fi niciodată standardizate. Sexul, gustul alimentelor, apetitul, arta, la fel ca și frumusețea, nu pot fi prestabilite.

Care este frecvența normală a relațiilor sexuale? În fiecare zi? O dată pe săptămână? O dată pe lună? Orice fel de clasificare ar genera distorsiuni grave. Ce poate fi normal, altceva decât ceea ce mulțumește pe fiecare ființă umană? Ce poate mulțumi, altceva decât ceea ce e suficient?

Un superb manechin internațional pe nume Mônica, profund mișcată de discursul lui, l-a întrerupt, având curajul să spună public:

— Eu nu știam altceva decât să defilez, să defilez. Lumea mea erau podiumurile. Am fost în atenția celor mai buni fotografi internaționali. Am apărut pe copertele celor mai importante reviste. Am fost propulsată de lumea *fashion,* dar aceeași lume care m-a ridicat în slăvi m-a repudiat, când am pus pe mine 5 kilograme. Astăzi, sunt bulimică. Mănânc compulsiv, după care sufăr de un sentiment de vină și anxietate și, în cele din urmă, îmi provoc voma. Viața mea este un infern. Nu mai știu nici cine sunt, nici ce-mi place. Am încercat să mă sinucid de trei ori până acum.

Nu se vedeau lacrimi în ochii ei, fiindcă acestea secaseră. Maestrul, sensibil la suferința manechinului, respiră adânc. Simți că trebuia să tacă, își dădu seama că experiența fetei era mai elocventă decât vorbele lui. Dar, mai întâi de toate, voia să o vadă zâmbind. Ieși din starea de reflecție, pentru a trece la umor. Relaxat, întrebă:

— Când femeile stau în fața oglinzii, ele spun inconștient o frază celebră. Care anume?

Femeile au răspuns în cor:

— *Oglindă, oglinjoară, cine-i cea mai frumoasă din țară?*

— Nu! Ele spun așa: „Oglindă, oglinjoară, există cineva cu mai multe defecte decât mine?”

Mulțimea zâmbi. Mônica râse în hohote; de cinci ani nu mai râsese așa de mult.

Asta își dorise el: să-i vândă visul bucuriei. A fost un test sociologic admirabil. A fost pentru prima dată când vedeam cum buna-dispoziție înflorește în mijlocul haosului.

Bartolomeu s-a apropiat de Maestru și i-a spus:

— Șefu’, eu nu găsesc niciun defect la mine când mă uit în oglindă. Oare am vreo problemă?

— Nu, Bartolomeu. Dumneata ești superb. Uită-te și la prietenii dumitale. Nu suntem minunați?

Gură-Mieroasă aruncă o privire asupra grupului de discipoli.

— Șefu’, nu forța nota. Familia e cam șleampătă.

Ne-a pufnit râsul și am plecat. Nu ne-am simțit niciodată atât de frumoși, cel puțin în ochii noștri.

CAPITOLUL 24

Chemarea unui manechin și a unei revoluționare

La plecarea Maestrului, Mônica ne însoți și, afară, îi mulțumi din suflet. Îl îmbrățișă afectuos și-l sărută pe obraz. Muream de invidie.

Maestrul se uită la ea și, pe neașteptate, adoptă cea mai fantastică atitudine:

— Mônica, tu ai strălucit pe podiumurile modei, dar eu te invit să defilezi pe un alt podium, mai greu de parcurs, pe care este mai dificil să-ți menții echilibrul, dar mai interesant de trăit. Te invit să vinzi visuri împreună cu noi.

Mônica rămase perplexă, neștiind ce să răspundă. Citise deja niște articole despre bărbatul enigmatic care îi adresase invitația, dar nu știa încotro o va apuca. Auzind chemarea adresată încântătorului manechin, noi, care respinseserăm intrarea femeilor în echipă, ne-am bucurat peste măsură. Ne-am schimbat atitudinea. Imediat am fost de acord cu Maestrul că femeile, nu numai că sunt mai inteligente decât bărbații, dar sunt și mult mai frumoase.

Văzându-ne încântați, Maestrul se retrase, ca să vorbească cu cineva care se afla cam la douăzeci de metri de grupul nostru. Ne-a revenit nouă sarcina de a-i descrie novicei lumea fascinantă a visurilor. *Fără doar și poate că o vom convinge,* ne gândeam noi. Am vorbit și am tot vorbit, dându-i explicații peste explicații. Parcă eram o haită de câini vagabonzi în călduri.

Văzând că Mônica nu se entuziasmase câtuși de puțin, Făcătorul-de-Minuni se retrase într-un colț să se roage. Nu voia să cadă în ispită. Mână-de-Înger era euforic, nu era în stare să articuleze niciun cuvânt, dar încercă să compună o poezie ca s-o atragă. Recită:

— O viață fără vi… visuri este… este… ca iarna fără… zăpadă, ca marea fără… fără valuri.

Credea că o învăluia, dar, de fapt, o sufoca.

Mônica nu văzuse în viața ei o bandă de aiuriți ca aceia, murdari, prost îmbrăcați, ciudați, dorind să o captiveze cu orice preț. Îndoielile ei se înmulțiră. În definitiv, păream un roi de albine, dându-i târcoale reginei. În timp ce vorbeam, Mônica se uită ușor în lateral, observându-l de mai multe ori pe Maestru, care asculta atent persoana cu care vorbea. După o jumătate de

oră de conversație, manechinul părea că voia să plece. Din nefericire, Gură-Mieroasă intră în acțiune:

— Dragă Mônica, să vând visuri a fost experiența cea mai nebunească pe care am trăit-o vreodată. Nici când eram amețit de vodcă, nu deliram atât de mult, zise, speriind-o pe fată cu felul în care bătea câmpii.

Temându-ne de consecințele vorbelor lui, l-am atenționat iar:

— Prefă-te că ești normal, Bartolomeu!

Dar el nu știa să se prefacă; era așa cum era.

Totuși, se întâmplă un lucru neașteptat. Cât timp povestisem despre cât de minunat era să vindem visuri, Mônica respinsese această cale, dar, când Bartolomeu i-a vorbit despre nebunia proiectului, ea s-a entuziasmat. Dorea ceva mai incitant decât lumea paradelor de modă. A căzut pe gânduri, dar încă nu era hotărâtă să participe la experiența sociologică.

Apoi, apăru Maestrul. Mônica îi spuse:

— Maestre, îl cunosc pe bărbatul cu care ai stat de vorbă.

— Ce bine! Este o persoană fascinantă, zise el încântat.

— Este surdomut și nu cunoaște limbajul semnelor, continuă ea, nebănuind cunoștințele Maestrului.

Dacă surdul nu știa limbajul semnelor, era imposibil să se comunice cu el. Am rămas tăcuți. După descoperirea asta, noi ne așteptam ca ea să nu-l urmeze.

— Știu, răspunse Maestrul. De aceea, rareori îi acordă cineva atenție, rareori încearcă cineva să-l facă să iasă din carapacea singurătății. Eu am auzit ceea ce vorbele nu au rostit. Dumneata ți-ai luat deja răgaz să-l cercetezi?

Ea amuți, la fel ca surdul. El se retrase, lăsând-o uimită.

Mônica a fost încurajată să pornească în călătorie, să încerce experiența de a-l urma, dar, la cererea Maestrului, avea să doarmă într-o casă. Habar nu avea de nopțile de insomnie care o așteptau.

A doua zi, bărbatul pe care-l urmam apărea nu numai în ziarul grupului Megasoft, dar și în principalele cotidiene din oraș. Ba chiar și la știrile de la televizor. Ideile sale aveau un impact uriaș. Unele publicații îl numeau deja cum îi plăcea lui: „Vânzătorul de Visuri”. Scriau că răsturnase cu susul în jos lumea *modei.*

Câțiva jurnaliști, hiperpreocupați de importanța imaginii de sine în rândul tineretului, despre care vorbise Maestrul,

scriseseră despre sindromul Barbie, trăgând concluzii care mergeau mai departe decât ceea ce afirmase el. Ziceau că el ar fi susținut că multe adolescente par niște zănatice, care nu sunt niciodată mulțumite de corpul lor, care-și găsesc mereu defecte pe chip, devenind specialiste în a bombăni tot timpul că hainele nu le vin bine.

Articolul a trezit interesul unor tineri cărora nu le plăcea să citească ziarele. Unii l-au dus la școală și acesta a trecut din mână în mână. Multe fete și mulți băieți, citind textul din ziar, s-au redescoperit, știind cât sufereau din cauza „defectelor fizice" pe care și le vedeau. Astfel, au început să râdă de „paranoia" lor. Și-au dat seama că articolul punea în discuție conflicte interioare despre care nu auzeau la scoală. A fost momentul în care s-a trezit avântul revoluționar la unii dintre ei. Au început să critice sistemul social, dorind să cunoască îndeaproape ideile acelui misterios Vânzător de Visuri.

Ne-am întâlnit cu Mônica în după-amiaza acelei zile și ne-a vorbit despre efectul articolului în mediul ei. Ne-a spus că unii creatori de modă, prieteni de-ai ei și câteva magazine au adoptat ideile Maestrului, drept pentru care vor începe să susțină că frumusețea nu poate fi standardizată, cel puțin la acel nivel și nu în masă.

Văzând-o entuziasmată, ne-am decis să-i povestim aventurile noastre din ultimele luni. Ea a fost uluită. Nu mai văzuse niciodată atâta energie la un grup așa de neobișnuit. La o săptămână după aceste întâmplări, Maestrul ne-a adunat din nou, exprimându-și dorința de a mai invita o femeie în proiectul nostru.

Ţinând seama de formidabila anatomie a Monicăi, eram de părere că putea să cheme nu una, ci două, trei sau chiar zece femei.

Cât de repede ne schimbăm părerile! mă gândeam. Eu, care îi criticasem mereu pe politicieni pentru faptul că într-o zi erau dușmani de moarte, iar a doua zi erau prieteni la cataramă, începusem să înțeleg că această fluctuație era o maladie specifică psihicului uman, întâlnită mai ales la bărbați. Depindea doar de nivelul de interes al jocului. La unii, fluctuația era vizibilă, la alții era ascunsă.

După ce Maestrul ne spuse care e dorința sa, privi în sus, apoi în părți, își duse mâinile la bărbie și se îndepărtă de noi. Era gânditor. Se întreba în șoaptă, dar putea fi auzit:

— Ce femeie voi chema? Cu ce fel de calități?

Maestrul se afla la o distanță de douăzeci de metri de grupul nostru, plimbându-se în cerc în holul mare al unui mall în care intraserăm. Când ne bucuram mai tare de propunerea de a avea în grup mai multe femei, apăru o doamnă în vârstă și-l lovi ușor cu bastonul în cap pe Gură-Mieroasă. Era doamna Jurema.

Ea glumi cu noi, întrebându-ne:

— Ce faceți, copii?!

— Bine, doamna Jurema. Ne bucurăm să vă revedem! i-am spus noi, respectuoși.

Grupul de bărbați s-a uitat la Maestrul gânditor, apoi la femeie și cu toții au avut aceeași presimțire: *Cel mai bine ar fi s-o îndepărtăm rapid pe bătrânică, pentru că s-ar putea să ajungă în bătaia focului și să fie chemată.*

Deodată, Maestrul, cu privirea întoarsă în partea opusă locului în care ne aflam, vorbi ca pentru sine:

— Pe cine aș putea să chem?

Ne trecură fiori pe șira spinării.

— Du-te… acasă, îi spuse Dimas, manipulatorul de inimi, străduindu-se să nu se bâlbâie.

Dar ea se încăpățâna să rămână.

— Este o vreme minunată, dragul meu, zise cu fermitate.

Temându-se ca Maestrul să nu se apropie, Edson o apucă delicat de braț, îndepărtând-o de noi.

— Păreți foarte obosită. La vârsta asta trebuie să vă odihniți.

— Mă simt foarte bine, dragul meu. Îți mulțumesc că-ți faci griji pentru mine.

M-am străduit și eu cât am putut. Am încercat s-o fac să-și aducă aminte de ceva ce poate că uitase: o obligație, o vizită, o factură de plătit. Dar degeaba. Mi-a spus că totul era rezolvat.

Mônica nu înțelegea de ce eram atât de preocupați de doamna Jurema. Ne credea solidari, deși puțin cam artificiali.

Bartolomeu, care fusese întotdeauna cel mai onest dintre noi, o luă din nou pe arătură. Văzând că bătrâna nu pricepea, interveni.

— Draga mea, scumpă și minunată Jureminha.

La auzul alintărilor lui Gură-Mieroasă, ea se topi toată. Clipi rapid. Închipuindu-și că a cucerit-o, el își luă avânt. Dar zise o prostie:

— Îmi pare rău că ți-o spun, dar te-ai înroșit ca o curcă. Cred că ești pe cale să faci un infarct. Du-te repede la spital.

Salomão încercă să-i astupe gura lui Bartolomeu, dar nu apucă. Însă doamna Jurema făcu ceva mai bun. Îi atinse gâtul cu bastonul și-i spuse acea frază care intrase în cultura găștii:

— Bartolomeu, când ești cu gura închisă, ești de neînlocuit.

Ne-am prăpădit de râs. Însă doamna Jurema se simțea stânjenită, pricepuse că ascundeam ceva. Ca să-și arate vigoarea, deși avea peste 80 de ani și memoria îi era ușor afectată de un început de Alzheimer, a făcut câteva genuflexiuni, rugându-ne să o acompaniem, dar nu eram în stare. A mai executat și câteva figuri de balet clasic și ne-a cerut să facem la fel. Am zbârcit-o: neîndemânatici, mai-mai să cădem. Eram exasperați. Ea ne spuse:

— Sunteți niște babalâci. Eu sunt cât se poate de tânără! Am o sănătate de fier! Unde este guru?

Guru? mă gândeam eu. Vânzătorului de Visuri nu-i plăcea să i se spună nici măcar Maestru, darămite guru. I-am spus că avea probleme, avea o întâlnire, nu putea vorbi cu ea acum. Am încercat să-l camuflăm pe Maestru, dar ea îl căuta din priviri. În acel moment, Mônica descoperise farsa. Înțelesese că eram o gașcă de afurisiți cu slabe șanse de recuperare. Ne aflam într-un proces complicat de transformare.

Doamna Jurema strigă și mai tare:

— Unde este guru?

Deodată, am auzit vocea puternică a Maestrului, care ne-a făcut să tremurăm:

— Ce bine-mi pare să vă revăd, minunată doamnă.

După care, rosti lucrul de care ne temeam cel mai mult:

— Vă invit să vindeți visuri!

Mônica se prăpădea de râs, iar noi eram ca speriați de bombe. Nu știam cum s-o mai scoatem la capăt. Intraserăm într-o zonă de disconfort, eram prizonierii propriilor noastre prejudecăți. Ne-am dat deoparte și am început să șușotim, întrebându-ne unul pe altul: *Ce vor crede oamenii despre noi, o bandă de excentrici, urmați de o femeie în vârstă? Va fi amuzant. O să ajungem de râsul lumii, chiar și al ziarelor. Cum o*

să conviețuim cu ea? Probabil că e prea înceată. Va fi un chin să tot stăm după ea. Și mirosul ei? Oare folosește proteză? Și flatulența, cine va putea să suporte? Nu ne ajung deja gazele lui Bartolomeu?

În urma silențioasei conferințe a confreriei noastre, ne-am dat seama că experimentul sociologic va avea parte de o gravă decadență. Maestrul contempla răbdător nebunia noastră. Doamna Jurema stătea de vorbă cu Mônica. Ea nu înțelesese chemarea Maestrului. Mônica încerca să-i explice, dar era încă novice, confuză. Nu știa că, de-a lungul călătoriei, avea să devină și mai confuză.

Doamna Jurema, onestă, ne luă deoparte și ne spuse:

— Eu n-am vândut niciodată nimic. Ce fel de produs este acesta?

Maestrul s-a dus să vorbească cu Mônica și ne-a lăsat pe noi să-i explicăm proiectul. Am avut, astfel, o ocazie minunată de a o îndepărta pe bătrânică. Stăteam și mă întrebam dacă nu cumva Maestrul nu o văzuse pe doamna Jurema înaintea noastră, punându-ne încă o dată la încercare, căutând să iscodească subtilitățile minții noastre.

Avusesem o experiență fantastică la azilul de bătrâni, am descoperit măreția persoanelor în vârstă, dar continuam să ducem cu noi prejudecățile împotriva lor. Eram convinși că bătrânica nu va putea să țină pasul cu grupul nostru, că avea să-i diminueze statutul, să-i frâneze avântul revoluționar. Credeam că Maestrul ar fi trebuit să fie mai blând cu ea, să-și fi atenuat din forța ideilor.

Am vorbit cinstit cu doamna Jurema despre aventura visurilor. La urma urmei, chiar și când interesele noastre erau contrare, învățam să fim transparenți. Dar, ca să o facem să se răzgândească, am accentuat pericolele la care eram expuși, calomniile, defăimările, rănile, loviturile primite de Maestru.

Ea ne asculta cu atenție. Răspundea mereu: „Hm!” Își trecea mâna prin părul cărunt, ca și cum ar fi vrut să-și maseze creierul neliniștit. Eram siguri că o făcusem să fie și mai indecisă decât era. Salomão executa ritualurile cele mai ciudate din câte realizase deja până atunci. Prevestind lucruri rele, își făcea semnul crucii de mai multe ori. Își înălța gâtul, spunând:

— Mă trec fiori de frica atâtor pericole.

Îi făcu semn lui Bartolomeu să tacă de data asta pentru că lucrurile mergeau bine. Dar, fără să stea pe gânduri, el zise:

— E foarte periculos să mergi după acest om, Jureminha.

Și, cu o voce tremurată, ca în filmele de groază, adăugă:

— Putem să fim arestați! Riscăm chiar să murim! Putem fi sechestrați, agresați, torturați.

Am simțit că, de data asta, el vorbise mai adecvat, fără să știe că, odată cu trecerea timpului, aceste cuvinte aveau să devină un soi de profeție. Doamna Jurema holbă ochiul drept, îl închise pe cel stâng, părând îngrozită. Când eram convinși că avea să renunțe, ea a fost cea care ne-a înspăimântat:

— Fantastic!

Ne-am uitat unii la alții, neînțelegând sensul expresiei.

— Fantastic, ce, doamna Jurema? am întrebat eu, curios la culme, gândindu-mă că din cauza vreunei tulburări cerebrale nu pricepuse mai nimic din ce îi spuseserăm.

Însă, spre surprinderea noastră, ea continuă:

— Tot ce mi-ați spus voi este fantastic. Sunt de acord să devin o călătoare, accept să intru în grupul vostru! În vremea studenției și, ulterior, ca profesor universitar, am fost o revoluționară, dar am fost dominată de sistemul educațional. Trebuia să respect o agendă cu care nu eram de acord, o programă al cărei conținut nu forma oameni care să gândească.

Confreria noastră rămase perplexă. Ni se tăiase răsuflarea. De parcă nu era de ajuns identitatea misterioasă a Maestrului, acum ne aflam în fața unei doamne pline de secrete. Câțiva dintre noi am mormăit, tulburați peste măsură de acest personaj. Eu încercam să-mi șterg sudoarea de pe față. Ea, dovedind o luciditate de invidiat, adăugă:

— Dintotdeauna mi-am dorit să vând visuri, să instig mințile, dar am fost redusă la tăcere. Mă necăjesc zilnic, constatând că societatea actuală are un cilindru compresor care transformă creierul tinerilor într-o masă amorfă, care le ucide gândirea critică, transformându-i în simpli și sterili repetitori de date. Ce au făcut din copiii noștri? zise ea, indignată.

Am întrebat-o care era numele ei complet.

— Jurema Alcântara de Mello, spuse ea cu simplitate. După ce i-am auzit numele, m-am îndepărtat puțin, mai șocat decât eram deja. Am știut atunci că doamna Jurema era un antropolog renumit și fusese un profesor universitar de cel mai înalt nivel.

Făcuse chiar un post-doctorat la Harvard. Se bucura de recunoaștere internațională. Scrisese cinci cărți de specialitate, traduse în mai multe limbi.

M-am sprijinit de un stâlp care era lângă mine. Mi-am amintit că îi citisem câteva articole, inclusiv cărțile. Îi admirasem raționamentul schematic și îndrăzneala. Dar, cu câteva minute mai înainte, voiam să o exclud din club. *Mizerabilă prejudecată! Cine mă va scăpa de acest cancer intelectual!* mă gândeam în sinea mea. *Visez să fiu o persoană deschisă și detașată, dar dau dovadă de o înverșunare de necontrolat.*

Arătând că este pe aceeași lungime de undă cu Maestrul, profesoara Jurema ne-a spus că societățile, în ciuda excepțiilor, deveniseră un soi de ogoare cu minți conformiste, care nu se neliniștesc în fața complexității existenței, care nu au mari idealuri și nu-și pun întrebarea cine sunt. Și încheie, afirmând:

— Trebuie să provocăm inteligența oamenilor.

Maestrul meu zâmbi, fericit la culme. Părea că se gândea: „Punct ochit, punct lovit”. Doamna Jurema era mai revoluționară decât noi toți. Odată cu vârsta, evoluase și mai mult. Cu toate acestea, imediat ce a acceptat să meargă alături de noi, au început problemele. Fiind în vârstă și având un curaj remarcabil, spunea ce-i venea pe limbă. Avea un comportament pe care Mônica nu-l avusese. S-a postat în fața Maestrului și, sigură pe ea, l-a zgâlțâit, criticând comportamentul grupului:

— Să fie o bandă de excentrici care vând visuri e foarte bine, dar să fie o bandă de nespălați și șleampăți este o prostie.

Oh! Ne-am supărat pe ea. Dar profesoara, chiar văzând fețele noastre morocănoase, nu dădu înapoi. Puse și mai multă presiune:

— Este lăudabil să chemi un grup de extravaganți să învețe să fie solidari, dar să nu-ți pese dacă acest grup miroase urât, nu se spală și nu respectă igiena este un afront adus bunului-simț.

După ce l-a luat la rost, Maestrul a tăcut. Dar Dimas nu a mai răbdat și, bâlbâindu-se, îi spuse:

— Jureminha… ușurel, exprimând o intimitate pe care doar Bartolomeu îndrăznea să și-o permită.

Ea nu se lăsă mai prejos. Se apropie de el, îl mirosi de câteva ori și-i replică:

— S-o iau ușurel? Puți ca un ou stricat.

Bartolomeu îl luă peste picior. Amândoi se șicanau întruna.

— Nu v-am spus eu?! Sunt un adevărat erou că suport mirosul acestui individ!

Și izbucni într-un hohot de râs. De atâta râs, nu și-a mai putut reține gazele și a dat drumul la o rafală zgomotoasă.

Doamna Jurema l-a dăscălit:

— Nu ți-e rușine obrazului? Ieși afară din spațiul public ca să te pârțuiești. Dacă nu ai timp, măcar fă-o fără zgomot.

Jucându-se cu focul, el insistă:

— Care e tehnica să dau pe silențios scăpările mele?

Ea îi răspunse:

— Apasă pe frână, bizarule.

Bartolomeu era stânjenit. Nu cunoștea semnificația cuvântului „bizar”. Îi spuse cu entuziasm:

— *Thank you* pentru bizar, și făcu semn cu mâinile, cerând lămuriri, neștiind dacă ea îl lăudase sau îl jignise.

Eram neliniștiți. Ne-am uitat la Maestru, dându-ne seama că noul membru al familiei avea să ne dea bătăi de cap; ne făcuse un duș rece, inclusiv lui. Pentru prima dată l-am văzut scărpinându-se în cap, fără să acționeze în vreun fel. Profesoara era revoluționară, dar echilibrată. Se uită la Maestru și făcu ceea ce nu ne gândeam că cineva ar fi îndrăznit vreodată. Îl înfruntă:

— Maestre, să nu vii să-mi spui că Iisus i-a numit ipocriți pe cei care-și spălau partea din afară a trupului, dar uitau să-l spele pe dinăuntru. Da, trebuie să punem accentul pe igiena interioară, dar fără a disprețui exteriorul. Discipolii săi se spălau în Iordan și în casele unde erau primiți. Dar uită-te la dumneata! Uită-te la grupul care te urmează! De câtă vreme nu ați mai făcut o baie ca lumea? Exotici, da, dar împuțiți, nu.

Noi ne spălam la băile publice, dar nu cu frecvența necesară. M-am scărpinat în urechi să mă asigur că auzeam bine. Maestrul nu a spus nimic, a dat pur și simplu din cap, fiind de acord cu ea. El ne învățase multe lecții și cea mai mare dintre ele era să ai umilința de a învăța.

Ca și cum asta nu ar fi fost de ajuns, profesoara se duse la Edson și avu îndrăzneala să-i ceară să deschidă gura. Cu un zâmbet forțat, el se supuse. Am simțit că Maestrul se căise imediat de alegerea făcută. Sau poate că nu! *Oare nu cumva căutase el tocmai o elevă cu astfel de calități?* mă gândeam eu.

— Doamne, ce miros! Trebuie să te ocupi de igiena bucală.

Am zâmbit, dar cu buzele strânse. Ea a priceput și mă împunse:

— De ce zâmbești, conașule, cu mutra asta de bame necoapte?

Profesoara nu cruță pe nimeni, cu excepția Monicăi, care-și trăia cele mai frumoase zile de basm. Își dăduse seama că eram niște circari ambulanți. Doamna Jurema nu avea să doarmă cu noi, din cauza vârstei. Ea și Mônica urmau să înnopteze la ele acasă și să se întoarcă la noi dimineața.

Ca să-și încheie ziua chemării sale, doamna ne invită să facem baie la ea acasă, după care să cinăm împreună. Virusul prejudecății, care adormise, s-a trezit din nou. Ne-am uitat unii la alții, gândind că, la vârsta ei, cu pensia amărâtă de profesoară, cu cheltuielile pe doctori și medicamente, situația ei financiară nu putea fi mai bună decât a noastră. Nu am fi încăput toți în casa ei. Probabil că nu avea vreun ajutor la bucătărie. Până ar fi fost gata cina, ne-ar fi apucat miezul nopții.

După ce și-a prezentat oferta, profesoara a fluierat.

Am întrebat-o de ce fluieră. Ne-a răspuns că și-a chemat șoferul.

Dimas spuse, discret:

— Probabil că e șoferul de la autobuz.

Nu se întâmplă nimic. Ea fluieră din nou, mai tare, dar tot nimic.

— „Șofer” îl cheamă pe cățelușul ei, spuse Bartolomeu.

Cum el nu știa să vorbească încet, Jurema îl auzi. Se uită chiorâș la el, se scărpină la nas cu bastonul, dar, în loc să-l ia la rost, s-a amuzat de schelălăiala lui.

— V-ați gândit vreodată că vom intra toți într-un Ford minuscul care tocmai a ieșit de la muzeu? întrebă Edson, care se considera un spirit înalt, dar nu refuza niciun chilipir.

Grupul era cât se poate de amuzant. În doar câteva luni, mă distrasem mai mult decât în toată viața mea, chiar și atunci când „o încasasem”. Maestrul prilejuia această atmosferă. Și Mônica resimțea totul ca pe o sărbătoare. Fusese foarte bogată, dar pierduse mulți bani pe lux și acțiuni la companii care dăduseră faliment. Mergând alături de grupul nostru, primea ceea ce pieței de capital nu puteau oferi.

Deodată, s-a oprit în fața noastră un automobil imens, superb, de culoare albă, care era cât pe ce să-l calce pe picior pe Bartolomeu. Un șofer, într-o uniformă arătoasă, spuse:

— Mă scuzați, madame. Am întârziat, fiindcă nu am avut unde să parchez.

Am rămas cu gura căscată. *Ce elevă minunată!* ne-am gândit noi imediat.

CAPITOLUL 25
Fluturii și crisalida

Jurema era văduva unui milionar. Dar era detașată de nevoia de a-și etala bogăția. Uneori se lipsea de mașini, de șofer, de haine de marcă și de alte privilegii pe care averea i le putea oferi. Ducea o viață fără pretenții. Noi eram încă fascinați de aceste privilegii. În viața noastră nu mai mersesem cu o mașină atât de luxoasă. Eram încântați, dar Maestrul, care părea că nu condusese niciodată o mașină, se arătă indiferent. Îi ceru adresa profesoarei, spunând că va merge pe jos. Trebuia să mediteze. Ca întotdeauna, se bucura să fie singur.

După două ore, a ajuns și el. Milionara trecuse mai înainte pe la un magazin, să ne cumpere haine. Păream, din nou, civilizați. Făcusem deja baie și ciuguleam brânzeturi și mezeluri delicioase. Totul era atât de bun, încât uitasem că sistemul are lucruri minunate. Gură-Mieroasă era atât de înfometat, încât mânca antreurile cu mâna. Salomão nu vorbea, nu avea timp decât să ducă mâna la gură. Nostim că, uitându-mă la el, mi-am dat seama că nu mai avea atâtea ticuri și manii. Nu știam dacă din cauza foamei sau era vorba de o ameliorare substanțială.

Dimas, îndopându-se cu brânzeturi, se uita ca un șoricel la obiectele scumpe din vitrine și la superbele tablouri de pe pereți. Cred că, dacă nu ar fi fost cucerit de Maestru și de proiectul său, i-ar fi golit casa. Mônica mânca discret. Era atât de fericită că făcea parte din grup, încât nimic nu o tulbura prea mult. Nu mi-am închipuit niciodată că persoane atât de frumoase puteau trăi coșmaruri atât de mari.

Maestrul a fost poftit în salonul central, care avea o sută cincizeci de metri pătrați și era împărțit în cinci spații. Ochii lui nu s-au bucurat de locuința luxoasă a profesoarei. Ei îi plăcu reacția lui. Era sătulă de oameni care-i elogiau casa, dar pe ea n-o vedeau. Apoi, se duse să facă o baie bună și primi și el haine noi.

Când începuserăm cu toții să ne delectăm cu cina savuroasă, Vânzătorul de Visuri îi adresă o rugăminte:

— Vorbiți-ne puțin despre răposatul dumneavoastră soț.

Rămase uimită, deoarece oamenii nu prea întreabă despre morți, nu vor să provoace supărare, dar ei îi plăcea să vorbească despre el; îl admirase întotdeauna. Povesti despre tinerețea lor, despre cum s-au îndrăgostit, despre căsătorie.

Apoi vorbi despre amabilitatea, curajul și mintea lui strălucitoare. Maestrul spuse de două ori:

— Un mare om! Și el a fost un vânzător de visuri.

Apoi, ea a spus că soțul său fusese director general la una dintre companiile puternicului grup Megasoft, alcătuit din peste treizeci de firme. Credeam că pe Maestru nu-l interesa lumea afacerilor, dar, pe neașteptate, el întrebă:

— Cum s-a îmbogățit?

Ca să vorbească despre istoria financiară a soțului său, ea a trebuit să povestească pe scurt istoria președintelui grupului Megasoft: proprietarul unei firme importante a murit și a lăsat averea fiului său de 25 de ani. Tânărul avea o minte brici și remarcabile calități de antreprenor și de lider. Și-a depășit cu mult părintele. Și-a înscris la bursă firma primită moștenire, și, cu banii de pe acțiuni, și-a extins afacerile, investind, încet-încet, în cele mai diverse activități din lumea corporatistă: în petrol, în lanțuri de magazine de îmbrăcăminte, în mass-media, în informatică, în industria electronică, în cea hotelieră. În 15 ani, a construit grupul Megasoft, care a devenit una dintre cele mai mari corporații din lume.

Ea mai spuse că, înscriind firma la bursă, le-a oferit posibilitatea tuturor funcționarilor să cumpere acțiuni. Soțul său a devenit un acționar minoritar al companiei al cărei președinte era acel tânăr. Grație creșterii formidabile a grupului, a câștigat mulți bani. Ascultând povestea doamnei Jurema, am intervenit, spunând:

— Ca un ecou al spiritului antreprenorial al acestui tânăr milionar, mi-am amintit că principalul finanțator al universității mele era tocmai grupul Megasoft. După ce acesta a devenit sponsor al universității, nu am dus lipsă de resurse pentru finanțarea cercetării și tezelor de doctorat.

Apoi, Vânzătorul de Visuri i-a pus câteva întrebări profesoarei Jurema:

— L-ați cunoscut pe tânărul care a extins activitatea grupului? Era un om liber sau prizonier al sistemului? Filosofia lui era să iubească mai mult banii decât viața sau mai mult viața decât banii? Care erau prioritățile lui? Ce valori îl animau? Era el conștient de scurtimea existenței sau se credea un zeu?

Luată prin surprindere, nu a știut ce să răspundă, deoarece rareori îl văzuse personal pe acel tânăr. Era extrem de ocupat,

curtat de regi și președinți, pe când ea nu era decât o simplă profesoară. Dar i-a spus că soțul său îl plăcea mult.

— Din câte se vorbea, cred că era un om foarte bun și educat, spuse ea celor prezenți. Dar după ce soțul meu a decedat, în urmă cu șapte ani, nu am mai aflat nimic despre el, în afară de faptul că a avut o nenorocire în familie. Se pare că ar fi avut și niște probleme psihice. Se zvonește că ar fi murit, dar presa a trecut subiectul sub tăcere. Cred totuși că, dacă ar mai fi trăit și astăzi, i-ar fi surclasat pe mulți magnați și ar fi fost cel mai bogat om de pe Pământ.

Maestrul se uită la noi toți, spunând:

— Stimată Jurema, ați fost generoasă cu acest megaantreprenor. Am auzit și eu vorbindu-se despre curajul său, despre povestea și decesul lui. Dar avem tendința de a-i transforma în îngeri pe cei care au tăcut pentru totdeauna; de a le exalta calitățile și de a le ascunde defectele. Cineva care l-a cunoscut îndeaproape mi-a spus că era ambițios și că nu mai găsea timp pentru nimic altceva decât pentru a-și extinde capitalul. Lucrurile cele mai importante din viața lui le-a trecut în subsolul poveștii sale de viață.

Mâhnit pe motiv că nu era de acord cu drumul ales de acel lider, a făcut câteva comentarii memorabile:

— Nu vă cer să urâți banii, nici bunurile materiale. Asta este starea noastră, deocamdată, dar nimeni nu cunoaște viitorul. Astăzi dormim sub viaducte și avem cerul drept acoperământ, dar cine poate prevedea ziua de mâine? Vă cer, asta da, să înțelegeți că banii în sine nu aduc fericirea, dar lipsa lor poate să o anuleze în mod drastic. Banii nu duc la nebunie, dar dragostea de bani distruge pacea interioară. Lipsa banilor ne face săraci, dar proasta lor întrebuințare ne aduce într-o stare mizerabilă.

Am rămas pe gânduri.

— Șefu', să fii un sărac fericit nu-i rău, dar cu bani e și mai bine, filosofă Bartolomeu, sorbind dintr-un suc de cocos, în timp ce noi beam vin franțuzesc și chilian.

Maestrul zâmbi. Era greu să filosofezi pentru acești „filosofi" ai străzii.

A doua zi, umblam pe arterele centrale ale orașului. Oamenii, recunoscându-l pe Maestru, voiau să-l îmbrățișeze. Când îl vedeau, li se luminau privirile. Unii îl sărutau. El devenea, încet,

încet, mai cunoscut decât politicienii, lucru care provoca un plus de invidie.

Văzând că oamenii se adunau în jurul lui, în fața unui mall uriaș, Maestrul urcă cele câteva trepte spre ușa principală și începu unul dintre discursurile sale fascinante. Dădea astfel o interpretare filosofică celui mai faimos discurs al Maestrului Maeștrilor, Predica de pe Munte.

El ne spusese deja că iubea acest text și că era de aceeași părere cu Mahatma Gandhi, anume că, dacă ar fi interzise toate cărțile sacre din lume și dacă ar rămâne doar Predica de pe Munte, omenirea nu ar rămâne neluminată.

Strigă, din toți rărunchii:

— Fericiți cei săraci cu duhul, căci a lor este Împărăția cerurilor. Dar unde sunt adevărații smeriți, cei care se golesc de ei înșiși? Unde se găsesc cei care-și recunosc propria nechibzuință? Unde se află cei care-și recunosc, curajos, propria micime și slăbiciunile? Unde se află cei care se luptă zi de zi cu mândria?

După ce a rostit aceste cuvinte, el s-a uitat atent la mulțime; a văzut chipuri temătoare, fețe neliniștite. A respirat adânc și a continuat:

— Fericiți cei răbdători, pentru că aceia vor moșteni pământul. Ce pământ este acesta? Pământul liniștii, solul bucuriei de a trăi, terenul iubirii curate. Dar unde sunt cei blânzi? Unde sunt cei flexibili? În ce loc se află prietenii toleranței? Unde sunt cei care-și lapidează iritabilitatea și anxietatea? Unde sunt cei care se poartă cu blândețe, când sunt contrariați sau nedreptățiți? Mulți nu sunt concilianți nici cu ei înșiși. Trăiesc arătând cu degetul și autopedepsindu-se.

Se adunau tot mai mulți în jurul lui. El ridică ochii spre plafon, apoi coborî privirea încet și încheie interpretarea celei de-a doua fericiri, inversând felul de a gândi motivația:

— Terminați cu necesitatea nevrotică de a-i schimba pe ceilalți. Nimeni nu schimbă pe nimeni. Cine cere mai mult de la ceilalți decât de la sine însuși este bun să lucreze într-o firmă de contabilitate, dar nu cu ființele umane.

Și imediat continuă:

— Fericiți cei ce plâng, pentru că vor fi mângâiați. Dar de ce trăim într-o lume în care oamenii își ascund lacrimile? Unde sunt cei care să plângă din cauza egocentrismului care ne acoperă

ochii și ne împiedică să vedem ce se întâmplă în mintea celor pe care îi iubim? Câte temeri ascunse nu au fost niciodată revelate? Câte conflicte secrete nu s-au făcut niciodată auzite? Câte răni nu provocăm noi, fără s-o recunoaștem vreodată?

În timp ce vorbea, oamenii cădeau pe gânduri. Făceau un bilanț, nu întotdeauna agreabil, al relațiilor lor sociale.

— Fericiți făcătorii de pace, pentru că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema. Dar unde sunt cei care liniștesc valurile emoțiilor? Unde se află maeștrii care să rezolve conflictele interpersonale? Nu suntem noi experți în a-i judeca pe ceilalți? Unde sunt cei care să protejeze, să parieze pe cineva, să se dăruiască, să împace, să aibă încredere? Orice societate implică divizare, orice divizare implică diminuare. Așadar, a face pace nu înseamnă să predai matematica adunării, ci să înțelegi matematica scăderii. Cine nu înțelege această matematică este bun să conviețuiască cu animalele și cu mașinile, dar nu cu ființele umane.

Am rămas perplex la această afirmație. Eu aveam o cultură academică vastă, dar eram prea puțin capabil să conviețuiesc cu ființele umane. Aveam căței și nu aveam nicio problemă cu ei, cel puțin nu se plângeau. Dar să conviețuiesc cu ființe umane mi se părea extrem de dificil. Ceream mult de la ceilalți. Eram bun să lucrez într-o bancă. Nu pricepeam matematica scăderii. Oamenii aveau libertate de gândire, atât timp cât gândeau ca mine. Abia atunci am început să înțeleg că a trăi bine se datorează mai degrabă artei de a ști să pierzi decât a ști să câștigi. A aștepta mult de la ceilalți este ca și cum te-ai afla într-o barcă găurită.

Oamenii se înghesuiau ca să asculte discursul Maestrului. Circulația s-a oprit, provocând multă dezordine. Din cauza îmbulzelii, a trebuit să-și încheie explicația. În ziua aceea, Maestrul și-a mai ales câțiva discipoli. Toți aveau calități deosebite. Niciunul nu era un sfânt. Niciunul nu avea vocația perfecțiunii.

Mulți au început să-l însoțească pe Vânzătorul de Visuri oriunde mergea. Oamenii comunicau pe internet și îi descopereau traseul. Deși era urmat de mulți, el îi învăța în mod special doar pe unii. Nu pentru că eram cei mai calificați, ci poate pentru că eram cel mai greu de convins, cei mai îndărătnici.

CAPITOLUL 26
Călătoria

Trei zile mai târziu, a stabilit o reuniune specială; se părea că avea să ne destăinuie visul lui cel mai mare. Era interiorizat, părea adâncit în ideile cele mai înflăcărate. Ne-a dus într-un loc liniștit, unde agitația și vacarmul aproape că nu se simțeau. Ne-a cerut să ne așezăm în semicerc. Era ora șapte dimineața. Rouă picura pe spice, primele raze de soare luceau la orizont și luminau petalele de hibiscus, alcătuind un soi de arc auriu. Câteva păsări slăveau zorii noii zile.

Din ce în ce mai mulți oameni se alăturau grupului în astfel de momente speciale. Spre deosebire de noi, grupul cel mai apropiat, ei aveau viața lor, la fel ca orice membru al societății. Lucrau, aveau familie, timp liber, diverse activități. Nu făceau parte din proiect cu normă întreagă. În acea zi, eram treizeci de persoane. Printre aceștia erau muncitori, directori, medici, psihologi, asistenți sociali. Cum proiectul nu era de natură religioasă, și nici Maestrul nu propovăduia o religie anume, erau creștini, budiști, islamiști și persoane de alte credințe.

Spre surprinderea noastră, el a început prin a vorbi, pentru prima oară, ceva mai clar despre trecutul său misterios.

— Am avut în mâini o putere de nebănuit, care se întindea în peste o sută de țări. Dar a existat o perioadă în viața mea când timpul s-a oprit în loc. Mi-a fugit pământul de sub picioare. Am plâns mult, am plâns neconsolat. În cele din urmă, m-am izolat pe o insulă din Oceanul Atlantic și am rămas acolo mai bine de trei ani. Mâncarea era bună, dar nu puteam mânca. Îmi era foame doar de cunoaștere. Digeram cărți. Am avut acces la una dintre cele mai spectaculoase biblioteci. Am citit zi și noapte, ca un astmatic în căutare de aer. Am citit peste 12 cărți pe lună și aproape 150 pe an. Cărți de filosofie, de neuroștiințe, teologie, istorie, sociologie, psihologie. Citeam mâncând, așezat, în picioare, din mers, alergând. Mintea mea parcă era o mașină care fotografia pagini și pagini de cunoștințe. Toate acestea m-au ajutat să-mi reorganizez trecutul, să-mi refac traseele distruse. Așa am devenit ființa pe care o vedeți acum, un mic și imperfect vânzător de visuri.

Nu a dat nici o altă explicație. Cuvintele lui mi-au dat aripi să călătoresc pe cerul propriului psihic. În timp ce-l auzeam vorbind despre momente din trecutul său, i-am văzut pe prietenii mei

complet încurcați. Și, ca și ei, nu-mi puteam explica enigma următoare: *Cum poate el spune că puterea lui era uriașă? La ce fel de putere se referă? Financiară, politică, intelectuală, spirituală? Pare atât de fragil, atât de docil, atât de sărac! Mănâncă la un loc cu toți amărâții. Sunt momente când este tensionat, dar știe să-și gestioneze tensiunea. Nu cere nimic. Doarme oriunde. Rabdă agresivitățile. Îi protejează pe cei care îl contrariază. Cum poate cineva care a avut mult să mai trăiască sub limita sărăciei? Nu cumva această putere este rodul imaginației sale?* Întrerupându-mi gândurile, el ne-a dat câteva recomandări importante:

— Proiectul de a vinde visuri nu are legătură nici cu religia, nici cu cultura, nici cu credința. De altfel, respectați-vă credința, îmbogățiți-vă cultura, dați valoare trecutului națiunii voastre, lăudați tradițiile poporului vostru, însă vă cer o singură schimbare.

După care, a făcut o pauză lungă, ca și cum ar fi pășit, încet, în direcția scopului său fundamental.

— Vă cer să vă lărgiți orizontul minții pentru a respecta, a îmbogăți și a lăuda, mai presus de orice, condiția voastră de ființe umane. Visul meu cel mai mare este acela de a putea forma o rețea de ființe umane fără frontiere, în toate națiunile, la toate popoarele, în toate religiile, în toate mediile științifice. O rețea de ființe umane care să salveze natura umană, instinctul de specie, pe care l-am pierdut. Omenirea trăiește într-un cazan de tensiune, din cauza nebuniei concurenței rapace, din cauza nerespectării regulamentelor comerciale internaționale, din cauza conflictelor sociale, din cauza distrugerii mediului înconjurător, din cauza dificultății de a se interioriza și de a se întoarce către originile omului. Revoluția Franceză avusese loc în urmă cu mai bine de două secole. Vorbim despre ea ca și cum ar fi avut loc ieri, dar când privim spre viitor, nu avem nicio garanție că specia noastră va mai supraviețui un secol sau două.

Apoi a cuvântat despre modelul său. Ne-a zis că Iisus a spus de peste 60 de ori că era Fiul Omului. Puțini oameni, în istorie, au înțeles ce voia El să spună. A dezvăluit, progresiv, că trăia sută la sută pentru întreaga umanitate și nu doar pentru iudei. Insistând că era Fiul Omului, dorea să arate, codificat, că era fiul umanității, că era prima ființă umană absolut neîngrădită.

Cultura Sa, rasa, naționalitatea spuneau ceva, însă condiția Lui de ființă umană însemna mult mai mult. El s-a îndrăgostit de umanitate într-un mod pe care teologia nu-l înțelege și psihologia nu-l poate cuprinde. Doar o ființă umană neîngrădită putea spune că prostituatele o vor lua înaintea teologilor farisei. Iubirea Lui a reprezentat un scandal pentru vremea aceea și tot așa este și în zilele noastre. Apoi, adăugă, cu gravitate:

— Am mii de defecte, am comis mai multe greșeli decât vă puteți închipui, dar psihologia și filosofia Maestrului Maeștrilor este modelul meu.

Și a propus crearea societății ființelor umane neîngrădite, bazată pe doar patru principii: 1) indiferent de rasă, cultură și naționalitate, în sfârșit, indiferent că suntem chinezi, americani, europeni, palestinieni, iudei, negri, albi, galbeni, trebuie să ne poziționăm ca ființe umane neîngrădite, care au drept obligație vitală protejarea speciei umane și a mediului înconjurător; 2) să luptăm împotriva oricărei forme de discriminare și să sprijinim orice formă de incluziune; 3) să-i respectăm pe cei diferiți; 4) să promovăm interacțiunea dintre popoarele care au culturi și credințe diferite.

Maestrul știa foarte bine că unele dintre propunerile lui se regăseau în principiile Revoluției Franceze, în Carta Drepturilor Omului a Organizației Națiunilor Unite și în Carta Magna a multor națiuni. Dar deosebirea era că el visa să le extragă de acolo și să le imprime în paginile mentale ale unei ființe umane neîngrădite.

— Nu există ceva mai utopic, am spus eu, cu voce scăzută. Însă Maestrul mi-a citit pe buze.

— Ai dreptate. Nu există ceva mai utopic, mai imaginar, mai virtual, mai romantic. Dar elimină utopia și ne vom transforma în mașini. Elimină speranța și vom deveni sclavi. Elimină visurile și vom deveni automate. Dacă liderii economici și politici ar gândi în termenii speciei, două treimi din problemele omenirii și-ar găsi rezolvarea într-o lună. Și asta nu este o utopie, un vis virtual.

Am dat din cap, netemându-mă să recunosc că avea dreptate. Mi-am adus aminte că nu de puține ori mă simțisem ca o mașină de predat pentru niște studenți care se comportau ca niște mașini de învățat.

Avea o înfățișare gânditoare, glasul său era mai sacadat ca de obicei. Pentru el, era o zi specială. Părea că mai avea ceva important de spus. În continuare, ne-a povestit parabola crisalidei.

— Două omizi și-au țesut fiecare propria crisalidă. În acel mediu protejat, s-au transformat în niște fluturi superbi. Când erau pe punctul de a ieși și de a zbura liber, au apărut îndoielile. Unul dintre fluturi, simțindu-se fragil, își zise: *Afară, viața e plină de pericole. Aș putea fi zdrobit și mâncat de o pasăre. Și chiar dacă nu m-ar ataca o pasăre de pradă, aș putea avea de suferit de pe urma furtunilor. Aș putea fi atins de un fulger. Ploaia mi-ar putea distruge aripile, făcându-mă să mă prăbușesc la pământ. Pe lângă asta, primăvara e pe sfârșite, dacă nu voi găsi hrană? Cine mă va ajuta?*

Într-adevăr, riscurile erau multe și fluturele avea rațiunile lui. Înspăimântat, s-a decis să nu plece. A rămas în crisalida sa protectoare, dar, cum era imposibil să supraviețuiască astfel, a murit trist, de foame și de sete și, ceea ce e și mai rău, închis în lumea pe care singur o țesuse.

După aceste considerații, ne-a spus:

— Celălalt fluture a fost și el temător; se temea de lumea din afară, știa că o grămadă de fluturi nu rezistau mai mult de o zi în afara crisalidei, însă a iubit libertatea mai presus decât accidentele care puteau apărea. Și, astfel, a prins curaj. A zburat în direcția tuturor pericolelor. A preferat să fie un călător în căutarea singurului lucru care îi determina esența.

După ce ne-a spus parabola, Maestrul și-a dezvăluit intențiile. A făcut o scurtă pauză ca să asculte minunata cântare ce părea să-l omagieze și ne-a adresat câteva cereri simple și profunde. Erau atâtea, încât cu greu mi le puteam nota:

— V-am chemat dis-de-dimineață, deoarece vă voi trimite două zile să experimentați pe viu principiile care stau la baza experienței sociale de a fi „o ființă umană neîngrădită”. Vă voi trimite doi câte doi pe terenul social. Nu luați cu voi genți, bani, cecuri, cărți de credit, alimente, nimic care să vă ajute să supraviețuiți, doar medicamente și produse de igienă personală. Mâncați ce vi se va oferi. Dormiți în patul care vi se va pregăti. Nu discriminați pe nimeni. Dacă cineva vă respinge, nu vă împotriviți, tratați-l cu blândețe. Acționați ca niște socioterapeuți. Dați și veți primi. Nu-i dominați pe oameni, nu vă

apărați credința, nu vă impuneți ideile, transmiteți omenia voastră. Întrebați pe oricine întâlniți pe drum cu ce i-ați putea fi de folos. Dialogați cu oamenii, aflați pagini secrete, descoperiți ființe umane minunate printre necunoscuți. Nu-i priviți cu ochii voștri, ci cu ochii lor. Nu le invadați intimitatea, nu-i controlați, mergeți până acolo unde vă permit ei. Ascultați-i cu smerenie, chiar pe cei care se gândesc să renunțe la viață și stimulați-i să se asculte pe ei înșiși. Dacă vor reuși acest lucru va fi mult mai bine decât să vă asculte pe voi. Nu uitați că Împărăția Cerurilor aparține celor smeriți.

După ce ne dădu toate aceste recomandări, luă un aer oarecum îngrijorat și ne avertiză:

— Trăim în mileniul al treilea. A vinde visul de a fi o ființă umană neîngrădită, în această societate care a ajuns la apogeul individualismului, pare cel mai absurd lucru. A fi solidar, generos și săritor când ți-o cer alții este deja un lucru extraordinar, imaginați-vă cum va fi când nu vi se cere. Vi se va spune că sunteți fanatici, bolnavi mintali, zănatici, prozeliți. Dar, dacă m-au primit pe mine, și pe voi vă vor primi.

În rest, nu ne-a dat reguli despre cum să-i abordăm pe oameni și pe cine anume să căutăm, bogați, săraci, culți, analfabeți, locuitori în centru sau la periferie. Nu ne-a dat o hartă. Părul lui era zbârlit de vânt, iar noi asudam. Propunerea lui a provocat o teamă de netăgăduit. M-am gândit: *Nu o să meargă. Vom fi prost înțeleși. Poate chiar alungați. Și dacă eu mă voi întâlni cu vreunii dintre colegii mei profesori? Ce vor zice despre mine?*

El adăugă:

— Există multe feluri de a contribui la binele umanității, dar niciunul nu este o cale liniștită, niciunul nu se înfăptuiește în aplauze continue. Modul pe care vi-l propun poate genera mai multă neîncredere. Dimineața puteți fi celebri, după-amiaza puteți cădea în dizgrație. La un moment dat, puteți fi apreciați, în altul, tratați ca drojdia societății. Consecințele sunt imprevizibile. Dar vă garantez că, dacă veți depăși neajunsurile, veți deveni mult mai umani, mult mai puternici și, pe post de desert, veți înțelege ceea ce nu ați găsit niciodată în cărți. Veți înțelege puțin din ce au trăit milioane de evrei în mâinile naziștilor, creștinii în arena Colosseumului, musulmanii în

Palestina, precum și cât au suferit credincioșii, prostituatele, homosexualii, negrii și femeile de-a lungul istoriei.

M-am gândit: *Să lași frâu liber lui Bartolomeu și lui Dimas, un alcoolic și un șarlatan în curs de recuperare, să-l reprezinte pe Maestru, fără a fi supravegheați, ar putea deveni un dezastru... Nu ar fi diferit de a lăsa un student la medicină să opereze fără a fi asistat de profesor.*

Ceea ce ne cerea Maestrul era să realizăm un experiment social, diferit de tot ce studiasem în sociologie. Nu era vorba să ne ducem în Africa pentru a face opere de caritate, nici să facem acte de filantropie într-o instituție, nici să vorbim despre vreo religie sau să anunțăm un partid politic. Era vorba de o întoarcere, pur și simplu, la originile noastre. Nu puteam lua nimic cu noi, nici măcar prestigiul nostru social. Nu trebuia decât să fim ființe umane în conexiune cu alte ființe umane.

Încruntându-se, ne spuse că aveam de ales.

— Vă încurajez să ieșiți din crisalidă, cel puțin de data aceasta, dar nimeni nu e obligat s-o facă. Riscurile sunt multe, consecințele sunt imprevizibile. Alegerea este a voastră, numai a voastră.

În ciuda temerilor, nimeni nu a plecat, nici măcar doi tineri de 18 ani, prezenți acolo. Cum tineretul este dornic de aventură, doreau să experimenteze.

CAPITOLUL 27
Trimiterea discipolilor

După reuniune, ne-a îndemnat să plecăm și ne-a fixat orarul de întoarcere. Fiecare îl lua pe cel din dreapta lui ca pereche, începând de la mine. A permis ca femeile să doarmă acasă, dar ele l-au certat. Nu erau de acord cu protecționismul lui.

— Vrem să facem experimentul social în întregime. Alegem să ieșim din crisalidă în aceste două zile, spuse Jurema, reprezentanta femeilor.

Între timp, patru persoane și-au cerut scuze și au renunțat, dar aveau să revină în ziua stabilită.

Rezultatul a fost dintre cele mai complexe. Am fost confundați cu hoți și sechestratori. Am fost respinși, ridiculizați, amenințați. Mai multe perechi au trebuit să dea explicații la poliție. Cu toate acestea, am avut niște experiențe formidabile. Ne-am distrat și am învățat enorm. Părea că nu trăiam în aceeași societate, că intram într-o lume cu totul diferită, în lumea celuilalt. Toți au spus la unison că s-au simțit extrem de nesiguri fără bani și carduri de credit. De câteva ori ne-am simțit ca evreii în cel de-al Doilea Război Mondial sau ca palestinienii în Orientul Mijlociu, fără cămin, fără patrie, fără protecție, fără să știm dacă vom supraviețui. Nu eram decât niște ființe umane și nimic mai mult. Experimentul sociologic a evidențiat faptul că, în realitate, ne pierdem umanitatea. Că, de fapt, o ascundem în spatele eticii, al moralității, al titlurilor, al statutului, al puterii noastre.

Gură-Mieroasă s-a dus să vândă visuri în locurile pe care le cunoștea cel mai bine, în baruri și discoteci. A avut multe de îndurat. Unii i-au aruncat vodcă în față, alții l-au umilit, alții l-au insultat, ba unii chiar i-au dat șuturi: „Pleacă de aici, bețivanule!”

Și-a ieșit din pepeni de cinci ori, i-a amenințat cu pumnii pe doi alcoolici. Așa a început să înțeleagă cât de greu le fusese celorlalți să-l suporte pe el. Dimas fusese perechea lui.

În ciuda neplăcerilor, i-a ajutat pe bețivi să se ridice, a ascultat trăncăneli, a consolat, a sprijinit, a suportat. Nu puțini i-au spus că beau ca să uite de pierderi, de trădări, de crize financiare, de moartea cuiva drag. Nu avea vreo soluție magică, dar îi asculta. La sfârșitul primei zile, s-a apropiat de un bărbat de vârstă mijlocie, care stătea singur la o masă, și i-a spus politicos:

— Domnule dragă, nu vreau să vă deranjez. Doar aș vrea să știu dacă vă pot fi de folos cu ceva.

Răspunsul a venit rapid:

— Fă-mi cinste cu încă un whisky.

I-a spus că nu are bani. Alcoolicul i-a dat un brânci și a fost grosolan.

— Atunci, șterge-o de aici, că de nu, chem poliția.

Bartolomeu era un bărbat robust. L-a apucat de guler pe alcoolic și, când să-l zgâlțâie, și-a adus aminte de recomandările Maestrului.

— Ah, dacă erau alte timpuri! spuse, înfuriat.

Bețivul și-a pus mâinile pe cap și și-a revenit imediat. Chiar dacă mintea îi era confuză, și-a dat seama că fusese nepoliticos. Și-a cerut scuze și i-a invitat să ia loc. Atunci, a plâns vreo douăzeci de secunde, fără să le spună motivul. Alcoolicii plâng cu ușurință.

Apoi, s-a prezentat. Se numea Lucas și era un chirurg ratat. Făcuse o eroare medicală, care nu pusese în pericol viața pacientului, dar avocatul acelui pacient a transformat greșeala respectivă într-o grozăvie. L-a dat în judecată și, cum nu avea asigurare, i-a luat tot ce agonisise în 20 de ani de carieră. Având datorii, nu mai reușea să-și plătească rata la casă și era pe punctul de a fi dat afară. Nu a reușit să-și plătească nici ratele la mașina nouă, pe care se pusese poprire, urmând să-i fie luată.

— Nu plânge, prietene. Poți să locuiești sub poduri, spuse Bartolomeu, supărându-l mai rău pe amărât.

Dimas intră în acțiune. Încercând să-l consoleze pe medic, îi spuse o parte din povestea lui, una pe care Bartolomeu nu o cunoștea. Îi zise că tatăl său a fost închis 25 de ani pentru jaf armat. Apoi, mama lui s-a încurcat cu alt bărbat, abandonându-l pe el, de cinci ani și pe sora lui, de doi. Au fost la orfelinate separate. Ea a fost adoptată și nu s-au mai văzut niciodată. Dimas nu fusese adoptat, deoarece nimeni nu dorea un băiat de cinci ani, de culoare. A crescut fără tată, fără mamă, fără soră, fără afecțiune, fără școală, fără prieteni.

Lui Bartolomeu i s-a făcut milă de prietenul său și a încercat să-l consoleze:

— *My friend,* eu am crezut tot timpul că ești un pungaș, o canalie, un borfaș și un ticălos irecuperabil. Nu te cunoșteam, frate. Tu ești cel mai normal dintre nebunii din grup!

Doctorul Lucas a rămas impresionat de povestea lui. Efectul alcoolului scăzuse puțin, datorită interesului trezit de conversație. S-au împrietenit. Au stat de vorbă trei ore. Au ieșit îmbrățișați și cântând „Lucas e un bun tovarăș, Lucas e un bun tovarăș”. Au simțit plăcerea unei prietenii sincere. Au înțeles că a trăi în afara crisalidei presupune riscuri nebănuite, dar și bucurii nemăsurate.

S-au dus să doarmă în casa medicului. Soția lui auzise vorbindu-se de mișcarea socială a „visurilor”. Le-a pregătit niște spaghete cu sos de roșii. A doua zi, ea le-a mulțumit. De șase luni nu-l mai văzuse pe soțul ei dornic să înfrunte provocările.

Dimas și Bartolomeu și-au continuat călătoria. A doua zi, pe înserat, au dat peste un alt alcoolic într-o situație lamentabilă, aplecat peste tejghea. Bartolomeu părea să-l cunoască. Când acela și-a întors fața, a avut confirmarea. Era Barnabe, cel mai bun tovarăș al lui de baruri și nopți albe. Avea un metru și șaptezeci înălțime și cântărea 110 kilograme. Era imposibil să nu-l vezi beat și mestecând mereu ceva. Alcoolul nu reușise încă să-i taie pofta de mâncare. Porecla lui era „Prefectul”, fiindcă îi plăcea să țină discursuri, să discute politică și să dea soluții magice la problemele sociale. El și Bartolomeu își făceau o concurență acerbă cu privire la „limba cea mai ascuțită”.

— Guriță, tu, aici? strigă Barnabe, aproape codificat, pentru că nu era în stare să articuleze cuvintele.

— Prefectule, ce bine-mi pare să te văd!

Și se îmbrățișară.

Dimas și Bartolomeu l-au dus într-o piață, la 50 de metri de local. Au rămas multe ore împreună, până ce a mai scăzut din efectul alcoolului în creierul amicului. După ce Barnabe a devenit cât de cât mai lucid, i-a spus lui Bartolomeu:

— Te-am văzut în ziare. Acum ești celebru. Faci negoț cu băuturi. Nu, nu, scuză-mă, faci pe Moș Crăciun, distribuind cadouri pe gratis. Super, spuse el, cu o voce păstoasă. Acum ești un elitist. Nu mai faci parte din gașca boemilor.

Bartolomeu îi zise că era același, doar își schimbase puțin modul în care privea lucrurile. Și profită de faptul că era cu prietenii, ca să spună câte ceva din povestea lui de viață, așa cum făcuse doctorul Lucas. La fel ca Dimas, și el crescuse într-un orfelinat, dar din motive diferite.

— Tatăl meu a murit pe când aveam șapte ani, iar mama a murit de cancer, doi ani mai târziu. Am fost dus la Gimnaziu, un orfelinat de la periferia orașului. Am rămas acolo până la 16 ani, când am fugit.

Dimas se uită la Bartolomeu, surprins, și zise:

— Frate, să nu-mi spui că tu ești „Piciorul de Aur”!

Asta era porecla pe care o avea Bartolomeu la orfelinat, fiindcă era un mare fotbalist. Bartolomeu, impresionat, se uită la Dimas și, deși mai în vârstă, îl recunoscu, la rândul lui. Ei aveau impresia că se cunoșteau, dar fuseseră prieteni prea puțin timp ca să se poată recunoaște. Stătuseră împreună doar un an, pe vremea când Bartolomeu avea 16 ani, iar Dimas șapte. Și abia acum se reîntâlneau.

— Ce bine! Familia s-a reunit din nou. Numai eu nu am pe nimeni, spuse Barnabe, pe care îl cuprinse o amețeală, așa încât își sprijini bărbia cu mâinile, pe masă.

Lui Bartolomeu îi era milă de prietenul lui. Se uită la ceas și văzu că întârziaseră la întâlnirea cu Maestrul. Îi spuse lui Dimas să o ia înainte. Voia să discute ceva mai mult cu Barnabe despre noua sa familie.

Eu și profesoara Jurema am fost să stăm de vorbă cu studenții de la o universitate în apropiere de a mea. Le-am stimulat mințile. I-am încurajat să dezvolte metoda socratică, să construiască proiecte existențiale și să extindă lumea ideilor. Jurema îi invita, ridicând glasul, să se apropie. Toți au rămas impresionați de elocvența bătrânei. Ea avea mai multă vigoare și mai multă energie decât ei. Erau obosiți, deprimați, fără chef.

Și, când mă așteptam mai puțin, am văzut câțiva profesori care arătau spre mine. M-am înroșit. Erau colegii mei de la universitate și aveau un curs, exact în locul unde ne aflam noi. S-au apropiat, râzând. Puteam citi pe buzele lor cum își spuneau că autoritarul coordonator al cursului de sociologie își pierduse mințile.

Profesoara Jurema îmi spuse:

— Înfruntă-i. Este provocarea de a ieși din crisalidă.

De altfel, acesta era prețul pe care trebuia să-l plătesc, pentru că fusesem prea puțin tolerant. Un profesor slab pregătit, care nu ținea cursuri bune și care simțea că eu îl criticam, nu ezită să-mi spună:

— Cum e viața de nebun?

Am preferat să-i întorc spatele și s-o apuc în altă direcție. Dar profesoara Jurema m-a apucat de braț, încercând să mă liniștească.

M-am calmat, l-am privit drept în ochi și i-am răspuns:

— Încerc să-mi înțeleg propria nebunie. Când mă ascundeam în spatele intelectualului, credeam că eram cât se poate de sănătos, dar, cum în prezent sunt un călător în căutarea propriei identități, știu că sunt mai bolnav decât îmi închipuiam.

Ei rămaseră înmărmuriți. Înțeleseseră că încă îmi păstrasem rațiunea, dar nu mă văzuseră niciodată recunoscându-mi vreo greșeală, nu mă văzuseră niciodată comportându-mă smerit. Îi dezarmasem.

Am profitat de asta ca să le trezesc judecata, fără a avea pretenția să mă înțeleagă:

— Cine sunteți voi în esență? Sunteți mulțumiți? Ați avut timp să vă relaxați? V-ați ocupat de proiectele voastre personale sau le-ați îngropat? V-ați comportat ca niște uriași intelectuali, izolați în cultura voastră strălucită sau ați fost ființe umane fără frontiere, care știu să-și împartă durerile? Cunoașteți matematica scăderii în relațiile sociale? Ați fost mașini de predat sau ați fost dascăli care formează gânditori?

Și-au dat seama că nebunul care voise să se sinucidă era într-o stare mai bună decât atunci când discuta cu ei la universitate. Unul dintre ei, Marco Antônio, profesor de logică aplicată la sociologie, care era cel mai cult dintre cei din departament, dar a cărui metodă didactică eu am criticat-o mereu, m-a elogiat:

— Ți-am urmărit mișcările, Júlio, din ziare și de la studenți. Sunt realmente impresionat de curajul tău de a-ți fi întrerupt călătoria prin viață, pentru a te reorganiza. Toată lumea, mai devreme sau mai târziu, ar trebui să opereze astfel de întreruperi ale activității, pentru a se găsi pe sine, pentru a-și regândi cursul vieții.

Le-am vorbit despre proiectul viselor. Le-am spus că nu era un proiect motivațional, de dezvoltare personală, de ajutorare a sinelui, ci de formare a unor oameni. Era un proiect care-și propunea să formeze „o ființă umană neîngrădită”.

Gânditor și mirat, profesorul Marco Antônio ne spuse că era sătul de conformismul social și că se plictisise de paradoxul păgubos al „izolării psihice *versus* consumerismul de masă”. I-

am cerut mai multe explicații cu privire la acest paradox, fiindcă nu înțelegeam dimensiunea ideii sale. El răspunse:

— Ființele umane trăiesc pe insule, în zone cât niște continente și pe continente, în zone cât niște insule. Adică ar trebui să aibă o participare masivă în direcții precum dialogul, schimbul de experiență, depășirea frustrărilor și să fie insule în direcții precum gastronomia, stilul de viață, artele și cultura. Însă comunicarea televizată, fast-foodul, industria modei ne-au uniformizat gusturile și stilurile. Ne-am pierdut individualitatea și ne-am cristalizat individualismul.

M-am gândit în sinea mea: „Profesorul are o gândire foarte asemănătoare cu a Maestrului". În continuare, mai spuse că, după ce Marx a publicat *Capitalul,* nu s-au văzut mișcări sociale noi, idealiste, utopice, cu propuneri interesante. Și ne-a întrebat cum ar putea cunoaște experiența de ființă umană neîngrădită. Am fost fericit să-i dau informațiile pe care le dorea.

Toate perechile s-au întors entuziasmate. Au avut parte de piedici imprevizibile, dar au trăit întâmplări remarcabile. Întâmplări care nu au dus la creșterea contului din bancă, nici a statutului social, dar ne-au ajutat să ne recuperăm originile.

Câteva perechi au adus cu ei prieteni și prietene pe care și le făcuseră pe drum. Mônica și-a adus cinci prietene manechine. Erau nerăbdătoare să defileze pe podiumuri necunoscute. Eu și Jurema am adus doi profesori și doi studenți. Dimas l-a adus pe doctorul Lucas și pe soția acestuia. Salomão l-a adus pe fostul lui psihiatru, specialist în tulburări anxioase, dar care trăia într-o stare de depresie continuă. A fost contaminat de veselia pacientului său. Voia să ia câteva doze din acest antidepresiv social.

Fiecare individ vorbea liber și necenzurat. Toți povesteau despre experiențe originale. Vorbeau cu euforie despre plăcerea de a fi pătruns în colțurile cele mai ascunse ale psihicului unor necunoscuți. Descopereau plăcerea de nedescris de a contribui la povestea de viață a celorlalți. Vorbeau despre bucuria pe care o resimțeau grație solidarității anonime.

Erau, în total, treizeci și opt de persoane „străine" în grup. Printre aceștia, doi evrei tradiționaliști și doi musulmani, în afara celor care deja făceau parte din echipă. Deodată, ne-am dat seama de absența persoanei cele mai vibrante, Bartolomeu. Din

spusele lui Dimas, era cu amicul său și trebuia să sosească în curând.

Atmosfera era atât de emoționantă, încât am improvizat, în locul acela, prima din multele petreceri din cadrul proiectului. Acolo, bogați și săraci, intelectuali și analfabeți, musulmani, evrei, budiști și ascetici mâncau, dansau, își intersectau lumile, fără prejudecăți. Regula era ca fiecare să împartă cu celălalt puțin din ființa sa.

Nici în delirurile sale filosofice nu și-a imaginat Robespierre că cei trei piloni ai Revoluției Franceze, „libertate, fraternitate și egalitate”, vor fi trăiți într-un mod atât de efervescent, de oameni atât de diferiți. Maestrul, văzându-ne bucuria, ne spuse:

— Niciodată nu vom fi egali în esența noastră, în țesătura intimă a personalității noastre, în gândire, în modul de a reacționa, de a vedea și de a interpreta fenomenele existențiale. Visul egalității nu crește decât pe terenul respectului față de diferență.

Însă nu toate perechile au avut succes. Prietenul meu Edson s-a confruntat cu o situație complicată. Avea ambii ochi vineți. Părea să fi încasat două palme sau doi pumni. Eram curioși să aflăm ce se întâmplase. Ne-a povestit că, după succesul de a-i fi contaminat pe oameni cu altruismul și afecțiunea sa, cineva l-a jignit în mod voit.

— Un bărbat, la vreo 50 de ani, m-a întrebat dacă știam Predica de pe Munte. I-am răspuns că da.

Edson tăcu. Îi era puțin rușine. Încercând să-l încurajez, l-am întrebat:

— Și asta nu e bine?

— Ba da, dar problema este că mi-a cerut să-i redau câteva cuvinte din acea predică, ceea ce am făcut entuziasmat, având în vedere că știam textul pe de rost.

Edson făcu altă pauză. Începuse să se înroșească. Tăcerea lui suscită curiozitatea lui Dimas:

— Dar asta nu este extraordinar?

— Ba da, dar când am ajuns la fragmentul că trebuie să întoarcem și celălalt obraz, m-a întrebat dacă eu chiar credeam în asta. Fără să clipesc, i-am răspuns că da.

Și făcu a treia pauză. Era stânjenit. Maestrul îl asculta cu atenție. Văzând că tace, Mônica îl întrebă:

— Dar asta nu e grozav, Edson?

Edson coborî glasul.

— Ba da, adică, nu. În acel moment, el m-a pocnit în obrazul stâng. Niciodată nu am simțit atâta durere, niciodată nu am simțit atâta mânie. Buzele îmi tremurau, aș fi vrut să-l strâng de gât pe individ. Dar am rezistat.

Maestrul se cam îndoia de eroismul lui.

— Felicitări, zise doamna Jurema. Ăsta e un adevărat miracol. Este un miracol al naturii umane.

Dar amicul nostru avea hainele sfâșiate și fața zgâriată.

— Din ce cauză și ochiul drept este învinețit? întrebă Salomão.

Atunci veni și explicația lui Edson:

— Apoi, mi-a cerut să-i întorc obrazul drept. Eu voiam, dar când mi-am dat seama de asta, el mă pocnise deja. Am vrut să-l iau pe individ de gât, dar mi-am adus aminte de tot ceea ce am trăit noi împreună. Mi-am adus aminte de blândul Maestru din Nazaret și de proiectul Vânzătorului de Visuri. Am răbdat. Nu știu cum, dar am răbdat. Iar el își bătea joc de mine. Auzise vorbindu-se de proiectul nostru și mă numea vânzător de prostii.

Noi l-am aplaudat. Dar Edson ne-a rugat să ne liniștim, spunându-ne că eșuase. În cele din urmă, ne-a luminat:

— Apoi, mi-a cerut din nou să-i întorc obrazul drept. Spumegam de furie. Știam că Iisus ne-a cerut să întoarcem și obrazul celălalt, dar nu să întoarcem de două ori același obraz. Atunci, m-am uitat spre cer, mi-am cerut iertare și l-am luat la bătaie. Cum el era mai puternic decât mine, am încasat și eu.

Nu era momentul să râdem, dar cine s-a putut abține văzând mutra amicului? Maestrul avea un zâmbet reținut. Nu aproba violența, dar nici el nu a rezistat. Ne-a dat apoi o lecție memorabilă:

— A fi o ființă umană neîngrădită nu înseamnă să fii naiv și nici să-ți pui viața în pericol, inutil. Țineți minte că eu nu v-am chemat ca să fiți eroi. Nu-i provocați și, cu atât mai puțin, nu-i înfruntați pe cei care vă jignesc. Să întorci celălalt obraz nu este un semn de fragilitate, ci de forță. Nu este sinonim cu stupiditatea, ci cu luciditatea.

Ne lăsă un răgaz ca să asimilăm ideile și continuă:

— A întoarce celălalt obraz este un simbol al maturității și al forței interioare. Nu se referă la fața fizică, ci la cea psihică. A întoarce celălalt obraz înseamnă să încerci să faci bine celui

care te dezamăgește, să ai eleganța de a elogia pe cine te defăimează, să ai altruismul de a fi amabil cu cei care te enervează. Înseamnă să ieși în liniște și fără scandal din bătaia focului celor care te agresează. Întoarcerea obrazului împiedică traume, crime, cicatrice de nevindecat. Cei slabi se răzbună, cei puternici se protejează.

Edson sorbea aceste cuvinte ca un pământ însetat de apă. După acel episod, a făcut un salt emoțional, și-a lapidat întreaga cunoaștere, și-a extins granițele minții. Și-a adus o contribuție substanțială la mișcarea noastră.

Vorbele Maestrului ne-au pătruns, pe toți, ca un fulger. Au avut un impact atât de mare, încât i-a stimulat pe evreii tradiționaliști să-i îmbrățișeze pe musulmanii care erau de față. M-am uitat la prietenul meu profesor Marco Antônio. Mi-am mai amintit și că i-am luat la bătaie pe inamicii mei de la universitate. Nu am învățat niciodată că oamenii care întorc obrazul sunt mult mai fericiți, mai liniștiți și dorm mult mai bine.

Jurema mi-a șoptit la ureche:

— Am predat peste 30 de ani. Dar trebuie să recunosc că am format mulți studenți agresivi, iritabili, răzbunători, lipsiți de solidaritate și fără nicio protecție.

Mi-am spus în sinea mea: *Eu am făcut mai rău. În mediile mai puțin suspecte, ca universitățile, formăm niște dictatori. Nu le lipsește decât puterea.*

În timp ce cugetam la aceste lucruri, atmosfera a devenit încinsă. Au apărut Bartolomeu și Barnabe. Amândoi erau beți morți. Bartolomeu se entuziasmase atât de mult că-și regăsise prietenul, încât a coborât garda. S-au dus să bea câteva păhărele, ca să sărbătorească și din nou vodca învinsese. Amândoi erau îmbrățișați. Își împleticeau picioarele când mergeau și, ca să nu cadă, se țineau unul de altul. Au sosit cântând o melodie de Nelson Gonçalves:

— Boemia, aqui me tens de regresso, e suplicando te peço a minha nova inscrição. Voltei para rever os amigos que um dia eu deixei a chorar de alegria.[6]

---

[6] În port. în orig.: *Boemă, iată-mă din nou și te rog, implorând, să mă primești înapoi. M-am întors să-mi revăd amicii pe care i-am lăsat, odinioară, plângând de bucurie. (N.t.)*

Ca și cum nu ar fi fost de ajuns beția, Bartolomeu se uită la tot grupul și spuse, cu o voce tremurată, expresia care-i plăcea cel mai mult:

— Ah! Ador viața asta.

Iar noi toți am răspuns în cor:

— Taci din gură, Bartolomeu.

Și am izbucnit în hohote de râs.

Dar el nu tăcu. Gata-gata să cadă, avu obrăznicia să atace proiectul Maestrului. Se uită la invitați și se înroși din nou. Spuse că el știa dinainte despre ce era vorba.

— Uite care-i treaba, șefu'. Chestia asta cu ființa umană neîngrădită e poveste veche. Foarte veche, știai?

Încerca să pocnească din degete, pentru a arăta vechimea respectivă. Și adăugă:

— Alcoolicii cunosc asta de mult, chiar de foarte mult timp. Niciun alcoolic nu e mai mare decât altul. Toți se sărută, toți se îmbrățișează, toți cântă împreună. Nu servim sub niciun drapel. Pricepi?

M-am uitat îndelung la Vânzătorul de Visuri. El își punea la dispoziție timpul său ca să ne instruiască. Avea o răbdare de Iov și acum, la apogeul visului său, apărea o frustrare ca asta. Se duse la cei doi și îi îmbrățișă. Și, pe un ton glumeț, le spuse:

— Unii oameni pot trăi mereu în afara crisalidei, alții, din când în când, au nevoie să se întoarcă acasă.

Și, pe lângă faptul că nu era dezamăgit, întărea ideea lui Gură-Mieroasă. Incredibil!

— De fapt, alcoolicii sunt ființe umane neîngrădite, mai ales dacă nu sunt agresivi. De ce nu au nicio barieră? Pentru că, în anumite situații, efectul alcoolului în creier blochează arhivele memoriei care conțin prejudecățile, ideile preconcepute, barierele culturale și sociale. Ei îi îmbrățișează pe toți, sunt extrovertiți, deși sunt sclavii dependenței. Dar este mai bine și mai sigur să realizezi această victorie socială treaz. Prin intermediul dificilei arte de a gândi, de a te relaxa, de a te pune în locul celorlalți și de a face alegeri.

Și, fără nicio jenă, începu să danseze de față cu toți. Era cât se poate de vesel. Știa că nimeni nu poate schimba pe nimeni decât pe sine însuși. Știa mai bine ca noi toți că, în afara crisalidei, există mereu imprevizibilul.

Observând atitudinea Maestrului față de „elevii” care ieșeau complet din tiparul acceptabil, am avut convingerea că măreția unui maestru rezidă în a-i deprinde pe rebeli și pe cei care au dificultăți în a învăța, și nu pe cei mai buni din clasă. Câte crime am comis! Nu am îmbrățișat niciodată un rebel și nici nu am pariat pe un puturos.

Am luat-o deoparte pe profesoara Jurema și i-am zis:

— Am îngropat studenți în beciurile sistemului educațional.

Jurema, uitându-se în oglinda propriei vieți, a avut curajul să mărturisească și ea:

— Din păcate, și eu am făcut la fel. În loc să încurajez revolta creativă, intuiția, raționamentul schematic la răspunsuri, ceream o precizie a informațiilor. Am format tineri stresați, încordați, cu instinct de atacatori, nerăbdători să ajungă pe primul loc, și nu pacifiști, toleranți, care să se simtă demni că sunt numărul nouă sau zece.

Aveam impresia că, după această experiență de a cumpăra și a vinde visuri, ieșeam din copilărie pentru a intra în adolescența sociologică. Eram mai liberi, mai ușori, contemplând viața. Petrecerea a ținut până în zori. Eram beți de bucurie. Barnabe a fost chemat să facă parte din echipa visurilor. Bartolomeu, Barnabe și Dimas deveniseră discipolii cei mai excentrici, cei mai confuzi și cei mai periculoși. Aveam îndoieli dacă se vor schimba sau dacă ne vor lăsa mai zăpăciți decât eram.

Dar nu are importanță, fiindcă și eu sunt pe cale de a învăța să ador viața.

CAPITOLUL 28
Vânzătorul de Visuri în templul financiar

Maestrul era un povestitor remarcabil. Dar nu știam dacă poveștile lui erau adevărate sau imaginare, știam doar că el dorea să ne elibereze imaginația ca să ne gândim la viață, la conflicte și la durerile omenești cu mai multă profunzime. Era imposibil să stai alături de el și să rămâi la un stadiu al inteligenței de suprafață. Chiar și acei elevi ai săi care nu frecventaseră niciodată o universitate învățau să pătrundă în straturile mai profunde ale planetei numită „minte".

La un moment dat, a convocat din nou grupul de prieteni și ne-a povestit un episod care i s-a întâmplat unuia din cei mai mari întreprinzători din lume. Era un bărbat realizat, iar succesul l-a făcut să bea din cupa solitudinii; era înconjurat de mulți oameni, însă aceia nu-l cunoșteau. Prezida cu multă competență unul dintre cele mai mari grupuri economice internaționale: companie petrolieră, aeriană, de construcții, lanțuri de magazine, organizații mass-media. Dar nu conducea cum trebuie singura firmă care nu avea voie să eșueze, propria lui minte. În jurul său, erau adunați 12 consilieri. În biroul lui era un perete de sticlă, prin care se putea vedea panorama fascinantă a orașului unde se afla sediul central al holdingului său. Maestrul spuse:

— Acest mare om de afaceri avea peste 100.000 de funcționari. Zi și noapte era preocupat să mențină locurile de muncă. Spunea: „Asigurarea locurilor de muncă, bunăstarea socială a colaboratorilor și clienților și protejarea mediului sunt obiectivele noastre majore. Fără acestea, firmele devin bolnave, depășite, avare!" El era inteligent, perspicace, avea simț etic, dar era implacabil cu directorii ineficienți, care gândeau lent, erau inflexibili, conformiști. Pentru el, a fi nemulțumit era forma cea mai stupidă de a-ți consuma energia. Decretase: „În loc să vă cheltuiți energia lamentându-vă din cauza cursului dolarului, a guvernului, a crizei internaționale, ați face mai bine să o folosiți pentru a vă reinventa!"

După acest comentariu, Maestrul ne-a spus că omul de afaceri a părăsit ședința și s-a dus la fereastră să admire orașul, dar, în realitate, își contempla sinele. Secretara lui, o femeie în vârstă și eficientă, s-a apropiat de el și l-a văzut gânditor.

— E vreo problemă, domnule? l-a întrebat.

Pe un ton scăzut, îi răspunse cu francheţe:

— Mă trezesc obosit şi sătul de atâtea griji. Îi pierd pe cei pe care îi iubesc cel mai mult, Beatriz şi copiii mei s-au îndepărtat de mine… Mă tot gândesc: ce rost are să muncesc atât? Poate că a sosit clipa să predau ştafeta.

— Dar cine altcineva este la fel de eficient ca dumneavoastră? întrebă ea.

El răspunse:

— La ce bun să fii cel mai bogat dintr-un cimitir…

Maestrul povesti, în continuare:

— Printre consilieri era Roger, în vârstă de 40 de ani, un bărbat orgolios, ambiţios, lipsit de scrupule. Îi era cumnat, fratele soţiei lui. Roger se droga şi era implicat în afaceri ilegale. La insistenţele soţiei, îl salvase pe fratele acesteia, angajându-l la firmele sale. Încet-încet, Roger ajunsese să-i câştige încrederea. Habar nu avea că hrănea la sân o viperă care, într-o zi, îl putea ucide.

Toţi eram atenţi la ce ne spunea Maestrul, până şi Gură-Mieroasă şi Dimas, care nu se pricepeau câtuşi de puţin la afaceri, îl ascultau cu gura căscată. Era ca un magnet. Ne-a mai spus că marele afacerist, la acea şedinţă, fusese furios pe doi directori.

Roger a încercat să-l calmeze.

— Linişteşte-te, Mellon. Trebuie să-ţi cruţi inima…

Dar, în realitate, cumnatului său nu-i păsa de inima lui, grija lui fiind să-l linguşească. Afaceristul îl puse cu faţa la perete:

— Cum să mă liniştesc, Roger? Ai avut vreodată insomnii, gândindu-te la peste 100.000 de familii? Muncesc 14 ore pe zi, gândindu-mă la ele!

— Ei bine, eu… a îngăimat Roger, căruia nu-i păsa de funcţionarii din firmă.

— Bineînţeles că nu, Roger! E mai bine să fii prietenul regelui. Tu ai beneficiile funcţiei, dar nu şi responsabilităţile. Nu am nevoie de linguşitori, ci de oameni care să transporte pianul şi care să cânte la el! Acest mesaj este adresat tuturor consilierilor! Eu, în calitate de preşedinte al consiliului de administraţie al firmelor, sunt extrem de îngrijorat de două dintre firmele noastre. Prima este lanţul de magazine condus de tine, Heitor…

Dar Heitor i-a răspuns:

— Am făcut tot ce mi-a stat în putință…

— Atunci, tot ce ți-a stat în putință se numește incompetență. Nu ai inovat, nu ai redus cheltuielile, nu ai creat o firmă sustenabilă. Mii de locuri de muncă vor fi desființate!

Heitor își înghiți saliva, încercând să se justifice:

— E criză. Și, în afară de asta, mi-a fost teamă să acționez…

Președintele grupului a reacționat din nou:

— Teamă? Prefer de mii de ori greșeala de pe urma acțiunii celei făcute din omisiune. Lumea este a celor rapizi și nu a celor lenți, Heitor. Îmi pare rău, dar ești pus pe liber!

Heitor s-a speriat. Bâlbâindu-se, a îngăimat:

— Dar… dar… suntem prieteni!

— Tocmai de aceea, prietenii sunt sinceri unii cu alții.

Heitor plecă negru de supărare. În acel moment, i-a sunat telefonul mobil. Era fiica lui. Dar, ca de obicei, nu avea timp să-i răspundă.

Președintele grupului dădu de pereți și cu cumnatul lui, Roger.

— Sunt extrem de îngrijorat și din cauza firmei de construcții administrate de tine, Roger. Am aflat că te-ai folosit de mijloace ilegale, pentru a obține un contract guvernamental.

Lui Roger îi tremurau buzele și, ca orice corupt, negă:

— Mijloace ilegale, eu? Nu sunt capabil de așa ceva.

Atunci, președintele i-a spus:

— Dacă nu ai de ce, nu trebuie să te temi. Am dat deja ordin să se facă o anchetă. Dar ai grijă! Țara asta e bolnavă de corupție. Dacă aflu că ai mituit sau ai dat cadouri pentru a obține contracte cu statul, eu însumi te voi denunța… Nu contează că ești fratele soției mele. Nu te voi cruța!

Furios, Roger îi replică:

— Mă numești corupt!

Președintele i-a răspuns:

— Vorbește mai încet, altfel acum te demit!

Și astfel s-a încheiat acea ședință tensionată.

După această poveste, Vânzătorul de Visuri și-a avertizat grupul de prieteni:

— Aveți grijă, un lider nu se duce la fund numai din cauza deciziilor sale proaste, ci și din cauza alegerilor greșite ale echipei sale. Cei mai apropiați sunt aceia care ne pot dezamăgi cel mai mult și, uneori, pot chiar să ne trădeze… O minte liberă trebuie să aleagă minți libere.

După care, s-a ridicat și a început să umble, lăsându-ne în urmă. Dar Gură-Mieroasă nu s-a putut abține și l-a întrebat:

— Cine este acest om de afaceri, Maestre?

— Cineva care a câștigat în lucrurile neînsemnate, dar a dat greș în cele esențiale, spuse el.

Și își continuă drumul, lăsându-ne complet nedumeriți.

Faima Vânzătorului de Visuri creștea de la o zi la alta. Era întotdeauna câte cineva cu o cameră ascunsă, care-i posta pe internet învățăturile și atitudinile. Numeroși oameni de afaceri și cadre de conducere auzeau vorbindu-se de acest bărbat neobișnuit, care era urmărit de milioane de oameni pe rețelele sociale. Și cum erau ahtiați după metode noi de *leadership* și după noi forme de creativitate, mi-au transmis o invitație pentru ca Maestrul să le țină o conferință. Doreau să cunoască mintea celui care incendiase societatea.

În opinia mea, ca teoretician al marxismului, acea elită era, în primul rând, interesată doar de bani, în al doilea rând, de contul bancar și, în al treilea, de capital. Aproape că le-am răspuns, impulsiv, că Vânzătorul de Visuri nu va accepta, dar, ca să nu mă amestec în decizia lui, i-am spus despre această invitație.

Și am fost surprins. După ce s-a gândit o clipă, Maestrul a răspuns că e de acord să stea vorbă cu ei, dar într-un spațiu pe care el îl va alege. Și mi-a dat adresa. Nu auzisem niciodată despre acel loc. Nu știam care era dimensiunea amfiteatrului, dacă avea aer condiționat și fotolii confortabile. Știam doar că acei indivizi erau exigenți, fiind obișnuiți cu maximum de confort.

Mi se spusese că publicul era constituit din aproximativ o sută de oameni de afaceri și cadre de conducere, dintre care doar cinci erau femei. Printre ei se aflau industriași, bancheri, proprietari ai unor mari firme constructoare, patroni de lanțuri de supermarketuri, de magazine și din alte ramuri. Reprezentau cea mai mare parte din bogăția orașului, dar și a statului.

Elita financiară fusese entuziasmată de acceptarea invitației, dar, cum eu criticasem întotdeauna acest gen de persoane, le-am servit un duș rece. Le-am spus că bărbatul pe care urmau să-l asculte era plin de îndrăzneală, fiind capabil să-i facă să bombăne până și pe socialiști ca Lenin. Aluzia mea le-a produs participanților o stare de indispoziție. După care, am făcut o glumă cu adevărat răutăcioasă. Le-am spus că Vânzătorul de

Visuri i-ar putea numi neam de vipere ale societății capitaliste, o castă de burghezi exploatatori. Nu au gustat gluma. Au devenit circumspecți. Cu toate acestea, voiau să descopere ideile acelui om fascinant.

Și-au notat adresa și au stabilit ora reuniunii. Unora li s-a părut ciudat că nu cunoșteau locul, obișnuiți fiind să meargă la evenimente în cele mai bune locuri din oraș. În seara întâlnirii, Maestrul a plecat înaintea noastră. Părea că se dusese să mediteze.

Oare își pregătește artileria? mă întrebam eu. *Oare îi cere Dumnezeului lui înțelepciune, ca să le tragă prețul de sub picioare celor din clasa conducătoare? Este o ocazie rară de a frânge șira spinării elitei financiare.* Nu puteam să prevăd ceea ce urma să se întâmple. Aveam să fiu bulversat, iar ei, perplecși.

Cum nici noi nu cunoșteam adresa, am cerut informații. Eram aproape de numărul străzii, dar nu găseam unde se desfășura evenimentul. Locul era straniu, prost luminat. Imediat, am văzut un grup la fel de dezorientat. Erau oameni de afaceri și manageri. Credeau că adresa pe care le-o dădusem era greșită. Dar le-am spus că aceea era adresa pe care o aveam. Totuși, m-am gândit că e posibil să aibă dreptate. Maestrul, nefiind un privilegiat, poate că nu cunoștea amfiteatrele din oraș. Greșise locul.

Erau cu toții dezamăgiți. Ne-am hotărât să mergem mai departe pe stradă și să căutăm împreună. Deodată, am dat peste un cimitir grandios: faimosul Recoleta. Tulburați, am verificat dacă numărul corespundea cu cel pe care îl aveam. Mi-am spus în gând: *Dacă Maestrul are deja faimă de scrântit, acum ea s-a sedimentat în mintea acestor oameni. Probabil că el se află în partea cealaltă a orașului.*

Salomão spuse:

— Eu mă lupt cu fantasmele din mintea mea, dar detest să mă apropii de un cimitir, cu atât mai mult noaptea. Hai să plecăm.

L-am apucat de braț, nu prea hotărât. I-am spus să stea liniștit. Participanții începeau să sosească, din ce în ce mai mulți, în mașinile lor luxoase. Toată lumea era nedumerită. Pentru prima dată, m-am înjosit în fața acestei gloate. Mă scuzam continuu din cauza adresei greșite.

Pe neașteptate, când eram gata să plecăm, porțile cimitirului s-au deschis, zdrăngănindu-și balamalele. Imediat, Gură-Mieroasă l-a îmbrățișat pe Mână-de-Înger, tremurând.

— Doar amețit de vodcă intru într-un astfel de loc.

Nu apucă bine Bartolomeu să-și termine vorba, când și-a făcut apariția o figură stranie, înfricoșătoare. Nu-l recunoșteam din cauza luminii slabe de la intrare, deși, în cimitir iluminația era mai bună. Personajul gesticula, invitându-ne să intrăm. Nu era altul decât oratorul din acea noapte, Maestrul. Am amuțit, dându-ne seama că aceasta era adresa corectă.

Cu toții, discipoli și oameni de afaceri, am început să ne îndreptăm încet, temători, către ciudatul amfiteatru. Fiecare se uita pe furiș la celălalt și probabil că se gândea la același lucru: „Ce caut eu aici?”

Era pentru prima dată, de când ne știam, ca o conferință despre creativitate și leadership să se țină într-un cimitir. Era pentru prima dată când avea să se vorbească de la tribuna „morților” despre dureroasa lume a viilor.

Apropiindu-ne de locul unde avea să-și țină discursul, Maestrul, cu vocea lui gravă și vibrantă, a început să-și salute invitații:

— Fiți bineveniți, viitorii cei mai bogați din cimitir. Simțiți-vă ca acasă.

Oamenilor de afaceri le tremurau picioarele. Erau obișnuiți cu confruntări grele, cu lupte pentru concurență, cu riscuri fenomenale, dar nu cu acest gen de provocare. Fuseseră făcuți knock out, din prima rundă, de un necunoscut. Eu nu știam ce să spun și nici cum să reacționez, iar cei din jurul meu erau la fel de năuciți. Cimitirul Recoleta este impunător. Este un cimitir al bogătașilor. Plin de cavouri somptuoase, veritabile opere de artă.

Văzând că am căzut pe gânduri, Maestrul dădu frâu liber ideilor.

— Bărbații și femeile de marcă din societate odihnesc aici. Visurile, coșmarurile, sentimentele secrete, emoțiile vizibile, puseurile de anxietate, clipele rare de bucurie au alcătuit viața fiecărei ființe umane care se odihnește aici. Poveștile lor de viață sunt adormite. Și rareori cineva se mai îngrijește de ele, în afara apropiaților.

Nu știam unde voia Maestrul să ajungă, nici măcar nu știam dacă începuse conferința sau dacă va mai avea loc vreo conferință. Știam doar că vorbele lui ne conduceau într-o călătorie prin propria noastră viață. Trecutul celor adormiți ne descoperea cărările viitorului nostru. Vorbele lui, care păreau înfricoșătoare, începuseră să capete o blândețe inexplicabilă. În continuare, adresă o rugăminte tuturor participanților:

— Citiți, timp de zece minute, mesajele frumoase încrustate pe frontispiciul cavourilor.

Eu nu avusesem niciodată o astfel de experiență sociologică. În ciuda faptului că lumina nu era grozavă, ne-am împrăștiat pe aleile cimitirului să citim mesajele care îi omagiau pe cei care plecaseră dincolo. Câte doruri! Câte epitete! Câte cuvinte încărcate de nobile semnificații!

Pe unele epitafuri se putea citi:

Dragului și bunului meu soț, cu dor din partea iubitei sale soții. Dumnezeu să te odihnească în pace.

Iubitului tată,
Timpul ni te-a furat, dar nu va putea niciodată fura dragostea pe care ți-o purtăm.

Tată, nu te voi uita niciodată. Te voi iubi până la sfârșitul zilelor.

Prietenului de neînlocuit, îți mulțumim că ai existat și ai intrat în viața noastră.

Nu știu ce s-a întâmplat cu mine, citind aceste plăcuțe, dar am fost cuprins de un val de afecțiune. Am început să-mi aduc aminte de cei pe care îi pierdusem. Nu am scris niciodată o plăcuță pentru tata. Nici măcar nu i-am mulțumit că mi-a dat viață. Sinuciderea lui mi-a blocat sentimentele. Nici pentru curajoasa mea mamă nu am scris vreun mesaj, în afara celui pe care îl port, în tăcere, în mintea mea: „Te iubesc. Îți mulțumesc că mi-ai suportat comportamentul rebel”.

M-am uitat în jurul meu și i-am văzut pe prietenii mei și pe oamenii de afaceri emoționați. Călătoriseră în timp. Își deschiseseră porțile subconștientului și au descoperit cea mai

pură fragilitate. Erau persoane care conduceau firme cu mii de angajați, dar acum se simțeau pur și simplu muritori.

În acea clipă, am simțit că Maestrul crease deliberat acea atmosferă. Le anulase astfel, în totalitate, siguranța de sine, mecanismele de apărare, protecția statutului financiar, pentru a-i torpila cu vorbele sale. Când deschise gura, întrebă ceva ce orice om de afaceri detestă să audă:

— Unde se află și cine sunt proletarii prezentului?

M-am gândit: *Indivizii ăștia o vor lua la goană. Deși sunt tulburați de călătoria în trecut, nu vor putea suporta criticile usturătoare ale Vânzătorului de Visuri.*

Nimeni nu zise nimic. Răspunsul, care părea evident, nu era deloc așa. În acel moment, m-am simțit de parcă Maestrul mi-ar fi luat sânge, fără să-mi injecteze pielea. Inversând teoria marxistă, spuse:

— Voi sunteți proletarii prezentului, cel puțin o castă importantă a lor.

Mi-am zis: *Ce fel de afirmație mai e și asta? Oare nu știe ce public a chemat?* Îmi venea s-o iau la fugă, pentru că Maestrul părea că nu pricepe nimic din ce spune și nici pentru cine. Dar apoi, m-a făcut să derapez pe serpentinele propriilor mele gânduri.

Povesti că filosoful Karl Marx (1818–1883) părăsise țara natală și se dusese la Paris, unde l-a cunoscut pe Friedrich Engels (1820–1895). Acolo și-au perfecționat amândoi ideile, au devenit membri ai unor grupări socialiste și au pus bazele unei colaborări care a durat toată viața lor. Pentru ei, factorii economici și tehnologici, modul în care sunt produse bunurile și sunt distribuite bogățiile constituie forțele care contribuie la dezvoltarea istoriei și stau la baza politicii, a legii, a moralei, a filosofici, în sfârșit, a întregii culturi. Marx considera că istoria omenirii e guvernată de legile științei și respingea orice interpretare religioasă a naturii și a istoriei. Respectând aceste legi, oamenii aveau libertatea să-și făurească propria istorie.

Dar această atât de visată libertate nu se materializase. Când câțiva socialiști au pus mâna pe putere, ei au ucis mii de presupuși opozanți, au redus la tăcere voci, au călcat în picioare drepturi, au zdrobit, în cele din urmă, libertatea pe care o proclamaseră în discursuri. Clasa muncitoare nu și-a făurit propria istorie, ci istoria pe care au hotărât-o cei de la vârf.

Vechea religie a fost înlocuită de cultul personalității acestor lideri.

— Revoluția lor era externă, spuse el și adăugă: spre deosebire de ei, visul meu nu este să distrug sistemul politic în vigoare pentru a-l reconstrui. Nu cred în schimbări din exterior spre interior. Cred într-o schimbare din interior spre exterior, o schimbare în capacitatea de a gândi, de a se vedea pe sine, de a critica, de a interpreta fenomenele sociale și, îndeosebi, în capacitatea de a recupera plăcerea. Visul meu se află în interiorul ființei umane.

După această scurtă explicație, care dovedea că știe ce spune, începu să vorbească despre faptul că, atunci când Marx și-a lansat ideile, clasa conducătoare nu distribuia veniturile, folosea puterea politică și financiară pentru a oprima clasa muncitoare. O minoritate redusă trăia împărătește pe spinarea unei imense majorități, încă existau deosebirile de clasă, nedreptățile sociale nu fuseseră eradicate, dar în mileniul al treilea, sistemul, prin apariția globalizării, a creat o nouă clasă de persoane exploatate.

— Voi! accentuă el din nou.

Ascultându-i afirmațiile, m-am gândit iar: *Dar oare ei nu sunt cei privilegiați? Nu trăiesc în lux și pe picior mare? Cum e posibil să-i clasifice drept o clasă exploatată, asemeni proletarilor din prezentul mileniu?*

Ca argument, a rostit un dicton popular pe care mulți dintre noi îl cunoșteam:

— În secolele trecute, înainte ca sistemul să se dezvolte, o avere dura trei generații până să se termine. De aceea, vechiul dicton avea o bază: bunic bogat, fiu nobil, nepot sărac. Dar în zilele noastre, rareori mai este valabilă această cugetare. O firmă solidă poate dispărea în cinci ani. O ramură industrială importantă poate fi scoasă de pe piață în scurt timp. În sfârșit, o singură generație poate fi suficientă pentru a distruge trei, patru, cinci sau mai multe averi.

Castelul meu din carton începea să se năruie. Oamenii de afaceri, după spaima inițială, au căzut pe gânduri, începând să-i dea dreptate acestui bărbat misterios.

— Pentru ca firmele voastre să supraviețuiască, trebuie să intrați într-o competiție nesfârșită. Pentru ca firmele voastre să nu fie devorate de concurență, trebuie să vă redescoperiți în

fiecare an, să vă autodepășiți lună de lună, să vă reinventați de la o săptămână la alta.

Puse o întrebare simplă, la care toți răspunseră greșit:

— Sistemul zdrobește firmele care ajung să fie nesemnificative sau ineficiente?

Toți au răspuns într-un glas că da. Dar el i-a contrazis.

— Nu zdrobește firmele. Îi zdrobește pe liderii lor.

Ne mai spuse și că medicii, avocații, inginerii, jurnaliștii și atâția alți profesioniști se confruntau cu același proces distrugător. Stăpânii banilor au început să înțeleagă că nu erau atât de bogați pe cât își închipuiau. Proprietarii puterii au priceput că nu erau atât de puternici pe cât își imaginau. În timpul discursului, unii se arătaseră sceptici. Maestrului îi plăceau scepticii, fiindcă îi putea prinde în cursa istețimii lor. Ca să nu lase loc de îndoieli, dădu diagnosticul și arătă rezultatul:

— Doamnelor și domnilor, epoca sclaviei nu a fost scoasă din cărțile de istorie, doar și-a schimbat forma. Am să vă pun câteva întrebări și vă rog să fiți absolut sinceri, de o transparență de cristal. Cine nu este transparent are o datorie imposibil de achitat față de sănătatea sa psihică. Răspundeți-mi: cine are dureri de cap?

Oamenii rămaseră puțin stânjeniți, dar, unul după altul, începură să ridice mâinile. Am constatat că aproape toți ridicaseră mâna.

— Cine are dureri musculare?

Din nou, majoritatea ridică mâinile.

Erau deja mai dezinhibați.

Apoi, el începu să pună mai multe întrebări:

— Cine se scoală obosit? Cui îi cade părul? Cine simte că mintea îi este agitată? Cine suferă din cauza unor probleme care încă nu au apărut? Cine are senzația că e la limita puterilor? Cine se enervează pentru lucruri lipsite de importanță? Cine manifestă emoții fluctuante, ba e liniștit, ba contrariat, având reacții explozive? Cui îi este teamă de viitor?

Majoritatea celor prezenți nici nu se mai osteneau să lase mâna jos. Aveau toate simptomele. Vedeam și nu-mi venea să cred. Mă frecam la ochi cu ambele mâini și mă întrebam: *Nu constituie ei elita societății? Cum pot avea o calitate a vieții atât de proastă? Nu sunt ei cei care comandă cele mai bune vinuri și*

șampanii? Nu frecventează ei cele mai bune restaurante? De ce, atunci, sunt atât de stresați? Eram năucit.

Mintea mea nu înceta să reflecteze la fundamentele socialiste. Trebuiau corectate. Burghezii mergeau în mașini de lux, dar erau paralizați de tensiunea în care trăiau. Se duceau la casele de pe malul mării, dar nu pluteau pe valuri de plăcere. Dormeau pe saltele moi, dar le lipsea confortul psihic, nu aveau un somn odihnitor. Purtau costume impecabile, dar erau aproape goi, fără nicio protecție împotriva tensiunilor și grijilor.

Ce nebunie! mi-am spus în sinea mea. *Unde este fericirea pe care a promis-o sistemul celor care se suie pe podiumul capitalismului? Unde este liniștea celor care au acumulat bogății? Unde este premiul acordat competenței? Ei își fac asigurări pentru casă, pentru viață, pentru firmă, pentru pensie, ba chiar asigurare în caz de răpire, dar de ce manifestă, această simptomatologie complexă, care trădează o dramatică stare de nesiguranță?*

Sistemul își zdrobea liderii.

CAPITOLUL 29
Dărâmarea pilonilor teoriei marxiste

Întrebările puse de Maestru în Cimitirul Recoleta ne adusese în stare de șoc. Ani de-a rândul, atacasem elita financiară în sala de curs, dar trebuia să-mi revizuiesc anumite concepte. Începusem să înțeleg că sistemul îi trăda pe toți, îndeosebi pe aceia care îl alimentau cel mai mult. Lovea și în celebrități, nu numai prin invadarea intimității și prin diminuarea sensibilității, ci pentru că succesul era, de obicei, trecător. Era foarte ușor să ajungi un nimeni.

În numele competitivității, sistemul le absorbea și ultima picătură de vlagă. Consumau mai multă energie decât salahorii, aveau o stare de oboseală continuă, din cauza grijilor în exces. Erau câștigători fără premiu, cel puțin pe tărâm psihic.

Stresul creștea mai ales în producția industrială, deoarece exista un veritabil război al prețurilor scăzute, distorsionat de ajutoare guvernamentale care contaminau valoarea produselor, capabil să afecteze firme de la celălalt capăt al lumii. La toată combinația asta se mai adăugau diferențele de impozite, inserate în produse și diferențele dintre salariile plătite muncitorilor din fiecare țară în parte, precum și fenomenul de *dumping* (firme care își stabilesc prețurile sub costurile de producție, pentru a cuceri piața). Supraviețuirea era o artă infernală.

Situația participanților nu putea fi mai rea. 35% din ei sufereau de probleme cardiace sau erau hipertensivi. 15% aveau cancer, din care câțiva nu aveau să apuce sfârșitul anului. 30% făceau crize de depresie. 10% sufereau de atacuri de panică. 60% aveau conflicte conjugale. 95% aveau trei sau mai multe simptome psihice sau psihosomatice, din care 65% atingeau incredibila sumă de zece simptome.

Exploatarea muncitorilor încă mai exista în multe țări. Dar în societățile dezvoltate și în cele emergente, unde legislația muncii era corectă și drepturile omului respectate, marii exploatați erau cei care lucrau cu capul, precum patroni, directori, oameni de afaceri, practicanți de profesii liberale, profesori, jurnaliști.

Tăvălugul era atât de mare, încât mulți directori își duceau, nonșalanți, problemele și acasă sau chiar în vacanță. Muncitorii care aveau salarii rezonabile, dar fără vreo funcție de conducere

sau de gestiune în cadrul unei firme, aveau timp pentru prieteni, se bucurau de mirosul alimentelor, se relaxau la sfârșit de săptămână, adormeau și se trezeau fără să fie sufocați de griji, în timp ce pentru lideri, aceste experiențe reprezentau un articol de lux. În sensul bun al cuvântului, „uzurpații trăiau, pentru prima dată, mai bine ca uzurpatorii”.

Atunci am înțeles în mod clar de ce insista Maestrul să spună că este mult mai greu de gestionat succesul decât eșecul; riscul succesului este că se transformă într-o mașină de activități. Marx și Engels s-ar răsuci în mormânt dacă ar ști că etapa finală de dezvoltare a capitalismului reprezintă visul socialismului: „haosul” elitei financiare și o oază pentru clasa muncitoare. Deși existau și excepții. Problema clasei muncitoare erau consumerismul, tentația creditului și cheltuielile care depășeau veniturile. Cu excepția acestor fenomene, apogeul capitalismului va duce la domnia clasei muncitoare și la exploatarea creierelor celor cu funcții de conducere.

Interesant era că nicio statistică nu aborda noua castă a celor exploatați. Păreau puternici, autosuficienți, semizei, nu aveau nevoie de sprijin și cu atât mai puțin de visuri. Nu erau ființe umane neîngrădite, erau ființe umane baricadate. Cu excepția câtorva cursuri și consultații medicale sporadice, pentru ei nu se făcea mai nimic. Având în vedere acest tip de abordare, era evident că Maestrul știa foarte bine ce vorbea și pentru cine vorbea. Numai că nu știam de unde aflase el toate acestea. *Cum poate un zdrențăros să dețină toate informațiile astea? Ce fel de om este acesta care se plimbă la fel de dezinvolt atât printre sărăntoci, cât și printre milionari? De unde vine el?*

Bartolomeu, văzând că participanții la conferință își recunoșteau precaritatea, nu rezistă să nu intervină. Ridică mâna dreaptă și-l interpelă pe Maestru:

— Șefu’, oamenii ăștia o duc rău! Hai să punem mână de la mână să-i ajutăm.

Crezuse, probabil, că participanții erau bine îmbrăcați pentru că mergeau la un bal mascat.

Era pentru prima dată în istoria civilizației moderne când un prăpădit îi considera pe membrii elitei financiare niște amărâți. Era pentru prima dată când un simplu cetățean se simțea mai bogat decât milionarii din societatea în care trăia. Vorbele lui au fost atât de spontane, încât tragicul devenise comic.

Participanții se uitau unii la alții și nu se mai puteau opri din râs. Hohotele lor nu însemnau o lipsă de respect față de morți, fiindcă ei râdeau de starea lor mizerabilă. Aveau nevoie să cumpere multe visuri dacă voiau să aibă un minimum de sănătate psihică.

Ca și cum nu ar fi fost de ajuns surprizele din acea seară, s-a mai întâmplat ceva, de ni s-a făcut părul măciucă. Pe neașteptate, a ieșit dintr-un mormânt, aflat la vreo patru metri de primul rând de invitați, o figură înfricoșătoare, cu un palton alb, vechi, pe cap, scoțând un strigăt îngrozitor:

— Eu sunt moartea! Am venit să vă iau!

Scena asta nu era în scenariul Maestrului, care s-a speriat și el. A fost un șoc atât de mare, încât ajunsesem, pentru prima oară în viața mea, să cred în fantome. Simțeam că-mi sare inima din piept și cred că la fel simțeau și cei prezenți. Ce era asta? Am ieșit din sfera rațiunii ca să intrăm în cea a groazei. Unii au luat-o la fugă, dar fantoma a izbucnit în râs și ne-a calmat.

— Liniștiți-vă, oameni buni. Liniștiți-vă! De ce v-a apucat disperarea? Curând vom dormi toți într-un loc ca ăsta.

Arătarea și-a luat paltonul de pe față. Era nefericitul de Barnabe. Bartolomeu și Barnabe, perechea inconsolabilă, trebuiau să se dea în stambă, indiferent unde se aflau. Nu aveau pic de bun-simț.

Ori de câte ori ne aflam într-un moment de o gravitate maximă, ne prăbușeam în hăurile cele mai respingătoare ale nebuniei. Ei stricau tot. Dacă în trecut mi-ar fi fost studenți, cu siguranță i-aș fi exmatriculat. Dar, din fericire, au dat peste un alt profesor care paria tot ce avea pe cine avea cât de puțin. Nu reușeam să înțeleg cum de îi putea iubi pe acești scandalagii incorigibili.

Dându-și seama că publicul continua să fie tensionat, Barnabe a scos din buzunar o ciocolată și a început s-o mănânce. În timp ce mesteca, s-a gândit să vorbească despre viața sa. I-a mișcat pe toți:

— De multe ori am venit, beat și deprimat, în acest cimitir, ca să mă tratez. Cum viii rareori vorbeau cu mine, etichetându-mă drept alcoolic, nebun, iresponsabil, iar puținii care vorbeau imediat începeau să mă certe și să-mi dea sfaturi ieftine, eu intram în cimitir și conversam cu morții. Aici îmi plângeam

greșelile. Aici îmi spuneam că sunt un ratat, că îmi doream să iau totul de la început, dar mereu o dădeam în bară. Aici am mărturisit că eram un gunoi uman. Aici i-am cerut iertare lui Dumnezeu pentru beții, pentru că beam până nu mai știam de mine și ajungeam să dorm pe străzi, pentru că îmi părăsisem familia. Niciun mort nu m-a certat vreodată pentru tâmpeniile pe care le-am făcut.

Oamenii de afaceri au fost impresionați de sinceritatea și ușurința cu care Barnabe își împărtășea sentimentele, lucru pe care rareori le făceau cei din mediul lor. Aveau o nevoie vitală de a se confesa, dar nu puteau arăta că erau fragili, umani.

Văzându-l pe Barnabe cum își mărturisește viciile, și-a făcut și Bartolomeu apariția pe scenă. L-a îmbrățișat și a încercat să-l consoleze, în cel mai rău mod cu putință.

— Nu plânge, Moșule. Eu am datorii mai mari ca ale tale. Eu sunt imoral.

— Ba nu, ale mele sunt mai mari. Eu sunt un pervertit, spuse Barnabe cu glas ridicat.

— Ba nu, greșelile mele sunt nenumărate. Sunt un ticălos, strigă sus și tare Bartolomeu.

— Ba nu, tu nu mă cunoști cu adevărat. Eu sunt un depravat.

Și, spre mirarea generală a publicului spectator, începură să se certe care dintre ei era mai rău. Oamenii de afaceri nu mai văzuseră în viața lor așa ceva. Cunoșteau doar certurile vehemente pentru a arăta care este mai bun. Noi voiam să punem capăt disputei ciudate, dar ne temeam de un scandal mai mare.

Și, ca să arate că era cel mai mizerabil dintre oameni, Bartolomeu își pierdu răbdarea și spuse:

— Sunt corupt, necinstit, mincinos, nu îmi țin promisiunile, nu-mi plătesc facturile, râvnesc la femeia aproapelui. Pe lângă astea, ți-am furat și banii, când erai beat…

Întrerupând imensa listă a greșelilor lui Bartolomeu, Barnabe spuse, mâhnit:

— Oprește-te, oprește-te, oprește-te! Recunosc că, de fapt, tu ești cel mai mare ticălos de pe fața pământului.

— Nu exagera, Barnabe, reacționă Bartolomeu, neplăcându-i calificativul.

Ascultând acest duel verbal, eu, care nu știu să mă rog, cum nu puteam spune nimic ca să-i fac să tacă, mi-am ridicat ochii la

stele și am rostit cu glas scăzut: *Doamne, fie-ți milă de acești amărâți. Fă-i să tacă!*

Însă oamenii de afaceri îi găseau cât se poate de amuzanți. Și-ar fi dorit să aibă autenticitatea și detașarea exprimate atât de deschis de cei doi. Lucrau de ani buni sau de decenii alături de colegii lor, dar erau la fel de închiși ca mormintele din cimitirul în care se aflau. În lumea profesională, trăiau în afara crisalidei, în lumea psihică, erau seifuri, insule inabordabile. Nu știau nici măcar să-și ofere umărul pe care altcineva să plângă, își ascundeau sentimentele.

Maestrul, în loc să-i certe cu severitate, spre surprinderea noastră, îi lăudă:

— Bravo, m-ați făcut să-mi aduc aminte de defectele mele.

— Contează pe mine, șefu', spuse Guriță.

Uitându-se la mine și încercând să mă provoace, bolborosi:

— Alo, Superego. Învață de la mine.

Îmi clocotea sângele, într-un loc ca acela, cât se poate de nepotrivit ca să te enervezi. *Ah, câte defecte am și eu!* mi-am zis în gând.

Apoi, bărbatul pe care îl urmam ne-a mai spus una din poveștile lui. A început prin a zice că sunt multe specii care au mai multe avantaje decât cea umană. Văd mai bine, aud cu o acuitate incredibilă, aleargă mai iute, fac salturi mai ample, percep mirosuri mai fine și la distanțe mai mari, mușcă mai tare. Dar, cu toate acestea, specia umană are un creier mult mai sofisticat, cu peste un miliard de celule. Și a conchis că asta ar trebui să ne dea aripi să fim independenți. Îi chestionă pe cei prezenți:

— De ce creierul nostru ne-a făcut o masă de ființe dependente, mai ales în copilărie? Rareori, un copil de patru ani ar putea să supraviețuiască singur, în timp ce la aceeași vârstă, multe mamifere sau reptile nu mai au niciun contact cu părinții lor. Unele se află în deplinătatea fazei reproductive, iar altele, la patru ani, sunt deja bătrâne. De ce suntem mai dependenți decât celelalte specii, în ciuda faptului că iubim independența și suntem atrași de individualism? întrebă el, dorind să ofere o doză de luciditate, atât discipolilor, cât și elitei financiare.

Toți amuțiseră. Nu știau unde voia Maestrul să ajungă, dar, fără să-și dea seama, pătrundeau pe piața ideilor lui, intrau în depozitul visurilor lui.

Un om de afaceri la vreo 70 de ani și, aparent, unul dintre cei mai bogați din cei prezenți, mă luă deoparte și îmi spuse în șoaptă:

— Eu îl cunosc pe acest bărbat. Unde locuiește?

— Nici nu vă trece prin cap.

Și am adăugat:

— Cred că vă înșelați.

— Nu! Cunosc de undeva mintea asta extraordinară.

Apoi, un alt om de afaceri, care avea în jur de 50 de ani și care dăduse de trei ori faliment investind în acțiuni sociale, răspunse cu un singur cuvânt la întrebarea Maestrului:

— Educația.

Maestrul îl elogie:

— Minunat. Educația este cheia! Creierul ne-a făcut să fim complet dependenți în copilărie, din cauza necesității vitale de a asimila experiențele existențiale acumulate de-a lungul generațiilor. Acestea trebuie să fie învățate și asimilate prin intermediul educației. Nu sunt transmise genetic. Educația este de neînlocuit.

După care, îi zgudui pe participanți, atrăgându-le atenția asupra consecințelor exploatării mentale la care erau supuși și pe care, probabil, o transferau copiilor lor.

A vorbit despre faptul că mulți părinți făceau presiuni asupra copiilor pentru a fi într-o permanentă competiție, pentru a studia cât mai mult, pentru a urma tot felul de cursuri ca să fie pregătiți pentru viitor, fără să știe că presiunea excesivă anihilează ingenuitatea copilăriei, subjugă valorile existențiale, blochează cunoașterea bazată pe experiență, distrugând omenia. După o pauză de respirație, îi supuse unui tir de întrebări, așa cum făcuse cu mine, când ne-am cunoscut:

— Copiii voștri cunosc hopurile de care v-ați lovit în viață? Știu cum ați trecut peste ele? Vă cunosc fricile și incoerențele? V-au descoperit loviturile îndrăznețe? V-au explorat idealurile cele mai importante? Vă cunosc concepția despre viață, capacitatea de a intui, de a analiza, de a reflecta? Dar lacrimile voastre le-au văzut? Iertați-mă, dar dacă nu le cunosc înseamnă că voi creșteți mașini care vor fi folosite de sistem, și nu ființe umane care să-l schimbe. Dacă nu cunosc toate acestea înseamnă că voi disprețuiți motivele fundamentale pentru care creierul nostru ne face să fim dependenți.

Apoi a mai pus o întrebare, care pe unii i-a trezit:

— Imaginați-vă că sunteți, timp de treizeci de secunde, în locul fiilor voștri și gândiți-vă la mesajele pe care le-ar scrie pe cavourile voastre.

Această sugestie provocă un vârtej psihologic asupra auditoriului. Nu mi-ar plăcea să citesc ce ar putea scrie fiul meu despre mine. El nu m-a cunoscut niciodată. Eu m-am ascuns întotdeauna. *Cum poate cineva, care, aparent, trăiește la marginea societății, să dea atât de mare importanță educației? Ce îl determină? Ce secrete ascunde?* mă întrebam eu în gând.

După toate acestea, își îndreptă gândurile spre marea lui țintă:

— Sistemul capitalist a adus societății cuceriri inimaginabile, dar se confruntă cu un risc serios peste mai puțin de un secol, poate chiar peste câteva decenii. Totuși, nu așa cum prevedea Marx, din cauza disputelor dintre clasele sociale, ci din cauza unei probleme care ține de esența sa: el produce libertatea de a poseda și de a se exprima, dar nu libertatea de a fi. Dezvoltarea capitalismului depinde de preocuparea pentru satisfacerea dorințelor și nu a necesităților. Depinde de insatisfacția cronică ce duce la forțarea consumului. Dacă într-o anumită perioadă umanitatea ar fi alcătuită din poeți, filosofi, artiști plastici, educatori, lideri spirituali, ar avea loc un colaps al PIB-ului (Produs Intern Brut) mondial, deoarece, teoretic, aceste persoane sunt mai mulțumite și consumă mai mult ceea ce le este necesar. Poate că PIB-ul ar scădea deodată cu 30% sau cu 40%. Ar apărea sute de milioane de șomeri în toată lumea. Ar fi cea mai mare recesiune din istorie, ar avea loc războaie și dispute interminabile.

Publicul rămase cu gura căscată. Oamenii de afaceri nu se gândiseră la asta. Dar Maestrul nu a dorit să intre în detalii despre triada educație, consumerism și insatisfacție. A încercat să schimbe subiectul, căutând să transforme atmosfera tensionată într-una plăcută. A început să vândă visul relaxării.

— Revenind la simptomele despre care v-am întrebat, am să vă mai pun o întrebare și, dacă îmi dați un răspuns colectiv, vă voi invita să deschideți un spital de psihiatrie.

Publicul, într-adevăr, se relaxă.

— Cine uită mereu? Cine are deficit de memorie?

Era incredibil, dar aproape toți ridicaseră mâinile. Uitau de întâlniri, informații obișnuite, numere de telefon, de locul în care-și puseseră lucrurile, nume de persoane.

El continuă:

— Unii sunt atât de distrați, încât pun cheile mașinii în frigider și le caută prin toată casa.

Oamenii începură să râdă. El adăugă:

— Mai nostimi sunt cei care-și caută ochelarii și nu-și dau seama că îi au pe nas. Alții uită numele unor colegi cu care au lucrat ani de zile. Cei mai isteți, ca să nu gafeze, îi întreabă: „Care este numele tău întreg?” De fapt, ei vor să-și amintească prenumele.

Câțiva oameni de afaceri recurseseră la această tehnică. Cred că și Maestrul meu o folosise.

— Domnilor, pentru acest deficit obișnuit de memorie, nu vă duceți la doctor. Și de ce? întrebă el.

— Pentru că și el este uituc! răspunse un individ în costum albastru și cravată gri cu dungi crem.

Toți făceau glume pe seama propriei lor existențe stresante. Au priceput că deficitul de memorie, în majoritatea cazurilor, era o tentativă disperată a creierului de a diminua avalanșa de preocupări.

Bartolomeu își ridicase ambele mâini, indicând că era superuituc.

— Șefu’, de ce uitam mereu numele soacrelor mele? Noi, cei din grup, nu am acceptat obrăznicia lui.

Barnabe, care-l cunoștea de mult, de data asta nu-i sări în ajutor și-l pârî:

— Guriță a fost însurat de trei ori și a mai avut și vreo șapte concubine. Nu-i ajungea timpul să rețină numele soacrelor.

Gură-Mieroasă se uită la public și-și desfăcu brațele, cerându-le să fie înțelegători. Voia să zică: „Nu am spus niciodată că aș fi vreun sfânt!” Și nu era ușă de biserică. Oricât ar fi încercat, nu reușea să se prefacă a fi normal.

Maestrul încercă să-l cruțe.

— Nu te-am ales din cauza greșelilor sau lucrurilor bune pe care le-ai făcut. Ci pentru ceea ce ești, pentru inima ta. Nu inima fizică, ci cea psihică.

Și, pentru a nu mai fi în centrul atenției, fapt ce îl stânjenea, se comportă din nou cu blândețe.

— Și eu sunt uituc, Bartolomeu. Sunt unii care îmi spun: „Maestre, am o memorie proastă”. Iar eu le răspund: „Nu vă faceți probleme, a mea este mizerabilă”.

Reacțiile și cuvintele pe care le auzisem mi-au îndepărtat, din nou, vălul de pe ochi. Și eu uitam, dar nu admiteam niciodată ca studenții mei să uite. Eram un călău atunci când corectam lucrările. Îmi amintesc de Jônatas, strălucit în dezbaterea ideilor, dar care nu știa să aștearnă informațiile pe hârtie. A picat mereu la examene, atât din cauza mea, cât și a colegilor mei. Noi îl catalogam drept alienat și iresponsabil, dar poate că era un geniu neînțeles. Sistemul l-a dat afară. Noi eram vocea sistemului. Am aruncat la gunoiul educației posibili gânditori, fără să fi avut vreun sentiment de vinovăție. Abia acum, când învățam să cumpăr visuri de la o minte liberă, descopeream că, dacă aș fi avut mai multă deschidere în evaluarea minții studenților mei, aș fi putut da nota maximă și cuiva care greșise toate datele.

Eram neconsolat în urma acestei analize. Am fost intolerant până și cu fiul meu. João Marcos avea o ușoară dislexie, nu reușea să țină pasul cum trebuie cu grupa lui. Dar eu îi ceream, făceam presiuni, voiam să obțin de la el ceea ce nu putea da. Voiam să fie un elev strălucit pentru ca, în fundal, să se evidențieze imaginea mea de părinte și profesor. Adevărul este că mesajul pe care fiul și studenții mei mi l-ar scrie pe mormânt nu ar conține nici elogii, nici sentimente de dor.

Jurema părea că îmi înțelegea gândurile. Mă atinse pe umăr și îmi șopti:

— După cum a spus Alexander Graham Bell, „dacă mergem pe căile pe care alții le-au parcurs deja, vom ajunge cel mult în locurile unde au ajuns ei”. Dacă nu vom vinde idei noi pentru ca studenții să meargă pe căi nebătătorite, ei vor reuși, în cel mai bun caz, să-și construiască o viață ca a acestor oameni de afaceri, care și-au făcut praf sănătatea și visurile.

Oamenii de afaceri au plecat rând pe rând, uitându-se cu atenție la cavourile pe lângă care treceau. La plecare, unii și-au amintit că, din secolul al XVI-lea până în al XIX-lea, sistemul inuman cumpărase africani ca pe animale și îi înghesuise în calele întunecate și murdare ale vapoarelor, transportându-i ca sclavi în locuri precum Europa și Americile. În urma lor au rămas

prietenii, copiii, nevasta, libertatea. În fața lor se profila viitorul înfricoșător, durerea, munca silnică și un dor de nestins.

Astăzi, se pare că sistemul a creat noi sclavi, cu singura diferență că le plătește salarii mari și le dă o serie de beneficii. În urma lor au rămas copiii, soția, prietenii, visurile. În fața lor se profilează un viitor incert, volatil, competitiv, îngrijorător și o muncă mentală silnică. După cum ne-a spus și Vânzătorul de Visuri: istoria este ciclică.

CAPITOLUL 30
Casa groazei

Ultimele conferințe ținute de Maestru, mai ales cea din Cimitirul Recoleta, căpătaseră o notorietate și mai mare în mass-media. Societatea locală era impresionată de faptul că până și oamenii de afaceri fuseseră magnetizați de enigmaticul bărbat. Întrebările care îmi măcinau mintea invadaseră și mințile altor oameni.

Unii spuneau că el era cel mai mare impostor din toate timpurile, alții, că era un gânditor cu mult înaintea timpului nostru. Unii ziceau că era cel mai mare distrugător al liniștii sociale, alții, dimpotrivă, că era cel mai mare promotor al acesteia. Unii comentau că era un mare ateu, alții, că dovedea o spiritualitate greu de înțeles. Unii spuneau că venea dintr-o altă lume, alții, că era unul dintre puținii oameni care nu-și pierduseră esența umană. Poate că era un amestec din toate acestea sau nimic din ele, credeau anumite persoane. Părerile cu privire la identitatea sa deveniseră, astfel, subiect pentru cele mai incitante conversații în baruri, restaurante, în sălile de cafea din firme, până și în școli. Discuțiile erau înflăcărate.

Pe măsură ce devenea tot mai faimos, se înmulțeau și greutățile. Nu dădea interviuri și nici nu anunța traseul pe care urma să-l parcurgă a doua zi, dar chiar și așa se afla despre el, fiindcă vorbea întotdeauna în public. Când ne supăram din cauza reportajelor care îi distorsionau ideile, el ne liniștea, zicându-ne: „Nu există o societate liberă fără o presă liberă. Presa face greșeli, dar dacă presa ar tăcea, societatea ar trăi în beznă, ar avea o minte lipsită de voce”.

Din cauza mulțimilor care se îngrămădeau, nu reușea să treacă printre oameni fără să fie fotografiat. Maestrului nu-i plăcea să fie o celebritate. Analiza posibilitatea de a se muta din metropolă sau chiar din țară. Se gândea să vândă visuri în Orientul Mijlociu, în Asia sau în orice alt loc în care oamenii să-l vadă ca pe un simplu muritor.

Deja nu mai erau posibile dezbaterile în spații mici. Devenise un pol de atracție socială. În mod frecvent, sute de oameni se adunau spontan pentru a-l auzi. Trebuia să ridice vocea, dar nici așa, oamenii care se aflau mai la distanță nu reușeau să-l audă. Învățăturile sale erau purtate din gură în gură. Nu-i plăcea să țină discursuri în amfiteatre închise și nici să recurgă la tehnici

multimedia; prefera să vorbească în aer liber. Unul dintre motive era ca aceia care nu-i apreciau ideile să aibă libertatea de a părăsi scena cu ușurință.

Zeci de milioane de oameni îl urmăreau pe Maestru pe rețelele sociale. Comportamentul lui era fotografiat, prelegerile lui erau înregistrate, gesturile sale singulare erau preluate de ceilalți. Devenise un fenomen mondial al lumii digitale. Observând mișcarea din jurul Maestrului, unele firme doreau să-și asocieze imaginea cu a lui. Voiau campanii de marketing în care să arate că erau inovatoare, îndrăznețe, atractive. Însă pe el îl treceau fiori la gândul unei asemenea perspective. După ce refuzase nenumărate cadouri și sume de bani pentru utilizarea imaginii sale, s-a întâmplat ceva neobișnuit. Am fost căutați, separat, de diverse persoane, bine îmbrăcate, din partea puternicului grup Megasoft, în absența Maestrului, care ne-au făcut o propunere aparent interesantă.

Primii contactați am fost eu, Salomão și Dimas. Mai întâi, au elogiat intens activitatea socială pe care o realiza Maestrul. Societatea noastră devenise mai solidară, mai afectuoasă și mai umană după ce-și făcuse el apariția în aceste locuri, ne-au spus.

— Știm că el își duce viața modest, că nu-i place faima, dar vrem să-i facem o mare surpriză, să-l omagiem pentru tot ce a făcut pentru societate. Omagiul nu constă în a-i da bunuri materiale, fiindcă știm că nu le-ar accepta, dar dorim să-i arătăm recunoașterea noastră, punându-i la dispoziție cel mai mare stadion acoperit din oraș, care aparține uneia din firmele grupului, ca să țină acolo o conferință pentru peste 50.000 de oameni. Această conferință ar fi televizată și, ulterior, transmisă în cadrul unui program special, la o oră de maximă audiență, în toată țara. Milioane de oameni l-ar putea auzi.

Am fost entuziasmați de ofertă, dar, totodată, ne-a și pus pe gânduri. Însă liderii grupului financiar păreau să aibă intenții oneste. Ca să ne seducă și mai mult, ne-au spus:

— Vă rugăm, nu ne privați și nu privați nici societatea de acest privilegiu. Toată lumea dorește și are nevoie să-l asculte pe acest înțelept Vânzător de Visuri. Există o mulțime de oameni deprimați, agitați, care se gândesc la suicid, care se droghează, sunt stresați și care ar putea fi ajutați de cuvintele lui. Insistăm să-i aducem acest omagiu și să oferim populației

acest cadou. Singurul lucru pe care vi-l cerem este ca el să nu știe. Repetăm faptul că dorim să-i facem o mare surpriză.

Cum subiectul era delicat, am stat de vorbă cu tot grupul. După ce am reflectat asupra propunerii, analizând beneficiul pe care l-ar aduce societății, am considerat că putea fi un lucru bun. La urma urmei, milioane de oameni ar fi putut profita. Ne-am gândit, de asemenea, că era timpul ca Maestrul să aibă parte de o recunoaștere publică. Gură-Mieroasă și Barnabe au fost superîncântați de propunere. Jurema a fost singura persoană căreia nu prea i-a plăcut ideea, tocmai ea, care avea acțiuni la grupul Megasoft. Dar, în cele din urmă, a cedat.

Trebuia să concepem un plan ca să-l ducem pe Maestru pe stadion, fără să știe de ce. Ne-am organizat și, la data convenită, l-am condus pe stadionul grandios. Imediat ce am ajuns aproape de locul respectiv, traficul s-a aglomerat și am văzut o mulțime de oameni care intrau pe poarta centrală. Când am ajuns la intrarea rezervată, Maestrului i s-a părut ciudat. A întrebat:

— De ce trebuie să intrăm aici?

Se vedea că era stânjenit.

Cum nu puteam să deconspirăm omagierea, l-am rugat să accepte în tăcere solicitarea noastră. I-am spus că ne duceam la un spectacol. Cum continua să ne pună întrebări, l-am încolțit.

— Cât timp am mers împreună, ne-ați adresat o mulțime de rugăminți și noi v-am ascultat. Oare nu puteți să vă supuneți și rugăminții noastre?

Aceste vorbe erau un șantaj, fiindcă noi știam bine că Maestrul ne asculta și ne suporta de multe ori. Presat astfel, ne-a urmat în tăcere.

Când să intrăm în salonul VIP, el a întrebat bănuitor:

— Cine a pregătit evenimentul?

— Niște oameni care vă apreciază foarte mult. Așteptați și veți vedea, am răspuns noi, fără alte explicații.

Executivii din grupul Megasoft se aflau într-un salon special, ocupați cu pregătirile. În locul în care ne aflam noi, era întinsă o masă bogată cu fructe, mezeluri și răcoritoare. Maestrul nu a mâncat. Era concentrat, adâncit în sine, gânditor. Noi ne-am repezit ca hămesiții.

Barnabe a luat un ciorchine mare de struguri fără sâmburi și, îndesându-și în gură mai multe boabe deodată, a îngăimat aproape de neînțeles:

— Indivizii ăștia sunt oameni fini.

Bartolomeu, cu trei felii de salam în gură și două de jambon, a rostit:

— Îmi plac oamenii ăștia de afaceri.

După care, a început să fredoneze, pentru a-și masca vorbele.

Le-am făcut semn să mănânce în liniște. Maestrul simțise că plutea ceva în aer. Neliniștit, se uita în sus, ca și cum se detașa de ambient, pentru a medita. După douăzeci de minute lungi, a venit și timpul conferinței. Trei tinere foarte bine îmbrăcate ne-au dus pe scenă. Maestrul pășea lent pe coridoare, altfel față de mersul lui alert.

Înainte de a ne îndrepta spre locurile noastre, organizatorii evenimentului, purtând costume impecabile, au venit să ne salute. Ultimul pe care l-au salutat a fost Maestrul. Erau cinci executivi. Ultimul dintre ei părea să fie liderul, poate chiar președintele uneia din firmele grupului. Salutându-l, i-a strâns mâna și i-a spus pe un ton șăgalnic:

— Bine ați venit pe acest stadion. Vă mulțumesc pentru delirurile dumneavoastră. Marii oameni au visuri mărețe.

Maestrul, mereu binedispus, nu se supăra niciodată când i se spunea că visurile lui erau deliruri, dar, vădit incomodat de atmosferă, de data asta s-a uitat fix la director și, fără să-i întoarcă mulțumirile, s-a uitat adânc în ochii lui. Liderul era nedumerit. Până atunci, poate că Maestrul chiar crezuse că avea să asiste la un spectacol. După ce au salutat, organizatorii s-au dus la locurile lor, în fața scenei, pe partea dreaptă, iar noi ne-am așezat în stânga. În partea de sus, era un ecran uriaș, înalt de opt metri și lat de șaisprezece. Alte ecrane erau împrăștiate pe stadion. Pe neașteptate, a apărut prezentatorul evenimentului, îmbrăcat într-un costum negru. Nu a dat numele executivilor, nici pe cel al firmei sponsor. S-a comportat cu simplitate, așa cum trebuia să fie. Cu o voce vibrantă, a început prin a-l prezenta direct pe Vânzătorul de Visuri. Publicul extrem de numeros a tăcut.

— Doamnelor și domnilor, avem imensa satisfacție de a vă prezenta pe omul cel mai complex și inovator care a existat vreodată în societățile moderne din ultimele decenii. Un om

care, fără card de credit, fără o echipă de marketing, fără bani, fără a-și devoala originea și cultura academică, se poate lăuda cu peste 100 de milioane de oameni care îl urmăresc pe rețelele sociale, a devenit viral pe internet, a inspirat multe țări de pe diverse continente. A reușit să capete un prestigiu pe care mulți oameni de afaceri, politicieni, regi și președinți, cu toată mașina lor de propagandă, nu l-au putut obține. A reușit să aibă o faimă invidiată de celebrități. Este un fenomen social!

Atunci, ca un ecou la cuvintele lui, oamenii au întrerupt prezentarea pentru a-l aplauda pe sărbătorit. Ne-am uitat la Maestru și am înțeles că nu-i plăcea deloc ce se întâmpla. El, care se simțise întotdeauna bine în orice loc, care avea o capacitate extraordinară de a se adapta la cele mai diverse medii, părea stânjenit de elogiile care i se aduceau. Dar era de netăgăduit un fenomen social. Noi îl urmam pentru că era un om excepțional. Prezentatorul a continuat:

— Persoane necunoscute și oameni de vază merg pe urmele lui în fiecare zi. Acest om i-a lăsat perplecși pe cei din stânga eșichierului politic și i-a nedumerit pe cei de dreapta. Nu-i cunoaștem identitatea. De luni întregi suntem uimiți. Presa, autoritățile și chiar oamenii simpli se întreabă: De unde vine? Ce a trăit? Care au fost capitolele mai importante din viața sa? De ce caută să zdruncine stâlpii societății? Care este scopul lui? Nu știm. El spune doar că este un vânzător de visuri, un neguțător de idei într-o societate care a renunțat să mai viseze.

După ce l-a definit pe distinsul bărbat pe care-l urmam, l-a chemat pe Maestru pe scenă, făcând un soi de glumă la care publicul a zâmbit:

— Alături de dumneavoastră, Vânzătorul de visuri sau, mai bine zis, Vânzătorul de coșmaruri!

Gluma asta ni s-a părut ciudată. Ne spuseseră că ne aflam acolo ca să-l omagiem. Stânjenit, Maestrul s-a ridicat și s-a îndreptat către centrul scenei. Era emoționant să vezi cum oamenii îl aplaudau îndelung. Noi, discipolii lui, în acord cu asistența, îl aplaudam și noi, plini de emoție. El își mișca buzele în timp ce mergea, părând că-și spune încontinuu: „Nu merit. Nu merit”. Rapid, i-au pus un microfon pe reverul hainei, tot în ropotul aplauzelor.

Părea incredibil ca un om îmbrăcat într-un palton ponosit, de culoare neagră, cu două petice albe, unul în față, altul la spate,

cu o cămașă galbenă, necălcată, cu părul de lungime medie, destul de răvășit, nebărbierit, care ținea prelegeri în public, dar iubea anonimatul, să fie atât de iubit. După aplauze, oamenii așteptau ca el să vorbească.

S-a uitat de pe scenă la liderii care organizaseră evenimentul și nu i-a felicitat. După care, a făcu câțiva pași și, fixând mulțimea cu privirile, și-a început discursul cu aceste cuvinte:

— Mulți se înclină în fața regilor pentru puterea acestora. Alții se pleacă în fața milionarilor pentru banii lor. Unii se prosternează în fața celebrităților pentru faima lor, dar eu, cu multă smerenie, mă plec în fața voastră, a tuturor. Nu merit această omagiere.

Oamenii de pe stadion erau în delir. S-au ridicat din nou în picioare și au aplaudat. Nu văzuseră prea des pe cineva omagiat, care să omagieze solemn publicul ce venise pentru ei. A așteptat în tăcere ca oamenii să termine de aplaudat, pentru ca el să poată continua. Când să înceapă, prezentatorul l-a întrerupt. Nu am înțeles din ce motiv, fiindcă prezentarea fusese completă, însă el ne-a surprins, zicând:

— Doamnelor și domnilor, înainte ca acest bărbat misterios și inteligent să ne onoreze cu magnificele sale cuvinte, aș dori să-i aduc mulțumiri pentru tot ce a făcut pentru sistemul social.

S-a uitat la Maestru și l-a rugat politicos să rămână în centrul scenei și să urmărească un film neobișnuit care urma să ruleze pe ecranul uriaș. În acel moment, i-au tăiat microfonul.

Au proiectat filmul. Noi ne așteptam să vedem câmpuri cu flori, văi și munți, în semn de omagiu la adresa Maestrului. Dar filmul nu era despre primăvară, ci despre vicisitudinile iernii; nu o iarnă fizică, ci o dramatică iarnă psihică. Arăta intrarea principală a unui spital mare și învechit. Nu era un spital de boli interne, ci un spital de psihiatrie, unul din puținele care mai rămăseseră în acea regiune. Pereții exteriori erau maro-închis, cu pete decolorate. Se vedeau diverse zgârieturi, sub forma unor dungi orizontale. Clădirea cu trei etaje avea o formă dreptunghiulară, contrastând cu formele psihicului, care nu sunt rectilinii, nici previzibile, nici logice. Nu era o imagine plăcută la vedere.

În continuare, camera de filmat a pătruns în spital și a început să arate diverși pacienți psihotici vorbind singuri, unii cărora le tremurau mâinile, de la dopajul cu medicamente. Pe culoare, alți

pacienți, așezați pe bănci inconfortabile, cu priviri fixe, pierdute în zare, sau cu capul între picioare. Niciuna dintre imagini nu avea sonor sau fond muzical.

Ni s-a părut extrem de ciudat. Am crezut că era vorba despre un film artistic, însă nu era bine filmat. Operatorului îi tremura camera, părea un amator. Din când în când, filmul se întrerupea rapid, iar camera de luat vederi de pe stadion punea pe ecran fața Maestrului. El dădea din cap, nemulțumit. Nu știam ce se petrecea în mintea lui, dacă era mai încurcat decât noi sau dacă înțelegea omagierea dintr-un unghi pe care noi nu eram în stare să-l vedem, sau dacă îi era milă de pacienții expuși pe ecran. Poate că filmul avea să-l arate cum inundă acel loc cu visurile, cu afecțiunea și solidaritatea sa.

Pe neașteptate, ca într-un film de groază, a apărut și sonorul. Întregul stadion s-a speriat la auzul cuiva care striga dintr-o încăpere:

— Nu! Nu! Pleacă de aici!

Era un bolnav psihic disperat. Operatorul și-a îndreptat obiectivul spre ușa salonului. Ea se deschise încet și lăsă să se vadă un pacient îngrozit, în fundul camerei, așezat pe pat și acoperindu-și fața cu mâinile. Striga întruna: „Pleacă de aici! Ieși din viața mea!” Suferea enorm, era într-o stare de agitație de nestăpânit și încerca să alunge monștrii care-i întunecau mintea. Își ținea, în continuare, mâinile pe față. Se legăna fără încetare, așa cum fac unii copii autiști. Era îmbrăcat cu o cămașă albă mototolită, cu nasturii încheiați greșit. Părul îi era ciufulit, arătând neglijență față de propria persoană, un autoabandon serios.

Cel care îl filma l-a întrebat:

— Ce imagine vă deranjează?

Sunetul nu era bun, dar se putea auzi:

— Mi-e frică! Mi-e frică! Ajutor! Copiii mei vor muri! Ajutați-mă să-i scot din acest loc! zbiera, gâfâind, stăpânit de o panică de neînțeles.

Cel care îl filma insista cu întrebarea:

— Sunt aici ca să vă ajut. Liniștiți-vă. Ce vă necăjește?

Înspăimântat, spuse:

— Mă aflu într-o casă care se zgâlțâie. Casa se luptă cu ea însăși.

După care, halucinând, bolnavul a vorbit cu niște personaje pe care doar el le vedea și le auzea:

— Nu! Nu vă distrugeți! Am să fiu îngropat sub dărâmături. Nu mă lăsați fără aer!

Oamenii de pe stadion amuțiseră. Unii au început să simtă că se sufocă. Și noi simțeam că ne strânge gâtul. Bolnavul spunea că pereții casei începură să se lupte cu furie unii cu alții. Nu înțelegeam nimic din film. Nimeni nu pricepea nimic. Nu auzisem niciodată ca pereții vreunei case să se lupte între ei. Era culmea nebuniei. Nici măcar nu înțelegeam de ce cineastul filmase haosul psihic al acelui pacient. *Oare Maestrul va apărea și-l va salva pe acest bolnav?* mă gândeam eu.

— Vorbește-mi despre viziunile dumitale, i-a cerut cameramanul.

Fără să-și ia mâinile de pe față, bolnavul, cu vocea tremurândă, a spus:

— Tavanul strigă: *Eu sunt partea cea mai importantă din casă! Eu sunt cel care o protejează. Eu și numai eu suport soarele și furtunile.*

Cineastul, încercând să obțină cât mai multe despre halucinațiile pacientului, a insistat:

— Spune mai departe. Cu cât vei vorbi mai mult, cu atât te vei ușura.

Bolnavul, chircit de spaimă, a zbierat:

— Operele de artă mă asurzesc. Protestează, protestează încontinuu!

— Ce anume spun?

— Suntem unice în această casă. Suntem cele mai scumpe. Toți cei care intră pe ușa principală ne observă. Pe noi ne admiră în primul rând!

Trecându-l sudorile, bolnavul încerca să alunge vocea care-l asurzea:

— Pleacă din mintea mea! Lasă-mă în pace!

În acea clipă, mi-am adus aminte de mine, pe terasa Edificiului San Pablo. Nu-mi pierdusem uzul rațiunii, nu fusesem pradă halucinațiilor, nu mă simțisem un claustrat într-o cavernă fantasmagorică, împreună cu copiii mei. Dacă eu trăisem o dramă de nedescris, închipuiți-vă suferința acestui bărbat, care depășise toate limitele nebuniei. Calvarul lui ne dădea fiori, atât mie, cât și întregii asistențe.

Mônica, trecută și ea prin hăurile adânci ale agoniei emoționale, vorbi speriată și aproape în șoaptă:

— Cum de poate mintea omenească să intre în colaps și să ajungă în halul ăsta de disperare?

Suferința expusă pe peliculă era atât de mare și ne captiva atât de mult atenția, încât, preț de câteva clipe, uitasem pentru ce ne aflam în acel loc. Maestrul stătea în continuare în mijlocul scenei, cu spatele la noi, cu ochii ațintiți pe ecran. Nu ne dădeam seama ce simte. Probabil că era mișcat de suferința exprimată, cu gravitate, pe ecran.

Bolnavul psihic a spus, cu capul întors la perete:

— Nimeni nu mă înțelege! Doar îmi dau medicamente!

Apoi a zis că mobilele voiau să înghită celelalte părți ale casei. A zbierat:

— Mobilele, furioase la culme, vor să înghită operele de artă. Ele strigă: *Noi suntem partea cea mai demnă din casă. Noi asigurăm confortul! Noi suntem cele care decorăm!*

Deodată, m-am uitat la executivii din grupul Megasoft și i-am văzut zâmbind. M-am gândit: *Nu este posibilă o asemenea reacție față de atâta suferință. Indivizii ăștia știu că finalul va fi blând, stropit cu fericire. În mod cert, nu simt niște psihopați. Cum poate cineva să zâmbească văzând nenorocirea celorlalți?*

Și, ca să completeze macabra filmare, bolnavul fu terorizat de o altă parte a casei. De data asta apăru o voce mai orgolioasă, mai impunătoare și mai dominatoare. Cameramanul, dorind să capteze cele mai mici detalii ale derapajului său psihic, l-a întrebat din nou:

— Cine te necăjește?

Bolnavul s-a întors cu spatele la cameră, și-a luat mâinile de pe față și s-a lipit de perete. Plămânii lui căutau cu disperare aerul. Gâfâia. Cameramanul a insistat, fără milă:

— Vorbește despre fantasmele astea! Este șansa dumitale să vomiți monștrii aceștia.

Pacientul a revenit la reacțiile inițiale, zbierând:

— Mi-e frică! Mi-e frică! Seiful amenință că va distruge totul. Amenință că va devora întreaga construcție. Răcnește cu un glas ca de tunet: „Eu finanțez tot. Eu v-am cumpărat pe voi. Eu v-am adus la viață. Înclinați-vă în fața puterii mele. Eu sunt zeul acestei case!”

Bolnavul respira ca un astmatic. Niciodată nu mai văzusem pe cineva atât de slăbit. Niciodată nu mai văzusem pe cineva având atâta nevoie de ajutor. Era pe punctul de a face un infarct. În acea clipă, încercând să iasă din văgăună, bolnavul își întoarse fața spre cameră și începu să strige disperat:

— O să murim îngropați de vii. Mi-e frică! Mi-e frică! Ajutor! Totul se va nărui.

Cum i se putea vedea fața pentru prima oară, operatorul a mărit imaginea. Figura lui panicată a căpătat dimensiunile ecranului uriaș. Uitându-ne la fața lui, nu casa lui s-a năruit, ci lumea noastră. Ne fugise pământul de sub picioare. Am început să tremurăm. Ne pierise glasul. Înțepenisem. Era o scenă incredibilă, suprarealistă. Pacientul din film era Maestrul…

Nu am avut nicio reacție exterioară, dar mintea îmi fusese invadată de o furtună uriașă. Cuprins de panică, strigam în sinea mea: *Nu este posibil! Am urmat un bolnav mintal, un psihopat. Nu este posibil!* Experimentul sociologic a făcut implozie. Fuseserăm înșelați. Avântul revoluționar dispăruse complet. Eu nu-mi dădeam seama dacă eram furios pe cel pe care îl urmam sau dacă simțeam compasiune pentru suferința lui. Nu știam dacă trebuia să mă pedepsesc sau să mă rușinez.

Publicul era înmărmurit. La fel ca și mine, oamenilor nu le venea să creadă că personajul de pe scenă era același cu cel din film, deoarece, în ciuda asemănării, cel pe care îl consideram maestru avea barba ceva mai lungă. Prietenii mei își strângeau brațul unul altuia, dorind parcă să se trezească dintr-un somn pe care nu și l-ar fi dorit niciodată.

Prezentatorul, pentru a nu lăsa urme de îndoială, a făcut un gest pentru a se reporni microfonul Vânzătorului de Visuri. Și, ca și cum s-ar fi aflat într-un tribunal inchizitorial, l-a întrebat:

— Puteți confirma că dumneavoastră sunteți personajul din film?

S-a așternut o liniște generală. Ne rugam mult, chiar mult de tot, ca el să spună nu. Că fusese o greșeală, că era sosia lui, sau, cine știe, un frate geamăn. Dar, fidel propriei conștiințe, s-a întors spre mulțime, apoi și-a ațintit privirile spre grupul de prieteni și, lăsând să-i curgă câteva lacrimi, a spus răspicat:

— Eu sunt. Da, eu sunt.

După care, i-au tăiat microfonul. Nici nu era nevoie, pentru că el nu a încercat să se apere.

Vorbitorul adoptă un ton glumeț și spuse cu voce joasă:

— Un bolnav mintal! și dădu din cap, cu satisfacție.

Imediat după aceea, ridică tonul vocii, se întoarse spre o cameră TV care filma evenimentul și vorbi cu aroganță:

— Doamnelor și domnilor, am descoperit identitatea bărbatului care a bulversat această metropolă. Am descoperit originile celui care înflăcăra mințile a milioane de oameni. În realitate, este un mare fenomen social.

Și, arătând spre el cu degetul de la mâna dreaptă, accentuă sarcastic:

— Iată-l pe cel mai mare impostor din toate timpurile. Cel mai mare șmecher din societatea noastră. Cel mai mare șarlatan, cel mai mare iluzionist și cel mai mare eretic al secolului. Și, ca să-i arătăm recunoștința noastră, îi înmânăm titlul onorific de vânzător de nebunie, de coșmar, de gunoi, de falsitate, de stupiditate pe care le-a produs până acum societatea.

În acel moment, jurnaliștii invitați începură să facă fotografii peste fotografii. Un manechin superb a venit spre el și i-a înmânat diploma. Organizatorii plănuiseră totul în cele mai mici detalii. Oricât de incredibil ar părea, el nu o refuză. O primi cu gentilețe. Discipolii rămăseseră perplecși, publicul era înmărmurit, nu se auzea nici o altă discuție în paralel.

Mușchii feței mele erau imobili, iar mintea mea, blocată. Îmi bolboroseau în cap tot felul de întrebări: *Toate ideile pe care le-am auzit și care ne-au cucerit au ieșit din mintea unui bolnav psihic? Cum e posibil? Ce-am făcut cu viața mea? M-am aruncat într-o mare de visuri sau de coșmaruri? Am scăpat de un suicid fizic și am intrat într-unul intelectual?*

CAPITOLUL 31
Bolnav psihic sau înțelept?

După revelația că pacientul din film era bărbatul pe care-l urmam, organizatorii evenimentului s-au întors plini de mulțumire spre noi, părând să spună că eram cea mai tare bandă de fraieri, cel mai mare grup de nătărăi pe care i-a văzut vreodată lumea. Păreau că vor să se răzbune. Dar pentru ce anume? Ce se ascundea în spatele acestei înscenări? De ce să masacrezi un om în public? Care să fi fost motivul acestei uri înverșunate împotriva unei ființe umane aparent inofensive?

Abia mai târziu am aflat că din „vina" unuia din discursurile îndrăznețe ale Maestrului s-a produs un dezastru cu acțiunile gigantului de modă internațional La Femme, ce aparținea grupului Megasoft. Prăbușirea acțiunilor a avut loc imediat după ce Maestrul a recomandat insistent, în „templul modei", ca pe etichetele de marcă și în magazinele de îmbrăcăminte să existe mesaje care să spună că frumusețea nu poate fi standardizată, că fiecare femeie are frumusețea ei specială și că nu ar mai trebui să se identifice cu manechinele, care reprezentau o excepție genetică a speciei umane.

Marea problemă a fost că președintele gigantului de modă, care fusese unul din organizatorii evenimentului de pe stadion, scrisese în presă că respectiva propunere era o absurditate, o nebunie. Ca și cum nu ar fi fost de ajuns, a comis eroarea de a scoate în evidență o frază nefericită a unui poet strălucit, frază care a alimentat sindromul Barbie: „Să mă scuze urâtele, dar frumusețea este fundamentală". Respectiva remarcă a circulat în lumea întreagă, nu numai prin intermediul presei scrise, ci și al internetului, provocând dezbateri încinse în mass-media și producând o reacție de respingere în lanț a firmei cu pricina. Mii de oameni au trimis mesaje magazinelor grupului La Femme, răspândite în toată lumea, exprimându-și opoziția față de filosofia lor.

Rezultatul a fost că acțiunile firmei au scăzut cu 30% în două luni, producând pierderi de peste un miliard cinci sute de milioane de dolari. A fost un accident economic. Fenomenul răzbunării, care există doar la specia umană, și-a arătat colții. Demascarea celui care provocase daune atât de mari devenise pentru liderii acelei firme o chestiune de supraviețuire. Voiau o demascare publică pentru a-și recuceri credibilitatea pierdută.

Pe stadion, nu știam cum să ne mai ascundem. Ne pierduserăm curajul, așa-zisul *glamour* și entuziasmul. Eu, îndeosebi, învățasem să-l iubesc pe acest om, dar resursele mi se epuizaseră. Acum înțelegeam durerea exprimată de fraza simplistă, dar convingătoare a lui John Lennon, rostită când s-a destrămat formația Beatles: *Visul s-a sfârșit.*

Mișcarea noastră se va destrăma și ea, în mod inevitabil, mă gândeam eu. Dar când îmi închipuiam că acesta era sentimentul întregului grup, am fost surprins de cele două femei, Mônica și Jurema. Să fi fost ele mai puternice decât bărbații? Nu știu, însă dădeau dovadă de un romantism irațional:

— Nu are importanță dacă Maestrul a fost sau este bolnav psihic. Am fost alături de el în aplauze, vom fi alături de el și în huiduieli.

Doi bărbați au arătat și ei o afecțiune ilogică.

— Eu sunt mai nebun ca șefu'. Unde să mă duc de aici? a întărit Bartolomeu, total pierdut.

Nici Barnabe nu s-a lăsat mai prejos:

— Dacă o fi nebun, nu știu, însă știu că m-a făcut să mă simt om. Nu-l voi părăsi. Oricum, sunt mai nebun decât el.

Și, înțepându-l pe Bartolomeu, adăugă:

— Dar mai puțin nebun ca tine, Guriță.

— *Thank,* amice, răspunse el, simțindu-se elogiat.

Maestrul se pregătea să plece. S-a întors cu spatele și a luat-o spre ieșire. Mulțimea era agitată. Am crezut că voiau să-l linșeze. Deodată, i-am auzit strigând în cor:

— Vorbește! Vorbește! Vorbește!

Aveam impresia că oamenii de pe stadion veneau pe teren. Directorii intraseră în panică. Pentru a nu provoca un accident grav, cu îmbulzeli și călcat în picioare, care să păteze și mai mult imaginea firmei, au dat din nou drumul la microfon și, cu un gest, l-au invitat să se întoarcă și să vorbească. În mod cert, se gândiseră că se va face de râs, dând explicații superficiale, cu argumente nefondate. Îl disprețuiau pe bolnavul mintal pe care îl defăimaseră. Cu adevărat, nu-l cunoșteau.

Uitându-se fix la public, apoi la grupul care îl urma, pe un ton ușor ridicat, fără a-i fi teamă de el și de impresia pe care aveau să și-o facă despre el, și-a disecat povestea vieții; așa cum un neurochirurg operează nervii și arterele minuscule.

Ne-a spus, cu delicatețe, o poveste, cea mai dramatică pe care am auzit-o vreodată. Numai că de data asta nu era o parabolă, ci povestea lui reală, crudă, spusă fără menajamente. Bărbatul pe care-l urmam își arăta pentru prima dată adâncimile ființei sale. Mi-am dat seama că nici eu nu-l cunoșteam cu adevărat.

— Da, am fost bolnav psihic sau încă mai sunt. Psihiatrii și psihologii, dar și voi toți, trebuie să mă judece. Am fost internat pentru că am suferit o depresie extrem de gravă, însoțită de confuzie mentală și halucinații. Criza mea depresivă a fost alimentată de cel mai dureros sentiment de vină. O vină pentru greșelile neștiute pe care le comisesem față de oamenii pe care îi iubeam enorm.

S-a oprit să-și tragă sufletul. Părea că vrea să-și adune laolaltă ființa lui fărâmițată, să-și organizeze gândurile, pentru a-și istorisi povestea sfâșietoare.

Ce erori putea să fi comis Vânzătorul de Visuri care să-l dezechilibreze? mă gândeam eu. *Nu era puternic și generos? Nu trăise experiența maximei solidarități și toleranțe*? Spre surprinderea noastră, declară:

— Am fost un om bogat, foarte bogat, și puternic. Îi depășisem pe toți cei din generația mea. Tineri și vârstnici veneau să-mi ceară sfaturi. Unde puneam eu mâna, afacerile prosperau. Mi se spunea Midas. Eram creativ, îndrăzneț, vizionar, intuitiv, nu-mi era teamă să merg pe terenuri necunoscute. Toți erau uimiți de capacitatea mea de a mă adapta la vicisitudini și de a reacționa cu mai multă vigoare când sufeream o înfrângere. Însă încet, succesul pe care eu întotdeauna am considerat că îl controlam a ajuns să mă controleze, să mă otrăvească, pătrunzând în locurile cele mai adânci ale minții mele. Astfel, fără să-mi dau seama, mi-am pierdut simplitatea și m-am transformat într-un zeu, un zeu fals.

Eram siderați. Mă gândeam: *Oare chiar a fost bogat? Ce fel de putere a avut? Nu cumva delirează iar? Nu umbla el cu hainele rupte? Nu depindeam noi de bunăvoința altora, ca să supraviețuim?*

Ascultând declarația Maestrului, Bartolomeu a fost din nou fulgerat de umorul său cunoscut:

— Așa te vreau, șefu'. Eu, când ochesc, nu greșesc ținta. Știam eu că ești milionar.

Apoi și-a revenit, s-a scărpinat în cap și a întrebat, nedumerit:

— Dar atunci, de ce trăiam în mizerie?

Nu exista nicio explicație. *Poate că dăduse faliment, ca atâția alți oameni de afaceri,* mă gândeam eu. *Dar poate un faliment financiar să declanșeze o boală psihică gravă? Poate ea duce la pierderea sănătății mintale, invadând teritoriile nebuniei?* Întrerupându-mi șirul gândurilor, el și-a continuat povestirea. A avut curajul să mărturisească:

— Ținta mea era să progresez, să concurez, să fiu primul, să fiu cel mai bun, dar în limitele eticii. Nu voiam să fiu încă unul, voiam să fiu unic. Mă transformasem într-una din cele mai teribile mașini de muncit și de făcut bani. Problema nu este atunci când avem bani, chiar și când sunt mulți, problema este atunci când banii ne posedă pe noi.

A făcut o pauză în care a vărsat câteva lacrimi:

— Când mi s-a întâmplat asta, am înțeles că banul prost întrebuințat te poate duce la sărăcie, la fel ca și lipsa lui. Devenisem cel mai năpăstuit, deși locuiam într-un palat.

Ascultându-l, rămăsesem cu gura căscată, Maestrul meu nu era un zdrențăros, ci, probabil, un om cu putere. Cine era el? Cum de are curajul să-și dea jos măștile în public și să devină criticul sincer al propriei persoane? Am încercat să-mi amintesc de marii politicieni din istorie și nu mi-a venit în minte niciunul care să fi avut un astfel de curaj. M-am gândit la mine și mi-am dat seama că eu nu aveam o asemenea îndrăzneală. Nu reușeam nici măcar să accept criticile din partea soției, a studenților sau a colegilor. Cu atât mai puțin din partea fiului meu, dependent de droguri, care spunea că eram un terapeut excelent, dar un tată foarte prost, un specialist în a-i arăta greșelile, dar nu în a-l îmbrățișa. Cuvintele curajoase ale Vânzătorului de Visuri mă entuziasmaseră. El renunțase la a mai fi perfect, acceptându-și slăbiciunile și greșelile, ridicându-se deasupra lor. Am început din nou să-l admir pe bărbatul pe care îl urmam.

Apoi, ne povesti ceva uimitor.

— Eram putred de bogat, dar falit emoțional. Mă trezeam obosit, aveam dureri de cap, suferam din cauza a ceea ce nu se întâmpla, stăteam foarte rău cu memoria. Aveam timp pentru toate, dar nu și pentru mine, pentru cei doi copii ai mei și pentru soție. Am chemat-o pe Julieta, fetița mea mai mică, care voia să

stea cu mine în fiecare zi și i-am spus: „Vom face o călătorie împreună și, la întoarcere, voi fi cel mai bun tată din lume: ne vom ascunde după copaci, ne vom rostogoli pe covor, ne vom juca împreună”. I-am spus soției că „dintre toate victoriile pe care le-am avut, tu ești cea mai mare”. I-am zis băiatului meu că „vei avea cel mai bun prieten din lume”. Toți au crezut că după acea călătorie eu voi fi un alt soț, un alt tată și, cu lacrimi în ochi, m-au îmbrățișat.

Dar, pentru el, timpul era un lux. Când erau pe punctul de a se îmbarca într-un avion al companiei sale aeriene, a sunat din nou telefonul și a apărut o altă întâlnire importantă, o altă afacere mare, o altă promisiune neonorată. Trebuia să participe de urgență la o videoconferință.

— Julieta a plâns, dar eu i-am spus că voi veni a doua zi. Ea, soția și fiul meu nu voiau să mai plece, dar eu am insistat. Urma să vin cu un alt avion, a doua zi. Era vorba de decizii fundamentale.

După această relatare, Maestrul spuse publicului, neconsolat:

— Iubita mea soție nu era de acord. Julieta, fetița mea ascultătoare, continua să fie tristă. M-a sărutat cu ochii umezi și mi-a spus: „Tati, tu ești cel mai bun tată din lume, dar și cel mai ocupat. Nu mai avem nevoie de bani, avem nevoie de tine...” Fernando, dragul meu băiat de nouă ani, m-a sărutat și el, zicându-mi: „Tati, te iubesc, dar nu știu dacă tu ne iubești la fel de mult cum îți iubești munca”. Rămăsesem fără cuvinte, am accentuat doar: „Mâine ne vom reîntâlni, am să vă surprind. La întoarcere, voi fi tatăl pe care l-ați visat dintotdeauna. Hai, acum plecați!”

Și, schimbându-și mimica înaintea publicului, a scos un oftat adânc și a spus:

— Însă timpul este călăul muritorilor. Nu mi-a mai dat o a doua șansă...

Vânzătorul de Visuri a făcut o pauză și a început să plângă. Cu glasul gâtuit, a spus mulțimii înduioșate:

— În timp ce eram în mașină cu șoferul meu, vedeam avionul decolând, prin oglinda retrovizoare. Apoi am auzit o explozie puternică. Inima începuse să-mi bată cu putere... Simțeam că leșin. Strigam neconsolat. Era tot ce iubeam mai mult. A rămas doar ceea ce era nesemnificativ: bani cum puțini aveau, un

statut social pe care puține celebrități l-au avut, putere la care nu au ajuns mulți politicieni.

Făcu iar o pauză, apoi adăugă:

— Simțeam că nu am aer să mai pot respira, pământ pe care să pășesc, rațiune de a mai trăi...

Bărbatul care făcuse senzație pe rețelele sociale se dezintegră în public. Nu se temuse să-și scoată măștile, să fie ceea ce era cu adevărat: o ființă umană imperfectă, fragilă, fragmentată. Când și-a pierdut familia, faimosul om de afaceri, liderul imbatabil a fost făcut una cu pământul, a ajuns cea mai fragilă ființă. Și, ca o încununare a durerii lui de nedescris, trebuia să se lupte zilnic cu sentimentul de vină care îl tortura.

— Psihiatrii și psihologii care m-au îngrijit voiau ca eu să mă gândesc la haosul din mintea mea. Au încercat să-mi spună că nu era nimeni răspunzător pentru acea pierdere. Erau profesioniști buni, dar genul acesta de tehnici nu funcționează în cazul meu. Opuneam rezistență. A trebuit să mă confrunt cu fantasma culpabilității. Mă întrebam zi și noapte: de ce nu am dat prioritate la ceea ce iubeam mai mult? De ce nu am avut niciodată curajul să fac o operație chirurgicală în agenda mea? De ce nu micșorasem viteza? La ce-mi servea să câștig tot aurul din lume și să pierd oamenii pe care îi iubeam cel mai mult? Puteți să mă faceți nebun, să-mi spuneți că sunt un psihopat, îmi asum, așa sunt. Am dat valoare inutilului și am uitat esențialul. Mă purtasem ca și cum aș fi foit nemuritor...

Publicul înmărmurise în fața acestei ființe umane atât de veritabilă. Mulți vedeau în propria lor viață aceeași nebunie pe care declara că o are Vânzătorul de Visuri.

Stăteam în mulțime și-l ascultam pe Maestru, înspăimântat. El m-a salvat, iar eu l-am negat în mod public. Și eu am fost un nebun, dând importanță statutului meu academic, erudiției mele, orgoliului meu, mult mai mult decât soției și fiului meu. Am dat greș în ceea ce era esențial. Și m-am gândit în continuare la drama lui: *Ce pierdere! Ce povară emoțională! Prin ce durere insuportabilă a trecut!* Nimeni nu zboară numai pe un cer senin, nimeni nu navighează veșnic pe o mare liniștită. Unii pierd mai mult, alții mai puțin, unii suferă pierderi care ar fi putut fi evitate, alții suferă pierderi inevitabile. Unii pierd în câmpul social, alții în cel psihic. Am fost un perdant și mergeam

pe urmele unui maestru în ale pierderilor. Numai că el s-a autodepășit într-un mod surprinzător.

Aducându-mi aminte de ultimele luni în care am fost împreună, l-am văzut sfătuindu-i pe oamenii care-i ieșeau în cale, animându-i pe cei învinși, încurajându-i pe cei mutilați. Era cel mai senin dintre oameni, mult mai senin decât colegii mei psihologi, sociologi sau psihiatri. Era fericit, admira frumosul, era capabil să facă din primele raze ale soarelui sau din ultimele un spectacol, un *show* de neuitat. Umorul lui era molipsitor. Răbdarea sa cu cei lenți ne inspira, capacitatea lui de a se dărui mult și de a judeca puțin era un colir pentru ochii noștri.

În timp ce cugetam la toate aceste lucruri, m-am uitat subit la organizatorii evenimentului și am văzut că erau foarte tulburați; ei știau cine era bărbatul pe care-l demascaseră. Încercaseră să-l distrugă, dar el fusese deja distrus. Încercaseră să râdă de el, dar el știa cum să ia viața în râs. M-am uitat în mulțime și am văzut că unii oameni plângeau, fie pentru că li se făcuse milă de el, fie că și ei cunoscuseră experiența propriilor pierderi.

În acest răstimp, profesoara Jurema m-a luat de mâini, mi le-a strâns și m-a bulversat și mai mult, spunându-mi:

— Eu cunosc povestea asta. El este!

Glasul îi era sufocat, iar mintea mea se încordase. Am întrebat-o la ureche:

— Ce vreți să spuneți, doamna profesoară?

— El este! Micii sergenți au pus la cale o ambuscadă pentru marele lor general. Cum e posibil una ca asta? vorbise codificat, indignată.

Jurema era atât de emoționată, încât nu reușea să-și explice raționamentul.

— Nu înțeleg! Cine este Maestrul? am întrebat-o din nou.

Ea și-a ațintit privirile asupra liderilor care organizaseră evenimentul și a spus ceva care m-a zguduit.

— Este incredibil. El calcă pe o scenă care îi aparține. Televiziunea este a lui, la fel și această clădire, el este extrem de puternic…

După care, nu a mai fost în stare să zică nimic.

Mintea mi se blocase, la fel ca zmeiele care cad la pământ, când se rup sforile care le susțin în aer. Repetând ultima frază: *El calcă pe o scenă care îi aparține,* începeam să înțeleg ce voia profesoara să spună. *Incredibil! El este proprietarul puternicului*

grup Megasoft? Sergenții au pus la cale o ambuscadă pentru propriul lor general, crezând că era un amărât de soldat? Dar nu este absurd? El e mort cumva? Sau a fost izolat?, mă gândeam eu. *Dar Maestrul nu l-a criticat dur pe liderul acestui grup, la dineul din casa doamnei Jurema? Nu este posibil! Delirăm,* îmi ziceam.

A început să mi se deruleze tot filmul în minte. Mi-am amintit că Maestrul se implicase în numeroase evenimente legate de această corporație. El m-a salvat de pe San Pablo, o clădire a grupului Megasoft. Și, în mod misterios, aproape că a fost împușcat în acea clădire. A fost atacat în templul informaticii, aparent la cererea unui director din acel grup, și a tăcut. A fost calomniat de un jurnalist din rețeaua de comunicare a aceleiași corporații și nu a ripostat. Ce se întâmpla? Ce însemnau toate acestea?

Am respirat adânc, încercând să-mi pun în ordine ideile învălmășite. Mi-am îngropat obrazul în palme și mi-am zis în sinea mea: *Nu poate fi adevărat! Sau o fi? Nu, nu se poate! Suntem specialiști în a inventa tot felul de lucruri atunci când suntem stresați!* Am apucat-o de brațul drept pe Jurema și am întrebat-o:

— Cum se poate ca unul dintre cei mai puternici oameni de pe planetă să doarmă sub poduri? Cum poate un miliardar să mănânce resturi? Asta este culmea lipsei de logică!

Profesoara a dat din cap, arătându-se la fel de tulburată și nedumerită ca și mine.

Și, înainte ca eu să mă aventurez și să mă pierd și mai mult în vârtejul propriilor întrebări, bărbatul pe care-l urmam s-a intersectat cu circuitele gândurilor noastre și ne-a spus că, din cauza pierderilor sale dramatice, crizele lui deveniseră atât de intense, încât începuse să-și piardă uzul rațiunii. Ne-a zis că nu mai putea să-și pună ideile în ordine. Refuza să mănânce, risca să-și piardă viața și, în cele din urmă, a fost internat într-un spital de psihiatrie. Acolo a început să aibă vedeniile fantasmagorice care s-au văzut pe peliculă. Creierul lui părea că va face implozie.

Pe un ton mai sigur, a reluat povestea de care se folosiseră organizatorii pentru a-l distruge în mod public. A istorisit a doua parte, pe care, în mod cert, aceștia nu o cunoșteau.

— După tavan, seif și alte elemente de construcție care se certau cu agresivitate între ele pentru a-și arăta superioritatea, am auzit manifestându-se o altă zonă din casă, dar de data asta era o voce suavă, blândă, inocentă. Era o voce care șoptea de sub pământ și care nu mă înfricoșa.

Și, privind spre public, Maestrul zise:

— Era glasul temeliei. Spre deosebire de toate celelalte elemente ale acelei case mari, temelia nu voia să fie nici cea mai mare, nici cea mai bună, nici cea mai importantă. Nu voia decât să fie recunoscută ca parte din ansamblu.

Făceam eforturi să înțeleg ce anume voia misteriosul bărbat pe care eu îl urmam, dar nu reușeam. Începând să facă lumină în mintea noastră, a adăugat:

— Cu toate acestea, auzind glasul temeliei, celelalte elemente au condamnat-o vehement. Primul a fost seiful. Superorgolios, zise: „Ne faci de rușine, fiindcă ești partea cea mai murdară din casă”. Plafonul, îmbătat de mândrie, o disprețui, spunându-i: „Nimeni din cei care au intrat vreodată în casa asta nu a întrebat vreodată de temelie. Nu meriți să fii pusă în evidență”. Operele de artă au declarat cu aroganță: „Nu ești demnă să-ți revendici vreo valoare, asumă-ți poziția inferioară”. Mobilierul a fost tranșant: „Tu ești nesemnificativă. Uite unde ești amplasată”. Și, astfel, temelia a fost respinsă de toate celelalte elemente ale casei. Umilită, respinsă și nemaiputând face parte din acea construcție, s-a decis să o părăsească. Care a fost rezultatul? a întrebat el mulțimea.

Toți au răspuns în cor, până și adolescenții care se aflau pe stadion:

— Casa s-a prăbușit!

— Da, casa s-a năruit. Casa mea, care reprezenta personalitatea mea, s-a năruit pentru că eu nu am dat importanță fundației. Când s-a dărâmat, m-am certat cu Dumnezeu. Am strigat: *Cine ești Tu, ca să taci în fața haosului meu? Tu nu intervii pentru că nu exiști? Sau exiști și nu-Ți pasă de umanitate?* M-am certat cu psihiatrii și cu psihologii. M-am certat cu teoriile psihologice și cu medicamentele. M-am certat cu viața. Am considerat că este nedreaptă cu mine, că este un abis de incertitudini. M-am certat cu bunurile mele. M-am certat cu timpul. În sfârșit, cu toți și cu toate. Dar, în momentul în care a apărut temelia, m-am luminat, am avut o mare străfulgerare,

am înțeles că mă înșelasem profund. În primul rând, mă certasem cu propria mea temelie. Îmi aruncasem la gunoi cele mai importante valori, prioritățile mele.

Cu această explicație, începeam să înțelegem câte ceva din secretele acestui fascinant Vânzător de Visuri. El a început să interpreteze, fără ocolișuri, vedeniile sale halucinatorii. A spus că dăduse prea mare importanță puterii financiare, reprezentată de seif. Dăduse o importanță extraordinară capacității sale intelectuale de a face față provocărilor, reprezentată de plafon. Ridicase în slăvi prestigiul social și faima, reprezentate de operele de artă. Se delectase cu confortul și plăcerile vieții, reprezentate de piesele de mobilier.

— Dar mi-am trădat și mi-am negat temelia. Am pus dragostea copiilor și a soției sub nivelul activităților și preocupărilor mele. Le-am dat totul, dar am uitat să le dau ceea ce pentru mine era un detaliu, dar pentru ei era fundamental: pe mine însumi. Prietenii mei au rămas pe al treilea plan, visurile mele, pe ultimul. Cum se poate să fii un tată bun, un iubit bun și un prieten bun, dacă oamenii pe care îi iubești nu se află pe agenda ta? Numai un ipocrit poate crede așa ceva. Am fost un ipocrit, un ipocrit remarcabil, pe care mulți îl admirau și în care se oglindeau.

A zis, plin de curaj, că își ascundea greșelile, eșecurile, atitudinile prostești, care reprezentau partea murdară a temeliei sale, dar care erau fundamentale pentru structura personalității lui. Acum înțelegeam ce voia să spună prin cuvintele: „Cine nu-și recunoaște rătăcirile are o datorie neachitată față de sine. Își distruge umanitatea”.

Ascultându-i cuvintele tranșante, am început să-l înțeleg pe omul care mă salvase. Nu putea fi unul oarecare. Trebuia să fie mai mult decât un gânditor, mai mult decât o minte strălucită, cu o cultură ieșită din comun. Pentru că un asemenea om ar fi putut să-mi câștige admirația, dar nu m-ar fi cucerit, nu mi-ar fi șlefuit ego-ul gonflat de orgoliu. Trebuia să fie cineva care călătorise prin văile fricii, care se afundase în mlaștina conflictelor psihice și sociale, care fusese sfâșiat de prăduitorii minții și care se pierduse în labirinturile nebuniei. Și după toate acestea, s-a reconstruit cu o forță neobișnuită ca să scrie romanul propriei sale existențe. Da, acesta era omul pe care-l urmam.

Ideile lui erau pătrunzătoare ca ale unui filosof, iar umorul său, pătrunzător ca al unui clovn. Reacțiile lui erau paradoxale, fluctuau între extreme. Era căutat de oameni de vază din societate, dar nu făcea deosebire între o prostituată și un puritan, între un intelectual și un bolnav mintal. Sensibilitatea lui ne șoca.

De câte ori vedeam pe cineva arestat în fața camerelor TV, persoana respectivă își ascundea fața, voia să-și protejeze imaginea. Omul care se afla în fața mea nu se ascundea. Îmi aduc aminte că i-a spus psihiatrului de pe clădirea unde ne cunoscuserăm că există două tipuri de nebunie și avusese îndrăzneala să afirme că a lui era vizibilă. Acum, când i se pregătise, cu ajutorul nostru, cea mai abjectă capcană, el, fără să se rușineze de trecutul său, a vorbit din nou despre rănile lui, în fața a 50.000 de oameni. Onestitatea lui era limpede precum cristalul.

Când l-am auzit mărturisind că-și trădase temelia, mintea mi-a fost invadată de fenomene sociologice. Cine nu este trădător? Care puritan nu este, în anumite momente, un ticălos cu el însuși? Care credincios nu-l trădează pe Dumnezeu cu vanitatea și cu intențiile lui ascunse? Care idealist nu-și rănește idealurile politice în numele unor interese subterane? Care ființă umană nu-și trădează sănătatea pentru câteva ore de muncă în plus? Cine nu-și trădează somnul, transformându-și patul într-un culcuș plin de tensiune? Cine nu-și trădează copiii din cauza ambițiilor, argumentând că muncește pentru ei? Cine nu trădează iubirea bărbatului sau a femeii vieții sale cu prejudecăți sau din lipsa dialogului și a toleranței?

Trădăm știința cu adevărurile noastre absolute, ne trădăm studenții cu incapacitatea noastră de a-i asculta, trădăm natura cu dezvoltarea noastră. După cum ne-a avertizat Maestrul, trădăm umanitatea, când fluturăm stindardul că suntem evrei, palestinieni, americani, europeni, chinezi, albi, negri, creștini, musulmani. Cu toții suntem trădători care au o nevoie disperată să cumpere visuri. Cu toții avem un „Iuda” aciuat în mintea noastră, specialist în a-și ascunde temelia sub masca activismului, a eticii, a moralității, a dreptății sociale.

Parcă mi-ar fi citit gândurile. Dându-și seama de ce-mi trecea prin cap, s-a uitat fix în ochii mei, apoi și-a îndreptat privirile spre public, adresându-i-se:

— Interpretarea vedeniei, nu contează dacă unii o numesc halucinație, m-a făcut să recunosc faptul că îmbolnăvirea mea psihică era cu mult anterioară pierderilor suferite.

Și, arătând că reînviase din cenușă, i-a revenit simțul umorului și a glumit cu oamenii:

— Aveți grijă, doamnelor și domnilor, cel care vă vorbește este un țicnit cu vechime.

Asistenta a ieșit din starea de soc și a zâmbit. Era o scenă greu de descris.

— După ce am conștientizat faptul că îmi trădasem temeliile, trebuia să-mi găsesc fundamentele personalității. Atunci am ieșit din spital singur și m-am izolat timp îndelungat, pentru a mă căuta pe mine însumi. A fost un parcurs lung. M-am rătăcit de mai multe ori de-a lungul drumului. După acest răstimp, am ieșit din găoace și m-am transformat într-o rândunică, zburând pe deasupra străzilor și bulevardelor, încurajându-i pe oameni să-și caute propria ființă.

Și din nou a făcut o glumă:

— Aveți grijă, prieteni, că nebunia asta e molipsitoare.

Oamenii au zâmbit din nou și au izbucnit în aplauze, ca și cum și-ar fi dorit să se molipsească, la fel ca și mine, ca Bartolomeu, Barnabe, Jurema, Mônica, Dimas și atâția alții. Îmi amintesc de parcă ar fi fost ieri ziua în care, voind să renunț la tot, el mă bombardase cu ideile unei poezii care m-au făcut să mă împac cu temelia mea. Până în ziua de astăzi, câteva din acele idei îmi răsună în minte:

Să se șteargă dintre parantezele timpului ziua în care s-a născut acest om!
Să *dispară din zorii acelei zile rouă care stropea iarba!*
Să dispară lumina după-amiezii care a adus bucurie călătorilor!
Noaptea în care a fost zămislit acest om să fie înlocuită de neliniște!
Să se ia înapoi de la acea noapte strălucirea stelelor care luceau pe cer!
Să i se ia înapoi copilăriei toate zâmbetele și toate fricile!
Să i se șteargă din tinerețe toate peripețiile și aventurile!
Să i se șteargă de la maturitate toate visurile și toate coșmarurile, luciditatea și nebuniile sale!

Ne-am molipsit de la un Vânzător de Visuri care ne-a învățat să nu negăm ceea ce suntem. Înainte de această contaminare, eram toți „normali”, eram toți bolnavi. Voiam, într-un fel sau altul, să fim zei, fără să știm că a fi zeu înseamnă să fii copleșit, tensionat, greoi, apăsat de obsesia nevrotică de a fi perfect, de a fi preocupat de imaginea socială, de a acorda o importanță vitală părerilor celorlalți, de a se învinovăți, de a se pedepsi, de a impune. Ne pierdusem ușurătatea ființei. Păream niște zombi încorsetați în ghipsul gândirii noastre înguste. Am fost educați să muncim, să ne dezvoltăm, să progresăm și, din nefericire, să devenim și specialiști în a ne trăda propria esență, de-a lungul minusculei paranteze a timpului în care existăm. În ce fabrică de nebunie trăim?

CAPITOLUL 32
Dacă aș putea da timpul înapoi

După ce ne-a destăinuit și interpretat povestea casei celei mari, Maestrul, într-un moment de mare inspirație, și-a expus ultimele idei. Din nou, fără să-și scoată în evidență măreția, ci micimea. Și din nou, a făcut poezie în deșert, în timp ce buzele-i erau încă arse de sete. A privit în gol ca și cum s-ar fi aflat în alte sfere, după care ne-a sporit nedumerirea. Ne-a arătat un tip aparte de relație cu un Dumnezeu necunoscut mie. Uitând că se afla pe un mare stadion, a strigat:

— Dumnezeule, cine ești Tu? De ce îți ascunzi fața în spatele pânzei timpului și nu mă cerți pentru nebuniile mele? Îmi lipsește înțelepciunea și Tu știi foarte bine acest lucru. Pășesc pe suprafața pământului, dar cu mintea pășesc la suprafața cunoașterii. Sunt răpus mortal de mândrie, crezând că știu ceva. Până când nu voi spune că nu știu, îmi manifest mândria de a ști că nu știu.

După aceste cuvinte, a plecat ochii, a aruncat o privire rapidă spre liderii care-l urau, apoi spre public, și ne-a ținut un discurs filosofic, care a pătruns, imperceptibil, în colțurile cele mai ascunse ale ființei noastre.

— Viața este extrem de lungă pentru a face greșeli, dar înspăimântător de scurtă pentru a o trăi. Conștiința scurtimii vieții îmi tulbură vanitatea și mă face să văd că sunt un călător pe serpentinele existenței, care se disipează cu primele raze ale timpului. În acest scurt interval dintre strălucire și disipare, pornesc în căutarea a ceea ce sunt. M-am căutat în multe locuri, însă m-am găsit într-un loc necunoscut, singurul unde huiduielile și aplauzele sunt unul și același lucru, singurul loc unde nimeni nu poate intra fără să-i permitem, nici măcar noi înșine.

„Ah! Dacă aș putea da timpul înapoi! Aș câștiga mai puțină putere și aș avea mai multă forță de a cuceri. Aș bea câteva pahare cu iresponsabilitate, m-aș pune mai puțin în situația de a rezolva probleme și mi-aș permite să mă relaxez, să mă gândesc la lucruri abstracte, să reflectez la misterele care mă înconjoară.”

„Dacă aș putea da timpul înapoi, mi-aș căuta prietenii din tinerețe. Unde sunt ei? Cine mai trăiește? I-aș căuta și aș retrăi experiențele unice culese în grădina simplității, unde nu existau

ierburile otrăvitoare ale statutului și nici seducția puterii financiare.”

„Dacă l-aș putea da înapoi, i-aș telefona mai des femeii vieții mele în pauzele ședințelor. Aș încerca să fiu un profesionist mai slab și un iubit mai puternic. Aș fi mai simpatic și mai puțin pragmatic, mai puțin logic și mai romantic. Aș scrie poezii de dragoste prostești. Aș spune de mai multe ori «Te iubesc!». Aș recunoaște fără teamă: «Iartă-mă că, în locul tău, aleg reuniunile de lucru! Nu renunța la mine».”

„Ah, dacă m-aș putea întoarce pe aripile timpului! Mi-aș săruta mai des copiii, m-aș juca mai mult cu ei, m-aș bucura de copilăria lor, așa cum pământul secetos absoarbe apa. Aș ieși în ploaie cu ei, aș umbla desculț pe pământ, m-aș cățăra în copaci. Mi-ar fi mai puțin teamă că s-ar răni sau că ar răci și m-aș teme mai mult să nu se contamineze de sistemul social. Aș fi mai liber în prezent și mai puțin sclavul viitorului. Aș munci mai puțin pentru a le da lumea pe tavă și m-aș strădui mai mult să le dau lumea mea.”

Uitându-se cu atenție la splendidul stadion, cu coloanele, cu acoperișul, cu locurile lui, adăugă, profund emoționat:

— Dacă aș putea da timpul înapoi, aș da toți banii mei pentru a mai avea parte de o zi cu ei și aș face din ziua aceea o eternitate. Dar ei s-au dus; singurele glasuri pe care le aud sunt cele care au rămas ascunse în ruinele memoriei mele: „Tati, tu ești cel mai bun tată din lume, dar și cel mai ocupat”.

După ce a reamintit această frază, lacrimile au început să-i curgă șiroaie pe obraji, dovedind că și marii oameni plâng. Apoi, a încheiat cu aceste cuvinte:

— Trecutul este călăul meu, nu-mi permite întoarcerea în timp, dar prezentul îmi arată cu generozitate starea mea de decădere și mă face să-mi dau seama că nu pot schimba ceea ce am fost, dar pot să construiesc ceea ce voi fi. Puteți să-mi spuneți că sunt nebun, psihopat, țicnit, nu are nicio importanță. Ceea ce este important este faptul că, la fel ca orice muritor, într-o zi îmi voi încheia *show*-ul existenței pe mica scenă a unui mormânt, în fața unei asistențe înlăcrimate.

Acest ultim gând a pătruns până la rădăcinile minții mele. Respirând adânc, a mai zis:

— În acea zi, nu doresc să se spună: „Iată, în acest mormânt se odihnește un om bogat, celebru și puternic, ale cărui fapte

sunt scrise în cărțile de istorie”. Și nici să se spună: „Iată, aici se odihnește un om corect și drept”, pentru că asta este datoria noastră. Însă sper să se spună: „Iată, în acest mormânt se odihnește un simplu călător, care a înțeles puțin ce înseamnă să fii o ființă umană, care a învățat puțin să fie îndrăgostit de umanitate și care a reușit puțin să vândă visuri celorlalți trecători…”

În acel moment, s-a întors cu spatele la public și a plecat fără să-și ia rămas-bun. Mulțimea prezentă pe stadion a rupt tăcerea, s-a ridicat în picioare și a început să aplaude frenetic. Discipolii lui nu și-au mai putut reține lacrimile. Învățam și noi să nu ne mai temem să ne lăsăm pradă emoțiilor, în public. Presupușii lui dușmani s-au ridicat și ei. Doi dintre aceștia l-au aplaudat. Președintele rămăsese imobil, neștiind ce are de făcut.

Deodată, un puști a străpuns cordonul de siguranță, a urcat pe scenă și a alergat după el. L-a îmbrățișat cu multă afecțiune, îndelung. Era Antônio, băiatul de 12 ani, care era disperat la priveghiul tatălui său, priveghi pe care Vânzătorul de Visuri îl transformase într-un act solemn de omagiere. După ce l-a îmbrățișat, i-a spus:

— Mi-am pierdut tatăl, dar dumneavoastră m-ați învățat să nu-mi pierd credința în viață. Vă mulțumesc mult.

Maestrul s-a uitat la băiat și, plin de emoție, l-a luat prin surprindere:

— Mi-am pierdut copiii, dar și tu m-ai învățat să nu-mi pierd credința în viață. Îți mulțumesc mult.

— Dați-mi voie să vin după dumneavoastră, îi ceru băiatul.

— De cât timp se află școala cu tine?

— Sunt într-a șasea.

— N-ai înțeles întrebarea. Nu te-am întrebat în ce clasă ești, ci de cât timp se află școala cu tine.

Eu, un profesor care făcuse din arta predării propria rațiune de a fi, nu am mai auzit niciodată pe cineva să formuleze în acest fel o întrebare, cu atât mai mult, adresându-i-se unui copil. Puștiul era dezorientat.

— Nu înțeleg întrebarea.

Suspinând și privindu-l drept în ochi, Vânzătorul de Visuri i-a spus:

— În ziua în care o vei înțelege, vei deveni și tu un vânzător de visuri, așa ca mine, și în timpul tău liber vei putea veni după mine.

Băiatul a părăsit scena gânditor și nedumerit. Dar, în timp ce mergea, s-a întâmplat ceva. Mintea i s-a luminat. Camera de luat vederi de pe stadion îl filma. Captase chiar momentul în care se schimbase la față. Radia de bucurie. În loc să se ducă la locul său, ni s-a alăturat. Toți voiam să înțelegem ce se întâmplase, dar în acel moment nu am priceput.

Maestrul a plecat mai departe. Fără nicio direcție, fără vreun program, trăindu-și fiecare zi fără grabă, fără hartă, asemeni vântului care bate și nimeni nu știe de unde vine, nici încotro se duce. De data asta a plecat, fără să ne invite să-l urmăm. Am rămas profund întristați.

Oare ne vom despărți pentru totdeauna? Oare visul de a vinde visuri s-a sfârșit? Ce vom face? Unde să ne ducem? Vom mai scrie alte povestiri? Nu știm. Știm doar că suntem niște copii care se joacă în amfiteatrul timpului și care înțeleg prea puțin din misterele existenței.

Cine este Maestrul cu adevărat? De unde vine? Ce studii are? Este el unul dintre oamenii cei mai puternici din lume sau un amărât cu o inteligență ieșită din comun? Până în acest moment, tot nu știm. Dar nu are importanță. Important este că am rupt zăbrelele rutinei, că am ieșit și noi din crisalidă și am devenit mici călători.

Bartolomeu și Barnabe m-au bătut pe umăr. Nu știu dacă au înțeles tot ce se întâmplase pe stadion sau dacă nu au priceput nimic. Sinceri, mi-au spus:

— Nu veni după noi. Suntem pierduți.

I-am îmbrățișat cu căldură. Am învățat să-i iubesc pe oameni într-un mod care nu există în cărțile de psihologie și de sociologie. Dar mă simțeam un trădător al cauzelor celor mai nobile… L-am trădat pe cel care m-a învățat să iubesc viața, chiar și atunci când lumea se năruia la picioarele noastre, pe cel care m-a învățat să cumpăr și să vând ceea ce banii nu pot cumpăra.

Vânzătorul de Visuri a plecat din mijlocul mulțimii, iar eu am plecat fără nicio direcție, încercând să-mi înțeleg fantasmele…

CAPITOLUL 33
Vânzând visuri celor pe care i-am abandonat

Umblam cu capul în jos pe străzile din oraș, precum cel mai nenorocit dintre oameni. Am văzut câțiva bărbați într-un bar, dar toți se uitau la televizor. Păreau că văd o fantomă; erau conectați la cel mai incredibil eveniment din țară. Reporterul anunța:

— Vânzătorul de Visuri, faimosul zdrențăros de pe rețelele sociale, este, în realitate, un om cu o avere de 40 de miliarde de dolari, al treilea cel mai bogat din lume, după clasamentul Forbes... Megaomul de afaceri Mellon Lincoln a reapărut din propria cenușă. Patron a numeroase firme, precum companii aeriene, bănci, companii petroliere, de construcții, lanțuri de magazine și chiar al ziarului *The New York Times...* Reapariția lui, după ce a fost considerat mort în toți acești ani, este un șoc pentru lumea întreagă...

Vestea m-a fulgerat până în străfundurile minții. Sentimentul de vină, acest vampir invizibil, mă făcea să sângerez abundent. Nu mă puteam uita la fețele oamenilor, umblam lovindu-mă de ei, voind parcă să-i dau la o parte din calea mea. Dar eu eram cel care le stăteam în drum. În calitate de specialist în științele umane și de intelectual, am avut numeroase succese, dar printre defectele mele era și acela de a nu mă pune în situația celorlalți și de a înțelege că nu eram eu mereu victima în relațiile cu oamenii, ci călăul. Eram specialist în a critica, expert în a arăta greșelile altora. Intolerant, răneam chiar și când aveam intenția să ajut...

Deodată, când am început din nou să umblu, am văzut multă agitație în jurul unei clădiri înalte. M-am uitat de jur-împrejur și am văzut, la vreo 30 de metri, un grup mare de curioși, uitându-se cu toții în sus. Mi-am ridicat privirea și am rămas uluit. Cineva încerca să-și ia viața, încă un personaj pe culmile disperării, sufocat de viața lui, așa cum fusesem și eu.

Am ezitat puțin... Mi-am întors fața. Am încercat să uit. Însă mi-am adus aminte de trecutul meu. Și, într-o pornire impetuoasă, m-am hotărât să încerc să fiu de ajutor. Dar cum? M-am dezis de Maestrul meu! I-am întors spatele celui care îmi întinsese mâna. Nu sunt bun de nimic!

Polițiștii încercau să împrăștie mulțimea de curioși, dar fără succes. Curiozitatea față de haos face parte din esența umană.

Detestăm să simțim durere, dar ne atrage să o vedem pe pielea altora. Să vă spună ziarele cum stau lucrurile.

Deodată, zdruncinându-mi gândurile, un bărbat supărat pe viață și însetat de sânge, a strigat în gura mare:

— Sari, țicnitule!

Un altul, mai generos, zicea:

— Săracul de el. Sigur suferă tare mult!

Disperat, știam că fiecare secundă însemna o veșnicie pentru acel sinucigaș. Rapid, am căutat să pătrund printre polițiști și mulțime.

— Hei, așteaptă! spuse un locotenent.

Dar era prea târziu. Deja ajunsesem în lift. Am început să urc. Mă uitam, neliniștit, la numărul etajelor. Ajungând sus pe clădire, am încercat să mă apropii de sinucigaș. Era un biet tânăr. Stătea cu spatele la mine, uitându-se în jos, trăindu-și ultimele clipe. Știam că orice sinucigaș, în adâncul lui, dorește să-și omoare durerea, angoasa, abandonul și disperarea, dar niciodată viața. De aceea ezită atât de mult. Dându-și seama că mă apropiasem de el, tânărul a strigat:

— Să nu te apropii de mine!

Nu știam ce să spun sau cum să reacționez. Acum înțelegeam că Vânzătorul de Visuri era unic, înțelepciunea lui de a despacheta un sandviș și de a mă provoca nu avea precedent. Mii de psihiatri nu s-ar fi gândit la o asemenea strategie. Dar eu nu aveam nicio strategie inteligentă în acel moment. Nu aveam decât intenția de a ajuta. Cu toate acestea, infernul emoțional este plin de persoane bine intenționate.

M-am apropiat și tânărul s-a întors spre mine. Când i-am văzut fața, am simțit că-mi fuge pământul de sub picioare. Am rămas înmărmurit, perplex, amuțisem.

— João Paulo… Băiatul meu!

Am încercat să alerg înspre el, dar m-a oprit ferm. Și, pe lângă că era distrus, s-a și înfuriat.

— Tu, aici!

— Dumnezeule, copilul meu, trăiești!

A răspuns precipitat:

— Nu! Sunt mort, numai că nu m-au îngropat.

— Dă-mi voie să încerc…

— Pleacă de aici! Acum e târziu! Nu te suport!

— Am făcut multe greșeli! Dar știu ce simți…

— Ce? Știi tu ce simt eu? Tu, care te pricepi numai să mă critici și să-mi ții predici!

Pur și simplu nu știam ce să-i spun, cum să fac să nu se arunce, cum să-l încurajez să-și mai dea o șansă. Mă simțeam absolut neputincios. Toate cunoștințele mele de psihologie și sociologie se evaporaseră ca stropii de apă sub un soare incandescent...

— Fiule, putem...

— Nu-mi mai spune fiule!

M-am apropiat de parapet, dar el a zbierat:

— Nu te apropia de mine! S-a sfârșit... Nu voi mai fi o povară pentru tine, nici pentru mama.

El a privit în jos și l-a apucat amețeala. Eu înghețasem. Niciodată nu mă jucasem cu el, nici nu mă rostogolisem pe covor, cu atât mai puțin nu-i tolerasem toate mofturile, altminteri firești. Eram un specialist în sănătate mintală bolnav, un manual de reguli care avea multe exigențe și oferea puține laude. Nu l-am învățat să-și verse lacrimile, pentru că nu i-am vorbit niciodată despre lacrimile mele. Nu i-am vândut niciodată visuri. Nu am avut curajul și sensibilitatea să-i spun: „Dintre toate lucrurile pe care le-am câștigat în viață, tu ești cel mai bun...” Trebuia să-i cer multă iertare, aveam atât de mult de vorbit cu el, atâtea punți de construit. Dar eram pe punctul de a-mi pierde fiul pentru totdeauna. Atunci, cu o reacție surprinzătoare, i-am spus:

— Așteaptă! Atunci, voi sări eu primul...

— Ce spui! Ai înnebunit! spuse el.

— Da! Sar eu primul, pentru că te iubesc mult și nu aș putea trăi fără tine!

João Paulo a fost zguduit de cuvintele mele. Ochii îi erau scăldați în lacrimi; mie îmi curgeau șiroaie pe obraz.

— Nu se poate, tată, spuse el, emoționat. Eu sunt un drogat. Vă creez doar probleme.

— Nu, fiule. Tu ești o ființă umană excepțională. Și eu am o mulțime de defecte.

În acel moment, încercând să mă apropii de el, am alunecat și a fost cât pe-aci să cad. Dar, din fericire, cu un efort fenomenal, m-a apucat și m-a strâns la piept. M-am uitat în ochii lui și i-am spus:

— Lasă-mă să-ți vând o virgulă.

— O virgulă? a întrebat mirat.

— Da. O virgulă, ca să poți să scrii capitolele cele mai importante ale vieții tale, când simți că lumea se prăbușește peste tine.

El a zâmbit, iar eu am adăugat:

— Cândva, și mie mi-a vândut cineva o virgulă!

Ne-am îmbrățișat și am plâns unul pe umărul celuilalt. Apoi, m-am uitat în jos și, iată, l-am văzut pe omul care vindea visuri. Privirile noastre s-au intersectat și el a zâmbit și a dat din cap ca și cum m-ar fi aplaudat. În acea clipă, am devenit, cu adevărat, un vânzător de visuri...

SFÂRȘIT

Augusto Cury este medic psihiatru, psihoterapeut, coach, antreprenor și autor de mare succes. Cu peste 50 de titluri publicate, Cury este în prezent unul dintre cei mai citiți scriitori brazilieni. Cărțile sale au apărut în peste 70 de țări și s-au vândut în mai mult de 30 de milioane de exemplare.

Teoretician în educație și filosofie, Augusto Cury a creat Teoria Inteligenței Multifocale, o nouă abordare privind logica gândirii, procesul de interpretare și mecanismele cunoașterii. Pe baza acestei teorii, a înființat Academia de Inteligență, un institut de formare pentru educatori și terapeuți, care are deja peste 250000 de absolvenți în Brazilia și se extinde și în alte țări.

Vânzătorul de visuri. Chemarea a avut un succes remarcabil în America Latină, China, Rusia, Spania, Portugalia, Ucraina ș.a., fiind vândut în 60 de țări. Laureat al Premiului pentru Cel mai bun roman străin în China, Vânzătorul de visuri. Chemarea a fost ecranizat în 2016, ajungând în topul celor mai vizionate zece filme în Brazilia.

AUGUSTO CURY

Un vis nu este o intenție superficială, ci un proiect de viață. Vă rog, visați din plin! Vă rog, visați să schimbați omenirea, pentru că dacă visați doar pentru voi, nu vom rezista.

AUGUSTO CURY

În spiritul Alchimistului lui Coelho și al Profețiilor de la Celestine, romanul Vânzătorul de visuri. Chemarea este o parabolă inspirațională despre un bărbat misterios, care are puterea de a schimba viețile celor din jur. Oriunde merge, Vânzătorul de visuri îi încântă, îi tulbură și îi inspiră pe cei care-l ascultă, îndemnându-i să caute lucrul cel mai important din viață: ceea ce se ascunde în străfundul sufletului lor. Fiecare persoană pe care o întâlnește și-a abandonat visurile și luptă să supraviețuiască: un profesor care a renunțat la pasiunile sale, un alcoolic fără familie, bătrâni care și-au pierdut bucuria de a trăi. Cu înțelepciune și adresându-le întrebările potrivite, Vânzătorul de visuri îi ajută să privească înăuntrul lor și să afle sursa propriilor nefericiri.

Vânzătorul de visuri. Chemarea este un roman emoționant și captivant, care te va face să râzi și să plângi deopotrivă. Dar, mai presus de toate, te va face să reflectezi la menirea ta pe acest pământ, te va ajuta să-i prețuiești pe ceilalți și să crezi cu toată puterea în visurile tale.

www.edituratrei.ro
ISBN 978-606-40-0533-6

TREI